

BİNBİR GECE MASALLARI

BİNBİR GECE MASALLARI

Cilt 02

Anonim

Fransızca Nüshasından Çeviren
ALİM ŞERİF ONARAN

Yapıtın Özgün Adı
كتاب ألف ليلة وليلة
KİTÂB 'ALF LAYLA WA-LAYLA

Yapıtın İngilizce Adı
ONE THOUSAND AND ONE NIGHTS
(ARABIAN NIGHTS)

ISBN: 975-414-140-X

İlk Baskı: AFA Yayınları – Nisan 1992

Tarayan: Remaver
E-Kitap: spiderh

*Yarattığı harika Bay Bergeret
kişiliği dolayısıyla
bu ikinci kitap
ANTOLE FRANCE'a sunulur.*

Terzi ile Kamburun Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazat şaha demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, eski zamanlarda ve geçmiş çağlar ve yüzyıllarda, Çin'in bir kentinde, halinden memnun, mutlu bir terzi yaşarmış. Bu adam eğlenmeyi ve hoşça vakit geçirmeyi sevmiş ve zaman zaman karısıyla dışarı çıkıp dolaşmayı, sokakların ve bahçelerin temaşasıyla gözlerini hoş tutmayı âdet edinmiş imiş. Böylece, bir gün, bütün günü karısıyla dışarıda geçirip de akşam eve dönerlerken yollarının üzerinde, görünüşüyle tüm kederleri dağıtacak, en üzgün kişiyi bile güldürüp tüm, dert ve üzüntüleri yok edecek tuhaflıkta bir kambur görmüşler. Terzi ve eşi hemen kambura yaklaşmışlar, onun konuşmalarından öylesine keyiflenmişler ki, onu evlerine davet etmişler. Kambur da bu davete hemen olumlu yanıt vermiş; ve onlarla birlikte eve girmiş. Terzi, dükkânlar kapanmadan önce alışveriş yapmak ve misafirini bu yoldan onurlandırmak için çarşıya gitmek üzere kamburun yanından bir süre ayrılmış. Kızarmış balık, taze ekmek ve tatlı olarak da büyük bir parça helva satın aldıktan sonra eve dönüp bütün aldıklarını kamburun önüne koymuş; sonra hep birlikte yemeye oturmuşlar.

Neşe içinde yemeyi sürdürürlerken, terzinin karısı eline büyücek bir parça balık almış ve bütününü kamburun ağzına tıkmış, ağzından lokmayı atmaması için de eliyle ağzını kapatmış ve ona "Vallahi! Bu lokmayı bir yutuşa ve duraksamadan yutman gerek! Yoksa elimi çekmem!" demiş.

Kambur, Terzinin Karısına Şarkı Söylerken
(E. Dalziel)

Kambur, Terzinin Karısına Şarkı Söylerken
(Louis Rhead)

Bunu duyan kambur büyük bir gayret göstermiş, sonunda da lokmayı yutmuş. Ne yazık ki, bahtında yazılı olacak, lokmanın içinde iri bir kılçık varmış; lokmayı acele yutarken bu kılçık boğazına saplanıp kamburu o anda öldürüvermiş.

Anlatısının burasında vezirin kızı Şehrazat, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve âdeti olduğu üzere, Şah Şehriyar'ın kendisine vermiş olduğu izni kötüye kullanmış olmamak için öyküyü daha fazla uzatmak istememiş ve susmuş.

Bunun üzerine kızkardeşi genç Dünyazat, ona "Ablacığım, konuşman ne kadar kibar, tatlı, zevkli ve temiz!" demiş. Ablası da, "Şayet asil şahımız lütfeder de bir gece daha sağ kalırsam, yarın gece öykünün devamı olarak anlatacaklarımı duyunca acaba ne yapacaksın?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, "Vallahi! Bu acayip öykünün sonunu öğrenmedikçe onu öldürtmeyeceğim" demiş.

Sonra Şah Şehriyar, Şehrazat'ı kollarına almış; ve ikisi, geceyi sabah oluncaya kadar birbirinin koynunda geçirmişler. Sonra da şah kalkmış ve divana gitmiş. Onu izleyerek vezir ve emirler ile mabeyinciler ve muhafızlar da salona girmişler; ve divan insanla dolmuş. Şah, adalet dağıtmış, işleri düzenlemiş ve kimilerini tayin, kimilerini de azletmekle meşgul olmuş; askıda kalan davaları görmüş; böylece bütün gün uğraş vermiş. Divan çalışmaları bitince şah, sarayına çekilmiş ve gidip Şehrazat'ı bulmuş.

Ve Yirmi Beşinci Gece Gelince

Dünyazat, Şehrazat'a, "Ablacığım, senden rica ediyorum, bize Kambur, Terzi ve Karısı öyküsünün sonunu anlat!" demiş. Şah da aceleyle, "Anlatabilirsin!"yanıtını vermiş. O zaman Şehrazat söze başlayarak demiş ki:

Kamburun Ölüşü
(H. J. Ford)

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, terzi, kamburun böylece ölüverdiğini görünce, "Yüce ve kadir-i mutlak olan Tanrı'dan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu zavallı adamın gelip de bizim ellerimiz arasında böylece ölüvermesi ne felaket!" demiş. Fakat karısı bunu kabul etmeyip, "Ne kadar yanılıyorsun sen!" diye haykırmış. "Şairin şu dizelerini bilmiyor musun?"

*Ey ruhum! Niye saçmalığa dalıyor ve kahroluyorsun?
Kedere, kaygıya değmeyecek şeylerle zihin yorup duruyorsun! Kenarında oturacağına, kendini ateşe atıyorsun! Ateşe yaklaşmanın tutuşma tehlikesi getireceğini bilmiyor musun?"*

Bunu duyan kocası, ona, "Peki, öyleyse ne yapmalıyım şimdi?" diye sormuş. Kadın, "Hele ayağa kalk! İkimiz birlikte ölüyü buradan kaldıralım; onu ipek bir örtüye saralım! Hemen bu gece, ben önde, sen arkada taşıyalım! Sen yol boyunca, boyna, 'Bu benim çocuğumdur! Şu da annesi! Çocuğa bakacak bir hekim arıyoruz! Nerede bir hekim var acaba?' diyeceksin" diye yanıt vermiş.

Karısının bu sözlerini duyan terzi, ayağa kalkmış, kamburu kollarına almış ve karısını izleyerek evden çıkmış. Kadın da, kendince, "Ah zavallı yavrum! Sağ salim bir kurtulsan! Söyle neren ağrıyor? Ah, bu kör olası çiçek illeti! Bedeninin neresinde kabbarcıklar var?" diyormuş; onun bu sözlerini duyan her gelip geçen, "Bunlar çocuğun anasıyla babası! Suçiçeğine tutulmuş çocuklarını taşıyorlar!" diyor ve oradan bir an önce uzaklaşmaya çalışıyormuş.

Terzi ile karısı, böylece, nerede bir hekim bulabileceklerini sora sora ilerlemişler; sonunda, tarifleri izleyerek Yahudi bir hekimin kapısına ulaşmışlar. Kapıyı çalmışlar, zenci bir kadın merdivenleri inip onlara kapıyı açmış ve kollarında bir çocuk taşıyan adamı ve ona eşlik eden kadını görmüş. Kadın ona, "Yanımızda hekimin bakması için çocuğumuzu getirdik. Şu çeyrek dinarı al ve efendine ver, ona inip çok hasta olan çocuğuma bakması için ricada bulun!" demiş.

Bunun üzerine hizmetçi yukarı çıkmış; terzinin karısı da hemen evin eşiğini aşmış ve kocasını içeri alıp ona, "Kamburun cesedini hemen şuracığa koy ve en kısa zamanda buradan uzaklaşalım!" demiş. Terzi, kamburun cesedini duvara yaslayarak merdiven basamaklarından biri üzerine yerleştirmiş ve karısı kendisini izlemekte iken oradan uzaklaşmış.

Zenci hizmetçiye gelince, efendisi Yahudi hekimin yanına girmiş ve ona, "Aşağıda, bir kadın ile bir erkeğin getirdiği bir hasta var; bana senin için çeyrek dinar vererek onu iyileştirecek bir reçete yazmanı istediler" demiş. Yahudi hekim çeyrek dinarı görünce sevinmiş ve çabucak yerinden kalkmış; ve aceleyle aşağı inerken yanına ışık almayı unutmuş. Bu yüzden merdivenden inerken kamburun cesedine çarpmış ve onu yere yuvarlamış. Birine çarpıp yere yuvarladığını anlamaktan gelen korkuyla onu hemen muayene etmiş ve ölmüş bulunduğunu görünce, buna kendisinin neden olduğunu düşünmüş. Bunu anlayınca, "Allahım! Yarabbi! Bu ne beladır? On Emrin ile beni koru!" demiş.

Sonra da ölümüne neden olduğu kişinin cesedini nasıl ortadan kaldıracağını düşünürken, Harun'un, Nuh'un oğlu Yuşa'nın ve öteki İsrail peygamberlerinin adlarını anarak yakarışlarını sürdürmüştü; sonra da, "İşte şu hastaya çarpıp onu merdivenlerinin dibine kadar düşürerek ölümüne neden oldum! Şimdi bu ölüyü

Yahudi Doktor Kamburu Ölü Bulunca
(T. Dalziel)

ne yapacağım?" diye kendi kendine söylenmiş. Cesedi alıp evin avlusunun bir köşesine kadar götürmüş; sonra da, ölüyü karısına göstererek meseleyi anlatmış. Karısı şaşırıp kalmış ve "Ah! Hayır! Bu ölü burada kalamaz. Hemen onu evden çıkar! Çünkü, gün doğuncaya kadar burada kalırsa iflah olmayız. Birlikte onu evin tıraşasına taşıyalım, oradan komşumuz Müslüman'ın avlusuna yuvarlayalım! Çünkü bilirsin ki komşumuz sultanın aşçısının azık sağlayıcısıdır; evi de içyağı, tereyağı, zeytinyağı, un ve zahire gibi şeyleri kemirip zarar veren fare, kedi ve köpek doludur. Bu hayvanlar kuşkusuz ölüyü de yer bitirirler" demiş.

Bunun üzerine Yahudi hekim ve karısı kamburu alıp taraçaya çıkarmışlar. Oradan da yavaşça cesedi azık sağlayıcının evinin içine indirmiş, mutfağın duvarına ayaküstü yaslamışlar. Sonra da oradan ayrılıp kendi evlerine dönmüşler.

Kamburun duvara yaslanmış olarak oraya bırakılmasından birkaç dakika sonra, azık sağlayıcı, dışarıdan eve dönmüş; kapıyı açıp bir mum yakarak içeri girmiş. Bir de ne görsün? Bir âdemoğlu, mutfağın kapısının yanında ayaküstü durmakta. Bunu gören azık sağlayıcı şaşırmış ve "Bu da nesi? Allah, Allah! Şimdi anlıyorum ki benim mallarımı aşırı bir insanmış, hayvanlar falan değilmiş. Kedi ve köpeklerden dikkatle esirgediğim etleri, yağları çalan buymuş demek! Ama, önceden düşündüğüm gibi mahallenin tüm kedi ve köpeklerini öldürmenin bir yararı yok artık! Çünkü taraçadan inip hırsızlık yapan adamı buldum" diye haykırmış; ve azık sağlayıcı hemen eline büyük bir sopa alarak herifin üzerine saldırmış; sopayı kafasına olanca gücüyle indirmiş; onu yere devirmiş ve göğsünün üstüne de sopa yağdırmış. Ama adamın hiç kıpırdamadığını görünce, onun ölmüş olduğunu anlamış. O zaman kederlenmiş ve "Yüce ve Güçlü Tanrı'dan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur!" demiş. Sonra da korkmuş ve "Allah, etleri de, yağları da bu belalı geceyi de kahretsin! Bu adamı öldürmüş olmam benim kötü bahtımdır!" demiş; ve "Kambur olman sana yetmiyor muydu? Kalkıp bir de hırsız olmuşsun ve gelip benim etlerimi, yağlarımı çalmaya yeltenmişsin! Ey korucuyu Tanrım! Beni kudretinin örtüsü altına alıp koru!" diye dua etmiş. Bunun üzerine, gece epey ilerlemiş olduğundan, azık sağlayıcı kamburu omuzlarına almış, evinden çıkmış ve çarşının başladığı yere kadar taşımış. Orada durarak kamburu ayakları üzerinde, köşe başındaki bir dükkânın kapısına yerleştirmiş; ve oracıkta bırakıp evine dönmüş. Kamburun oraya bırakılmasının üzerinden pek fazla bir zaman geçmiş geç-

memiş, yolda bir Hristiyan belirmiş. Bu kimse, sultanın simsarı imiş. Sarhoşluğu ona garip işler yaptırmış; kendi kendine, "Yürü! Mesih'e ulaşmak üzeresin!" diyor; zigzaglar çizerek, sendeleyerek yürüyormuş; böylece fark etmeden kamburun bulunduğu tarafa yönelmiş; durup işeme pozisyonu almış. Ama birdenbire duvara yaslanmış olan kamburu görmüş. Hareket etmeden, öylece orada duran adamı görünce, bunun akşamın ilk saatlerinde sarığını çalmış olan hırsız olduğunu sanmış; çünkü Hristiyan simsar, gerçekten, başı açık geziyormuş. Bunun üzerine Hristiyan, adama çullanmış ve gırtlığına müthiş bir yumruk aşketmiş ve adamı yere devirmiş. Sonra çarşı bekçilerine seslenerek bağırp çağırmış. Sarhoşluğun verdiği coşkuyla tekmeleyip yumruklayarak kamburun üzerine çökmüş; ve de iki eliyle boğazını sıkmaya başlamış. O sırada çarşının bekçisi çıkagelmış ve Hristiyan'ın bir Müslüman'ı yere yıktığını, dövdüğünü ve ümüğünü sıktığını görmüş. Bekçi, "Bırak bu adamı, ayağa kalk!" diye haykırmış. Hristiyan da ayağa kalkmış.

Bunun üzerine çarşı bekçisi, yere uzanmış olan kambur Müslüman'a yaklaşmış, onu muayene etmiş ve öldüğünü anlamış. Bunun üzerine, "Aman yarabbi! Bir Hristiyan'ın bir Müslüman'a dokunma cesareti göstermesi ve onu öldürmesi revayı hak mıdır?" diye haykırmış. Sonra da Hristiyan'ı yakalayıp ellerini ardına bağlamış ve onu hükümet konağına götürmüş. Hristiyan sızlanıp, "Ey Mesih, ey Bakire Meryem! Ben bu adamı nasıl öldürebilirim! Ve bir yumrukta nasıl böylesine oluverir! Ayıldın artık, otur düşün bakalım!" diye kahrılanmış.

Vilayet konağına gelince, Hristiyan ile kamburun cesedi, ertesi sabah vali uyanasıya kadar, bütün gece hapsedilmiş. Hristiyan, çarşı bekçisinin olayları bildiren raporunu inkâr etmemiş. Vali de, bir Müslüman'ı öldürmüş bulunan bu Hristiyan'ı mahkûm etmek zorunda kalmış. Tellallar çıkartmış, saray simsarinin ida-

ma mahkûm edildiğini, cellat tarafından boynunun vurulacağını kent halkına duyurmuş. Sonra darağacını hazırlatmış ve mahkûmun asılmaya götürülmesi emrini vermiş. Cellat gelip urganı hazırlamış, boğaza geçecek düğümü ayarlamış, mahkûmun boynuna geçirmiş; tam ipi çekmek üzere imiş ki, sultanın mutfağının azık sağlayıcısı toplanan halkı yarararak darağacının altında duran Hristiyan'a kadar ulaşmış ve cellada, "Dur, onu asma! Bu adamı öldüren benim!" diye haykırmış. Bunun üzerine vali, "Peki, neden öldürdün bu adamı?" diye sormuş. O da, "Şundan dolayı: O gece evime dönünce, taraçadan inerek evime giren ve saray mutfağı için aldığım erzağı çalanın bu kimse olduğunu anladım; ve bir sopayla kafasına ve göğsüne vurdum; sonra da düşüp öldüğünü farkettim. Bunun üzerine onu omuzlayıp çarşıya geldim ve falan yerdeki falan sokaktaki bir dükkânın duvarına dikine dayadım! Bahtsız bir adamım ben! Nerdeyse susarak, başkasının idamına da neden olacaktım. Asılması gereken kimse benim!" demiş.

Vali, azık sağlayıcının bu sözlerini işitince, Hristiyan simsarı bıraktırmış ve cellada, "Suçunu kendi ağızıyla itiraf eden bu adamı hemen as!" diye emir vermiş.

Bunun üzerine cellat, daha önce simsarin boynuna taktığı urganı almış, bu kez, darağacının altına götürdüğü azık sağlayıcının boynuna geçirmiş; tam adamı havada sallandıracağı sırada, halkı yarararak ortaya çıkan Yahudi hekim, cellada, "Bekle! Sakın onu asma! Adamı öldüren benim!" diye haykırmış. Sonra da durumu şöyle açıklamış: "Aslında, bilin ki, bu Müslüman, tedavi niyetiyle bana başvurdu. Onu görmek için merdivenden inerken, gecenin karanlığında ona çarptım ve merdivenden devirdim; baktım ki ölmüş. Bundan dolayı azık sağlayıcıyı değil, sorumlu olan beni asın!" demiş.

Bunun üzerine vali, Yahudi hekimin öldürölmesini emretmiş. Cellat da azık sağlayıcının boynundan aldığı ilmiği Yahudi hekimin boynuna geçirmiş; onu asmaya niyetlenmişken; halkı yararak terzi ortaya çıkmış ve cellada, "Dur! Onu öldüren benim!" diye haykırmiş; sonra da öyküsünü şöyle anlatmış: "Dün bütün günü gezerek geçirdim. Akşama doğru da eve döndüm. Yolda, ölüsünü gördüğünüz bu kambura rastladım; sarhoştı, neşeliydi; elindeki zilli tefle coşkulu, eğlendirici şarkılar söylüyordu; durdum, onu izledim, çok keyiflenip onu evime davet ettim. Sofraya oturduğumuzda, birçok yiyecek arasında sofrada bulunan balık ile ekmeği bir lokma halinde karım kendisine yedirmek üzere kamburun ağzına tıktı; bu lokma kamburu boğdu ve hemen öldü. Bunun üzerine ben ve karım, onu alıp Yahudi hekimin evine götürdük. Merdivenden bir zenci kadın inip bize kapıyı açtı; ona, '*Git, efendine bir kadın ile bir erkeğin hasta getirdiklerini ve beklediklerini söyle! Gelsin de bir reçete yazsın!*' dedik. Sonra hizmetçiye efendisine sunmak üzere çeyrek dinar verdik. Aceleyle merdivenleri çıkıp uzaklaşınca, ben ve karım, kamburu merdivenin bir yerinde duvara dayayarak oradan derhal uzaklaştık. Bu sırada Yahudi hekim hastayı görmek için merdivenden inmiş olacak. Demek ki kambura çarparak merdivenden yuvarlanmasına neden olmuş; ve de Yahudi hekim kamburu öldürenin kendisi olduğunu sanmış!" demiş.

Bu anda terzi Yahudi hekime dönerek ona, "Söylediklerim doğru değil mi?" diye sormuş. O da, "Evet, doğrusu budur!" demiş. Bunun üzerine terzi, valiye dönüp, "Bu durumda Yahudi'yi bırakıp beni asın!" demiş.

Vali, bu sözleri duyunca çok şaşırmış ve "Kamburun bu öyküsü salnamelere ve kitaplara geçmeye lâyıktır" demiş; sonra da cellada Yahudiyi bırakıp suçunu açıklayan terziyi asması emrini vermiş. Bunun üzerine cellat terziyi alıp darağacının altına gö-

türmüş, urganı boynuna geçirmiş ve "Bu kez, inşallah sonuncusudur. Artık adam değiştirip durmayacağım" diye düşünmüş; ve urganı kavramış.

İşte tüm bunlar olup bitmiş.

Kambura gelince, anlaşılan sultanın soytarısı imiş, sultan onu yanından bir an bile ayırmazmış. Ama kambur, o gece, kafayı çektikten sonra, bir ara saraydan kaçmış ve bütün gece ortadan yok olmuş. Ertesi gün de, haber bekleyen sultana, adamları gelip, "Efendim! Vali kamburun öldüğünü ve katilin asılmak üzere olduğunu bildirdi. Gerçekte, vali, onun ölümüne neden olanı asıracacağı sırada, bir ikinci adam; sonra da bir üçüncü adam ilerleyip asıl suçlunun kendileri olduğunu iddia etmişler. Ve her biri valiye suçluluklarının nedenlerini anlatmışlar" demişler.

Sultan bu sözleri işitince, daha fazlasını da işitmek istemiş; bağırarak bir mabeyinciye çağırmış ve ona, "Hemen git, valinin yanına koş! Ve ona tüm ilgilileri huzuruma getirmesini söyle!" demiş. Mabeyinci de koşup siyaset meydanına ulaşmış; tam o sırada cellat terziyi asmak üzere imiş. Mabeyinci, "Dur!" diye haykırmış. Sonra valiye kamburun öyküsünün sultana anlatıldığını, sultanın da terzinin, Yahudi hekimin, azık sağlayıcının ve Hristiyan simsarın, kamburun cesediyle birlikte huzuruna getirilmesini emrettiğini, hep birlikte saraya gidileceğini bildirmiş.

Vali, sultanın huzuruna çıkıp önünde yeri öpünce, tüm ayrıntılarıyla kamburun öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmak gerçekten yararsız!

Sultan, bu öyküyü işitince, çok şaşırılmış ve büyük bir neşeye kapılmış. Sonra da saray katiplerine bu öyküyü altın suyuyla kaleme almalarını emretmiş; ve de maiyetindekilere, "Siz hiç şu kamburunkine benzer bir öykü duydunuz mu?" diye sormuş.

Bunun üzerine saray simsarı Hristiyan ilerleyip sultanın önünde yeri öpmüş ve, "Ey yüzyılların eşini görmediği, zamanın şahı! Ben, kamburla olan serüvenimizden daha şaşırtıcı bir öykü biliyorum; izin vererseniz anlatayım! Bu öykü, kamburunkinden çok daha ilginç, çok daha garip ve hoştur" demiş.

Sultan da, ona, "Peki, anlat bakalım! Dağarcığında ne olduğunu görelim!" demiş. Bunun üzerine saray simsarı şu öyküyü anlatmış:

Hristiyan Simsarın Öyküsü

Bil ki, ey zamanın şahı! Ben bu ülkeye sadece ticari bir iş için geldim. Ben, bahtın senin ülkeneye yönelttiği bir yabancıyım. Aslında, Kahire kentinde doğdum. Oradaki Kıptiler'den biriyim. Yine aynı şekilde, Kahire'de tıpkı benden önce simsarlık yapan babam gibi yetiştirildim.

Babam öldüğü sırada, ancak delikanlılık yaşına ulaşmıştım; onun yerine simsarlığa başladım; biz Kıptiler'e has olan bu meslekte her türlü olanağı bulacağımı düşünüyordum.

Günün birinde tahıl tacirlerinin bulunduğu hanın kapısında otururken, süslü elbiselere bürünmüş, kırmızı eğeri son derece göz-alıcı bir eşeğe binmiş, rastlanılabilecek en yakışıklı gencin geçmekte olduğunu gördüm. Bu genç adam da beni görünce selâm verdi; ben de hemen ayağa kalkarak ona saygı gösterdim. Bunun üzerine cebinden, içinde örnek kabilinden bir miktar susam bulunan bir mendil çıkardı ve bana, "Bu tür susamın ardebini¹ burada ne kadar ettiğini bana söyler misin?" diye sordu. Ona, "Yüz dirhem eder" dedim. "Öyleyse, yanına tahıl ölçen kimseleri al ve Bab-ün-Nasr mahallesindeki El-Guali hanına gel! Orada beni bulursun!" diye yanıt verdi. Sonra susam örneklerini içeren mendili bana bırakarak yanımdan uzaklaştı.

Bunun üzerine değerini yüz dirhem olarak tahmin ettiğim elimdeki örneği göstererek, tahıl alıcısı tacirleri dolaştım. Tacirler her bir ardep için yüz on dirhem verdiler. Havadan peşinen on dirhem kazançlı çıkacağım için bundan çok memnun oldum. Yanıma dört tartıcı alarak hemen beni bekleyen genç adamı bulmaya gittim. Beni görünce yanıma geldi ve beni tahılın bulunduğu

1 197.7 litre değerinde olduğu Khawan'ın dipnotunda belirtilmiştir (Ç.)

depoya götürdü; ölçücüler çuvalları boşaltıp tarttılar; elli ardep geldi. Genç adam bunun üzerine bana, "Senin ardep başına yüzde on bir simsarlık ücretin olmalı! Ama ben sana paranın tümünü bırakacağım; ve sen, yeniden seni görüp onu senden geri alıncaya kadar benim için dikkatle saklayacaksın! Malın bedeli olan beş bin dirhemden kendin için beş yüzünü ayır! Bana dört bin beş yüz dirhem kalacak. İşlerini bitirdikten sonra sana gelir ve paramı alırım" dedi. Kendisine, "İstediğiniz gibi olsun!" dedim ve ellerini öperek oradan ayrıldım.

Gerçekten, o gün, simsarlıktan bin dirhem para kazandım: Mısırlı simsarların almayı âdet edindikleri yüzde 20 komisyon ücreti olarak beş yüzünü satıcıdan, beş yüzünü de alıcıdan alarak...

Genç adama gelince, bir ay ortadan yok olduktan sonra beni görmeye geldi ve "Dirhemler nerede?" diye sordu. Ben de, hemen, "Emrine amade, şu torbanın içinde hazır duruyorlar" diye yanıt verdim. Ancak bana, "Onları, yeniden gelip alıncaya kadar, bir süre daha yanında sakla!" dedi. Uzaklaşıp yeniden bir ay daha ortalarda görülmedi. Dönüp geldiğinde, "Dirhemler nerede?" diyerek yeniden sordu. Hemen ayağa kalkıp kendisini selamladım ve "İşte burada, emrini bekliyor" dedim. Sonra da, "Evime gelip bir lokma yemeğimi paylaşarak bana onur verir misin?" diye sordum. Önerimi kabul etmedi ve bana, "Paraya gelince! Senden onu, çok sıkışık birkaç işimi görüp dönünce almak üzere bir süre daha saklamamı rica edeceğim!" dedi. Sonra da uzaklaştı. Ben de, ona ait olan parayı dikkatle sakladım ve dönüp gelmesini bekledim. Bir ay sonra geri geldi ve bana, "Bu akşam parayı almak üzere buraya geleceğim" dedi. Bunun üzerine parayı ona sunmak için hazır tuttum; ama o gece ve ondan sonraki günlerde onu beklediğim halde bir ay daha ortalıkta görülmedi. Kendi kendime, "Bu genç adam insana güven duyuyor. Ömrüm boyunca hanlarda, çarşılarda simsarlık ederim; böylesini görme-

miştim" dedim. Sonunda yeniden çıkıp geldi: eşeğine binmiş, süslü giysileri içinde. Yüzü ayın on dördü gibi parlak ve hamandan çıkmışçasına temiz olarak. Yanakları pembe ve alnı iek gibi przszz, ağzının bir köşesinde siyah bir amber damlası gibi duran beniyle tıpkı şairin dediği gibiydi:

Ay dolunayken ve gökteki turunu yaparken güneşle buluşunca, ikisi de parlaklık ve güzelliklerine bürünmüştür. İki şık da tıpkı böyledir.

Onları seyredenler de, hayranlık duymaktan ve onları takdir etmekten ve de mutluluk dilemekten öte bir şey yapamazlar.

Ve şimdi öylesine güzel, öylesine harikadırlar ki, onlara kendini kaptıran ruh hepten esir olur. Böyle mucizeler gösteren, kullarını kendi istediği biçimde yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!

Onu görünce ellerini öptüm, Tanrı'nın tüm iyiliklerinin onun üzerine olmasını temenni ettim ve ona, "Efendim, sanırım ki bu kez paranızı isteyeceksiniz!" dedim. Bana, "Biraz daha sabretmen gerekecek, hele işlerimi bitireyim, dönünce gelir alırım" diye yanıt verdi. Sonra sırtını çevirip uzaklaştı. Bunun zerine parayı istemesinin çok vakit alacağını düşünerek parayı alıp ülkemizde âdet olduğu üzere yüzde yirmi gelir getirecek şekilde yatırım yaptım. Böylece artı bir gelir sağlayacaktım. Öte yandan kendi kendime, "Geri döndüğünde, bu kez ağrımı kabul etmesi için ona çok rica edeceğim. Ona cömertçe ikramda bulunacağım. Çünkü parasıyla hatırı sayılır kazanç sağlamış olacağım ve de zenginleşeceğim" dedim.

Böylece aradan bir yıl daha geçti, bu sürenin sonunda geri döndü; bu kez geçen seferkinden de gösterişli bir giysiye bürünmüş, her zamanki gibi değerli beyaz eşeğine binmişti.

O zaman kendisini ısrarla gelip evimde bir şeyler yemesi için sıkıştırdım. Bana, "Pekâlâ, ama bir şartım var: Harcamaları benim sende kalan ve saklamakta olduğun paradan yaparsan!" dedi ve gülmeye başladı. Ben de onunla birlikte güldüm. Ve ona, "Evet, tabii, bütün kalbimle!" dedim. Ve onu alıp evime götürdüm, oturmasını rica ettim; ve sokağa çıkıp her türden yiyecek, içecek ve diğer benzeri şeyler satın aldım, hepsini sofraya koyduktan sonra "Bismillah!" çekerek yemeye başlamak üzere onu sofraya çağırdım.

Sofraya oturdu ve sol elini uzatarak yemeye başladı ve yemek boyunca hep sol elini kullandı. Buna çok şaşırdım, ne düşüneceğimi bilemedim. Yemeği bitirince, sağ elini kullanmadan sol elini yıkadı; elini kurulasın diye peşkir uzattım; sonra da oturup konuşmaya başladık.

O sırada kendisine, "Efendim, lütfet de beni, içimde ağırlığını duyuran ve üzüntüye yönelten bir meraktan kurtar! Niçin hep sol elinle yemek yedin! Yoksa sağ elinde ağrı veren bir derdin mi var?" diye sordum. Bu sözlerimi duyan genç adam şu iki dizeyi okudu:

Bana, ruhumda duyduğum ıstırabı ve kalbimi delen dertleri sorma! Sağlıksızlığımı kendiliğinden anla!

Hele mutlu muyum diye hiç sorma! Mutluydum evet. Ama yıllar önceydi bu. O zamandan bugüne çok şey değişti. Yine de sakınılmaza karşı, akli kullanmak gerek!

Sonra, giysisinin yeninden sağ elini çıkardı; gördüm ki, bu el bileğinden kesikti. Bunu görünce çok şaşırdım. O vakit bana, "Bu seni hiç şaşırtmasın! Hele sana karşı saygı duymadığımdan sol elimle yediğimi hiç düşünme! Çünkü gördüğün gibi sağ elim kesik! Bunun nedeni de oldukça gariptir" dedi. O zaman kendisine, "Peki, nedir bunun nedeni?" diye sordum. Bana, "Bilesin ki, ben, Bağdat asıllıyım. Babam kentin en büyük tacirlerinden ve başlıca kişilerinden biriydi. Ben de ergenlik yaşıma gelinceye kadar, evimize gelip Mısır kentlerinin harika yanlarını anlatan hacıların, tacirlerin ve gezginlerin öykülerini dinler, bu öykülerin birikimini gizlice içimde üretirdim. Bu, böylece, babamın ölümüne kadar sürdü. O vakit, babamdan kalan tüm zenginlikleri toparlayabildiğim kadar topladım, elime geçen bolca parayla Bağdat'tan ve Musul'dan değerli kumaşlar ve en iyi cinsten diğer mallar satın aldım; bunları paketletip Bağdat'tan ayrıldım. Tanrı'nın yardımıyla, sağ salım varacağım yere, yani senin de yaşamakta olduğun Kahire'ye ulaştım" dedi.

Sonra genç adam ağlamaya başladı ve şu dizeleri okudu:

Çoğu zaman kör, doğuştan kör, gözü açık olanın göremeyeceği çukurlardan sakınır. Çoğu zaman budalalar, bilgelerin telaffuz ettiği, bu yüzden bilge ve bilgin olmalarının yitip gitmelerini engelleyemediği sözlerden sakınırlar. Kimi zaman sofular, iman edenler, tanrı-tanımazların, çılgınların mutluluk duyduğu yerde, sefaletten ıstırap çekerler. Böylece ademoğlu güçsüzlüğünü iyice anlar! Dünyada sadece kaderin hükmettiğini de!

*Genç Adam Hristiyan Simsara Hikayesini Anlatırken
(T. Dalziel)*

Okuduğu dizeler bitince, öyküsünü şöylece sürdürdü:

Böylece Kahire'ye girdim ve Sürur Hanı'na indim. Paketlerimi açtım; develerin yükünü çözdüm, kiralarken dikkatle seçtiğim yerlere mallarımı koydum. Sonra da hizmetçime para vererek yiyecek bir şeyler satın almasını istedim; sonra da biraz uyudum. Uyandığımda Beyn-el-Kasreyn taraflarında biraz dolaştım ve Sürur Hanı'na geri döndüm; ve orada geceyi geçirdim.

Sabahleyin uyandığımda, bir kumaş paketini açtım ve kendi kendime, "Bu kumaşları çarşıya götürüyüm ve işlerin durumuna bir göz atayım!" dedim. Bunun üzerine kumaşları hizmetimde olan gençlerden birinin omuzlarına yükledim ve çarşıya yöneldim. İşlerin döndürüldüğü başlıca yerlerden birine ulaştım. Burası, yöresi direklerle, dükkânlarla ve çeşmelerle çevrili büyük bir bina idi. Burada, bildiğiniz gibi, sadece emlakçılar yer alır ve buraya Kayseriyyet-ül-Çerkes derler.

Ben oraya ulaşınca, bütün simsarlar, daha önce benim kente geldiğimden de haberli oldukları için, yanıma yöremi sardılar; ben onlara kumaşları verdim; etrafa dağılarak getirdiğim kumaşları çarşının başlıca tacirlerine gösterdiler. Bir süre sonra dönerek bana, tacirlerin önerdikleri fiyatın, satın aldığım fiyatı ve de Bağdat'tan Kahire'ye kadar yaptığım harcamaları karşılamadığını söylediler. Ne yapacağımı bilemediğimden, simsarların piri olan zat bana, "Biraz kâr sağlamak üzere tutacağın yolu ben sana söyleyeyim. Bu zaten tüm tüccarların tuttuğu yoldur: Mallarını dükkân sahibi tüccarlara krediyle, belli bir süre sonra paranı geri almak koşuluyla sat! Bunu yaparken de tanıkları da devreye sokarak noterden tasdikli birer sözleşme yap! Her perşembe ve her pazartesi günü gelerek paranı toplarsın; böylece her dirhem için iki dirhem, belki de daha fazla almak suretiyle kazanç sağlarsın. Ve de, bu süre içinde boş zamanın olur; Ka-

hire'yi ziyaret eder, onu baştanbaşa kateden Nil nehrini hayranlıkla izlersin!" dedi.

Onun bu sözlerini duyunca, "Bu gerçekten harika bir fikir!" dedim ve hemen tüm simsarları ve tellalları Sürur Hanı'na çağırıp bütün malları onlara teslim ederek Kayseriyye'ye taşımalarını sağladım; ve mallarımı öne sürülen koşullarla satın almak isteyen tacirlerle tanık önünde sözleşmeler yaptım.

Bu işleri bitirdikten sonra, hana döndüm ve günlerimi sakince orada geçirdim. Kendimi hiçbir zevkten mahrum etmiyor, bu uğurda hiçbir harcamadan kaçınmıyordum. Her gün mükemmel bir yemek yiyor, masamdan şarabı da eksik etmiyordum. Nefis koyun etleri, tatlılar ve reçeller yiyordum. Bu şekilde içinde bulunduğumuz ay bitinceye kadar yaşamımı sürdürdüm; bu sürenin sonunda, düzenli şekilde alacağım paraları toplayacaktım. Gerçekten, ayın bitmesinden sonra, ilk haftadan başlayarak her perşembe ve her pazartesi gidip bana borcu olan tacirlerden birinin dükkânında otururken sarraf ve çarşı katibi, her bir tacire uğrayarak alacaklarımı toplayıp bana getiriyorlardı.

Böylece kâh bir dükkânda, kâh başka bir dükkânda oturarak para toplamayı sürdürürken, günün birinde; ki o gün hamama gitmiş ve yıkanmış, sonra da bir süre dinlendikten sonra bir piliç yiyip birkaç bardak şarap içmiş, ardından ellerimi yıkayıp kokulu esanslar sürünmüştüm; Kayseriyyet-ül-Çerkes mahallesine geldim ve Bedreddin-el-Bustani adlı bir kumaş tacirinin dükkânında oturdum. Bu zat, beni görünce, büyük bir içtenlik ve saygıyla karşıladı; oturup bir saat kadar konuştuk.

Biz böyle konuşurken, mavi ipekten geniş bir çarşafa bürünmüş bir kadının dükkâna girdiğini gördük. Dükkâna kumaş satın almak için gelmiş ve benim yanımda bulunan bir tabureye oturmuştu. Başını örten çatkı biraz gevşemiş ve yüzü hafifçe görü-

nür hale gelmişti. Bu baştan burnuma nefis ve ince bir koku sızıyordu. Ayrıca güzelliği ve çekiciliği aklımı karıştırmış, özellikle peçesinden farkına vardığım siyah gözleri beni büyülemişti. Oturduktan sonra Bedreddin'i selamlamış, o da kadına barış dilemiş; önünde dikilerek emirlerini almış; sonra da çeşitli türden kumaşlar göstermişti. Ben de, onun tatlı ve sihirli sesini iştirirken, yüreğimde gittikçe ağırlığını hissettiren bir sevgi duymaya başlamıştım.

Kadın bazı kumaşları inceledikten sonra, hiçbirini yeter güzellikte bulmadığından Bedreddin'e, "Acaba sende, saf altın tellerle işlenmiş beyaz ipek kumaş var mı? Bir giysi yaptırmak için ihtiyacım var da..." diye sordu. Bedreddin, dükkânın dip tarafına doğru gitti, küçük bir dolap açtı ve birçok kumaş parçasının altından, saf altın tellerle işlenmiş beyaz bir ipekli kumaş çıkardı; getirip kadının önünde açtı. Kadın bunu isteklerine uygun buldu ve tacire, "Üzerimde para bulunmadığından, sanırım, âdet gereğince, sen bunu bana ödünç verebilirsin; parasını sonra sana gönderirim" dedi. Ama tacir ona, "Bu kez, bunu yapamayacağım efendim; çünkü bu kumaş bana değil, şurada oturmakta olan tacire aittir; ve ben de ona tam bugün borcumu ödemek zorundayım" dedi. Kadın bunu duyunca, büyük bir öfkeye kapıldı ve "Yazık! Senden büyük paralar ödeyerek kumaş almak âdetinde olduğumu ve sana ummadığın kadar para kazandırdığımı unuttun mu? Sana bu güne kadar hiç borç taktığımı hatırlıyor musun?" dedi. Tacir de, "Kesinlikle! Hakkın var hanımım! Ama bugün hemen para ödeme durumunda bulunuyorum" dedi. Kadın bu sözleri duyunca, kumaş parçasını eline alıp omzunun üzerine koydu ve ona, "Siz hepiniz bu belalı ticaretin içindesiniz. Hiç kimseye saygı duymaz, sadece parayı düşünürsünüz" dedi. Sonra büyük bir hiddetle ayağa kalktı ve arkasını dönerek gitmeye hazırlandı.

Ama ben, yüreğimin de onun eteklerine takılıp gideceğini sandım. Telaşla ayağa kalkarak, kendisine, "Hanımefendi, lütfen biraz benden yana dönerek ve gitmekten vazgeçerek, dostça davranın!" dedim. Bunu duyunca yüzünü benden yana çevirdi; biraz gülümsedi ve dönerek, "Tekrar dükkâna döneceğim ama, sırf sizin hatıranız için" dedi. Sonra dükkânda tam karşıma geçip oturdu. Bunun üzerine Bedreddin'e, "Bu kumaş parçasının değeri nedir?" diye sordum. Bana, "Bin yüz dirhem" diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine, ona, "Öyle olsun! Ben sana fazladan yüz dirhem daha kâr tanıyacağım. Bana bir kağıt ver. Sana bunu gösteren bir belge yazayım" dedim. Ve ondan altın işlemeli kumaş parçasını alarak karşılığında yazılı belgeyi verdim. Sonra kumaşı kadına sunarak ona, "Bunu alın! Artık fiyat üzerinde tedirginlik duymadan, borcunuzu istediğiniz zaman bana ödersiniz. Bunun için bugünlerde çarşıya gelip herhangi bir dükkânda beni bulursunuz! Hatta, bu kumaşı benim elimden bir hediye olarak kabul etmek onurunu bana bağışlarsanız, alın sizindir!" dedim. Bunu duyunca bana, "Allah ne muradın varsa versin! Acaba elimde bulunan tüm servetime sahip olmak ve bunu benim efendim ve başımın tacı olarak sağlamak ister misiniz? İnşallah Allah bu dileğimi yerine getirir!" dedi. Ona, "Efendim! Siz hele şu kumaşı buyurun! Zaten bunun tek kalması da doğru değil!"² Ama ne olursunuz, önce, örtülü tuttuğunuz yüzünüzü göstermek lütfunu benden esirgemeyin!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine yüzünün alt kısmını gizleyen peçeyi kaldırdı.

Yüzünü görünce, tek bir bakışla bile uçsuz bucaksız bir derde düştüm ve aşkı kalbime perçinlendi ve de aklım başımdan gitti. Ama çabucak peçesini indirdi, kumaşı alıp bana, "Efendim, senden uzak kalışım inşallah uzun sürmez, yoksa derdimden ölürüm" dedi. Sonra oradan uzaklaştı; ve ben çarşıda, gün batınca-

2 Khawam, c.2.sh. 179'da, "Size bir başka parça daha vereceğim" eklemesi var.

ya kadar, tacir ile birlikte yapayalnız kaldım.

Orada, sanki tüm duygularımı ve aklımı yitirmiş ve bu bir anlık tutkunun çılgınlığına tamamıyla kendimi kaptırmış olarak kala-kaldım. Duygunun yoğunluğu beni öylesine sarmıştı ki, tacirden kadın hakkında bilgi almak istedim. Ve kalkıp gitmeden önce ona, "Bu kadının kim olduğunu biliyor musun?" diye sordum. Bana, "Evet, kuşkusuz! Çok zengin bir kadındır bu! Babası ünlü bir emirdi, öldü ve ona büyük bir servet bıraktı" dedi.

Bunun üzerine tacirden izin aldım ve oradan uzaklaştım. Kalmakta olduğum Sürur Hanı'na geldim. Hizmetimde bulunanlar bana yiyecek sundular; ama ben hep onu düşünüyordum ve hiçbir şeye el sürmedim; uzanıp yatmak istedim, ama gözüme uyku girmediydi; bütün gece sabaha kadar öylece uyanık kaldım.

Sonra yataktan kalktım ve üzerime bir gün öncekinden de daha güzel bir giysi giydim, bir bardak şarap içtim, biraz bir şeyler yedim ve bir gün önce bulunduğum dükkâna gittim, dükkân sahibini selamlayıp her zaman oturmayı âdet edindiğim yere oturdum. Daha henüz oturmuştum ki genç kadının, ardında bir esire olduğu halde dükkâna geldiğini gördüm. İçeri girdi ve Bedred-din'e en küçük bir ilgi göstermeksizin bana selam vererek oturdu. Yumuşak bir sesle ve eşsiz bir konuşma tarzıyla ve de bulunmaz bir tatlılıkla bana, "Birini benimle yollarsanız, size iki bin iki yüz dirhem olan ipek kumaşın bedelini gönderirim!" dedi. Ben de, "Ama acelesi yok ki! Bu telaş neden?" diye yanıt verdim. Bana, "Ne kadar cömertsin! Ama yine de senin için bir şey yitirmenin nedeni olmak istemem" dedi. Sonra, kendisi elime kumaşın bedelini kararlılıkla koydu. Ve konuşmaya başladık. Ve bir an için ona işaretlerle duygularımın ne denli canlı olduğunu anlatma yürekliliğini duydum. O da benim ne denli bir tutkuyla ona sahip olmak istediğimi anladı. O zaman, hızlıca ayağa kalk-

tı; bana, nezaket icabı, izin istediğini gösterecek bir iki sözcük fısıldadıktan sonra aceleyle uzaklaştı.

Genç Adam ve Genç Kız
(T. Dalziel)

Ben de artık orada kalamayacağımı anlayarak dükkândan çıktım, yüreğim şiddetle ondan yana sürüklenerek, kendisini uzak-tan izleyerek ardından koşmaya başladım. Çarşı çıkışında onu gözden yitirdim; ama bir aralık, hiç tanımadığım ve kim olduğ-u nu peçesinden dolayı göremediğim bir genç kızın bana yaklaştı-ğını gördüm; bana, "Efendim, hanımımın evine gelir misiniz? Sizinle konuşacağı bir şey varmış!" dedi. Bunu duyunca çok

şşırdım ve ona, "Fakat burada beni kimse tanımaz ki!" dedim. Genç kız da bana, "Ah! Ne kadar da çabuk unutupuyorsunuz! Benim! Biraz önce, çarşıda, falan tüccarın dükkânında hanımımın yanında gördüğünüz hizmetçi kız olduğumu hatırlamıyor musunuz?" dedi. Bunun üzerine onu izlemeye başladım ve sarraflar sokağının köşesinde bekleyen hanımını görünceye kadar ardından yürüdüm. Hanımı beni görünce, benden yana hızlı hızlı yürüyüp beni bir duvar köşesine götürerek, "Sevgilim, bil ki, sen benim tüm düşüncemi sarmış bulunuyorsun; ve de gönlümü sevgiyle doldurdun. Ve seni gördüğüm andan bu yana, ne uyuyabiliyorum ne de bir şey yiyebiliyorum!" dedi. Ben de ona, "Ben de öyle! Ben de aynı şeyleri yaşıyorum, ama duyduğum mutluluk, şikâyet etmemi engelliyor" diye yanıt verdim. Bana, "Sevgilim, söyle bana! Senin kaldığın yere mi gelmeliyim yoksa sen mi benim evime gelirsin?" diye sordu. Ben de ona, "Ben yabancı biriyim burada; ve kaldığım handan başka oturduğum bir yer yok. Orası da pek çok kimsenin girip çıktığı bir yer. Eğer beni evine kabul edecek kadar dostluğuma güveniyorsan, sevincim sonsuz olur" dedim. Bana, "Çok doğru! Bu gece cuma gecesidir, bu gece olmaz. Ama yarın, öğle namazından sonra, eşeğine bin ve Habbaniye mahallesini sorup öğren! Oraya ulaşınca, Ebu-Şema adıyla tanınan eski vali Bereket'in evinin nerede bulunduğunu sor! Ben orada oturmaktayım. Sakın gelmeyi unutma! Seni orada bekleyeceğim" diye yanıt verdi.

Bunu duyunca sonsuz bir sevince kapıldım; sonra ayrıldık. Ve ben, kalmakta olduğum Sürur Hanı'na geri döndüm ve uyumam mümkün olmaksızın bütün geceyi orada geçirdim. Fakat gün doğarken aceleyle kalktım, giysi değiştirdim, en hoş kokuları süründüm, bir mendile elli altın dinar koydum ve Sürur Hanı'ndan çıktım ve Bam-ı Zaviyye adı verilen yere doğruldum; orada bir eşek kiraladım ve eşekçiye de, "Habbaniye Mahallesi'ne gidece-

ğiz!" dedim. Eşekçi göz açıp kapayasıyla beni oraya götürdü; ve Darb-ül Münkeri adlı bir sokağa ulaştık; eşekçiye, "Şimdi sor bakalım, eski nakip³ Ebu-Şema'nın evi nerede?" dedim. Eşekçi gidip birkaç dakika sonra döndü; aldığı bilgiyi aktararak bana, "Eşekten inebilirsin!" dedi. Beni eve kadar götürdü; ben de ona, "Yarın sabah buraya gelip beni ara ve tekrar hana götür!" dedim. Eşekçi bana, "Emriniz başım üstüne!" dedi. Bunun üzerine ona bir çeyrek altın dinar verdim; teşekkür etmek üzere alıp dudaklarına sonra alnına götürdü, sonra da çekip gitti.

Bunun üzerine evin kapısını çaldım. Bana kapıyı, göğüsleri dik ve beyaz iki dolunay gibi yuvarlak, iki bakire küçük kız açtı; ve bana, "Gir efendim! Hanımımız seni beklerken sabırsızlanmadada... Sana duyduğu tutkunun ateşiyle gece hiç uyumadı" dediler. Bir avluya girdim ve yedi kapılı şahane bir yapı gördüm; bina'nın tüm ön yüzü geniş bir bahçeye bakan süslü pencerelerle kaplıydı. Bu bahçe, her türden ve her renkten meyve ağaçlarıyla doluydu. Üzerlerinde cıvıldaayan kuşlar tünüyordu. Eve gelince, tamamıyla beyaz ve duru mermerden yapılmıştı. Bu mermerler öylesine parlaktı ki, onlarda insan kendi yansımasını bulabilirdi; iç tavanları da altın yaldızlı idi; duvarlarda yazılar, levhalar ve her türden desenler görülüyordu: evin içi insanın gözünü kamaştıran değerli eşyayla doluydu. Zemin her renkten ve her türden değerli mermerlerle kaplanmıştı. Büyük salonun ortasında, inci ve değerli taşlar kakılmış beyaz mermerden bir havuz bulunuyordu; tüm zemini ipek halılar kaplamıştı, duvarlarda her renkten kumaşlar asılıydı.

İçeri girip bir yere oturmamdan sonra henüz birkaç saniye geçmemişti ki...

3 Bir eyaletin ya da vilayetin valisi (M.)

Ancak anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susarak öyküyü kesmiş.

Ancak Yirmi Altıncı Gece Gelince

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, tacir Mısırlı Kıpti, simsara öyküsünü böyle anlatmış; o da kendince Çin'in bu kentinde sultana aynı şekilde nakletmiş:

İçeri girince, beni karşılamak için inciler ve değerli taşlarla süslenmiş, yüzü ışıklı ve gözleri sürmelenmiş genç kadının ilerlediğini gördüm. Bana güldü, elimden tutup göğsüne bastırdı. Sonra ağzını ağızıma yaklaştırıp dudaklarımı emmeye başladı. Ben de onunkini emdim. Bana, "Burada gördüğüm kişi gerçekten sen misin? Yoksa düş mü görüyorum?" dedi. Ona, "Senin esirsinim!" dedim. O da, "Oh! Ne kutsal bir gün bu böyle! Ne mutluluktur bu! Vallahi, artık, hiçbir şey görmüyorum. Yemek içmek zevkini bile yitirdim!" diye yanıt verdi. Ona, "Ben de öyle!" diye yanıt verdim. Sonra oturup konuştuk; ve ben, bu karşılamadan gerçekten şaşkına dönmüş ve başımı önüme eğmiştim.

Birkaç dakika geçtikten sonra sofra serildi, harika yiyecekler getirildi: kızarmış etler, içli tavuklar ve her türden hamur işleri...

Oturup doyuncaya kadar birlikte yiyip içtik. O beni eliyle besliyor ve her defasında ısrarla yemeye davet ediyordu. Sonra bakır ibrik ve leğen getirildi; ellerimi yıkadım, o da yıkadı; misk karışık gülsuyu süründük; sonra yan yana oturduk; bana şu dizeleri okudu:

Geleceğini daha önce bilseydim, ayaklarının altına halı yerine yüreğimin kızıllığından ve gözlerimin karasından örülmüş bir örtü sererdim. Yatacağın yere yanaklarımın yumuşaklığını örter; ey yolcu, seni sevinçle göz kapaklarımda dinlendirirdim.

Sonra bana en gizli dertlerini anlatmaya koyuldu, ben de benimkileri; böylece ona daha da fazla tutuldum. Sonra sevişmeye koyulduk, akşam oluncaya kadar kucaklaşıp binlerce kez öpüştük. Bunun üzerine hizmetçiler bize bol bol yiyip içecek şeyler getirdiler. Gece yarısına kadar içmeyi sürdürdük. Sonra gidip yattık ve birbirimizin koynunda sabaha kadar seviştik. Tüm ömrümde böylesi bir gece geçirmemiştim.

Ertesi sabah uyandım, yavaşça yatağın kenarına elli altın içeren bir kese koydum; genç kadından izin aldım, evden çıkmaya hazırlandım. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, "Senin güzel yüzünü bir daha ne zaman göreceğim efendim?" diye sordu. Ona, "Bu akşam yeniden geleceğim" diye yanıt verdim.

Ayrılacağım sırada, kapıda, bir gün önce binerek eve geldiğim eşeğin ve beni buraya getiren eşekçinin beni beklemekte olduklarını gördüm. Eşeğe bindim ve Sürur Hanı'na geldim. Eşekten indim ve eşekçiye yarım altın dinar ödedim ve ona, "Bu akşam günbatımına doğru yine bana gel!" dedim. Bana, "Emrin başım üzerine!" yanıtını verdi. Sonra hana girip kahvaltı ettim; sonra da gidip tacirlerdeki alacaklarımı toplamak üzere handan çıktım; paraları toplayıp geri döndüm. Ateşte pişirilecek koyun eti hazırlattım ve tatlılar satın aldım; bir hamal tutup genç hanımın adresini verdim ve evi tarif ettim; ücretini peşin ödeyerek aldığı şeyleri bu eve taşımasını sağladım. Ben de akşama kadar işlerimi bitirmeye çalıştım; sonra eşekçi gelip beni aradı; ben de

bir mendile koyduğum elli altın dinarı yanıma alarak handan ayrıldım.

Eve girdiğim sırada her yerin temizlenmiş olduğunu, mermer zeminin yıkanmış bulunduğunu, mutfak eşyasının silinip parlatıldığını, meşalelerin hazırlandığını, fenerlerin yakıldığını, sofaların hazırlandığını ve şarapların süzülüp sürahilere konmuş olduğunu gördüm. Genç kadın, beni görünce, kollarıma atıldı, beni öpmeye başladı ve "Oh! Seni ne çok özledim!" dedi. Sonra oturup doyuncaya kadar yedik. Sonra hizmetçiler sofrayı kaldırdılar ve bize içki getirdiler. Ve biz içmekten ve gece yarısına kadar badem, ceviz ve fıstık kırmaktan geri durmadık. Sonra da sabaha kadar birlikte yattık; sonra uyandım ve elli altın dinarı, âdetim üzere, kendisine verip evden çıktım. Kapıda, eşiği buldum ve bindim, hana gidip orada uyudum. Akşamleyin kalktım ve yemek hazırlıklarına başladım. Ceviz ve bademle süslenmiş tereyağlı pilav, kızarmış yerelması ve daha birçok şey satın aldım. Sonra meyveler, çeşitli türden kuruyemiş ve pek çok çiçek aldım ve hepsini eve gönderdim. Kendim de yanıma elli kadar altın dinar aldıktan sonra, eşiğe binip oraya gittim ve eve girdim. Orada yiyip içtik ve yatarak sabaha kadar çiftleştik. Uyanışımda, yavaşça mendili ona verdim ve âdet edindiğim gibi hana döndüm.

İşlerin bu türde gidişi, günlerce sürdü; sonunda iflasın eşiğine geldim; artık cebimde bırakın bir tek dinar, bir dirhem bile kalmadı. Bu durumda ne diyeceğimi bilemedim; içimden bunun şeytanın marifeti olduğunu düşündüm; ve şu dizeleri okumaya başladım:

Talih bir an zengini bir kenara itse, onu fakirleştirse; akşamleyin batan solgun güneş gibi söner, parıltısını yitirir birden. Gözden yiterse, artık, anısı da tüm belleklerden silinir. Ve günün birinde yine ortaya çıkarsa, baht bir daha ona hiç gülmeyecektir.

Sokakta görünmekten utanacaktır; ve kendi başına kalarak gözlerinin tüm yaşını dökecektir.

Vallahi! Diyerek yemin ederim ki, insan dostlarına hiç güvenmesin! Sefalet bir kez insanın ümüğüne çökerse, anası babası bile onu inkâr eder!

Artık ne yapacağımı bilmiyordum, tüm üzgün düşüncelerimle, biraz yürümek için handan çıktım ve Zavile Kapısı yakınında Beyn-el-Kasreyn meydanına ulaştım. Orada büyük bir topluluk, tüm meydanı dolduran bir kalabalık gördüm. Çünkü o gün bir şenlik ve panayır günüydü. Ben de kalabalığa karıştım ve bahtın etkisiyle yakınımnda bir süvari belirdi; itilip kakılma dolayısıyla elimde olmaksızın onun üstüne doğru abandım ve elim cebine değdi ve orada kabarık, yuvarlak bir paket bulunduğunu anladım; (şeytanın kışkırtmasıyla)⁴ elimi aceleyle bu cebe sokup bu küçük paketi aldım; bu hareketim öylesine hafif oldu ki, adam cebinden bir şey alınmış olduğunun farkına bile varmadı. Ama bu süvari birdenbire cebindeki ağırlığın yok olduğunu hissedip elini cebine attı ve kesesinin çalınmış olduğunu anladı. Ve birden bana doğru hiddetle dönerek topuzuyla başıma çarptı; hemen bayılıp yere düştüm; yöremi birçok kişi sardı; içlerinden birileri süvarinin atının dizginini tutarak, ona, "Böyle bir kalabalıkta sana yüklendi diye savunmasız bir adama vurmaya utanmıyor musun?" diyerek onun daha ileri gitmesini engelledi. Ama

4 Khawam'ın eklemesi (Ç.)

süvari, "Hepinizin haberi olsun ki bu adam bir hırsızdır!" diye haykırdı. Bu sözleri duyunca, içinde bulunduğum baygınlık halinden kendime geldim ve halktan birilerinin, "Olamaz! Bu, hali vakti yerinde ve ne olursa olsun hırsızlık yapamayacak kadar seçkin bir genç" dediklerini duydum. Ve orada bulunan herkes benim yankesicilik etmiş ya da etmemiş olduğumu kendi kendilerine sormaya başladılar. Şu ya da bu yönde açıklamalar yapıldı ve tartışmalar duyuldu. Halkın hareketleri arasında sürüklenmeye başlamış ve beni bir türlü bırakmak istemeyen süvarinin gözünden kaçabileceğim bir duruma girmek üzereydim ki, bahtın bir cilvesi olarak, oraya kentin valisi ve muhafızları gelip Zavile Kapısı'ndan geçecek oldular. Bizim ortasında bulunduğumuz kalabalığı görerek vali yaklaştı ve "Burada neler oluyor?" diye sordu. Süvari de, "Vallahi, ey emir! Bir hırsız var. Cebimde içinde yirmi altın dinar bulunan mavi bir ipek kese vardı; kalabalık ve kargaşadan yararlanarak çaldı" diye yanıt verdi. Bunun üzerine vali, süvariye, "Tanık olarak olayı gören var mı?" diye sordu. Süvari, "Hayır" diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine vali, güvenlik güçlerinin başında bulunan kişiye seslendi ve "Şu adamı tutun ve üstünü arayın" emrini verdi. Bunun üzerine güvenlik sorumlusu beni tuttu ve artık Tanrı'nın yardımından yoksun olduğumdan, üstümü arayarak mavi keseyi buldu. Vali keseyi açtı ve parayı sayıp süvarinin dediği gibi gerçekten yirmi altın dinar olduğunu gördü.

Bunun üzerine vali, son kertede kızarak, muhafızlarına ve maiyetindekilere, "Şu adamı bana getirin!" diye emir verdi. Beni onun önüne götürdüler ve vali, "Genç adam, bana gerçeği anlatman gerek!" dedi. "Bu keseyi çaldın mı, çalmadın mı?" Bunun üzerine, tüm utanç içinde, başımı önüme eğdim; içimden bir an, "Eğer, '*Ben değilim!*' desem, inanmazlar; çünkü kese benim üzerimde çıktı; '*çaldım*' dersem, beni hemen yakalarlar" diye dü-

şündüm. Sonunda karar verip, "Evet, ben çaldım!" dedim.

Vali bu sözleri işitince, çok şaşırdı; tanıkları çağırdı ve benim sözlerimi, onların önünde bana tekrarlatarak duymalarını sağladı. Bütün bunlar Bab-ı Zavile'de geçiyordu.

Bunun üzerine vali, cellada ellerimin kesilmesini emretti. Ve cellat hemen orada sağ elimi kesiverdi. Bunu gören süvari bana acıdı; ve valiye rica ederek öteki elimin de kesilmesini önledi. Vali bu lütfu esirgemedi ve oradan uzaklaştı. Yörede bulunanlar da bana acıdılar, beni rahatlatmak üzere bir bardak şurup sundular; çünkü yitirdiğim kandan ötürü bayılacak gibiydim. Süvariye gelince, bana yaklaşıp keseyi uzatıp elime sıkıştırdı ve, "Sen seçkin bir genç adamsın! Hırsızlık mesleği senin harcın değil, dostum" dedi. Bunun üzerine keseyi aldım ve şu dizeleri okudum:

Vallahi, insanların en iyisi, bil ki, ömrümde hiç hırsızlık etmedim, haydut da değilim. Ama arabamı sürerken, acımasız bir talih beni oradan fırlatıp attı. O zamandan beri dertlere, kederlere ve sefaletle gömüldüm. Bu duruma sürüklenmem hiç de benim hatam değil. Ama ben şah iken Tanrı, mızrağını fırlatarak başımdan tacımı uçurdu.

Bunun üzerine süvari keseyi almam için beni zorlayarak yanımdan ayrıldı. Ben de kolumu mendilimle sararak ve elimi yenimde gizleyerek oradan uzaklaştım. Başıma gelenlerden ötürü solgun ve kederliydim.

Süvari Genç Adama Para Kesesini Verirken
(T. Dalziel)

Artık nereye gittiğimi pek bilmeden, sevgilimin evine doğru yol almışım. Oraya ulaşınca, kendimi yarı baygın yatağın üzerine attım. Genç kadın benim solgunluğumu gördü; ve bana, "Ne derdin var? Yüzünün rengindeki bu değişiklik, bu solgunluk neden?" diye sordu. Ona, "Başım ağrıyor, hiç de iyi değilim!" diye yanıt verdim. Bunu duyunca çok üzüldü ve bana, "Efendim, derdinle yüreğimi yakma. Yalvarırım şöyle otur, başını biraz benden yana çevir; bugün başına ne geldi, bana anlat! Çünkü yüzünden pek çok şey okuyorum" dedi. Bunun üzerine ona, "Lütfen, beni sana cevap vermek üzüntüsünden azat et!" dedim. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, "Ah! Anlıyo-

rum ki artık sana verecek bir şeyim kalmamış, benden bıkmış-sın! Çünkü bana eskisi gibi davranmıyorsun!" dedi. Sonra da hıçkırıklarla kesilen müthiş bir ağlama tutturdu; arada bir duruyor, bana sorularını tekrarlıyor; bense ona cevap veremiyordum. Böylece gece oldu. Bize yiyecek getirdiler, âdet olduğu üzere sofraya buyur ettiler. Ama ben, sol elle yemek zorunda kalacağımdan ve sorulduğunda nedenini açıklamak durumunda kalmak utancından sakınmak için kabul etmek istemedim. Ve ona, "Bu saatte yemek içimden gelmiyor" dedim. Bunun üzerine bana, "Seni anlıyorum. Ama bugün başına ne geldi bana anlatsana! Neden böyle mahzun ve kederlisin, ruhun ve yüreğin matemde gibi?" diye sordu. Sonunda ona, "Sana her şeyi anlatacağım, yavaş yavaş ve ağır ağır" dedim. Bu sözlerimi duyunca, bana bir bardak şarap sunarak ferahlamış bir ruh haliyle, "Haydi dostum! Artık kederli düşünceleri kafandan at! Şu şarabı iç, derdini unut ve bana, dertlerinin kaynağı olan neyse, onu anlat!" dedi. Ben de ona, "Bunu kesinlikle istiyorsan içeceğim şeyi bana sen kendi elinle sun!" dedim. O da bardağı dudaklarıma uzattı ve tatlı bir tavırla yaklaşarak bana şarabı içirdi. Sonra yeniden doldurdu ve uzattı. O zaman, bir gayret göstererek sol elimi uzattım ve bardağı ondan aldım. Ama gözyaşlarımı tutamayarak ona şu dizele-ri okudum:

Yüce Tanrı'nın parmakları tüm bahtları tutar. Bizi, istediğinde, sağır, kör ve cahil yapar. İsterse eğer, aklımızı başımızdan alır, bir tüy koparıncasına kolaylıkla... Yine isterse eğer, hatalarımızı görmemiz için aklımızı başımıza getirir.

Bu dizeleri okuyup bitirirken, tüm ruhumla hıçkırıyordum. Beni böyle ağlar görünce, artık o da kendini tutamadı; başımı elleri arasına aldı; çılgınca, "Oh! Lütfen, artık gözyaşlarının nedenini bana anlat! Yüreğimi yaktın, bitirdin! Ve de bana, şarap bardağını neden sol elinle aldığını söyle!" diye haykırdı. Bunun üzerine ona, "Sağ elimde bir çıban var" dedim. Bana, "Göster bana bu çıbanı! Patlatayım, rahatlırsın!" dedi. Kendisine, "Şimdi böyle bir şey yapılmasına gerek yok. Daha fazla ısrar da etme! Çünkü elimi göstermemekte kararlıyım" dedim. Bu sözleri söyleyerek elimdeki bardağı tamamıyla içtim; ve bardağı her dolduruşunu izleyerek aynı şekilde içmeye devam ettim; bu durum, iyice sarhoş olmama kadar sürdü. Oracıkta yatıp uyuyakalmışım.

Bunun üzerine uykumu fırsat bilip kolumu çıkarmış ve sağ elimin kesilmiş olduğunu görmüş. Sonra üzerimi arayıp mavi kese içindeki yirmi altın dinarı bulmuş. Ve de, benim felaketimi anlayarak sınırsız bir umutsuzluğa düşmüş ve dünyada hiç kimsenin duyamayacağı kadar büyük bir derde kapılmış.

Ertesi sabah, uyandığımda, bana kahvaltımı çoktan hazırlamış olduğunu gördüm; bir tabakta dört haşlama piliç ve bol miktarda şarap buldum. Ve bütün bunları bana sundu. Ben de yiyip içtim; sonra da izin alarak oradan ayrılmak istedim. Ama beni durdurdu ve "Böyle nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ona, "Eğlenebileceğim ve beni kahreden, yüreğimi sıkkan kaygıları kovabileceğim bir yere" diye yanıt verdim. Bana, "Oh! Ne olursun gitme! Biraz daha kal!" dedi. Bunun üzerine oturdum. Yüzüme uzun uzun baktı ve bana, "Dostum, seninki nasıl bir çılgınlık böyle? Görüyorum ki, bana olan sevgin seni çıldırtmış! Ve benim uğrumda sana bütün paranı harcatmış! Dahası, anlıyorum ki, senin sağ elini yitirmenin nedeni de benim! Böyle olunca, yemin ederim ki ve Tanrı şahidimdir ki, senden asla ayrılmayacağım. Sen de benim gerçeği söylediğimi anlayacaksın! Ve şimdi seninle

evlenmek istiyorum" dedi.

Bu sözleri söyledikten sonra şahitler çağırttı; geldikleri zaman, onlara, "Sizi şahit tutuyorum ki, bana ait olan burada şu kasada görmüş olduğunuz tüm servet ve malik olduğum her şey, bu andan başlayarak bu genç adamındır" dedi. Şahitler onun açıklamasını ve benim kabulümü onayladılar ve yazarak belgelendirdiler; sonra da ücretlerini alarak ayrıldılar.

Bunun üzerine genç kız elimi tuttu ve beni bir dolaba doğru götürdü. Dolabı açıp bana büyük bir kasa gösterdi; açıp bana, "Bu kasanın içinde ne olduğuna hele bir bak!" dedi. Baktım ve bu kasada her biri bir paket haline getirilmiş mendiller bulunduğunu gördüm. Sonra da, "Bütün bunlar senin kendi malındır. Zaten senin verdiklerinle olmuştu. Gerçekten, bana içinde elli altın dinar bulunan bir mendil verdiğinde, onları dikkatle kaldırıp bu kasada sakladım. Şimdi malını geri al! Senin bahtını yazan Allah olduğu gibi, bütün bunların korunmasını da o istemiştir. Bugün Allah seni korumuş ve onun tarafından yazılan şeylerin yerine getirilmesi için beni seçmiştir. Ve de benim yüzümden, hiç kuşku yok, sen sağ elini yitirdin. Gerçekte ben, senin bana karşı bağlılığının ve sevginin ölçüsünde, seni ödüllendiremedim. Canımı senin uğruna versem de yeterli olmazdı. Yitiren yine sen olurdun" dedi. Sonra da, "Gel, malını üzerine al!" diye ekledi. Ben de, onu memnun etmek için yeni bir kasa satın aldım; genç kızın kasasından bütün para paketlerini birer birer ona aktardım; böylece vaktiyle ona verdiğim paraları yeniden üzerime aldım ve gönlüm neşeyle doldu, tüm derdim yok oldu.

Bunun üzerine kalktım ve onu kollarımda sıktım; sonra oturup birlikte sevinçle içki içtik. Ve o bana boyna en tatlı ve en ince-likli sözler söylemeyi sürdürdü ve benim ona yaptıklarımın yanında yapabildiği pek az şey için özürler diledi; ve kalktı, değer-

li giysi, mücevherler ve başka şeyler ve bina, toprak gibi taşınmaz mallar olarak üzerine kayıtlı her şeyi benim üzerime geçirdi ve bunu tanıklar önünde kendi el yazısıyla düzenlediği bir belgede saptadı.

Ve o gece, giriştiğimiz çılgınca eğlence ve sevişmeye karşın onun yüzünden uğradığım ve kendisine tüm ayrıntılarıyla anlattığım felaketleri düşünerek çok tedirgin bir uyku uyudu.

Fakat, o andan başlayarak benim adıma sızlanmaktan hiç geri durmadı; ve bu üzüntüleri yüzünden, bir ay geçti geçmedi, güçsüz kalarak yatağa düştü ve rahatsızlığı günden güne daha belirgin oldu, ağırlaştı; bunu izleyen on beş gün içinde öldü ve öteki dünyanın seçkinleri arasına karıştı.

Bana gelince, onun tüm cenaze hazırlıklarını yaptım ve onu kendi ellerimle toprağa verdim ve gömülüğü dolayısıyla gerekli bütün merasimleri yerine getirdim; ve hiçbir masraftan kaçınmadım. Ondan sonra mezarlıktan ayrılarak eve döndüm; bana miras kalan her şeyi gözden geçirdim; gerçekten bana büyük bir miras bıraktığını anladım. Bunlar arasında taşınmaz mal olarak, birçok şey arasında, susam tanesiyle dolu depolar vardı. İşte senden simsarlık yapmam istediğim susamlar bunlardı efendim; ve bunlar için hak ettiğinden daha az simsarlık komisyonu aldın.

Seni çok şaşırtan ortadan yok oluşlarıma gelince, onun bana bıraktığı her şeyi elden çıkarmak zorundaydım ve alacağım paraların ve diğer taşınır değerlerin hesabını ancak bugün halledebildim.

Senden yerine getirmek istediğim bir minnet borcunu reddetmemi rica edeceğim; sen ki, bana büyük bir misafirserverlik gösterdin ve sofranı benimle paylaştın. Sende bıraktığım ve susam satışından elde ettiğin ve bugüne kadar benim için sakladığın

parayı lütfedip kabul et, senin olsun!

Benim öyküm ve daima sol elle yemek yiyişimin nedeni bu; demiş.

Bunun üzerine ben, ey kudretli şahım, genç adama, "Gerçekten, beni iyilikle, cömertlikle ihya ettin!" dedim. O ise bana, "Bir şey değil! Şimdi simsar efendi, bana katılır ve benimle ülkem olan Bağdat'a gelir misin? İskenderiye ve Kahire'den büyük miktarda mal satın aldım; bunları Bağdat'ta satarak büyük kâr elde etmek ümidindeyim. Benim yol arkadaşım olur ve kârıma ortaklık etmek ister misin?" diye sordu. Ben de, "Arzun benim için emirdir" diye yanıt verdim. Sonra da kentten ayrılmak için ay sonunu beklememizi önerdim.

Bu süre zarfında, değerinden hiçbir şey yitirmeksizin, tüm mal varlığımı satmakla uğraştım; bundan kazandığım parayla mal satın aldım ve genç adamın eşliğinde ülkesi Bağdat'a doğru yol aldım; oradan da sağladığım büyük bir karla başka mallar aldım. Oradan ey yüzyılların şahı, sizin saltanat sürdüğünüz bu ülkeye geldik.

Genç adama gelince, mallarını çabucak satıp benden önce Mısır'a döndü. Ben de gidip ona kavuşmayı düşünüyordum. Oysa ülkenin yaşantısını bilmediğim için kambur ile geçirdiğimiz dün geceki olaylar ortaya çıktı; aslında ben buraya iş için gelmiş bir tacirden başka bir şey değilim.

"Ve ey yüzyılların hükümdarı, kamburunkinden daha olağandışı gördüğüm öykü budur!" demiş.

Ancak şah, "Yo, hayır! Ben öyle bulmadım. Ey simsar, senin öykün bundan daha üstün değil! Bundan dolayı, benim soytarım, şu zavallı kamburun ölümüne neden olduğunuzdan ötürü tümünüzü hemen astıracağım!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın yaklaştığını görmüş; ve yavaşça susarak öyküsünü kesmiş.

Ancak Yirmi Yedinci Gece Geline

Söze başlayarak:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Çin hükümdarı, "Hepinizi astıracığım" deyince, azık sağlayıcı, bu kez, ilerleyerek kralın önünde yer almış ve ona, "İzin verirseniz, bugünlerde duyduğum, kamburunkinden daha şaşırtıcı ve daha harika olan bir öyküyü size anlatayım! Eğer işittikten sonra siz de bunun böyle olduğuna hükmederseniz, umarım ki hepimizi bağışlarsınız!" demiş. Çin hükümdarı da, "Öyle olsun! Hele öyküyü bir duyalım!" demiş. Bunun üzerine o da şu öyküyü anlatmış:

Çin Hükümdarının Azık Sağlayıcısının Öyküsü

Bil ki, ey zamanın ve yüzyılların hükümdarı, dün gece birçok fakih ve Kuran üstüne engin malumat sahibi âlimlerin bulunduğu bir düğün yemeğine çağrılıydım. Kuran okunması bitince, sofralar kuruldu, yemekler ve ziyafet için gerekli her şey getirildi. Ortaya konan yemekler arasında ruzbaçe¹ adlı, büyük ünü olan ve esas malzemesi olan pirinç iyi pişirilir ve içindeki sarımsak ve diğer baharat gerekli miktarda konulmuş olursa, son derece lezzetli olan bir yemek de vardı. Bunun üzerine, biz çağrılılar hepimiz, içimizden ruzbaçe tabağına elini sürmeyen birimiz hariç, büyük bir iştahla yemeye başladık. Bu güzel yemekten tatsın diye ne kadar zorladıkça da, bu kimse, yemin ederek el sürmemekte diretti. Bunun üzerine ısrarlarımızı ikiye katladık; fakat bize, "Lütfen, beni böyle sıkıştırıp durmayın! Bir kez tatmakla uğradığım felaket bana yeter!" dedi ve bize şu dizeyi okudu:

*Eski bir dostunu artık tanımak istemiyor ve ondan sakınmak istiyorsan: tertipler düzenlemeye mahal yok!
Kaç kurtul!*

Bunun üzerine artık daha fazla ısrar etmedik. Ama, ona, "Allah aşkına! Bu güzelim ruzbaçeyi yemeni engelleyen nedeni açıklar mısın?" diye sorduk. Bize, "Ruzbaçeyi yemeden önce, ellerimi kırk kez sodayla, kırk kez tuzla, kırk kez de sabunla, tüm olarak

1 Khawam bu yemeğe "zirbaçe" diyor ve bir tür bumar olduğuna dair bilgi veriyor (Ç.)

yüz yirmi kez yıkamadıkça sofraya oturmamaya yemin ettim" dedi. Bunun üzerine ev sahibi hizmetçilerine, derhal su ve çağrılının istediği şeyleri getirmelerini emretti. Ve çağrılı, daha önce sözünü ettiği miktardaki malzemeyi aynen kullanarak ellerini yıkadı; sonra dönüp istemeye istemeye yeniden sofraya oturdu ve elini hepimizin ortaklaşa içinden yediği tabağa doğru uzattı; vesveseli ve titreye titreye ruzbaçeden yemeye başladı. Biz doğrusu buna çok şaşırdık; ama eline bakınca çok daha fazla şaşkınlık geçirdik: Bu elin sadece dört parmağı vardı ve başparmağı noksandı. Çağrılı böylece ancak dört parmağıyla yiyordu. O zaman, kendisine, "Allah yardımcın olsun! Bize başparmağını nasıl yitirdiğini anlatır mısın? Yoksa Allah'ın bir takdiri olarak doğuştan mı böyle sakatsın? Ya da bir kazanın kurbanı mı oldun?" diye sorduk. Bunun üzerine bize, "Kardeşlerim, siz her şeyi görmediniz daha! Benim yitirdiğim sadece bir başparmak değil, iki başparmaktır. Çünkü sol elimin de başparmağı yoktur. Dahası, iki ayağımda da sadece dörder parmak vardır. İşte gelin, kendi gözlerinizle görün!" diyerek yanıt verdi. Bize öbür elini ve ayaklarını açarak gösterdi; biz de gerçekten her bir el ve ayağın sadece dörder parmağı bulunduğunu gördük. O zaman şaşkınlığımız daha da arttı ve ona, "Sabırsızlığımız son haddine ulaştı. İki başparmağı ile iki ayak başparmağını nasıl yitirdiğini ve ellerini birbiri ardından yüz yirmi kez yıkamanın nedenini öğrenmek için meraktan çatlıyoruz" dedik. Bunun üzerine bize öyküsünü şöyle anlattı:

Hepiniz bilirsiniz ki babam büyük tacirler arasında adı anılan bir tacirdi; hatta Halife Harun Reşit zamanında Bağdat kentinin en büyük taciriydi diyebilirim. Babam şarabın iyisinden anlayan ve eğlenmeyi seven bir kişiydi; bizim ud ve kanun gibi telli sazlarımızın müziğini de çok severdi. Ölünce bana hiçbir servet bırakmadı; çünkü hepsini yiyip bitirmişti. Bununla birlikte, baba-

ma olan saygımdan ötürü ona şanına layık bir cenaze merasimi yaptım, onuruna yemekler verdim; ve günlerce matemini tuttum. Bundan sonra sağlığında onun işlettiği dükkâna gittim; orayı açınca içinde değer ifade eden hemen hemen hiçbir şey bulunmadığını gördüm. Bir de büyük borçlar taktığının farkına vardım. Bunun üzerine babamın alacaklılarını buldum, onlara, biraz sabır göstermelerini, bu borçları ödemek için elimden geleni yapacağımı söyledim. Sonra işe koyuldum, alım satımla uğraşıp her hafta bir kısmını ödeyerek kazancım oranında borçları tüketmeye gayret ettim. Böylece, tüm borçları ödedikten gayri, benim sermâyem de düzenli kazanmam dolayısıyla ilk başlardakine kıyasla hatırı sayılır derecede arttı.

Böylece, günün birinde, dükkânımda oturmuş, işimle uğraşırken, ömrümde gözlerimin daha güzelini görmediği bir genç kız gördüm. Göz kamaştıran giysiler giyinmiş ve bir katıra binmişti. Önünde bir haremağası, ardında bir başka haremağası yürüyordu. Katırını çarşının girişinde durdurdu, yere atladı; iki haremağasından biri peşinde olduğu halde çarşıya girdi. Ve bu haremağası ona, "Efendim, lütfen, böylece çarşıya girme! Ve gelip geçene kendini gösterme! Başımıza büyük felaketler getirirsin! Haydi buradan çekip gidelim!" deyip onu durdurmaya çalıştı. Ama o, bu sözlere hiç kulak asmadı ve çarşının tüm dükkânlarını birbiri ardından teftiş etmeye başladı; ve benimkinden düzenli ve güzel dükkân bulamadı. Bunun üzerine daima haremağasıncı izlenerek benden yana geldi ve benim dükkânımda oturarak bana selam verdi. Yaşantımda bu kadar güzel bir ses duymamış ve bu kadar tatlı sözler işitmemiştim. Ve peçesini açtı; yüzüne baktım. Onu sadece görüvermem ruhumu büyük bir kargaşaya soktu ve yüreğimi hayran bıraktı. Gözlerimi bir türlü yüzünden ayıramayarak şu iki dizeyi okudum:

Nedime Bağdatlı Tacirin Dükkanını Ziyarete Gelince
(A. B. Houghton)

Yüzü ipeksi, bir güvercin kanadı kadar ipeksi bir peçeyle örtülü güzele, ıstırap çekmektense, benim için ölümün ne denli kurtarıcı olacağını söyle! Ona biraz merhametli olmasını hatırlat! Bilsin ki, uğruna huzurumdan yüz çevirdim, kanadına sığınmak için!

Benim bu dizeleri okuduğumu işitince, o da şu dizelerle bana yanıt verdi:

Ben yüreğimi seni sevmeye adadım. Ve bu yürek başka sevgilerden yüz çevirdi. Ve gözlerim, rastlantı olarak başka güzelliklere dalarsa, onlardan hiçbir zevk almayacaktır eminim.

Yüreğimden aşkını söküp atmayacağıma yeminler ederim. Ama yine de kalbim üzgün ve aşkından susuz kaldı.

İçinde sırf aşkı bulduğum bir bardaktan içtim. Ama sen aşkı bulduğum bu bardağa dudaklarını bile değdirmemişsin!

Sonra bana, "Ey genç tacir, bize göstereceğin güzel kumaşların var mı?" diye sordu. Ben de, "Efendim, esirin fakir bir tacirdir ve sana layık hiçbir şeyi yoktur. Biraz beklemek sabrını göster! Daha sabahın er saati. Öteki tacirler dükkânlarını açmadı. Ben biraz sonra kendim giderim, değerli kumaş adına neleri varsa, senin için satın alırım" dedim; sonra da oturup onunla konuşmaya başladım. Sanki aşkının denizinde boğulmuş ve bana esinlediği ateşin çılgınlığında tükenmiş gibiydim. Öteki tacirler dük-

kânlarını açtıkları vakit ayağa kalktım ve bana emrettiği şeyleri satın almak üzere dışarı çıktım; her şeyi alıp kendi hesabıma geçirttim, beş bin dirhem kadar para tuttu. Aldığım kumaşları haremağasına verdim; kız onunla birlikte dükkândan ayrıldı ve çarşının girişinde katırla bekleyen öteki haremağasının bulunduğ yöne doğru yürüyüp gitti ve uzaklaştı. Ama benden hiçbir hesap istemedi; ve tüccarlara ödemek üzere kendi üzerime yazdırdığım, kendisinin bana borçlandığı paranın miktarını sormadı. Hatta kim olduğunu ve nerede oturduğunu bile söylemedi. Ve ben de, kendiliğimden ona bunları sormaktan utandım; ve hafta sonunda tacirlere aldığım malın bedeli olan beş bin dirhemi ödemeyi vaadetmek zorunda kaldım. Çünkü, kızın dönüp bu parayı bana ödeyeceğini umuyordum. Sonra aşktan âdeta sarhoş olmuş gibi evime döndüm. Önüme yemek getirdiler; yemekte isteksiz davrandım; çünkü güzelliğinin ve büyüleyici varlığının düşüncesi beni sarmıştı. Uyumak istediğimde, gözüme uyku girmedi.

Bu durumda bir hafta geçti; bu sürenin sonunda tacirler gelip benden paralarını istediler; fakat genç kızdan hiçbir haber almamış bulunduğum için, onlara biraz daha sabretmelerini ve bir hafta daha süre tanımalarını rica ettim. Bana bu süreyi tanıdılar. Gerçekten, bir hafta sonra, bir sabah erkenden, katırına binmiş, genç kızın, çıkıp geldiğini gördüm; yanında bir hizmetçi ile iki haremağası vardı. Beni selamladı ve "Efendim, borcumu ödemeyi bu denli ertelediğim için beni bağışlayın. Fakat paranız işte burada! Altının değerini ölçecek bir sarraf çağırın ve paranızı alın!" dedi. Sarrafı çağırttım; haremağalarından biri ona parayı verdi; sarraf parayı kontrol edip iyi durumda olduğunu saptadı. Parayı aldım; ve çarşı açılışına kadar genç kızla oturup konuştum. Bu sırada bana, "Benim hâlâ şu ve şu mallara ihtiyacım var. Gidip bunları sağlar mısın?" diye sordu. Yine kendi hesabıma istediklerini sağladım ve kendisine teslim ettim. Bunları alıp

borçlu bulunduğu bedelleri hakkında hiçbir Şey sormadan çekip gitti. Ben de onun uzaklaŖıp gittiğini g r n ce, kendisine güven gösterip bu denli davrandığıma piŖman oldum.        yaptığım alıŖveriŖ bana bin altın dinara mal olmuŖtu. Onu gözümden yitirdiğimde, kendi kendime, "Ben, bu kızın bana karŖı duyduğu tutkuyu ve dostluğu anlayamıyorum. Bana beŖ bin dirhem tutan borcunu getirdi; sonra da benden bin dinarlık mal aldı, gitti. Bu böyle sürer giderse, sadece kendim değil, baŖkaları da iflas eder. Ve de, tacir kısmı gelip benim yakama yapıŖır. Bu kadının gelip beni güzelliğiyle büyüleyen gözüpek bir dolandırıcı, benim himayesiz ve desteksiz yoksul bir tacir olmamdan yararlanan bir hilek r olup arkamdan alay edip g lmesinden korkarım. Ona adını ve adresini bile sormadım!" dedim.

Böylece, kaygı ve azap verici d Ŗ ncelerle dolu olarak bütün bir ay geçirdim, bu sürenin sonunda tacirler gelip paralarını istediler ve öylesine ısrar ettiler ki, onları memnun etmek için, mağazamı ve içindekileri, evimi ve bütün mal varlığımı satarak borcumu ödeyeceğimi söylemek zorunda kaldım. Böylece iflasın eŖiđinde, kaygılı d Ŗ nceler içinde otururken, kızın  arŖının baŖ tarafında belirdiğini,  arŖı kapısını aŖtıđını ve benden yana geldiğini gördüm. Onu görür görmez, tüm kuŖkularımın ve kaygılarımın dağıldığını hissettim. Onun yokluğu sırasında geçirdiğim felaketli günleri unuttum. O da bana yaklaŖtı, o güzel sesiyle bana hitap ederek ve çok iyi bildiği tatlı sözlerle konuŖmaya baŖladı. Sonra bana, "Sarraf terazisini getir ve sana getirdiğim parayı tart!" dedi. Ve gerçekten, bana onun için yaptığım alıŖveriŖin değerini karŖılayacak, hatta geçecek miktarda para verdi.

Sonra gelip benim yanıma oturdu ve benimle büyük bir rahatlıkla ve pervasızca konuŖmaya baŖladı. Bense neŖe ve mutluluktan ölecek gibiydim. Sonunda bana, "Sen evli misin, bek r mısın?" diye sordu. Ben de kendisine, "Yok, hayır! Benim hiçbir kadınla

ilişğim yok!" diye yanıt verdim. Ve bunu söylerken ağladım. Bunu görünce bana, "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Ben de ona, "Aklımdan geçen bir fikir yüzünden" diye yanıt verdim. Sonra hizmetçisini mağazanın dip tarafına alarak aramızı bulması için eline bir avuç altın dinar sıkıştırdım. Bunu benden duyunca hizmetçi kız gülmeye başladı ve bana, "Ama bilesin ki o da sana âşık! Hem de senin onu sevdiğinden fazlasıyla! Onun kumaş falan arzusu yok ki! Sırf seninle buluşup görüşebilmek ve sana olan tutkusunu söyleyebilmek için alış veriş bahane etti. Sen onunla doğrudan doğruya konuşabilir ve istediğini söyleyebilirsin; hiç kuşkusuz sözünden gücenmeyecek ve sana karşı çıkmayacaktır" dedi.

Ancak, genç hanım, benden izin alarak ayrılacağı sırada, ona eşlik eden hizmetçiye para verdiğimi gördü. Bunun üzerine dükkâna geri döndü ve gülerek yeniden oturdu. Ben de ona, "Sana sormak durumunda olduğu husus için bu köleni affet ve sana söyleyeceği şey için peşin olarak onu bağışla!" dedim. Ve sonra düşüncemde olan şeyi ona açtım. Gördüm ki, bu onu sevindirdi ve bana kibarca yanıt vererek, "Bu hizmetçi, soruna cevabımı ve benim arzumu sana ulaştıracaktır. Sen de, onun sana yapmanı söyleyeceği şeyi aynen yerine getir!" dedi.

Bunun üzerine dükkândan çıkıp tacirlere alacaklarını ve satıştan sağlamayı hak ettikleri kârı vermeye gittim. Bana gelince, benim bundan hiçbir kazancım olmadı. Üstelik uzun bir süre kendisinden haber alamamanın üzüntüsünü yaşadım. Ve onu artık göremeyeceğimi sezinlediğim andan başlayarak tüm geceler boyunca uykumu yitirdim. Ama sonunda, birkaç gün daha geçince, hizmetçi gelip beni buldu; onu sabırsızlık ve cömertlikle karşılayıp haberler vermesi için ricada bulundum. Bana, "Son günlerde hanımım hastaydı" dedi. Bunu duyunca ben de, "Bana onun hakkında ayrıntılı bilgi ver" diye ısrar ettim. Hizmetçi, "Bu genç

kız, bizim hanımımız olan Harun Reşit'in değerli eşi Sitt-ül Zübeyde² tarafından yetiştirildi ve onun nedimelerinden biri oldu. Hanımımız Zübeyde, onu kendi kızı gibi sever, ondan hiçbir şey esirgemez. Günlerden bir gün, genç kız hanımından, '*Canım biraz dolaşmak ve sonra saraya dönmek istiyor*' diyerek izin istedi. Kendisine bu izin verildi. O günden sonra, kente inip dolaştıktan sonra saraya dönmek âdetinden vazgeçmedi; ve bunu o kadar sıkça yaptı ki, sonunda alış veriş yapmakta ustalaştı ve hanımımız Zübeyde'nin azık ve gereç sağlayıcısı oldu. İşte bu sırada sana rastladı; ve hanımına senden söz ederek kendisini seninle evlendirmesini istedi. Hanımım da ona, '*Bu genç adamı görmedikçe bunu yapamam! Eğer nitelikten yana sana uygunsa, seni onunla evlendiririm*' dedi. Böylece, şimdi, ben buraya seni görmeye ve maksadımızı açıklayarak hemen bu saatte alıp saraya götürmeye geldim. Senin ile oraya kimse kuşkulanmadan girebilirsek, onunla evlenmen kesinleşecek. Fakat, eğer mesele açığa çıkarsa, kafanın kesileceğinden de kuşkun olmasın! Ne dersin?" dedi. Ben, "Kuşkusuz, seninle geleceğim! Bana sözünü ettiğin bu tertipten vazgeçmeye mahal yok!" cevabını verdim. Bunun üzerine hizmetçi, bana, "Gece olunca, Sitt-ül Zübeyde'nin Dicle üzerinde yaptırdığı camiye gel! İçeri gir ve ibadetini yap; sonra de otur bekle!" dedi. Ben de ona, "İşittim, mutlu oldum ve onur duydum" yanıtını verdim.

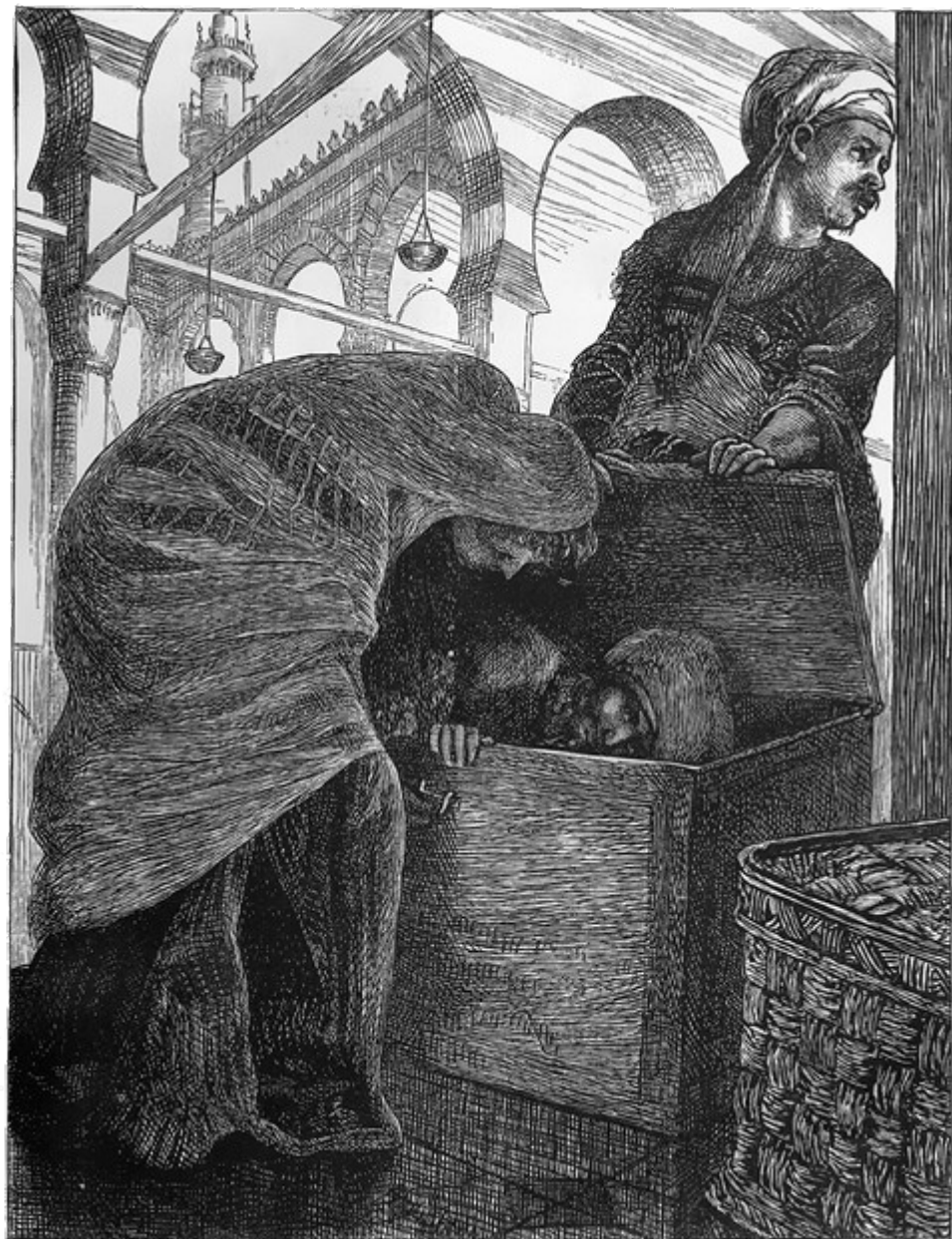
Akşam olunca, camiye gittim; içeri girip ibadetimi yerine getirdim; ve orada bütün geceyi bekleyerek geçirdim. Gün doğarken bir kayıkla kölelerin gelmekte olduklarını gördüm; yanlarında camiye soktukları boş sandıklar vardı; sonra da kayıklarına geri döndüler. Ancak içlerinden biri diğerlerinden arda kaldı; inceleyip gördüm ki, bu köle, aracılık yapan hizmetkârdı. Birkaç dakika geçtikten sonra, Zübeyde Hatun'un nedimesi dostumun, ca-

2 Sitt-ül Zübeyde: Zübeyde Hatun anlamında (Ç.)

miye girdiğini ve benim yanıma geldiğini gördüm. O yaklaşırken, ben de onu heyecanla koşup karşıladım ve kucakladım; o da beni kucaklayıp öptü. Bir anda oturup konuşmaya başladık; bana kararını açıkladı. Sonra beni aldı, bırakılan boş sandıklardan birine soktu. Sonra da sandığı kapatıp kilitledi; göz açıp kapayıncaya kadar bir sürede Halife'nin sarayına ulaştık. Beni orada sandıktan çıkardılar; giyinmem için, hiç kuşkusuz elli bin dirhem değerinde giysiler ve eşya getirdiler. Daha sonra hepsinin göğüsleri harika güzellikte olan ve tümü bakire başkaca yirmi esire gördüm. Bunların, tam ortasında, üzerindeki ağır mücevherler ve giysilerinden dolayı yerinden kıpırdayamayan Sitt-ül Zübeyde bulunuyordu. Ona doğru biraz daha yaklaşıp iki sıra halindeki nedimeler arasından geçerek önünde iki elimin arasında yeri öptüm. İşaretle bana oturmamı emretti; önünde oturdum. Bunun üzerine bana işlerim, anam babam ve soy sopum hakkında sorular sormaya koyuldu. Sorduğu her şeyi yanıtladım. Duyduklarından çok memnun oldu ve "Vallahi! Şimdi bu genç kıızı yetiştirirken çektiğim zahmete değdiğini anlıyorum. Çünkü ona yaraşan bir koca buldum!" dedi. Sonra da bana, "Bil ki, bu nedimeyi biz kendi sülalemizden olma bir evlat gibi yetiştirdik. Allah huzurunda ve senin yanında itaatkâr ve tatlı bir eş olacaktır!" dedi. Bunun üzerine eğildim, yeniden önünde yeri öptüm; ve nedimeyle evlenmeye rıza gösterdiğimi belirttim.

Bunu duyunca beni, on gün kalmak üzere saraya çağırdı. Bu on günü sarayda geçirdim. Bu süre içinde genç kıızı hiç göremedim; yemeklerimi, gerek kahvaltıda, gerekse akşam yemeğinde, başka genç nedimeler getirip bana hizmet ettiler.

Evlenme hazırlıkları için gerekli zaman dolunca Sitt-ül Zübeyde, Emir-ül Müminin'den nedimesini evlendirmek için kendisine izin vermesini rica etti; Halife gerekli izni ve nedimeye de on bin altın dinar verdi. Bunun üzerine Sitt-ül Zübeyde kadıyı ve

Nedime Taciri Sandığa Kilitlerken
(A. B. Houghton)

tanıkları çağırtdı; onlar da evlenme sözleşmesini düzenlediler. Bütün bunlar bitince şenlik başladı. Her türden tatlılar sunuldu ve âdet üzere sofralar hazırlandı; yenildi, içildi; tüm kente tabak tabak yiyecek dağıtıldı. Ve bu şenlikler on gün sürdü. Ancak o zaman, âdet üzere, gelini gerdeğe hazırlamak için hamama götürdüler.

Bu arada, benim için ve çağrılılar için sofraya serildi, nefis yemekler getirildi; sofrada birçok şey arasında kızarmış piliçler, her türden hamur işi, lezzetli dolmalar ve de kokulu ve gülsuyuyla tatlandırılmış tatlılar; bir tabakta da, en akıllı adamın bile aklını başından alacak güzellikle ruzbaçe vardı. Ve ben, sofraya henüz oturmuştum ki, Aman Yarabbi! Kendimi bu ruzbaçeye saldırmaktan ve tıka basa yemekten alamadım. Sonra, ellerimi yıka-madan kuruladım.

Bundan sonra, kalktım ve gece gelinceye kadar sessiz kaldım. Bunun üzerine meşaleleri yaktılar ve içeriye şarkıcıları ve saz çalanları aldılar; ve birkaç kez gelini giydirmeye giriştiler, her seferinde de yeni bir giysiyle... Ve gelin bunları giyip ortada dolaştıkça, âdet üzere, salonda dolaştırılan bir tabağa çağrılılar birer altın attılar. Saray baştan aşağı tüm olarak çağrılılarla dolmuştu; ve bunlar böylece merasim bitinceye kadar orada kaldılar. Sonra ben, gerdek odasına girdim; gelini de getirdiler; hizmetindekiler onu tüm giysilerinden soyup dışarıya çıktılar.

Onu böylece çırlıçıplak görünce ve ikimiz yatağımızın üzerinde yapayalnız kalınca, onu kollarıma aldım; öyle sevinç duydum ki, gerçekten ona sahip olduğuma inanasım gelmedi. Fakat tam o sırada karım, ruzbaçe yemiş bulunduğumu elimin kokusundan anladı; ve bu kokuyu duyunca büyük bir haykırış kopardı. Bunu duyup orada hizmetinde bulunan kadınlar koşarak geldiler; ben-se, heyecandan titreyerek, bütün bunların nedenini anlamadan

kalakalmıştım. Kadınlar, ona "Hemşiremiz, ne oldu sana?" diye sordular. Karım onlara, "Oh! Ne olur beni, kibar bir insan olduğuna inandığım şu budala heriften kurtarın!" dedi. Bense ona, "Benim budalalığımı ve çılgınlığımı nereden anladın?" diye sordum. "Duygusuz birisin sen! Ruzbaçe yedin de neden elini yıkamadın? Ve ben, şimdi, Allah da biliyor ya, bu düşüncesizliğin yüzünden ve de kötü ve kusurlu davranışından ötürü, seni artık istemiyorum" diye yanıt verdi. Bu sözleri söyledikten sonra, yakınında bulunan bir kamçıyı eline aldı; ve önce sırtıma, sonra kaba etlerime olanca şiddetiyle vurmaya başladı. Öyle şiddetle ve öyle uzun uzadıya dövdü ki, darbelerin etkisiyle neredeyse bayılacaktım. Sonra yöresindeki kadınlara, "Bunu alın, kentin valisine götürün? Ruzbaçe yiyip sonra da yıkamadığı elini kes-sin!" diye emir verdi. Bu sözleri işitince, kendime geldim ve "Güçlülerin güçlüsü Tanrı'dan başka başvurulacak ve yardım istenecek varlık yoktur. Ruzbaçe yiyip el yıkamadığım için mi bu elin kesilmesini istiyorsun? Böylesine bir şey görülmüş müdür?" diye haykırdım. Bunun üzerine hizmetindeki kadınlar araya girip benim adıma ona "Hemşire, bu davranışından ötürü onu bu kez cezalandırma! Lütfedip onu bağışla!" dediler. Bunu duyunca, "Peki, öyle olsun! Bu kez onun elini kestirmeyeceğim; ama yine de, uçlarında bulunan bazı yerlerini kesmem gerekecek!" dedi.

Bana gelince, onu görmeksizin on gün geçirdim. Ama bu sürenin sonunda, gelip beni buldu ve "Ey yüzü kara kişi! Ruzbaçe yiyip el yıkamadan yanıma gelmekle senin gözünde ne denli az değer taşıdığımı gösterdin!" dedi. Sonra da, hizmetçilerini çağırdı ve onlara, "Şunun kollarını, ayaklarını bağlayın!" diye haykırdı; sonra da ağzı iyice keskin bir ustura alıp iki elimin ve iki ayağımın başparmaklarını kesti. İşte bu yüzden, burada, hepiniz beni, el ve ayaklarımın başparmakları kesilmiş olarak görüyor-

sunuz!

Nedime Eşinin Parmaklarını Keserken
(A. B. Houghton)

Bana reva görülen bu işlemden ötürü bayılmışım. Yaralarımın kokulu bir kökten yapılma toz serpmişler ve kanımın akışı hemen durmuş. İşte bunun üzerine ilkin içimden, sonra da yüksek sesle, "Ellerimi daha önce kırk kez tuzla, kırk kez sodayla, kırk kez de sabunla yıkamadıkça bir daha ruzbaçe yemeyeceğim!" dedim. Bu sözlerimi duyunca, bu vaadimi yeminle pekiştirmemi istedi; ben de yemin verdim.

Böylece, burada toplanmış olan sizler, bu sofrada ruzbaçe yemeye beni zorladığınızda rengim bozuldu, yüzüm sarardı ve kendi kendime, "İşte başparmaklarımı yitirmeme neden olan ruzbaçe yine karşıma çıktı!" dedim. Ve sizler, bunu yemem için beni o denli sıkıştırdınca, yeminime uyarak gördüklerinizi yapmak zorunda kaldım!" dedi.

Bunun üzerine, ben, ey yüzyılların seçkin hükümdarı, diyerek, azık sağlayıcı öyküsünü sürdürdü; orada bulunan herkes dinlerken, Bağdatlı genç tacire, "Peki evlendiğin kadın sonra ne oldu?" diye sordum. Bana şöyle dedi: "Onun önünde yemin edince, yüreği benden yana yatıştı ve beni bağışladı. Bunun üzerine onu aldım ve onunla yattım. Bu durumda uzun bir süre birlikte yaşamayı sürdürdük. Bu sürenin sonunda, bana *'İyice bilmelisin ki, Halife'nin sarayında senin ile benim aramdaki geçenleri hiç kimsenin öğrenmemesi gerekir! Senden başka hiç kimse bu sarayın harem bölümüne girmedi. Sen de girebilmişsen, El-Seyyide Zübeyde'nin iyi niyetleri dolayısıyla olmuştur bu!'* dedi. Sonra bana elli bin altın dinar verdi ve *'Bütün bu paraları al ve git, ikimiz için büyük bir konut satın al! Birlikte yaşayalım!'* dedi.

Bunun üzerine çıkıp şahane bir konut satın aldım. Sonra karımın bütün zenginliğini, ona verilmiş tüm armağanları, değerli nesneleri, güzel kumaşları ve tüm güzel şeyleri oraya taşıdım. Ve bütün bunları satın aldığım bu eve yerleştirdim. Orada birlikte alabildiğine mutlu yaşadık.

Ancak bir yıl sonra, Tanrı'nın iradesiyle, karım öldü; ben bir daha evlenmedim; ve geziye çıkmayı düşündüm. Bütün malımı sattıktan sonra Bağdat'tan ayrıldım; ve tüm param yanımda geziye çıktım; sonunda bu kente ulaştım."

"İşte ey zamanın şahı, Bağdatlı genç tacirin bana anlattığı öykü budur" diyerek azık sağlayıcı sözünü tamamladı. "Bunun üzeri-

ne düğün evinin çağrılısı olarak yemek yemeyi sürdürdük. Sonra her birimiz ayrı ayrı gittik. İşte ben de oradan çıkınca, o gece, kambur ile geçirdiğim serüven başıma geldi. Benim öyküm bu kadar! Sanırım kambur dolayısıyla başımıza gelenlerden daha da şaşırtıcıdır, vesselam!" dedi. Bunun üzerine Çin hükümdarı, "Sen yanıyorsun! Bu öykü kambur ile geçirdiğiniz serüvenden daha şaşırtıcı değil! Aksine, kamburun serüveni bundan çok daha şaşırtıcı! Böylece, hiç tereddüt etmeden hepinizi astıracağım" demiş.

Ancak, tam o sırada, Yahudi hekim, yeri öpüp, "Ey zamanın hükümdarı, ben size bu kez kuşkusuz hem kamburunkinden hem de tüm işittiklerinizden daha şaşırtıcı bir öykü anlatacağım" demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, sabırsızlıkla, "Ne anlatacaksan, çabuk anlat, sabrım kalmadı" demiş.

İşte Yahudi hekimin anlattıkları:

Yahudi Hekimin Öyküsü

Gençlik çağımda başıma gelen en şaşırtıcı şey kesinlikle bu öyküde geçenlerdir.

O zamanlar Şam kentinde tıp ve fen öğrenimi görmekteydim. Ve mesleğimi iyice edindikten sonra, onu uygulamaya ve hayatımı kazanmaya başladım.

Böylece, günlerden bir gün, Şam valisinin konağından bir köle bana geldi ve onunla birlikte bir ziyarette bulunmamı istedi ve beni alıp vali konağına götürdü. Orada, büyük salonun ortasında, altın lameli bir mermer yatak gördüm. Bu yatakta, hasta bir âdemoğlu yatmaktaydı. Bu öylesine yakışıklı bir genç adamdı ki, eşine o günlerde rastlamak mümkün değildi. Onu görünce başucuna vardım ve kendisine çabucak iyileşme ve sağlık dileddim. Ama o bana sadece gözleriyle işaret yaparak yanıt verdi. Ben de ona, "Elini bana ver, efendim!" dedim. O zaman bana sol elini uzattı; buna çok şaşırdım; ve kendi kendime, "Aman Allah! Ne şaşırtıcı şey! İşte kusursuz görünüşlü ve iyi koşullarda yetiştiği belli bir genç adam. Öyleyken pek nazik davranmıyor. Ne şaşırtıcı şey!" diyerek seslendim. Ama bu durum nabzını yoklamama ve ona bir reçete yazmama engel olmadı. On gün süreyle gidip onu gördüm; bu sürenin sonunda, gücünü topladı ve yataktan kalktı. Bunun üzerine ona hamama gitmesini, sonra da eve gelip istirahat etmesini önerdim.

Bana minnettarlığını göstermek için, Şam valisi, bir onur giysisi bağışladığı gibi, beni saray hekimi ve Şam hastanesinin baştabibi yaptı. Tüm hastalığı boyunca bana sol elini vermekten vazgeçmeyen genç adama gelince, benden hamama giderken kendisiyle birlikte olmamı rica etti; o gün için başka müşterileri en-

gelleyerek sırf kendisi için hamamı kapatmıştı. Hamama ulaşınca, hizmetçiler genç adama yaklaştılar, soyunmasına yardım ettiler, giysilerini aldılar ve ona yepyeni ve temiz başka giysiler verdiler. Genç adam soyununca, sağ elinin olmadığını gördüm. Ve bunu görünce son kertede şaşırdım ve üzüldüm; şaşkınlığım, gövdesinin heryanında değnek izleri görünce daha da arttı. Bunun üzerine genç adam bana dönerek, "Ey zamanın değerli hekimi! Beni bu durumda görerek sakın şaşıрма! Çünkü şimdi sana bunun nedenini anlatacağım, olağandışı bir öykü işiteceksin! Ancak bunun için hamamdan çıkmamızı bekleyeceksin!" dedi.

Hamamdan ayrıldıktan sonra konağa döndük. Oturup dinlendik, bir yandan da boyna konuşuyorduk. Yemek zamanı gelince, "Yukarı salona çıkmayı yeğ tutmaz mıydın?" diye sordu. Kendisine, "Tabii, iyi olurdu!" diye yanıt verdim. O zaman konaktaki hizmetçilere, kızartılan koyunu çıkarmakta olduğumuz yukarı salona getirmelerini emretti. Hizmetçiler bir süre sonra koyun kebabını ve de her türden meyveler getirdiler. Yemeye başladık; ama o, sol elini kullanıyordu. Bunun üzerine kendisine, "Şimdi artık bana öykünü anlatır mısın?" diye sordum. Bana, "Ey zamanın hekimi! Onu sana anlatacağım, iyi dinle!" diye yanıt verdi:

Bilesin ki, ben, ailemin kentin en önemli kişilerinden olduğu, Musul'da doğdum. Babam, kendi babası öldüğünde ardında kalan on çocuktan biri ve erkek kardeşlerinin en büyüğü imiş; ve tüm amcalarım gibi, büyükbabam öldüğü sırada evliymiş; ama kendisinin sadece bir çocuğu olmuş, o da bendim; ve amcalarımın hiç çocuğu yoktu. Böyle olunca, büyürken, beni seven ve bana bakarken sevinç duyan tüm amcalarımın ilgisini gördüm.

Günün birinde, cuma namazını kılmak üzere babamla birlikte Musul'un büyük camiinde bulunuyorken, ibadet bitince ben, babam ve orada bulunan amcalarım dışında herkesin oradan çekil-

diğini gördüm. Orada hepsi büyük hasırın üzerine oturdular; ben de onlarla oturdum ve konuşmaya başladılar; söz dönüp dolaşp gezilere ve yabancı ülkelerde ve uzaktaki büyük kentlerde görülen harikaları anlatmaya geldi. Özellikle de Mısır'ın Kahire kentinden çokça söz edildi. Amcalarım Mısır'ı ziyaret edip döndüklerinde kendilerine yeryüzünde oradan daha güzel bir ülke bulunmadığını ve Nil'den daha harika bir nehir olmadığını açıklayan gezginlerin anlattığı hayranlık uyandıran izlenimleri boyuna nakledip durdular. Ve de şairlerin, hele şu dizeleri yazan şairin, bu ülkeyi ve Nil nehrini övmekte haklı olduğunu söylediler:

“Vallahi!” diyerek yemin ederim ki, susuzluğum giderilmez; burada Fırat, duyduğum susuzluktan beni kurtaramaz! Gidin bunu, ülkemin nehrine, ülkemin Nil'ine söyleyin!

Amcalarım bana, Mısır'ın ve bu nehrin harika yanlarını saymaya başladılar. Bunu öylesine bir anlatım yüceliği ve sıcaklığıyla yaptılar ki, artık konuşmayı bitirip herkes kendi yerine çekildikten sonra da ben hâlâ duyduklarımın etkisinde ve düşlemesindeydim; ve ruhum, bu harika ülke hakkında işitmiş olduğum tüm güzel şeylerin tesirinden kurtulamıyordu. Eve dönünce bütün gece uyuyamadım ve iştahımı yitirdim, yiyip içmekten kesildim.

Durum böyleyken, birkaç gün sonra amcalarımın Mısır'a yeni bir gezi yapmanın hazırlıkları içinde olduklarını öğrendim; bunu duyunca, babama, beni onlarla birlikte göndermesi için öylesine yalvarıp ağladım ki, sonunda razı oldu ve ticaret yapmam için bana mal da sağladı; yine de amcalarıma, beni Mısır'a kadar götürmemelerini, giderken yolları üzerindeki Şam'da bırakmalarını

Yolcuların Şama Varmadan Önceki İstirahatları
(A. B. Houghton)

nı, benim de orada malları satarak kazanç sağlamamı öğütledi. Babama veda edip amcalarıma katıldım, hep birlikte Musul'u terk edip yola koyulduk. Halep'e ulaşınca kadar gezimizi sürdürdük. Orada birkaç gün kaldıktan sonra, Şam'a gitmek üzere yola çıktık; ve çok gecikmeden oraya ulaştık.

Şam'ın bahçeler, akarsular, ağaçlar, meyveler ve kuşlarla dolu bir kent olduğunu gördük. Burası her türlü zevkin tadılabileceği bir cennetti; ve en bol görülen her türden lezzetli meyveler idi.

Bir handa mekân tuttuk. Amcalarım Musul'dan getirdikleri malları satasıya kadar Şam'da kaldılar ve Kahire'de satmak üzere Şam'dan mal aldılar. Benim mallarımı her dirhem başına beş gümüş dirhem kâr sağlayacak şekilde sattılar. Bu da beni çok sevindirdi. Sonra amcalarım beni Şam'da yalnız bırakıp Mısır'a doğru yola koyuldular.

Bana gelince, Şam'da oturmaya devam ettim; ve orada insan dilinin güzelliklerini anlatmakta yetersiz kaldığı şahane bir ev kiraladım. Bana ayda iki altın dinara patladı bu ev. Ama hepsi de bu kadar değil! Tüm arzularımı doyuracak şekilde yaşamak ve hiçbir tür yiyecek ve içecekten yoksun kalmamak üzere geniş harcamalar yapmaya koyuldum; ve bu böylece, elimdeki para tamamen bitinceye kadar sürdü.

Durum böyleyken, bir gün evimin önünde oturmuş hava alıyordum ki, zarafetten yana, hayatımda gördüğüm tüm kadınları geçen, zengin giyimli genç bir kızın yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen ayağa kalkarak onu, varlığıyla evimi onurlandırmaya çağırdım; bunu büyük bir incelikle kabul etti ve eşiği aşarak içeri girdi. Bunun üzerine ardımızdan kapıyı kapadım ve tüm sevincimle onu kollarıma alıp büyük salona taşıdım. Orada yüzünden peçesini kaldırdı, sonra da çarşafını çıkardı; ve tüm güzelliğiyle bana göründü. Onu o denli başdöndürücü buldum

ki, âdeta aşkımdan çılgına döndüm.

Ve de hemen gidip sofrâ örtüsünü buldum; üzerini lezzetli yemekler, en seçkin meyveler ve benzer koşullarda uygun düşen her şeyle donattım; oturup yiyip eğlenmeye, sonra da içmeye koyulduk; öylesine ki, sonunda adamakıllı sarhoş olduk. O zaman ona sahip oldum. Onunla sabaha kadar geçirdiğim o gece, kuşkusuz en bulunmaz gecelerden biriydi. Her şeyin yolunda olmasını düşünerek ona, sabahleyin, on altın dinar sundum. Ama o bunu geri çevirdi ve bana, benden asla böyle bir şey kabul edemeyeceğini söyledi. Sonra da, "-Zaten sevgilim, seni üç gün sonra akşam gün batarken gelip göreceğim. Sakın beklemezlik etme! Ve kendimi ben davet ettiğime göre, senin tarafından yapılacak hiçbir harcamayı kabul etmiyorum. Bu durumda, bu akşamki gibi bir şenlik hazırlaman için gerekli parayı ben vereceğim" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra bana, on altın dinar uzatarak zorla kabul ettirdi; sonra bana veda etti ve aklımı da başımdan alarak yürüdü gitti. Ancak söz verdiği gibi, üç gün sonra beni görmeye geldi; bu kez, ilk kez olduğundan daha da zengin giyimliydi; ve giysileri o denli güzeldi ki, altın nakışlı ve ipekle süslenmiş kumaşı tanımlamak için dil yetersiz kalırdı. Ben de kendimden yana, gereken her şeyi hazırlamıştım; ve gerçekten hiçbir harcamadan kaçınmamıştım. Böylece, son kez yaptığımız gibi yiyip içmeye koyulduk ve sonra da sabaha kadar birlikte yattık. Bana üç gün sonra yine geleceğine söz verdi. Ve gerçekten kararlaştırdığımız gibi yine geldi ben de kendimden yana, layık olduğu tüm onurlu davranışlarla onu karşıladım. Bunu görünce, bana, "Ey sevgili efendim, sen beni gerçekten güzel buluyor musun?" diye sordu. Ona, "Tanrı şahidimdir ki, evet!" diye yanıt verdim. O da, "O halde senden, bir dahaki sefer, benden daha güzel bir genç kıızı, bizim ile eğlensin ve gülüp oynayabilelim diye, birlikte getirmek üzere izin istiyorum; çünkü

o kendisi benim ile çıkmak için ve üçümüz birlikte çılgınlıklar yapalım diye ricada bulundu" dedi. Bunun üzerine ben de teklifini tüm yüreğimle kabul ettim; bu kez, bana yirmi altın dinar verdi ve gereken her şeyi hazırlamak için hiçbir şey esirgeme-memi ve ona eşlik edecek genç kızla geldiğinde, uygun şekilde karşılamamı tavsiye etti. Sonra veda edip gitti.

Ben de dördüncü gün, hiçbir noksan bırakmadan, âdet edindiğimiz üzre, her şeyi büyük harcamalarla hazırladım ve özellikle yeni geleni gereken onurla karşılamak üzere durumu ayarladım ve güneş henüz battığı sırada, dostumun, geniş bir çarşafa bürünmüş bir diğer hanımla gelmekte olduğunu gördüm. İçeri girip oturdular. Ve ben neşe dolu kalktım, meşaleleri yaktım ve kendimi tüm olarak buyruklarına bıraktım. Bunun üzerine çarşaf-larını açtılar; yeni gelen genç hanıma baktım. Allah! Allah! Tıpkı dolunay gibiydi. Ben de kendimce, bu kızın, o güne kadar gözlerimin gördüğü en güzel varlık olduğunu düşündüm. Böylece onlara hizmet etmekle ve yiyecek ve içeceklerle dolu tepsiler getirmekle uğraştım. Onlar da yiyip içmeye başladılar. Ve ben, bu sırada, yeni gelen genç kadına sarılıp onu öptüm ve bardağını doldurarak onunla birlikte içtim. Ama bu davranışım, ilk tanıdığım genç kızı kışkırttı; ama bunu belli etmeyerek bana, "Aman yarabbi! Bu genç kadın nefis değil mi? Nasıl! Sen onu benden güzel bulmuyor musun?" diye sordu. Bende safça, "Gerçekten hakkın varmış!" diye yanıt verdim. Bana, "Öyleyse onu al, birlikte yat! Bu, bana zevk verir!" dedi. Ona, "Emirlerine uyar, onları başım gözüm üstüne koyarım!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine yerinden kalktı ve kendi eliyle yatak hazırlayarak bizi oraya sürükledi. Ben de hemen yeni dostumun yanına uzandım ve sabaha kadar ona sahip oldum.

Ama uyandıgımda elimi kana bulanmış buldum; bunu rüya sandım ve durumu kavramak için gözlerimi kııptım ve uyanmış bulunduğumu anladım. O saatte ortalık tamamıyla aydınlanmış olduğundan, hâlâ uyumakta olan genç kızı uyandırmak istedim ve hafifçe başına dokundum. Başı hemen gövdesinden ayrıldı ve yere yuvarlandı.

Ötekinin kıskançlığı, yapacağını yapmıştı.

Ne yapacağımı bilemeden, bir saat kadar düşündüm, durdum; sonra ayağa kalkmaya, baştan ayağa soyunmaya ve bulunduğu-muz salonun zemininde bir çukur açmaya karar verdim. Döşemedeki birkaç mermer taşı kaldırdım ve altındaki toprakta bir cesedi alacak genişlikte bir delik açıp cesedi oraya gömdüm; sonra da üstünü toprakla doldurarak mermerleri eskisi gibi yerleştirdim.

Bunu yaptıktan sonra giyindim, paradan kalanını yanıma alarak evden çıktım, ev sahibini bulmaya gittim ve ona bir yıllık kirayı peşin olarak ödeyip, "Mısır'a bir yolculuk yapmak ve orada beni bekleyen amcalarıma ulaşmak zorunda kaldım" dedim.

Kahire'ye ulaştığımda, amcalarımı buldum. Beni görünce büyük bir sevince kapıldılar ve Mısır'a gelmeye karar verişimin nedenini öğrenmek istediler. Onlara, "Sadece sizi görmek için duyduğum büyük arzu ve paradan geri kalanı Şam'da tüketmek korkusu" diye yanıt verdim. Bunun üzerine beni kendileri ile birlikte kalmaya davet ettiler; ben de kabul ettim. Ve böylece onlarla birlikte, orada bir yıl kalarak eğlendim, yedim içtim ve kentin ilginç yerlerini gezdim; ve Nil'i hayranlıkla izledim ve her bakımdan zamanımı hoşça geçirdim. Ne yazık ki bu sürenin sonunda mallarını satarak kazanç sağlamış olan amcalarım Musul'a dönmeyi düşündüler; ancak, ben onlara katılmayı hiç istemediğimden, onlardan ayrıldım ve saklandım; onlar, hak-

kımda, "Her halde bizden önce buradan ayrılıp çok iyi bildiği kentte hazırlık yapmak üzere Şam'a dönmüş olacak" şeklinde düşünerek bensiz yola koyuldular.

Onlar ayrıldıktan sonra ben yeniden para harcamaya başladım ve her yıl Şam'daki ev sahibime evin kirasını düzenli biçimde yolladım. Aradan üç yıl geçtikten sonra, elimde ancak yolculuğa kadar para kalınca, can sıkıntısı ve işsizliğin de etkisiyle, yeniden Şam'a dönmeye karar verdim.

Bunun üzerine yola koyuldum ve Şam'a ulaştım. Hemen evime koştum ve orada, daha eşikte iken, büyük bir sevinçle evsahibim tarafından karşılandım; bana kilidin hâlâ açılmamış olduğunu ve mührümle mühürlenmiş olarak kaldığını söyledi. Gerçekten içeri girdiğimde her şeyin bıraktığım gibi yerli yerinde bulunduğunu gördüm.

Yaptığım ilk iş, kıskanç dostu tarafından öldürülen genç kadının tüm kan izlerini döşemeden yıkayarak kaldırmak oldu; ancak bu suretle rahatlayarak, gezi yorgunluğumu gidermek için gidip yatmak üzere yatağa doğru yöneldim. Ve düzeltmek üzere yastığı yerinden oynatınca; altında, bir altın zincir ile üç dizi en iyi incilerden oluşmuş bir gerdanlık bulunduğunu gördüm. Hiç kuşkusuz o çılgınlık gecesinde genç kadının yastığın altına koyduğu kendi gerdanlığı idi bu. Bunu anlayınca, pişmanlık gözyaşları dökmeye ve bu genç kadının ölümüne üzülmeye başladım. Sonra gerdanlığı dikkatle giysimin astarına sakladım.

Evimde üç gün dinlendikten sonra, bir meşgale bulmak ve tanıdıklarımı görmek üzere çarşıya gittim. Çarşıya ulaşınca, Bahtın Yazgısı, şeytanın baştan çıkarıcılığına kapılmamı takdir etmiş olduğundan onun karşı durulmaz tuzağına düştüm. Ve gerçekten altın ve incilerden oluşan o gerdanlığı satarak ondan kurtulmayı düşündüm. Bunun üzerine onu giysimin astarından çıkararak

çarşının en becerikli simsarına gösterdim. Simsar beni oturtmak üzere dükkânına çağırdı; ve kendisi, henüz çarşı kapanmadığından, gerdanlığı aldı, benden dönüşünü beklememi rica etti ve onu tacirlere ve müşterilere göstermeye gitti. Ve bir saat sonra, geri dönüp bana "Bu gerdanlığın, ilkin, saf altın ve gerçek inciden yapılmış olduğunu ve de en az bin altın dinar edeceğini düşünmüştüm. Ama aldanmışım. Bu gerdanlık sahte. Her değerli madenin ve inciler ile değerli taşların taklitlerini yapmakta usta olan Frenkler'in yapay ziynetlerinden biri model alınmış. Bundan dolayı, çarşıda, bin dinar yerine ancak bin dirhem verdiler" dedi. Ona, "Evet, doğru, hakkın var. Bu gerdanlık sahtedir. Bunu, hediye olarak bir kadına vermek üzere. alay konusu olsun diye yaptırdım. Ama talihin bir cilvesi olarak bu kadın öldü ve miras olarak bunu karıma bıraktı. Böylece, biz de, kaç paraya olursa olsun, bunu satmaya karar verdik. Haydi bunu al ve teklif ettikleri fiyata sat! Ve söz konusu olan bin dirhemi bana getir!" dedim.

Ama anlatisının tam burasında Şehrazat sabah olduğunu gördü ve yavaşça sustu.

Ama Yirmi Sekizinci Gece Gelince

Yeniden söze girişti:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Yahudi hekim öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

Genç adam, simsara "Onu bin dirheme satabilirsin!" deyince simsar, genç adamın gerdanlığın değerini bilmediğini anlamış; ve onu çaldığı ya da bulduğu için elden çıkarmak istediğini, do-

layısıyla meselenin açığa çıkarılması gerektiğini düşünmüş. Bunun üzerine gerdanlığı almış ve çarşının simsarbaşısını görmeye gitmiş; o da gerdanlığı alarak kentin valisine götürmüş ve ona, "Bu gerdanlık benden çalındı! Ve bugün hırsız bulduk. Bu kimse, kendini bir tüccar oğlu olarak tanıtmış olup falan yerde, falan simsarin nezdinde bulunuyor" demiş.

Ve genç adam öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüş:

Simsarin parayla geri dönmesini beklerken, birdenbire, çevremi muhafızlarla sarıldığını ve tutuklandığımı gördüm; beni alıp zorla valiye götürdüler. Vali bana gerdanlık hakkında sorular sordu; ben de ona, simsara anlattığım öyküyü anlattım. Bunun üzerine vali gülmeye başladı ve bana, "Ben sana bu gerdanlığın gerçek değerini öğreteceğim!" dedi ve beni getiren muhafızlara işaret ederek beni yakalattı, giysilerimi çıkarttı; tüm bedenim kan içinde kalıncaya kadar beni sopalarla, kırbaçlarla dövdürdü. Bunun üzerine duyduğum acıyla, "Size gerçeği söyleyeceğim. Evet, bu kolyeyi simsarbaşidan çalan benim!" diye haykırdım. Ve içimden, müthiş gerçeği itiraf edip genç kadının evimde nasıl öldürüldüğünü anlatmaktansa, bunu böylece söylemenin yerinde olacağını düşündüm. Çünkü, onun öldürülmesinin bedeli olarak ben de aynı tarzda ölüme mahkûm edilecektim.

Ancak, kendimi bu hırsızlıkla itham eder etmez kolumu yakalayıp bu hırsızlığın cezası olarak sağ elimi kestiler ve yarayı iyileştirmek için kolumu kaynar zeytinyağına daldırdılar. Duyduğum acıdan hemen bayılmışım. Yeniden kendime gelmem için bana içecek bir şeyler vermişler. Bunun üzerine kesik elimi toparladım ve evime döndüm.

Evime ulaşınca, meseleyi öğrenen evsahibim, bana "Senin hırsızlıktan ve yasaya aykırı davranışlardan suçlu tutulduğunu öğrenmiş bulunduğum için artık seni evimde tutmak istemiyorum.

Eşyalarını topla ve kendine başka bir yer bul!" dedi. Ona, "Efendim, bir başka oturacak yer bulmak üzere, bana sadece iki ya da üç gün süre tanımanı senden rica ediyorum" dedim. O da, "Peki, sana bu süreyi tanıyacağım" dedi. Sonra beni orada bırakıp ayrıldı.

Bana gelince, kendimi yerlere atıp ağlamaya başladım. Kendi kendime, "Artık nasıl ülkem Musul'a dönebilir ve kesik elimle anamın babamın karşısına çıkabilirim! Masum olduğumu söylesem, ailem bana inanır mı? Artık kendimi Allah'ın iradesine bırakmaktan başka yapılacak şey yok! Ancak o bana bir çıkış yolu gösterebilir!" dedim.

Çektiğim ıstırap ve acılar beni hasta etti, gidip başka bir ev aramadım. Böylece, üçüncü gün, yatar durumdayken, evimin Şam Genel Valisi'nin adamları tarafından işgal edildiğini ve de evsahibimin ve simsarbaşının bana doğru geldiklerini gördüm. Evsahibim, bana, "Sana, valinin bu gerdanlığın çalınması öyküsünü Genel Vali'ye bildirmiş olduğunu söylemeliyim. Dolayısıyla bu değerli şeyin simsarbaşına değil; Genel Vali'nin kendisine, daha doğrusu üç yıl önce ortadan yok olan kızına ait olduğu ortaya çıktı. Bundan dolayı seni tutuklamaya geldiler" dedi.

Bu sözleri duyunca, tüm eklemlerim ve organlarım titremeye başladı, kendi kendime, "Şimdi hapı yuttum işte! Kuşkusuz ölümüne hükmedecekler. En iyisi ben, tüm gerçeği genel valiye anlatayım. Benim öldürülmeme ya da hayatta kalmama o karar versin!" diye düşündüm. Ancak, yakalanmış, boynumda lale, ayaklarım zincire vurulmuş olarak valinin huzuruna çıkarılmıştım. O beni, bu durumda görür görmez saray mensuplarına ve halka beni göstererek, "Bu genç adam hırsız değildir, eli de boşuna kesilmiştir. Bundan kuşku yok. Simsarbaşı bir yalancıdır ve yalan yere tanıklık etmiştir. Onu yakalayın ve hapse atın!"

diye hitap etti. Sonra vali, simsarbaşıya dönerek ona, "Bu genç adamın kesilen elinin diyetini hemen öde, yoksa seni astırır ve tüm mallarına ve servetine el koyarım, ey Allah'ın belası simsar!" dedi. Sonra da muhafızlara dönerek, "Huzurumdan alın, götürün bunu! Hepiniz de dışarı çıkın!" dedi. Salonda vali ile benden başka kimse kalmadı. Ama artık ne boynumda lale vardı ne de kollarım bağlıydı. Böylece yalnız kalınca, vali, bana, büyük bir acımayla baktı ve "Çocuğum, bana şimdi tüm açık yüreğinle olayı anlat ve hiçbir şey gizlemeden tüm gerçeği açıkla! Nasıl oldu da bu gerdanlık senin eline geçti?" diye sordu. Ona, "Ey efendim ve sultanım, size gerçeği anlatacağım!" dedim. Bunun üzerine ona, ilk genç kızla olan bitenleri, onun bana nasıl bağlandığını, sonra da bana ikinci genç kızını nasıl getirdiğini ve sonra da kıskançlıkla arkadaşına kıydığını anlattım. Ve bütün bu olup bitenleri ayrıntılarıyla naklettim.

Benim sözlerimi işitince vali, üzüntü ve kederle başını göğsüne eğdi, yüzünü mendiliyle kapatıp uzun uzun ağladı. Sonra yanıma yaklaştı ve bana, "Bil ki evladım, ilk genç kız benim büyük kızımdı. Çocukluğundan beri sapık eğilimleri vardı; ve bu yüzden kendisine ters davranırdım. Ama ergenlik yaşına gelir gelmez onu çabucak evermek istedim. Bu maksatla, onu oğullarından biriyle evlendirmesi için Kahire'deki amcasının yanına gönderdim. Kızım orada evlendi, ancak kısa bir süre sonra kocası öldü; o da geri döndü ve ailemiz arasına katıldı. Ama Mısır'da bulunmasından yararlanarak Mısırlılar'a özgü her türlü ahlaksızlığı, her türlü çürümüşlüğü ve hovardalığı öğrenmekten geri kalmamıştı. Sen de Mısır'da bulunmuşsan bu ülkedeki kadınların safahatta ne denli uzmanlaşmış olduğunu bilirsin. Erkekler asla onlara yetmez, kendi aralarında da sevişip birbirlerine katıştır ve de içki içip kendilerini yitirirler. O da buraya döner dönmeyiz sana rastladı ve kendini sana verdi; dört kez seninle buluş-

tu. Ama bu ona yetmedi. Daha önce ikinci kızım olan kızkardeşini yoldan çıkarma fırsatını bulmuştu; ve onu kendisine çılgınca âşık etmişti. Bundan dolayı küçük kardeşini seninle birlikte üçlü sevişmeye ikna etmek, onun için zor olmadı. İkinci kızım, kızkardeşiyle pazara gitmek üzere benden izin aldı. Büyük kızını yalnız başına dönünce, kızkardeşinin nerede olduğunu kendisine sordum. Sadece gözyaşları dökerek yanıt verdi; fakat sonunda, '*Onu pazarda yitirdim. Ona ne olduğunu hiç bilmiyorum*' diyebildi. Bana söylediği buydu ama, anasına kalbini açmış ve kızkardeşini senin evinde kendi eliyle nasıl öldürdüğünü bir bir anlatmış. O andan başlayarak boyna gözyaşı dökmekten vazgeçmedi. Onun gece gündüz, '*Ölünceye kadar böyle ağlayacağım*' deyip inlediğini duyduk. Senin sözlerine gelince, yavrum, daha önce bildiğim bir şeyi pekiştirmekten başka bir yararı olmadı; ve onun bize doğruyu söylediğini kanıtladı. Dolayısıyla oğlum ne denli bahtsız olduğunu görüyorum! Bir de senden bir dileğim ve yerine getirilmesini istediğim bir ricam var; reddetmeyeceğini umarım. Senin, bütün kalbimle, aileme katılmanı; akıllı ve saf bir bakire olup kızkardeşlerinin ahlak-sızlıklarıyla hiçbir ilgisi olmayan üçüncü kızım ile evlenmeni istiyorum. Senden hiçbir mehir de istemeyeceğim; aksine ben sana bir servet bağışlayacağım. Sen benim yanımda, benim konağımda kalacak, bir oğul gibi bizimle birlikte yaşayacaksın!" dedi.

Bunu duyunca, ona, "İstediğiniz gibi olsun efendim. Ama, size daha önce açıklamam gereken bir şey var: Yakın bir zamanda babamın öldüğünü öğrendim, gidip ondan kalan mirası almam gerekiyor" dedim.

Vali, hemen bir görevliyi, benim adıma, babamdan kalan mirası getirtmek üzere, doğduğum yer olan Musul'a gönderdi. Ben de gerçekten valinin kızı ile evlendim ve o günden sonra hepimiz

burada mutlu ve rahat bir yaşam sürüyoruz.

*Genç Adam ve Şam Genel Valisi
(T. Dalziel)*

Ve sen, kendin, ey tabip, bu evde ne çok sevildiğimi ve onurlandığımı kendi gözlerinle görüyorsun. Artık sana karşı, hastalığım sırasında sağ elim kesik olduğu için hep sol elimi uzatarak kaba davrandığımı düşünmezsin, değil mi?” dedi.

Bana gelince, diye sözünü sürdürdü Yahudi hekim, bu öyküyü büyük bir şaşkınlıkla dinledim. Ve genç adamı bu serüvenden yakayı böylesine sıyrmasından dolayı tebrik ettim. O da beni hediyelere boğdu ve sarayda üç gün yanında tuttu; ayrıldığım

sırada da servet ve malla donatıldım.

Mesleğimde daha iyi duruma gelmek için, o zamandan beri dünyayı dolaştım durdum ve böylece ey kudretli ve cömert hükümdarım, ülkenize ulaştım! Ve yine böylece geçen gece, biraz nahış olan kamburun serüvenine bulaştım. Benim öyküm de bu işte; demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, ona, "Bu öykü gerçekten çok ilginç. Ama ey hekim! Sen aldanıyorsun. Bu anlattığın öykü, kamburun serüveninden ne daha üstün ne de daha şaşırtıcı! Böyle olunca da bana, sizin dördünüzü de astırmaktan başka yapacak şey kalmıyor. Özellikle, suçlarınızın ortaya çıkmasına yol açan şu alçak terziyi..."

Bu sözleri duyunca terzi, ilerleyip hükümdarın önünde yeri öpmüş ve "Ey şanlı hükümdarım! Bizi astırmadan önce, izin ver de, ben de konuşayım! Ben de bir öykü anlatayım! Bu öyküde, tüm öteki öykülerdekini aşan, olağanüstü şeyler var. Birçok baki-
kimden da kamburun öyküsünden üstündür" demiş.

Çin hükümdarı da, "Gerçeği söylüyorsan, hepinizi bağışlarım. Ama ilgi uyandırmaktan yana nafile ve üstün niteliklerden yoksun bir öykü anlatırsan, başına gelecekleri düşün! Çünkü, seni ve arkadaşlarını kazığa oturtmakta ve dibinizden tepenize kadar bedeninizi delik deşik etmekte hiçbir tereddüt göstermeyeceğim!" demiş.

Bunun üzerine terzi öyküsünü şöyle anlatmış:

Terzinin Öyküsü

Bil ki, ey zamanın hükümdarı, kambur ile geçen serüvenimden önce, kentimizin bir evinde, terziler, ayakkabı tamircileri, bezzazlar¹, berberler, marangozlar ve diğer esnaftan oluşan başlıca lonca üyelerinin katıldığı bir şenliğe çağırılmıştım.

Sabahın er saatinde idi. Böylece, daha gün doğduğunda, ilk yemeği yemek üzere bir sofranın yöresine çepe çevre oturmuş, evsahibinin gelmesini bekliyorduk. Biraz sonra düğün sahibi yanında Bağdat modasına göre giyinmiş; yakışıklı, gösterişli ve kibar bir yabancı genç ile çıkageldi. Dileyebileceğimiz kadar yakışıklı ve düşleyebileceğimiz kadar güzel giyinmişti bu genç. Ancak göze batar şekilde topladı. Aramıza karıştı ve bize selam verdi, biz de onun selamına karşılık vermek üzere ayağa kalktık. Sonra hepimiz oturduk, o da bizim ile oturmak istediği sırada birdenbire renginin değiştiğini, oturmaktan vazgeçerek dışarı çıkmaya davrandığını gördük. Bunun üzerine hepimiz, evsahibi ile birlikte, onu aramıza almak için gayret sarf ettik; evsahibi de pek çok ısrar edip yeminler, antlar verdi ve ona, "Bu halinden hiçbir şey anlamadık; sana rica ediyorum, hiç değilse, seni burayı terk etmeye iten nedeni bize söyle!" dedi. Genç adam, "Vallahi, efendim, beni alıkoymak için daha fazla ısrar etmemeni rica ediyorum senden. Çünkü, burada, beni buradan kalkıp gitmeye zorlayan biri var. İşte şurada oturan berberdir bu kişi!" diye yanıttı.

Bu sözleri duyunca evsahibi çok şaşırdı ve bize. "Nasıl oluyor da Bağdat'tan gelen bu genç adam, buralı olan şu berberin varlığından rahatsız oluyor?" dedi. Bunun üzerine çağrılı olan hepi-

1 Bezzaz: Kumaş lıp satan kimse, manifaturacı.

miz, genç adama dönüp ona, "Lütfen bize berbere duyduğun bu nefretin nedenini anlat!" dedik. O da, "Efendiler, bu katran su-
ratlı ve zift ruhlu berber, yaşadığım yer olan Bağdat'ta başıma
gelen olağanüstü bir serüvene neden olmuştur. Yine bu Allah'ın
belası, total olmamın da nedenidir. Bundan dolayı bu berberin
oturduğu kentte oturmamaya, onun bulunduğu mecliste bulun-
mamaya yemin ettim. Ve bundan dolayı Bağdat'ı terk etmek ve
bu uzak kente gelmek zorunda kaldım; ama yine de gelip ona
rastladım. Bundan dolayı şu anda buradan ayrılıyor ve bu akşam
da bu Allah'ın belası herifin bulunduğu güzel kentinizden uzak-
laşıyorum" diye yanıt verdi.

Genç Adam Ayrılmak İsterken
(T. Dalziel)

Onun bu sözlerini duyunca berber sapsarı oldu, başını önüne eğdi, tek bir söz bile söylemedi. Bunun üzerine genç adama öylesine ısrar ettik ki, sonunda öyküsünü bize anlatmak zorunda kaldı.

Topal Gencin Öyküsü

Ey burada bulunanlar, bilin ki, ben, Bağdat'ın en büyük tacirlerinden birinin oğluyum. Allah'ın takdiriyle babamın benden başka çocuğu olmamış. Babam, çok zengin ve tüm kentte ünlenmiş bir kimse olmakla birlikte, evinde sessiz, kendi halinde ve tam bir huzur içinde yaşıyordu. Beni de bu yolda yetiştirdi ve ergenlik yaşına erişince, tüm servetini bana bıraktı ve tüm hizmetkârlarının ve tüm ailenin efendisi yaptı; ve sonra canını teslim ederek Allah'ın rahmetine kavuştu. Ben de geçmişte olduğum gibi, en pahalı giysiler giyerek ve en nefis yiyecekleri yiyecek mürşif bir yaşam sürdürdüm. Ama size, üstün güçlü ve şanı yüce Tanrı'nın yüreğime kadından, tüm kadınlardan dehşet duyma duygusu soktuğunu söylemeliyim. O kadar ki, onları sadece görüvermek bile, benim için bir ıstırap ve tedirginlik kaynağı idi. Bundan dolayı, kadınlar üzerinde kafa yormadan yaşıyor, kendi başıma mutlu ve başka bir şey dilemeden ömür sürüyordum.

Günlerden bir gün, Bağdat'ın bir caddesinde yürürken, kalabalık bir kadın grubunun bana doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen kendimi onlardan sakınmak, kaçmak ve sonu çıkmaz olan küçük bir sokağa sığınmak zorunda kaldım. Bu sokağın sonunda bir peyke gördüm, dinlenmek için üzerine oturdum.

Burada bir süre oturduktan sonra, karşımda bir pencere açıldığını ve bir genç kadının belirdeğini gördüm; elindeki bir süzgeçle pencerenin kenarına dizili saksılardaki çiçekleri suluyordu.

Efendiler, size bu genç kadını görür görmez, o güne kadar yaşamımda hiç duymadığım bir duyguyla sarsıldığımı söylemeliyim. Gerçekten, ayın on dördü kadar güzeldi bu kız... Ve de öyle

beyaz ve duru kolları vardı ki, billur sanırdınız. Çiçekleri de öylesine bir zerafetle suluyordu ki, ruhum hoşlandı. Ve de o anda kalbim tutuştu ve onun esiri oldum; artık kafam ve düşüncelerim ondan başka bir şeyle meşgul olmadı; ve kadınlara karşı duyduğum tüm korkular, yakıcı bir arzuya dönüştü. Ama o, çiçekleri sulamayı bitirince, ağırbaşlılıkla sağına, soluna bakındıktan sonra beni gördü ve bana uzun uzun bakarak ruhumu bedenimden tüm olarak kopardı. Sonra pencereyi kapatıp gözden kayboldu. Orada gün batıncaya kadar oturup bekledim; ama onun yeniden ortaya çıktığını görmedim; sanki bir uyurgezer ya da artık bu dünyaya ait olmayan biri gibiydim.

Bu durumda orada otururken, kentin kadısının önünde zenciler, ardında hizmetçiler olduğu halde, katırına binmiş gelerek evin kapısı önünde bineğinden indiğini gördüm. Kadı, penceresinde genç kızı gördüğüm eve girdi, böylece onun kızın babası olabileceğini anladım. Bunun üzerine ruhum üzgün, evime döndüm ve dert ve kederle dolu, kendimi yatağıma attım. Evdeki kadınlar, annem ve hizmetçiler gelip yöremde çepe çevre durdular ve bu durumumun nedenini sordular. Ama onlara bu konuda hiçbir şey söylemedim, hiçbir yanıt vermedim. Ama kederim, günden güne öylesine arttı ki, sonunda ağır bir hastalığa tutuldum ve tüm yakınlarımın ve dostlarımın ziyaret ve kaygı konusu haline geldim.

Bir gün yanıma yaşlı bir kadın gelerek durumuma üzüлp ağlayacak yerde, yatağımın ucuna oturdu ve beni yatıştırmak üzere tatlı sözler söyledi; sonra bana dikkatle bakarak uzun uzadıya tetkik etti; ve odada bulunan tüm yakınlarımdan beni kendisi ile yalnız bırakmalarını diledi. Bunun üzerine, bana, "Çocuğum, ben senin derdinin nedenini biliyorum; ama bana ayrıntılarını anlatman gerek!" dedi. Bunu duyunca, ona meselenin tüm ayrıntılarını anlattım. Bana, "Gerçekten, çocuğum, bu genç kadın,

Bağdat Kadısı'nın kızıdır, o ev de kadının evidir. Ama bil ki, kadı kızı ile aynı katta oturmaz; bir alttaki katta oturur; bununla birlikte, bu genç kadın yalnız başına yaşasa da, büyük bir dikkatle izlenir ve korunur. Ama şunu da bil ki, ben de bu eve girer çıkarım; yani onların bir dostuyum. Böyle olunca, maksadına ulaşmak için benden yardım görmekten başka çaren olmadığımı bilmelisin! Haydi kendini toparla ve yüreğini bütün tut!" dedi.

Bu sözler beni yüreklendirdi ve kararlı kıldı; ve hemen ayağa kalktım; bedenimi rahat, sağlığımı da yerinde buldum. Bunu gören tüm yakınlarım çok sevindi. Yaşlı kadın da, ertesi gün gidip göreceği Bağdat Kadısı'nın kızıyla yaptığı görüşmeden haber getireceğini vaadederek evden ayrıldı. Ertesi gün geldi. Ama, onun sadece yüzünü görmekle haberlerin iyi olmadığını anladım. Yaşlı kadın bana, "Çocuğum, başıma gelenleri bana sorma! Hâlâ heyecan içindeyim. Düşün ki, ben kızın kulağına ziyaretimin nedenini fısıldar fısıldamaz, hemen ayağa fırlayıp bana, büyük bir hiddetle '*Şimdi hemen susmazsan, ey Allah'ın belası acuze ve uygunsuz tekliflerde bulunmayı kesmezsen seni layık olduğun şekilde cezalandırırım*' dedi. Bunun üzerine çocuğum, ben artık bir şey söylemedim, ama kendi kendime işi bir kez daha ele almam gerekeceğini düşündüm. Çünkü böyle bir işi ele aldıktan sonra onun sonunu getirmemem mümkün değildir!" Bunları söyledikten sonra yanımdan ayrıldı. Ama ben, yeniden daha da ağırlaşarak hasta düştüm, yiyip içmekten kesildim.

Yaşlı kadın, vaadettiği gibi, birkaç gün geçtikten sonra yanıma geldi; yüzü aydınlıktı; gülerek bana, "Haydi bakalım, çocuğum, bana getirdiğin güzel haberin ödülünü ver!" dedi. Bu sözleri duyunca, ruhumun yeniden bedenime döndüğünü hissettim ve yaşlı kadına, "Tabii, iyi yürekli anacığım, sana yaptıklarından dolayı borçluyum" dedim. Bunun üzerine bana, "Dün söz konu-

su genç hanımın yanına yeniden gittim; benim alçakgönüllü ve boynu bükülmüş halimi ve yaşlı gözlerimi görünce, bana, '*Zavallı teyzeciğim, seni göğsün pek daralmış görüyorum! Neyin var, hayrola?*' dedi. Bunun üzerine daha da fazla ağlayarak ona '*Hanım kızım, sana daha önce güzelliğine tutkuyla kapılmış bir genç adamdan söz ettiğimi hatırlıyor musun? İşte, bu genç, senin yüzünden ölmek üzere bulunuyor*' dedim. Bana yüreği son derece yumuşamış ve acıma dolu bir sesle, '*Ama sözünü ettiğin bu genç kim?*' diye sordu. Ona, '*Bu benim kendi oğlum, içimden koparcasına doğan oğlum!*' dedim. '*Birkaç gün önce, penceren-de, çiçekleri sularken yüzünün çizgilerini bir an için görebilmiş ve birdenbire, o güne kadar hiçbir kadına yüz vermeyen, kadınlarla ilişki kurmaktan dehşet duyan oğlan, sana duyduğu aşktan çılgına döndüğünü hissetmiş. Ve ben ona birkaç gün önce gidip senin davranışını duyurduğumda, daha da kötüleyerek yatağa düştü. Onu biraz önce, başı yastığın üzerinde Tanrısı'na son nefesini vermek üzere iken bıraktım. Artık kurtulması için hiçbir ümidin bulunmadığını düşünüyorum*' dedim. Bu sözlerimi duyunca, genç kız sapsarı oldu ve bana, '*Ve bütün bunlar benim yüzümden oldu, öyle mi?*' diye sordu. Ona, '*Vallahi öyle! Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun? Ben senin hizmetindeyim ve emirlerin başım gözüüm üzerinedir*' diye yamıt verdim. '*Çabuk onun yanına git!*' dedi; '*Ona benim selamımı götür! Ve de ona yarın cuma günü namazdan önce, burada beklediğimi söyle! Buraya yanıma gelsin; ben bizimkilere, 'Ona kapıyı açın!'* derim; onu daireme aldırırım ve tam bir saat birlikte oluruz. Ama bu süre geçer geçmez, babam namazdan dönmeden önce, ayrılması gerek!' diye ekledi."

Yaşlı kadının bu sözlerini işitince, gücümün yeniden yerine geldiğini, tüm acılarımın yok olduğunu ve yüreğime su serpildiğini hissettim. Giysimin iç cebinden altın dinar dolu bir kese çıkı-

rdım ve yaşı kadına bunu kabul etmesi için ricada bulundum. Bunu görünce bana, "Şimdi yüreğini bütün tut ve hoşnut ol!" dedi. Ona, "Gerçekten, bu iş hayırlı oldu" diye yanıt verdim. Ve de ailem, çabucak iyileştiğimi görünce, sevinçten uçacak gibi oldu; dostlarım da çok sevindiler.

Cuma gününün gelmesini sabırsızlıkla bekledim ve o gün sağlığımdan haber almak üzere gelen yaşı kadına, mutlu ve sağlıklı olduğumu söyledim. Oturup herkesin cuma namazına gittiği saate kaçlar konuştuk. Bunun üzerine kalkıp en iyi giysilerimle donandım ve gülyağı süründüm, genç kızın yanına gitmek için can atıyordum ki yaşı kadın bana, "Daha çok vaktin var. İyisi mi beklerken, hamama gidip yıkan, sana kese yapsınlar, traş ol, tüylerini aldirt! Özellikle yeni hastalıktan kurtulduğuna göre, buna ihtiyacın var. Göreceksin, seni nasıl ferahlatacak!" dedi. Ona, "Aslında, bu çok iyi ve çok doğru bir fikir! Ama önce buraya bir berber çağırıp başımı kazıtsam iyi olacak; sonra hamama gider yıkanırım" diye yanıt verdim.

Bunun üzerine hizmetimdeki bir gence "Çabuk çarşıya git! Bana eli hafif bir berber ara; ama özellikle akli başında, ketum, konuşması kıt ve burnunu her şeye sokmayan biri olsun! Onun mesleğinde çalışanların çoğunun yaptığı gibi, konuşup ağız kalabalığı yaparken, kafamda çentikler açmasın!" diyerek gidip bir berber çağırmasını söyledim. Hizmetçim aceleyle gidip kısa süre sonra yanında yaşı bir berberle geri döndü. Ve bu berber, efendiler, şurada önünüzde gördüğünüz Allah'ın belası idi.

İçeri girince, bana selam verdi; ben de selamına karşılık verdim. Bana, "Allah seni cümle dertlerden, acılardan ve kaygılardan, matemlerden ve düşmanlıklardan korusun!" dedi. Ona, "Allah senden razı olsun!" diye yanıt verdim. Sözüünü sürdürerek, "Senin yeniden gücüne ve sağlığına kavuştuğuna dair iyi haberler

aldım. Şimdi benden ne yapmamı istersin? Traş mı edeyim, hacamat mı yapayım? Çünkü bilirsin ki, Büyük İbn-i Abbas '*Cuma günü saçlarını traş ettiren Allah nezdinde makbuldür ve Allah onun üzerinden yetmiş çeşit belayı kaldırır!*' der; Aynı İbn-i Abbas yine der ki, '*Ama cuma günü, ki bugündür, hacamat yaptırarak kanını çektiiren ya da kupa tutturanlar, görme yeteneğini kaybedebilir ve türlü hastalıklara kapılabilir*' der." Bunun üzerine ona, "Ey Şeyh! Bu gibi latifeler yapmaktan vazgeç! Ve elinden geldiği kadar çabuk başımı traş et! Çünkü hastalıktan yeni kurtulduğum için ne fazla takatim ne de konuşacak ya da seni dinleyecek fazla vaktim var" dedim.

Bunun üzerine kalktı; berberin tasını, usturasını ve makasını koymayı âdet edindiği büyük bir mendil açtı. Ama içinden bir ustura değil, yedi yüzlü bir usturlap¹ çıkardı. Bunu eline alıp evimin avlusunun orta yerine yollandı ve başını ağır ağır güneşe kaldırıp uzun bir süre baktıktan sonra, dönüp bana, "Bilmelisin ki, bugün Allah'ın selameti ve hayırlı dualarının üzerinde olmasını dilediğim Peygamberimiz'in hicretinin yedi yüz altmış üçüncü yılı, sefer ayının onuncu cuma günüdür. Bu usturlabın üzerindeki sayılardan edindiğim bilgilere göre, bu cuma günü Merih ve Utarit gezegenlerinin bulunduğu gündür. Bu buluşma yedi derece ve altı dakika sürer. Bunun anlamı, bugün traş olmanın yalnız uğurlu değil, yıldızlarla da haklılığı kanıtlanmış bir olay olduğudur. Bu, bana açıkça senin bugün bir kadın ile buluşman olduğunu ve bunun mutlu sonuçlanacağını gösteriyor. Başına gelebilecek başka şeylerden de söz edebilirdim; ama bunları susarak geçiştirmem daha iyi olur!" dedi.

Kendisine, "Allah aşkına! Beni bu konuşmalarınla âdeta boğuyor ve ruhumu sıkıyorsun. Seni buraya hoş olmayan şeyler söylesin diye çağırmadım. Başımı traş edesin diye çağırdım.

1 Gökeisimlerinin yükseltisini ölçmeye yarayan eski bir alet.

Genç Adam ve Berber
(E. Dalziel)

Haydi kalk da, fazla gevezelik etmeden traşımı yap!" diye yanıt verdim. Bana, "Vallahi! Başına gelecekleri bilseydin, benden ayrıntıları ve kanıtlarını biraz daha açıklamamı isterdin! Ancak ben, her ne kadar berbersem de, sadece berber olmadığımı bilmen gerek! Gerçekte, her ne kadar Bağdat'ın en namlı berberi isem de, tıp, nebatat ve eczacılığın ötesinde, yıldızbilimi, dilbilgisi nahiv, şiir sanatı ve kuramları, hitabet, riyaziye, hendese, cebir, felsefe, tarih ve yeryüzünün tüm halklarının gelecekleri üzerinde de bilgi sahibiyim. Bundan dolayı efendim, haklı olarak sana elimdeki usturlapla elde ettiğim yıldız hesaplarına tam olarak uymanda büyük yarar olduğuna inanmanı tavsiye ederim. Beni buraya getiren Allah'a şükret ve bana karşı çıkma! Çünkü ben sana hayır diliyor ve senin yararına konuşuyorum. Zaten, hiçbir ödül beklemeden, sana hizmet etmekten öte bir maksadım yok. Ama benim bazı yeteneklerim olduğunu kabul ve benim hakkımı teslim etmen gerek!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri duyunca, ona "Sen gerçek bir katilsin ve hiç kuşku yok, sabırsızlıkla ve çıldırtarak beni öldürmeye kararlısın!" diye haykırdım.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazat, sabahın yaklaştığını fark edip yavaşça susmuş ve...

Yirmi Dokuzuncu Gece Geline

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, genç adam berbere, "Sen beni sabırsızlıkla ve çıldırtarak öldürmeye kararlısın!" deyince, berber ona demiş ki...

Beni Çabuk Traş Et, ve Konuşarak Zamanımı Harcama
(Louis Rhead)

"Bununla birlikte, efendim, ben az konuşmamdan ötürü, herkesin Es-Samet adıyla tanıdığı bir kimseyim. Ve sen beni gevezelerden, çok haksızlık etmiş olursun; özellikle de beni kardeşlerim ile bir an karşılaştırmak zahmetine katlanırsan! Zira bil ki benim altı kardeşim vardır; hiç kuşkusuz hepsi de gevezedir; ve onları sana tanıtmış olmak için adlarını söyleyeyim: En büyüğü, gevezelik yaparken, bir testiden çıkan suyun sesini verdiği için El-Bakbuk diye anılır; ikincisi, sürekli olarak deve gibi böğürdüğünden El-Haddar adını taşır; üçüncüsü tavuk gıdaklar gibi konuştuğundan Bakbak, dördüncüsü Assuan'ın kırılmaz testisi anlamına El-Kuz El-Assuani, beşincisi gebe deve ya da Koca Kazan anlamına El-Aşar, altıncısı çatlak çömlek anlamına Şakalık diye anılırlar; yedincisi yani ben hizmetkârınız sessiz anlamına Es-Samet diye anılırım."

Berberin söylediği bu zevzekçe sözleri işitince ve sabrımın tüm olarak taşıp patlamak üzere olduğunu anlayınca, genç hizmetçilerimden birine, "Bu adama çabucak çeyrek dinar verin ve yanından uzaklaştırın Allah aşkına! Başımı traş ettirmekten falan vazgeçtim!" diye haykırdım. Berber bu emrimi duyunca, "Efendim, ne kadar katı sözler işitiyorum! Vallahi! Sana hizmet etmenin hiçbir karşılığını düşünmüyorum; bana sadece hizmet etmenin onuru yeter, çünkü senin hizmetinde olmak ve tüm emirlerini yerine getirmek benim için görevdir. Cömertlikle bana vermek istediğin ücreti kabul edersem, bu yüzden onurumu yitirdiğim düşüncesiyle incineceğim. Sen benim değerim hakkında hiçbir fikre sahip değilsin, oysa, ben, senin yüksek değerini çok iyi biliyorum ve senin rahmetli babana layık bir oğul olduğundan eminim; çünkü babanın bana yaptığı iyilikleri hiç unutamam! Cömert ve soylu bir kişiydi; bana da çok değer verirdi. Bir gün beni çağırttı; bugünkü gibi mübarek bir gündü. Nezdine ulaştınca, yanında birçok ziyaretçinin bulunduğunu gördüm; aya-

ğa kalkıp beni karşılamak üzere hemen onların yanından ayrıldı ve bana, '*Senden biraz kanımı almanı rica ediyorum*' dedi. Bunu duyunca, usturlabımı elime aldım, güneşin yüksekliğini ölçtüm ve zamanın uygun olmadığını ve o gün kan almanın hayırlı olmayacağını anladım. Ve kaygılarımı hemen rahmetli babama açıkladım. Sözlerime yumuşak başlılıkla uydu ve kan aldirmek için uygun ve elverişli zamanın gelmesini bekledi ve bana teşekkür etti. Orada bulunanlar da sözlerimi şükranla karşıladılar. Ve sonradan kanını aldığım zaman bana hemen yüz altın dinar verdi" dedi.

Bu sözleri duyunca berbere, "Eğer senin gibi bir berbere başvuracak kadar budala idi ise, Tanrı rahmetli babamdan mutlaka rahmetini esirgemiştir" dedim. Bu sözlerimi işitince, berber, gülererek başını salladı ve, "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammet onun resulüdür! Bazı şeyleri değiştiren, bazılarını da olduğu gibi bırakan Tanrı'ya şükürler olsun! Genç adam, ben seni akli başında bir kimse bellemiştim. Şimdi anlıyorum ki, geçirdiğin rahatsızlık senin tüm aklını almış ve senin saçma sapan şeyler söylemene neden oluyor. Ama, bu beni çok şaşırtmadı; çünkü Tanrı'nın kutsal ve değerli kitabındaki '*Kim ki hiddetine hakim olur ve kusurlu kişileri bağışlarsa...*' sözleriyle başlayan mübarek hadisini çok iyi hatırlıyorum. Bana söylemiş olabileceğin sözler için özür dilemeni düşünmüyor, seni hoş görüyorum! Fakat, gerçekten, senin sabırsızlığını ve bunun nedenini bir türlü anlayamıyorum. Hiç düşünmüyorsun ki baban bana danışmadan hiçbir girişimde bulunmazdı. O hiç değilse, '*Nasihat dinleyen kimse, sığınak bulmuş demektir*' atasözüne değer verirdi. Ve ben, emin ol ki, bulunmaz bir adamım. Benim kadar iyi nasihat verebilecek bir adama kolay rastlanmaz. Bunun nedeni de hayatım boyunca geçirdiğim deneyler ve mesleğimin verdiği üstünlüktür. İşte karşında iki ayağım üzerinde durmakta, emirlerini bekle-

mekte ve kendimi tüm olarak senin hizmetine vermeye hazır bulunmaktayım. Ama, ben sana karşı bu denli sabırlı, sen de bana karşı bu denli canı sıkılmış ve kızgın oldukça, bunun nasıl mümkün olabileceğini bilmiyorum. Şurası gerçek ki, karşında bu denli sabırlı olabiliyorsam, bu sırf babanın anısına duyduğum saygıdan, onun iyiliklerine karşı borçlu bulunduğumdan dolayıdır" dedi. Bunun üzerine ona, "Vallahi! Bu söylediklerine dayanamayacağım artık! Zevzekliklerin ve gevezeliğinle beni öldüreceksin! Tekrar söylüyorum ki, seni buraya sadece başımı traş ettirip sonra da çekip gitmen için çağırdım!" diye yanıt verdim.

Ve ona bu sözleri söyleyerek başımı ıslatmış ve sabunlamış olmasına rağmen, hiddetle ayağa kalktım, onu kovup oradan ayrılmak istedim. Fakat o bana hiç aldırmayarak, "Gerçekten, şimdi açıkça görüyorum ki, sana baş edilmez bir cansıkıntısı verdim. Ama böylesine önemsiz bir şey için alınacak değilim; çünkü pekâlâ görüyorum ki, sen zekâdan yana zayıfsın ve de daha çok gençsin; seni omuzlarıma alıp at gibi koşturarak, bir türlü gitmek istemediğin okula götürdüğüm günler de daha dün gibi!" dedi. Ona, "Bak kardeşim, sana yalvarıyorum: Allah aşkına buradan çık git! Ben de kendi işlerime bakayım!" Bunları üstümü başımı yırtarak söylüyor, sabırsızlık krizi içinde çılgınca haykırıyordum.

Berber beni böylesi bir durumda görünce, usturasını ele almaya ve bileyi derisinde aşağı yukarı sürterek bilemeye karar verdi. Ama usturayı deri üzerinde o kadar çok aşağı yukarı sürterek bileti ki, ruhumun bedenimden fırlayacak gibi olduğunu hissettim. Sonunda başımın ucuna geldi ve başımın bir köşesinden beni traş etmeye başladı ve biraz tüy aldı. Sonra durdu, elini kaldırdı ve bana, "Genç efendim, öfke, şeytanın insanı günaha sokmak için şaşırtmasıdır" dedi ve bana şu dizeleri okumaya başladı:

Ey bilge kişi! Kafanda düşüncelerini uzun süre olgunlaştırmaksın! Kararlarında sakın aceleci olma! Ve özellikle ülkende hükmetmekle görevli kılınmışsan!

Ey bilge kişi! Sakın katı hüküm verme! Baht sana doğru yöneldiğinde, sen de bağışlanma görürsün!

Ve sakın unutma ki, yeryüzünde, Tanrı'nın elinin yene-meyeceğı kadar kudretli bir el mevcut değildir.

Ve de hiç unutma ki, acımasız ve kıyıcı olan kişi, onu ortadan kaldıracak başka bir acımasız kişi ile karşılaşır bir gün!

Sonra bana, "Efendim, çok iyi anlıyorum ki, benim yeteneklerim ve üstün niteliklerimin farkında değilsin. Bununla birlikte bugün seni traş eden bu el, şahların, emirlerin, vezirlerin, valilerin ve tüm ünlü ve soylu kişilerin başına dokunmuş ve bu başları okşamıştır. Ve benim hakkımda ya da bana çok benzer birisi hakkında şair şöyle söylemiştir:

Tüm meslekleri birer değerli gerdanlık sayarım, ama berber bu gerdanlığın en güzel incisidir. Bilgelikten ve ruh yüceliğinden yana, en bilge ve büyük kişileri aşar ve elinin altında şahların başını tutar.

Bütün bu söylediklerine karşılık olarak, berbere, "Artık mesleğinle meşgul olacak mısın, olmayacak mısın? Gerçekten göğsümü daralttın ve beynimi tümüyle oyduñ!" dedim. Bunu duyunca, bana, "Sonunda anladım ki, bu işin bitmesi için biraz acele etmekte-sin!" dedi. Ben de "Tabii ya, tabii ya! Ha şunu bileydin!"

diye haykırdım. Bana, "Öyleyse, ruhuna biraz sabretmesini ve alçakgönüllü olmasını öğret! Çünkü acele iş şeytanın ilhamıdır. Sonunda pişmanlık getirir ve bahtın felaketlerini önüne yığar! Ve zaten Muhammet efendimiz, dualar ve barış onun üzerine olsun, '*Dünyada en iyi iş ağır ve olgunlaştırılarak yapılır*'" buyurmuş. Ama acele etmem konusunda senin bana söylediğin şey, benim çok ilgimi çekti. Senden, seni böyle sabırsız kılan ve uğrunda bu denli aceleci olduğun şeyin nedenini bana söylemeni rica ediyorum. Senin için hoş bir neden olmasını umarım; doğrusu, böyle değilse, boşuna gayret göstermiş olurum. Şimdi, bir an için işimi bırakmam gerek. Çünkü uygun güneşi gözleyebileceğim ancak birkaç saatim kaldı" dedi. Bunu söyledikten sonra, usturasını bıraktı ve usturlabını eline aldı; güneşli bir yer bulmak üzere bahçeye çıktı. Bir süre eğlendikten sonra güneşin yüksekliğini ölçtü; bunu yaparken de beni ihmal etmiyor ve arada bir sorular soruyordu. Sonra yeniden yanıma geldi ve bana, "Öğle namazı için acele ediyorsan, aslında, sükûnetle bekleyebilirsin. Çünkü önümüzde aşağı yukarı üç saat var. Zaman ölçümünde hiç hata yapmam" dedi. Ona, "Allah aşkına bu saçma sapan konuşmaları bırakalım! Çünkü sesini duymak, ciğerimi parça parça ediyor" dedim.

Bunun üzerine yeniden usturasını eline aldı, daha önce olduğu gibi bilemeye başladı; sonra da başımı biraz daha traş etti; ama konuşmaktan da kendini bir türlü alamıyor ve bana, "Senin sabırsızlığına çok üzüldüm; ama nedenini bana açıklarsan, bundan iyilik ve yarar görürsün. Çünkü artık rahmetli babanın bana ne denli değer verdiğini ve bana danışmadan hiçbir işe girişmediğini biliyorsun" diyordu. O zaman benim için hiçbir kurtuluş yolu bulunmadığını anladım ve kendi kendime, "İşte, namaz saati gelip çatmakta, genç hanımın yanında olmam gerek, yoksa çok gecikeceğim ve oraya gittiğimde herkes ibadetini tamamlamış, ca-

miden çıkıyor olacak. O zaman da benim için her şey bitmiş bulunacak!" diye düşündüm. Bunun üzerine berbere, "Bunu bitir artık. Şu boş lafları ve saygısızca merakını bir yana bırak! Eğer kesinlikle bilmek istiyorsan, bir dostumun evindeki şenliğe erişmek için acele etmekteyim" dedim.

Bu çağrı ve şenlik sözlerini duyunca, berber bana, "Allah seni kutsasın! Kesinlikle bugün benim şanslı günüm! Çünkü bu sözlerinle sen de bana, bu gün için yemeğe davet ettiğim birçok dostlarım için henüz hazırlık yapmadığımı hatırlattın. Şu anda artık bunun çok geç olduğunu anlıyorum" dedi. Bunun üzerine ona, "Bu gecikme için zihnini yorma! Bunun hemen çaresini bulurum. Ben öğle yemeğini evde yemeyeceğime ve bir düğüne davet edildiğime göre, evde bulunan tüm yiyecek ve içecekleri sana verebilirim; şu şartla ki, bu işi kısa kesip bir an önce traşımı bitirmelisin!" dedim. Bana, "Allah sana daha fazlasını versin ve girdiğin her cömert davranışı kutsasın! Ancak, efendim, bana vermek istediğin şeyleri şöyle bir saysan da neler olduğunu bilsem!" diye yanıt verdi. Ona, "Sana verilmek üzere her türden nefis yemeklerle dolu beş tencere var: patlıcan ve kaba karnıyarığı; limonla çeşnilendirilmiş yaprak dolması, ezilmiş buğday ve kıymayla yapılmış köfte, koyun eti ve domatesli pilav, soğanlı yahni; ve de kızartılmış yedi piliç ve kebab haline getirilmiş bir koyun; sonra da iki tepsi tatlı: birinde künefe, ötekinde de tuzsuz peynir ve balla yapılmış hoşmerim; her türden meyveler; hıyarlar, elmalar, limonlar ve taze hurmalar ve daha birçok şeyler!" dedim. Bunun üzerine bana "Bunların hepsini getirt de bir göreyim!" dedi. Ben de, her şeyi getirttim, bunları inceleyip her birinden tattı ve bana, "Senin cömertliğin görülmedik bir cömertlik! Ama içecekler noksan!" dedi. Kendisine, "Onlar da var" dedim. O da bana, "Onları da getirt!" dedi. Ben de içi çeşitli içeceklerle dolu sekiz testi getirttim, hepsini birer birer

tartarak, bana, "Allah sana çok daha fazlasını versin! Ruhun ne kadar cömert! Ama, tütsü yapılacak asil-bent ve salonda yakılacak ödler noksan! Misafirlerin eline serpmek üzere biraz gülsuyu ile portakal çiçeği suyu da olsa, hani fena olmazdı!" deyince; bir kutu içinde elli altın dinar değerince akamber, sarısabır, Hint sümbülü, misk, asilbent ve öd kökleri getirttim; kokulu esanslar ve kokulu suların bulunduğu gümüş serpecekleri de unutmadım. Ancak zaman da, göğsüm gibi daraldığından, berbere, "Tüm bunları al! Ama, Tanrı'nın kutsaması ve selamı üzerine olası Muhammet aşkına başımın traşını bitir!" dedim. Bunun üzerine berber bana, "Vallahi! Açıp içinde ne olduğunu görmeden bu kutuyu alamam!" dedi. Bunun üzerine genç hizmetçime kutuyu açmasını emrettim; berber usturlabını bir yana koyarak yere eğildi ve kutuda bulunan tüm kokuları, ödleri, asilbent, misk, akamber ve sarısabır köklerini yokladı; ve bunları birer birer öylesine ağır ve içi geçerek kokladı ki, ruhum bedenimi terk edecek sandım. Bundan sonra ayağa kalktı, bana teşekkür ederek usturasını eline aldı ve başımın geri kalan kısmını traş etmeye başladı. Ama daha işe yeni başlamıştı ki, birdenbire durdu ve bana, "Vallahi çocuğum! Bugün ikinizden hangisini daha çok kutsayıp övsem bilemiyorum. Seni mi, yoksa rahmetli babanı mı? Çünkü, gerçekte, bu gece evimde vereceğim ziyafet, senin cömert girişimin ve büyük bağışlamaların sayesinde gerçekleşecek. Ama nasıl söyleyeyim? Aslında bana çağrılı olarak gelecek kimseler, bu denli görkemli bir ziyafete layık olacak kişiler değil. Çünkü bunlar, benim gibi çeşitli meslek mensubu; ama tatlı ve ilginç kişilerdir. Adlarını saymam gerekirse, bunlar: İlkin hamam tellağı, hayranlık verici Zeytun; kavrulmuş nohut satıcısı neşeli ve hoşsohbet Salih, haşlanmış bakla satan Haukal; zerzevatçı Hakraş; süpürgeci Hamit; ve nihayet, muhallebici Hakareş'tir.

"Çağırdığım tüm bu dostlar, ben hizmetkârın da dahil, ne gevezedirler ne de münasebetsiz meraklılardandır; ama tüm kederleri kovmasını bilen iyi insanlardır. İçlerinden en düşkün bile benim nazarımda, en kudretli hükümdarlardan fazla değer sahibidir. Gerçekte, bil ki, bunların her biri, tüm Bağdat kentinde, ayrı bir oyun ve ayrı bir şarkıyla ün sağlamıştır. Tanrı seni kutsasın! Eğer seni eğlendirecekse, her birinin şarkılarını sana duyurmak ve danslarını göstermek isterim:

"Bana, bak ve iyice izle! Dostum tellak Zeytun'un dansı şöyle! Şarkısına gelince, o da şöyle:

O kız incedir dostum, en tatlı kuzu bile onun tatlılığıyla eş tutulamaz. Onu yanarak seviyorum! O da beni! Hem de öylesine ki, bir an yanından uzaklaştım, onun koşup yatağıma atıldığını görüyorum.

"Ama efendim" diye sözünü sürdürdü berber; "Dostum çöpçü Hamit'in dansını görsen, ne denli imalı ve marifet ve neşe dolu olduğunu anlardın! Şarkısına gelince o da şöyle:

Karım cimrinin biridir, ona kalırsa açlıktan ölmem gerekir.

*Karım çirkindir, onu dinlemem için evden hiç ayrılmamı ister. Karım ekmeği saklar dolapta! Ama hiç ekmek yemeyeceksem, o da yassı burunlu bir zenciye bile kaçirtacak kadar çirkin olduğuna göre; sonsuza dek iğdiş kalsam yeridir."*²

2 Mardrus'un çevirisinde bu şarkıda: "Karım cimridir, çirkindir: ama yine de onu cinsel bakımdan doyurmamı ister. Benim midem aç, onun da apışarası! O benden bir ekmek kabuğunu bile esirgediği için iğdiş olsam yeridir!" anlamına gelen dizeler var (Ç.)

Sonra berber bana bir itiraz olanağı tanımadan, tüm dostlarının danslarını yaptı ve tüm şarkılarını söyledi. Sonra da bana, "İşte dostlarım bana bunları yapabilir. Sen de eğer gülmek istiyorsan, kendi yararın ve hepimizin zevki için, bize gelip dostlarımla tanışmanı öneririm. Ve de bana ziyaret etmek istediğini söylediğin dostlarını bir kenara bırakırsın! Çünkü görüyorum ki, hâlâ yüzünde yorgunluk izleri var; ve sen hastalıktan daha yeni kurtuldun ve dostların arasında boşuna konuşan cansıkıcı zevzeklere ve meraklı densizlere rastlayacaksın! Ve bunlar seni ilkinden de ağır bir hastalığa düşürürler" dedi.

Bunu duyunca berbere, "Bugün için senin çağrını kabul etmem mümkün değil! Belki bir başka gün olabilir!" dedim. Bana, "Senin için en yararlı şey, tekrarlıyorum: Beni evimde ziyaret etmekte tez davranmak ve dostlarımla uygarlığından nasibini almak ve hayran olunası niteliklerinden yararlanmaktır. Böylece şairin dediğini yapmış olursun:

Dostum, sana sunulan zevkten yararlanmaktan sakın vazgeçme! Kösnü³ yanına kadar gelmişken, doyum sağlamayı yarına bırakma! Çünkü kösnü her gün kapını çalmaz ve zevk her zaman senin dudaklarına dudaklarını uzatmaz. Bil ki talih kadın gibidir ve kadın gibi de değişir.

O zaman, bunca usanç verici söz ve bunca zevzeklik karşısında gülmekten kendimi alamadım ve yüreğim ağır bir öfkeyle tıka basa dolu, "Şimdi yerine getiresin diye çağrıldığın şu traş işini bitir! Ve bırak beni, Tanrı'nın işaret ettiği yola, onun kutsal koruması altında, gideyim! Sen de git, evinde dostlarını karşıla!

3 Kösnü: Şehvet.

Şimdi herhalde seni sabırsızlıkla bekliyorlardır!" dedim. Bana, "Ama neden reddediyorsun? Aslında senden sadece bir şey diliyorum: Kesinlikle densiz kişiler olmayan dostlarımla seni tanıştırmak fırsatını benden esirgememeni! Çünkü eminim ki, bir kez onları görmüş olsan, artık başkalarıyla düşüp kalkmak istemez ve o anda dostlarını terk edersin!" diye yanıt verdi. Ona, "Allah dostlarının sana sağladığı mutluluğu daha da arttırsın! Sana ayrıca bir gün onları kendi evimde ağırlayarak özel bir şenlik düzenlemek üzere çağırmayı da vaadediyorum!" dedim.

Bunun üzerine bu Allah'ın belası berber benim görüşüme uyar görünerek, bana, "Şu anda anlıyorum ki sen, her şeye rağmen, dostların ile şenlik yapmayı yeğliyorsun; öyleyse biraz bekle de, cömertçe bana bağışladığın bütün bu şeyleri evime götüreyim; bunları misafirlerime sunayım, dostlarım soframı onurlandırmak üzere onları yalnız bırakmamı mesele yapacak kadar budala olmadıklarından, onlara benim kusuruma bakmamalarını ve dönüp gelmemi beklemelerini söyleyeyim! Sonra seni memnun etmek üzere hemen koşar gelirim ve nereye gitmek istiyorsan, sana eşlik ederim!" dedi. Bunu duyunca, "En güçlü ve en yüce olan Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur. Ey herif, haydi git de, dostlarını bul ve onlarla birlikte keyfince eğlen! Beni de bırak, tam bu sırada beni bekleyen dostlarımı gidip bulayım!" diye haykırdım. Berber bana, "Yok vallahi! Asla senin yalnız gitmene razı olmam!" dedi. Ben de, daha fazla hakaret etmemek için kendimi tutmak uğrunda büyük gayret göstererek, ona, "Bil ki, ziyarette bulunacağım yere sadece kendim gitmek zorundayım" diye yanıt verdim. Bana, "Ha, şimdi anladım, sanırım senin bir kadın ile buluşman var. Yoksa mutlaka beni de yanına alırdın! Yalnız şunu bil ki, bu onura, yeryüzünde herkesten fazla ben layığım. Ve de yapmak istediğin şeylerde sana büyük yardımım dokunur. Bir de bu kadının hain bir yabancı olmasından kork-

arım. Böyleyse, yalnız gidersen, kim bilir başına ne belalar gelir. Ölü gidersin vallahi! Çünkü bu Bağdat kenti, bu tür buluşmalar için çok tehlikelidir. Sakın ha! Hele yeni vali, böylesi kaçamaklara karşı müthiş insafsızdır; çünkü ne zebbi ne de yumurtalıkları varmış; bundan dolayı duyduğu kin ve kıskançlıkla böylesi serüvenleri çok ağır cezalandırıyormuş!" dedi.

Bu sözleri duyunca, artık yerimde duramaz oldum ve olanca sesimle; "Ey hainlerin ve cellatların en lanetlisi herif! Beni kahreden bu zevzekliklerine bir son veriyor musun, vermiyor musun?" diye haykırdım. Bunun üzerine berber bir süre için sesini kesip eline usturasını alarak başımın traşını bitirdi. Ama bu sırada öğle namazı için ezan okunmak üzereydi.

Bunun üzerine ona, ondan yakayı sıyrabilmek için, "Haydi dostlarına git de onlara bütün bu yiyecekleri ve içecekleri götür! Ben de buluşmaya gidebilmen için seni beklemeyi vaadediyorum" dedim. Ve karar vermesi için çok ısrar ettim. O zaman bana, "Görüyorum ki, benden kurtulmak ve buluşma yerine yalnız gitmek için beni kandırmak istiyorsun. Ama, bunu yaparak kendini, kurtulma olanağı bulamayacağın felaketlere attığını sana hatırlatmalıyım. Senin yararın için dönüp serüvenin sonunun nasıl biteceğini görmek üzere sana yoldaşlık etmeden önce burayı sakın terk etme!" dedi. "Pekâlâ, ama sakın geç kalma!" dedim.

Bunun üzerine berber, kendisine bağışlamış olduğum şeyleri omzuna yüklerken kendisine yardım etmemi rica etti; iki tepsi tatlıyı da başına koydu ve yükünü tutarak evimden ayrıldı. Ama, Allah'ın belası, daha kapıdan çıkar çıkmaz iki hamal çağırmış, yükü onlara teslim etmiş ve falan yerdeki evine bunları götürmelerini söylemiş; kendisi de karanlık bir ara sokakta pusu kurarak benim evden çıkmamı beklemiş.

Bana gelince, hemen ayağa kalktım, olabileceği kadar çabuklukta yıkandım, en güzel giysilerimi giyip evimden çıktım. Ve tam o sırada müezzinlerin, minarelerden, mübarek cuma gününde iman sahiplerini öğle namazına çağıran ezan seslerini işittim:

Bismillahirrahmanirrahim! Bağışlayan, esirgeyen Tanrı adına!

Hamd ona mahsustur, hepimizin sahibi olan o yüce, acıması bol Tanrı'ya! O yüce Tanrı ki, hesap gününün mutlak yargıcıdır. Biz sana taparız, biz senden yardım dileriz!

Bizi doğru yola yönelt! Nimetlere boğduğun kişilerin yoluna! Seni öfkeliendirenlerin ve de sapıtanların yoluna değil!

Bir kez evden çıkınca, tüm hızımla genç kadının yaşadığı eve doğru yollandım. Kadının kapısının önüne gelince, rastlantı kabîlinden ardıma döndüm ve bu Allah'ın belası berberi sokağa girmek üzereyken gördüm. Bunun üzerine, evin büyük kapısı benim için yarı açık tutulduğundan aceleyle içeri girip kapıyı şiddetle kapadım. Ve avluda yaşlı kadını gördüm, beni alıp genç kızın bulunduğu birinci kata çıkardı.

Ancak henüz içeri girmiştim ki, sokağa birçok kişilerin girdiğini gördük. Bunlar camiden çıkan genç kadının babası kadı ile maiyetinde bulunan kişilerdi. Sokakta dikilmiş beni bekleyen berberi de gördüm. Kadıya gelince; genç kadın beni yatıştırdı ve babasının kendisini pek seyrek ziyaret ettiğini ve zaten gizlenmem bakımından daima bir olanak bulunduğunu söyledi.

Ancak, talihimin kötülüğünden, Tanrı'nın takdiriyle felaketim olabilecek bir olay ortaya çıktı. Rastlantı bu ya, o gün, kadının genç cariyelerinden biri ceza görecekmış. Ve kadı, içeri girer girmez bu genç köleyi dövmeye başlamış. Kaba etlerine kamçıyı yedikçe, bu köle bağırıp çağırmaya başladı; bunun üzerine evin zenci kölelerinden biri, onu bağışlatmak ümidiyle içeri girmiş; kadı bunu görünce, daha da hiddetlenip onu da pataklamaya, zenci de bağırmaya başladı. Zenci öylesine bağırıyordu ki gürültüyü duyarak sokakta bir kalabalık toplandı. Bu alçak berber, yakalanıp cezalandırılan ve bağirtiyi koparanın ben olduğumu sanmış. Bunun üzerine acı acı bağırmaya, giysilerini yırtmaya ve başına toz toprak dökmeye ve de gelip geçerken yöresine toplananlardan yardım istemeye başlamış. Ağlıyor ve "Kadı'nın evinde efendimi öldürüyorlar!" diye haykırıyormuş. Sonra, yine haykırarak, arkasında toplanan kişilerle evime yollandı ve evimdeki herkese ve hizmetçilere durumu anlatarak onların sopaları kapıp, bağırıp çağırarak beni kurtarmak üzere kadının evine koşuşmalarına yol açmış. Nitekim berber başlarında olduğu halde, giysilerini yırtıp alabildiğine bağırmayı sürdürerek hepsi geldi, benim içersinde bulunduğum kadının evinin kapısında toplandı. Kadı, evinin önündeki bu gürültü patırtıyı işitince, pencereden baktı ve sopalarıyla kapısını döven bu gözü dönmüş kalabalığı gördü. Bunun üzerine, durumun hasas olduğunun farkına vardı, inip kapıyı açtı ve, "Ey ahali, ne istersiniz?" diye haykırdı. Hizmetçilerim de ona haykırdılar: "Bizim efendimizi öldüren sen misin?" diye. Kadı onlara, "Sizin efendiniz kim? Ve ne yaptı ki, ben onu öldüreyim?" diye sordu.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Alarm
(T. Dalziel)

Ancak Otuzuncu Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, şaşırıp kalmış olan kadı, onlara, "Sizin efendiniz ne yapmış ki, ben onu öldüreyim? Ve aranızda eşek gibi anıran şu berber de ne istiyor?" diye sormuş. Bunu duyan berber bağırarak, "Biraz önce sopalayarak efendimi öldürmek isteyen elbette sendin. Ben sokaktan onun haykırışlarını duydum!" dedi. Kadı, "Fakat senin efendin de kim? Nereden geldi? Nereye gidiyor? Sonra onu buraya kim soktu? Ve de sopalanarak dövülmek için ne yaptı ki?" diye sordu. Berber, "Ey Allah'ın belası kadı! Kurnazlık yapıp durma! Ben bütün öyküyü, efendimin senin evine neden girdiğini ve meselenin tüm ayrıntılarını biliyorum ve de şimdi herkesin öğrenmesini istiyorum. Kızın efendime tutkun, efendim de onun sevgisine karşılık veriyor. Ben onu buraya kadar izledim. Şimdi sen onu, kızın ile yatakta bastırınca, sopa atarak hizmetçilerinin yardımıyla öldürmek istiyorsun! Ya aramızda çıkan anlaşmazlıklarda tek yargıç olan Halife'ye benim ile birlikte gelirsin ya da derhal efendimizi sağ salim bana ve ailesine teslim edersin! Ona gösterdiğin kötü davranıştan dolayı tazminat ödersin! Yoksa zorla evine girer, kendim onu teslim alırım. Haydi onu acele bize teslim et!" dedi.

Bu sözleri işitince kadı şaşırdı; kafası karmakarışık ve de bu sözleri orada bulunanların önünde duymaktan mahçup oldu. Ama, hemen berbere, "Eğer bir yalancı değilsen, gel kendin eve gir, sana izin veriyorum; ve de onu teslim almak üzere her yanı ara!" dedi. Bunu duyan berber, hemen eve daldı.

Bana gelince, tahta kafesler ardında pencereden bütün bu sahneye tanık olup berberin de beni aramak için eve daldığını görünce, kaçıp kurtulmak istedim. Ama ev halkının gözüne çarpma-

dan ya da berber ile karşılaşmaksızın kaçıp kurtulacağım bir çıkış aradımsa da bulamadım. O zaman, bir odaya dalarak burada saklanmak için bir yer aradım ve orada büyücek boş bir tahta sandık buldum; acele içine girip saklandım; kapağı üstüme kapayıp nefesimi kestim.

Berber gelince, evin her yanını araştırdıktan sonra, sonunda bulunduğum odaya geldi ve sağa sola bakarken sandığı gördü. O zaman, alçak, hiçbir şey söylemeden, benim onun içinde olduğumu anladı; onu kafasına koyup taşıdı; en kısa zamanda çıkış yolunu buldu; bense heyecandan neredeyse ölecektim. Ama, talihin kudretiyle, beni taşıırken, yörede toplananlar, sandığın içinde ne olduğunu öğrenmek istediler ve çabucak kapak kaldırıldı. Orada duyduğum utanç ve yuhalamalara dayanamayarak sandıktan acele çıkıp yere atladım. Ve işte o günden beri böyle topalım. Fakat o an için kaçıp gizlenmekten başka bir şey düşünmüyordum; ve orada akıl almaz bir kalabalık görünce; üzerlerine avuç dolusu altınlar serptim ve bütün o kalabalığın altın toplamak için gösterdiği telaştan yararlanarak oradan ayrılıp çarçabuk kaçtım. Böylece Bağdat'ın en bilinmez sokaklarının büyük bir bölümünden koşarak geçtim. Ama bir ara geri dönüp berberin de ardımdan koşarak bir yandan da yüksek sesle, "Ey ahalî! Allah'a şükür, efendimi buldum! Ama Allah kötülerin üstün gelmesini istemez; onları yenip ellerinden efendimi kurtarmak için beni seçti!" diye haykırdığını duyunca, ne kadar dehşete düştüm bilemezsiniz! Ve de ardımdan koşarken bana, "Şimdi anladın ya, efendim, sabırsızlık gösterip beni dinlememekle ne kadar kötü davranmış olduğunu! Seni kurtarmak için beni görevlendiren Allah'ın yardımı olmasaydı, çok kötü durumlara düşecek ve sonsuza dek kaybolmuş olacaktın. Allah'a dua et de, daima senin emrinde olabilmek için bana ömür versin! Ben de senin anlayışlı rehberin olayım! Çünkü, gördüğün gibi, senin

kişiliğın biraz zayıf; biraz beceriksiz ve de bir parça budalasın! İyi ya, efendim, niye böyle koşup duruyorsun! Beni beklesene!" diyordu. O zaman, bu berberden nasıl yakayı sıyracağımı bilemeyerek durdum ve ona, "Ey berber, sana şu içine düştüğüm durumu görmek yetmedi mi? Ölümümü mü istiyorsun yoksa?" dedim.

Fakat sözümü bitirir bitirmez birdenbire tam karşımda, çarşıda tanıdığım bir esnafın açık bulunan dükkânını gördüm. Hemen dükkânın içine daldım ve mal sahibine bu alçağın ardından dükkâna girmesini önlemesini söyledim. Dükkân sahibi de büyük bir sopa göstererek ve gözlerini alabildiğine açarak onu engelledi. Ancak berber, tacir ile babasını ve büyükbabasını lanetlemeden ve onlara bildiği tüm hakaretleri yağdırmadan oradan ayrıldı.

Bunun üzerine tacir beni sorguladı; ben de ona bu berber ile olan öykümü anlattım ve ayağım iyileşinceye kadar beni dükkânında alıkoyması için ricada bulundum; çünkü yüzünü görmek bile en büyük felaketlerden daha dayanılmaz olan berberin boyuna evi gözaltında tutmuş olmasından korkuyordum. İyileşmemden hemen sonra, malik olduğum tüm parayı üzerine aldım, tanıklar tuttum ve servetimin geri kalanını anama bıraktığımı gösteren bir vasiyetname hazırlattım ve güvenli bir adamı bunları gözetmek için vasi tayin ederek tüm mallarımı idare etmesi için kendisini görevlendirdim.

Ve şu berber ile kesin olarak ilişigimi kesmek için, kendi kentim olan Bağdat'ı terk etmeye ve düşmanım olan bu kişiyle bir daha karşılaşmamak için tehlike bulunmayan başka bir yere gitmeye karar verdim.

Böylece Bağdat'tan ayrıldım ve peşimden ayrılmayan bu heriften yakayı sıyırmayı başardığımı sandığım bu kente geldim.

Ama çabam nafileymiş; işte, efendiler, burada, sizin aranızda, beni çağırılmış bulduğunuz bu ziyafette de ona rastladım.

Emin olabilirsiniz ki, ötekini bıraktığım gibi bu kenti de bırakıp gitmeden rahata kavuşamayacağım ve bütün bunlar bu alçağın, bu Allah'ın kendisini, ailesini ve bütün gelecek nesillerini kahredesi namussuz berberin yüzünden oldu; dedi.

Çin hükümdarının önünde, terzi sözünü sürdürerek; "Topal genç adam bu sözleri söyledikten sonra, benzi sapsarı, ayağa kalktı ve bize selam verdikten sonra onu engellemeye fırsat vermeden oradan çıkıp gitti" dedi.

Bize gelince, bu şaşırtıcı öyküyü işitince, hepimiz dönüp sesini çıkarmadan gözlerini yere eğmiş oturan berberin yüzüne baktık ve ona "Ne dersin, genç adamın anlattıkları doğru mu?" diye sorduk. "Öyleyse niçin böyle davranıp da delikanlının mahvına neden oldun?" diye sorduk. Bunun üzerine berber başını kaldırdı ve bize, "Vallahi! Ben nedenini bilerek böyle davrandım ve başına bela gelmemesi için böyle yaptım. Çünkü ben olmasaydım hiç kuşkusuz, yitip gidecekti. Onun Allah'a ve bana, tüm yaşamını yitirmektense, sırf bir ayağının kullanımını yitirmiş olmasından dolayı şükretmesi gerek! Sizlere gelince efendiler, benim bir geveze ya da bir densiz olmadığımı ve hiçbir şekilde altı kardeşime benzemediğimi kanıtlamak ve aslında faydalı ve geleceği gören bir adam, özellikle de çok ketum bir kişi olduğumu göstermek için, öykümü anlatacağım. Kararı siz verin!" dedi.

Bu sözler üzerine, biz hepimiz, diye sözünü sürdürdü terzi, sessizlik içinde berberin şu öyküsünü dinledik:

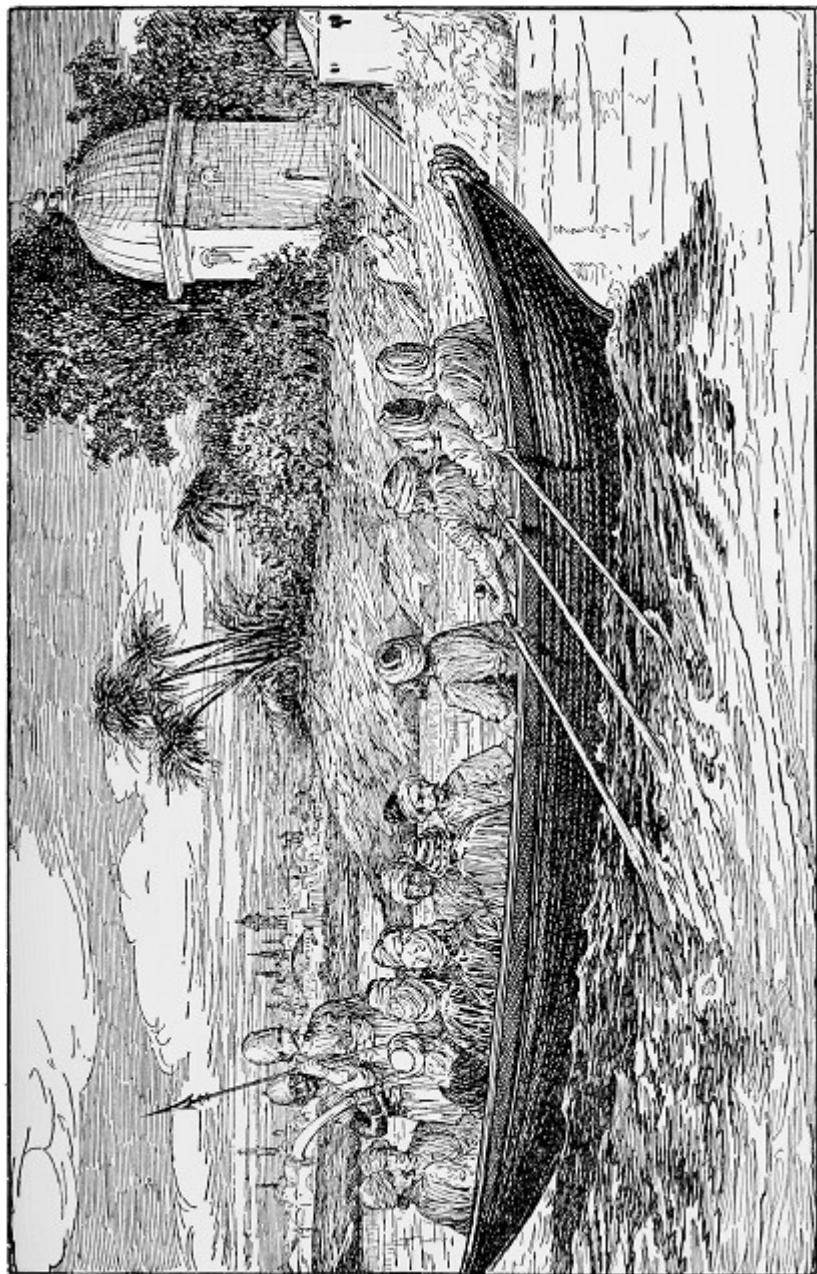
Bağdatlı Berberin Altı Kardeşinin Öyküsü

Berber dedi ki, Biliniz ki, efendilerim, ben Bağdat'ta Emir-ül-Mümin El-Muntasır Billâh¹ zamanında yaşadım. Onun devlet başkanı olduğu çağda mutlu yaşıyordu; çünkü fakirleri ve çocukları sever; bilginler, bilgiler ve şairler topluluğuna değer verirdi.

Böylece, günlerden bir gün, Halife, kentin pek uzağında yaşamayan on suçlu kişinin davasına bakacaktı; bir kolluk amirine bu on kişiyi arayıp bulma görevini verdi. Bahtın istediği oymuş ki bu on kişi tam o sırada Dicle'yi kayıkla geçmekte iken; ben de nehir kenarında idim. Ve bu adamları kayık içinde gördüm ve kendi kendime, "Belli ki bu adamlar, bu kayıkta buluşup bütün gün eğlenmek, yiyip içmek için sözleşmişler. Aralarında bulunup şenliğe katılmam ne iyi olurdu!" diye düşündüm. Bunun üzerine suyun kenarına yaklaştım ve tek bir söz söylemeden, malum ya adımı Es-Samet koymuşlar, kayığa atladım ve onlara katıldım. Ama birdenbire valinin muhafızlarının yaklaştığını gördüm; gelip bunları yakaladılar ve her birinin boynuna bir lale ve ellerine zincir vurdular; beni de yakalayıp boynumu laleyle, ellerimi zincirle bukağıladılar. Bunların hepsi olup biterken ben ağzımı açıp tek söz bile söylemedim: işte bu, sizin için, benim karakter bütünlüğümün ve az konuşurluğumun bir kanıtıdır, efendilerim! Böylece öteki on kişi ile birlikte Emir-ül-Mümin Halife Muntasır-Billâh'ın huzuruna çıkarıldım.

Bizi görünce Halife, celladını çağırdı ve ona, "Bu on ipten, kazıktan kurtulmuşun hemen kafalarını uçur!" diye emir verdi. Bunun üzerine cellat bizi, avluda halifenin gözü önünde sıraladı

1 *El-Muntasır Billâh*: Allah'ın inayetiyle zafer kazanan anlamına gelir (M.)

Mahkum Kayığı
(Louis Rhead)

ve kılıcını kaldırarak ilk başı vurdu, sıçrattı; sonra ikincisini, üçüncüsünü; onuncuya kadar hepsinin başını vurdu. Sıra bana gelinceye kadar zaten on kafa uçurulmuş bulunuyordu. Kendisine daha fazlasını kesmek için emir verilmemişti. Bunun üzerine durdu ve Halife'ye emirlerinin yerine getirildiğini bildirdi. Halife bunun üzerine dönüp beni ayak üze gördü ve "Ey cellat, sana on ipten, kazıktan kurtulmuşun kafasını kesmen için emir verdim! Nasıl oluyor da bu onuncusu senin elinden kurtulmuş bulunuyor?" diye sordu. Cellat ona, "Allah'ın lütfu senin üzerine; senin aracılığınla da bizim üzerimize olsun! Ben on kafa uçurdum!" diye yanıt verdi. Halife, "Hele bakalım! Bir de benim önümde say!" dedi. Sayıldı, gerçekten de on kafa bulundu. O zaman halife bana baktı ve bana, "Öyleyse, sen kimsin! Ve bu kan dökücüler arasında ne işin var?" diye sordu. Ben de, ey efendiler, ancak o zaman, Emir-ül-Müminin emri karşısında konuşmaya karar verdim. Ve ona, "Ey Emir-ül-Müminin! Az konuşurluğumdan dolayı Es-Samet diye anılan ihtiyar benim! Bende bilgelik çoktur; ama düşüncemin doğruluğundan, sözlerimin ağırlığından, fikrimin yüceliğinden, zekâmın inceliğinden ötürü ve çok konuşmaktan hoşlanmadığımdan dolayı sesimi çıkarmadım. Çünkü bendeki bu nitelikler sonsuzdur. Mesleğime gelince, berberim! Ve ben babamın yedi çocuğundan biriyim ve altı kardeşim hâlâ sağdır. Şimdi size geçirdiğim serüveni anlatayım: Bu sabah, Dicle boyunca geziniyordum; burada gördüğünüz on kişiyi kayığa binmiş gezinirlerken gördüm, ben de aynı kayığa binip onlara katıldım, su üzerinde eğlendiklerini sanıyordum. Ama daha öteki kıyıya yeni yaklaşmıştık ki, suçlular arasında bulunduğumun farkına vardım; çünkü muhafızların gelip bizi yakaladıklarını ve boynumuza lale vurduklarını gördüm. Ve ben, her ne kadar bu adamları tanıımıyorsam da, konuşmak ve karşı durmak istemedim; bu benim her zamanki tutarlı kişiliğimden ve pek konuşmayı sevmememden kaynaklandı. Böylece bu kişi-

lerle birlikte huzuruna getirildim, ey Emir-ül-Müminin! Sen de bu on suçlunun başlarının vurulmasını emrettin; iş bitince ben celladın önünde kalakaldım ve her şeye karşın, tek bir söz söylemedim. Ben bunu, yiğitlik ve düşüncenin sağlamlığına veririm. Ve zaten, şimdi düşünüyorum da, bu bilmediğim on adama katılıp hiç sesimi çıkarmadan suçlu gibi huzuruza getirilişimin, sırf bu davranışımın, bildiğim en yiğitçe davranış olduğunu anlıyorum. Ama benim bu davranışıma sakın şaşırmayın, ey Emir-ül-Müminin! Çünkü ben tüm yaşantımda tanımadıklarımına nezaket göstererek hep böyle davrandım" dedim.

Berver ve Cellat
(Louis Rhead)

Halife, benim bu sözlerimi işitince ve benim biraz önce burada olan, her türlü beladan koruduğum genç topalın söylediklerine karşın densizlikten nefret eden, sessizliği ve ağırbaşlılığı seven, yiğitlik ve cesaretle dolu birisi olduğumu görünce, bana, "Ey saygıdeğer ihtiyar, yiğit ve latifeden hoşlanır berber! Hele söyle bakayım bana, öteki altı kardeşin de senin gibi midirler? Onlarda da bu kadar bilgelik, ilim ve ağırbaşlılık var mı?" diye sordu. Ben de ona, "Allah beni korusun! Onların durumu benden çok farklıdır! Ey Emin-ül-Müminin, aslında, sen beni bu altı deli ile karşılaştırarak büyük bir üzüntüye soktun. Çünkü ne uzaktan, ne yakından benimle ortak hiçbir yanları yoktur. Çünkü, benim sağlıklı oluşum ve beden ve ruh bakımından bütünlüğüme karşın onlar, zevzekliklerinden, densizliklerinden ve korkaklıklarından ötürü sefalete düştüler ve her biri bedensel bir özür sahibi oldu. Nitekim, kardeşlerimden biri topal, ikincisi tek gözlüdür, üçüncüsünün ön dişleri dökülmüş, dördüncüsü kör, beşincisinin kulakları ve burnu kesik, altıncısının dudağı çatlaktır.

Fakat, ey Emir-ül-Müminin, sakın kardeşlerimin kusurları ile kendi erdemlerimi abarttığımı sanma! Çünkü, sana onların öykülerini anlatırsam, hepsinden ne denli farklı olduğumu anlarsın! Ve onların öyküleri son derece ibret verici olduğundan, gecikmeden onları sana anlatayım!"

Berberin Birinci Kardeşi Bakbuk'un Öyküsü

Ey Emi-ül-Müminin, bil ki, kardeşlerimin en büyüğü, toplam, El-Bakbuk diye anılır; çünkü zevzekliğe başlayınca, bir testinin ağzından boşalan su gibi glu-glu sesleri çıkarttığı izlenimi verir. Mesleğine gelince, Bağdat'ta terzidir. Küçük terzi dükkânını paradan ve servetten yana gani birinden kiralamıştır. Bu adam, kardeşim Bak-buk'un dükkânının üstündeki bir dairede oturur. Evin alt katında da bir değirmen vardır; orada da değirmenci ve değirmencinin öküzü yaşar.

Bir gün kardeşim Bakbuk dükkânında oturmuş dikiş dikerken, birdenbire, başını kaldırınca, tepe penceresinde, gelip geçene bakarak eğlenen yeni doğan ay gibi güzel bir kadın görmüş. Bu kadın evsahibinin eşiymiş. Onu görür görmez kardeşim Bakbuk, yüreğinin şehvetle dolduğunu hissetmiş; dikiş dikmesi olanaksız, başka bir şey yapamadan, gözleri üst pencereye takılmış kalmış. Ve o gün, akşama kadar şaşkın, onu seyretmiş durmuş. Ve ertesini sabah, gün doğmasından başlayarak, yeniden yerini almış ve sık sık tepe penceresine baktığından iğneyi kumaştan çok parmağına batırmış. Birkaç gün boyunca bu böyle devam etmiş; bu süre içinde doğru dürüst çalışmadığından bir dirhemcik bile para kazanamamış.

Genç kadına gelince, hemencecik Bakbuk'un duygularını anlamış, bundan her durumda yararlanmayı ve işi eğlenceye vurmaya aklına koymuş. Günün birinde, kardeşim her zamankinden daha hayran onu izlerken, alaycı bir bakış fırlatarak Bakbuk'un içini sıızlatmış. Bakbuk da genç kadına bakmış; ama bu bakış öylesine tuhafmış ki, kadın keyfince gülmek için hemen pence-

renin gerisine çekilmiş. Ve budala Bakbuk, o gün, kadını nasıl tavladığını düşünerek sevinçten uçmuş.

Böylece, ertesi gün, evsahibi koltuğunun altında ipek bir bohçaya koyduğu değerli bir kumaşla dükkânına girip ona, "Sana gömlekler yapman için bir kumaş parçası getirdim" deyince hiç şaşırmamış. Bakbuk, onun, karısı tarafından yollandığından hiç kuşku duymamış ve ona, "Gözüm üstüne, başım üstüne! Bu gece gömlekler hazır olacaktır" demiş. Gerçekten de, kardeşim yiyip içmeyi de bir yana bırakarak öyle bir gayretle işe koyulmuş ki, akşam üzeri evsahibi geldiğinde yirmi kadar gömleği dikilmiş, ipek bohçanın içinde hazır vaziyette bulmuş. Evsahibinin "Ne kadar ödeyeceğim?" diye sorduğu tam o sırada tepedeki pencere açılmış ve kaçak bir şekilde genç kadın görünüp Bakbuk'a bir bakış fırlatarak ve ücret kabul etmemesi anlamında kirpikleriyle bir işaret yaparak çekilivermiş. Ve kardeşim o sırada paraca büyük sıkıntıda olduğu halde ve yarım mangıra bile muhtaç bir durumdayken, evsahibinden hiçbir ücret kabul etmemiş. Ama, karısının aşkı ve güzel gözleri uğruna memnun, evsahibini minnettar kıldığından ötürü sevinçliymiş. Onun bu davranışı, Bakbuk'un çılgınlıkla bağışladığı şeylerin ancak ilki olmuş. Gerçekten, ertesi gün, gün doğarken, evsahibi kolunun altında yeni bir parça kumaşla gelmiş ve Bakbuk'a, "İşte! Evde yeni gömleklerime uygun düşsün diye içdonu yaptırmamın uygun olduğunu düşündükleri için, sana yeniden kumaş getirdim. Biraz bol olsunlar! Kumaşı sakın esirgeme!" demiş. Kardeşim de, "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Bu iş onun tam üç gününü almış ve de ancak midesini aldatacak kadar yemek yemiş, zaman yitirmek istemediğinden ve de gerekli şeyleri almak için artık bir dirhem bile parası kalmadığından... İçdonlarının yapımı işi bitince, bunları büyük bir bohçaya koymuş, tüm mutluluğuyla evsahibine bizzat sunmak üzere yukarı çıkmış.

Ey Emir-ül-Müminin, genç kadının budala kardeşimle alay etme ve düşünebildiği her türlü muzipliği yerine getirme konusunda kocası ile anlaşmış olduğunu size açıklamayı fazla görüyorum. Gerçekten, kardeşim evsahibine yeni içdonları götürdüğünde, evsahibi ödemede bulunmak üzere hamle etmiş. Ama, hemen kapı aralığından kadının güzel başı görünmüş: gözleriyle ona gülerek ve kirpikleriyle ret işareti yaparak... Ve Bakbuk, ne verirse versin, kadının kocasından para kabul etmeyi reddetmiş. O zaman koca, bir anda çekilen karısını görmek üzere oradan ayrılmış; sonra yeniden kardeşimin yanına dönerek ona, "Ben ve karım senin hizmetini değerlendirmek için, seni evimizin çok güzel ve çok nazik beyaz kölesi ile evermeye karar verdik; ve böylece sen de ev halkından olacaksın!" demiş. Bakbuk, bunu, kadının her zaman onun evin içinde özgürce bulunmasını sağlamak üzere tertiplemediği bir düzen olduğunu düşünmüş ve hemen kabul etmiş; ve hemen genç köle çağırılmış ve kardeşim Bakbuk ile evlendirilmiş.

Gece olunca Bakbuk, beyaz esireye yaklaşmak istemiş; kız, ona "Yok, yok! Bu gece olmaz!" demiş. O da, tüm arzusuna karşın güzel esireden bir öpücük bile alamamış.

Genellikle Bakbuk, dükkânda uyuduğu halde, o gece daha geniş bir yer oluşturduğundan, yeni karısı ile evin alt kısmında olan değirmende gerdeğe girmiş. Ve gelinin çiftleşme arzusunu geri çevirmesinden sonra hanımının yanına çıkmasıyla Bakbuk yalnız başına yatmak zorunda kalmış. Fakat, ertesi sabah şafak sökerken, hâlâ uyumakta iken, ansızın değirmenci çıkagelmiş ve yüksek sesle, "Şu öküzün Allah belasını versin! Bir zamandır fazla uyumaya başladı. Değirmende biriken tahılı öğütmek için onu hemen hazırlamalıyım! Müşteriler benden un bekliyorlar" diye haykırmış. Ve öküz sandığı biraderimin yanına yaklaşmış ve ona, "Haydi bakalım, tembel yaratık, kalk sana boyunduruk

takacağım" demiş. Kardeşim Bakbuk konuşmak istemeyerek boyunduruk takılmasına ve değirmene koşulmasına ses çıkarmamış. Değirmenci onu, değirmenin orta direğine bağlamış ve kamçı vurarak, "Yallah!" diye haykırmış. Bakbuk kamçıyı yiyince, bir öküz gibi böğürmekten kendini alamamış. Değirmenci de onu kamçılamayı sürdürmüş ve uzun süre değirmen taşını çevirtmiş; ve kardeşim, öküz gibi böğürmüş ve darbeler altında burnundan soluyup durmuş.

*Değirmenci Bakbuk'u Değirmen Taşını Çevirmesi İçin Kırbaçlarken
(A. B. Houghton)*

*Değirmenci Bakkuk'u Değirmen Taşını Çevirmesi İçin Kırbaçlarken
(Louis Rhead)*

Fakat, bir süre sonra evsahibi gelip onu bu durumda, değirmen taşını çevirirken ve kamçılanırken görmüş. Çıkıp karısını göreyek genç esireyi aşağıya göndertmiş. Kız onu değirmen taşından ayırmış ve sesinde tatlı bir edayla, "Hanımım sana yapılan kötü davranışı öğrendiğini ve bundan çok üzüldüğünü bildirmek üzere beni görevlendirdi. Hepimiz de onun üzüntüsüne katılıyoruz" demiş. Ama bahtsız Bakbuk, öyle çok kamçı yemiş ve de öyle yorgunmuş ki, söyleyecek bir tek sözcük bulamamış.

Bu durumda iken, genç esire ile evlilik sözleşmesini düzenleyen şeyh gelmiş; ona selam verdikten sonra, "Allah sana uzun bir ömür versin! Ve evliliğin kutlu olsun! Eminim ki, en eğlenceli ve en yürekten çılgınlıklar ve de kucaklaşmalar, öpüşmeler ve akşamdan sabaha kadar süren çiftleşmeler içinde saf bir mutluluk gecesi geçirmişsindir" demiş. Kardeşim Bakbuk ona, "Allah senin türünden yalancı ve hainleri kahretsin! Ey şeytanın kötülük ortağı! Beni de buraya değirmencinin öküzünün yerini alıp değirmen taşını çevirtmek için tıktın! Hem de sabaha kadar sürdü bu..." demiş. Bunun üzerine şeyh ona olayın ayrıntılarını anlatmaya davet etmiş; o da anlatmış. Bunu duyan şeyh, "Bunda anlaşılmayacak ne var? Senin yıldızın, genç kadının yıldızı ile bağdaşmamış!" demiş. Bakbuk da, "Ey lanet olası! Defol, git buradan! Başka ihanetler icat edebilir misin, bak bakalım!" demiş. Sonra kardeşim dükkânına giderek işe koyulmuş; kaç gündür karşılığını almadan o kadar çalıştıktan sonra, şimdi ekmeğini kazanacak bir iş beklemeye başlamış.

Böylece oturmuş, iş beklerken, genç beyaz esire yeniden çıkal gelmiş; ve ona, "Hanımım seni çılgınca arzu ediyor. Beni, terasa çıkıp seni tepe penceresinden görmek zevkini tatmak istediğini söylemekle görevlendirdi" demiş. Ve gerçekten, o anda, kardeşim tepe penceresinden genç kadını gözü yaşla dolu ağlarken, sızlarken, ve de, "Niçin sevgilim, yüzün bu kadar asık? Öyle

kızmış bir halin var ki yüzüme bakmıyorsun! Sana yemin ederim ki değirmende olup bitenden haberim yoktu. Ve bu çılgın cariyeye gelince, artık ona bir tek bakışınla bile onur vermeni istemiyorum. Bundan böyle sadece ben senin hizmetinde olacağım!” derken işitmiş. Bunun üzerine kardeşim Bakbuk başını kaldırmış ve genç kadına bakmış; ve onun tek bir bakışı, kendisine geçirdiği bütün sıkıntıları unutturmuş; gözlerini onun güzelliğini ve büyüleyiciliğini izlemekten alıkoyamamış. Sonra, kadınla, kadın da onunla konuşmuş; bu konuşmalar, sanki bütün bu felaketler onun değil de, bir başkasının başına gelmiş olduğuna inanasıya kadar sürmüştü.

Genç kadını görmek ümidi içinde Bakbuk, gömlekler, içdonları, iç çamaşırları ve dış çamaşırları dikmeyi sürdürmüştü; ta ki bir gün genç cariyeye çıkagelmiş ve ona, "Hanımım sana selam gönderdi ve bu gece kocası olan efendim, dostlarıyla bir şenliğe gideceği için evde olmayacaktı. Eve sabaha kadar da dönmeyecekmiş. Böylece senin ile yatmak ve zevk ve sefa içinde her türden eğlenceyi tutmak için sabırsızlık duyuyormuş!" demiş. Ve budala Bakbuk, bu haberi işitince neredeyse aklını kaçırmıştı.

Oysa, hain genç kadın, kocası ile uyuşarak kardeşimden yakayı kurtarmak üzere son bir düzen hazırlamış. Böylece o ve kocası, diktirilen tüm giysilerin ücretini ödemekten, bu düzen sayesinde kaçınacaklarmış. Ev sahibi karısına, "Ne yapsak da onu senin odana girmeye niyetlendirsek. Böylece ben de onu bastırır ve valinin huzuruna çıkartırım!" demiş. Karısı da, "Bana kendi bildiğimce davranma izni ver! Onu öylesine bir hileyle aldatır ve tüm kente karşı itibarını öylesine sarsarım ki bütün kente rezil olur!" diye yanıt vermiş. Ve kardeşim Bakbuk da hiçbir kuşku duymamış. Çünkü, kadınların ne denli tuzaklar kurmaya ve hileler yapmaya muktedir olduklarını bilmiyormuş. Böylece akşam

olunca, genç esire onu almaya ve hanımının yanına götürmeye gelmiş; kadın onu görür görmez, başını kaldırmış ve onu selamlayarak gülmüş ve "Vallahi, efendim, seni yanımda görmekle bilsen içim nasıl yanıyor!" demiş. Bakbuk da ona, "Benim de öyle! Ama çabuk olalım! Her şeyden önce de bana bir öpücük ver. Sonra da..." Ama daha sözünü tamamlayamadan odanın kapısı açılmış ve genç kadının kocası içeri girmiş; ardındaki iki zenci köle kardeşimin üzerine atılmış ve onu sıkıca bağlayıp yere yatırmışlar; ve sırtını kamçılarıyla epeyce okşamışlar. Sonra onu omuzlarına almış ve valinin huzuruna götürmüşler. O da kardeşime şu cezaları vermiş: İlk iki yüz kamçı darbesiyle dövüldükten sonra onu bir devenin sırtına bağlamışlar ve Bağdat'ın tüm sokaklarında bir tellal yüksek sesle "İşte tanıdıklarının karısına tecavüz etmeye yeltenenlerin cezası budur!" diye haykırırken, dolaştırmışlar.

Ama, böylece deve sırtında dolaştırılırken, deve birdenbire huy-suzlanmış, kaçıp büyük bir hızla koşmaya başlamış. Bakbuk da devenin sırtından yere düşmekten kendini alıkoyamamış ve bu düşüşle ayağını kırmış. O zamandan beri topaldır. Dahası, vali, bu kırık ayağıyla onu sürgüne mahkûm edince Bağdat'ın dışına çıkmak zorunda kalmış. Ama, tam o sırada, ben olanlardan haber aldım, ey Emir-ül-Müminin! Ve hemen ardından koştum ve gizlice onu buraya getirdim, bunu size itiraf etmek zorundayım; ve de onun iyileşmesi için uğraştım, masraflarını gördüm, tüm ihtiyaçlarını da giderdim. Hâlâ da gidermeye devam ediyorum.

Ey efendiler, Halife Muntasır Billâh, kendisine anlattığımı Bakbuk'un bu öyküsüne çok güldü ve bana, "Ne kadar güzel anlattın bu öyküyü! Öykü de ne kadar güzeldi!" dedi. Ona, "Aslında sizin bu denli iltifatlarınıza asla layık değilim. Ya öteki kardeşlerimin öykülerini işitince ne diyeceksiniz acaba? Beni bir geveze

ya da densiz bir kişi yerine koymanızdan korkarım!" dedim. Halife bana, "Yok canım! Aksine, acele edin de öteki kardeşlerinin başına neler geldi, onları da anlatın ki her biri kulağırmda birer altın küpe gibi asılı kalsın! Uzun uzadıya, ayrıntılar vererek anlatmaktan da çekinme, çünkü eminim ki hepsi de güzel, hepsi de nefistir!" dedi. O zaman ona şu öyküyü anlattım:

Berberim İkinci Kardeşi El-Haddar'ın Öyküsü

Bilin ki, ey Emir-ül-Müminin! İkinci kardeşime bir deve gibi böğürdüğü için El-Haddar derlerdi, dudağı da çatlaıktı. Meslek olarak kesinlikle hiçbir iş yapmıyordu; kadınlarla geçirdiğı serüvenler yüzünden benim başımı çok belalara sokmuştur; size binlercesinden birini anlatayım:

Bir gün belli bir maksadı olmaksızın Bağdat caddelerinde dolaşırken yanına yaklaşarak ona, "Beni dinle, delikanlı! Sana keyfince kabul edip etmemekte özgür bulunduğun bir öneride bulunacağım" diye fısıldayan yaşlı bir kadına rastlamış. Kardeşim de yürümesini kesip ona, "Seni dinliyorum" demiş. Yaşlı kadın, "Ama sana önereceğim şeyi, zevzekçe ve ağzı gevşek davranıp kimselere açmayacağına söz vermelisin!" demiş. Kardeşim Haddar da ona, "Peki, haydi konuş bakalım!" diye yanıt vermiş. Kadın ona, "İçi akar sular, meyve ağaçlarıyla bezeli, şarabın hiç boşalmayan bardaklardan aktığı, başdöndüren yüzleri, öpülesi parlak yanakları ve daha nice güzellikleri olan kadınlarla dolu, keyfince akşamdan sabaha kadar kalabileceğin bir saraya gitmek ister misin? Ve tüm bunlara sahip olmak, tüm bunların sefasını sürmek için ileri sürülen tek bir koşula uyman yeter!" demiş. Yaşlı kadının bu sözleri üzerine kardeşim El-Haddar, "Ama, efendim, nasıl oluyor da böylesi bir öneriyi Tanrı'nın tüm yaratıklarını bir yana itip başkalarına değil de, kesinlikle bana yapıyorsun? Bende ne var ki senin hoşuna gitti ve bu öneriyi bana yaptın?" diye sormuş. Kadın, "Sana daha biraz önce, boş sözlerle hiç oyalanma, susmayı bil ve sessiz kal demedim mi? Öyleyse beni izle ve hiçbir şey sorma!" diyerek yanıt vermiş. Sonra yaşlı kadın aceleyle uzaklaşmış ve kardeşim de, tüm

Sağduyulu Ol, Az Konuş, Ve İstenen Her Şeyi Yeline Getir
(Louis Rhead)

El-Haddar ve Yaşı Kadın
(T. Dalziel)

vaadedilen şeylerin çekiciliğiyle çok güzel bir saraya ulaşınca kadar kadını izlemeye başlamış. Kadın içeri girmiş, kardeşim Haddar'ı da içeri almış. Kardeşim sarayın içinin daha da güzel, ancak içinde bulunanların büsbütün güzel olduğunun farkına varmış: halılara uzanmış, en katı kayaları bile duygulandıracak tatlılıktaki sesleriyle şarkı söyleyen dört kişilik eşsiz güzellikte bir genç kızlar topluluğunun ortasına düşmüş.

Bildik merasimlerden sonra, bunlardan biri ayağa kalkmış, bir bardak şarap doldurmuş ve içmiş. Kardeşim Haddar da ona, "Sana sağlık ve güç versin, afiyetler olsun!" demeyi görev say-

miş. Sonra çevik bir hareketle ona yaklaşıp elinden boş bardağı alıp masadaki yerine koymak istemiş. Oysa, kız, hemen bardağı yeniden doldurmuş ve ona sunmuş; Haddar da bardağı alıp içmiş. Genç kız, o şarap içerken, boynunu okşamaya koyulmuş, ama sevgiden çok biraz şiddetle... Sonra da bu davranışını bir tokat vurarak tamamlamış. Bunu gören kardeşim Haddar çok sinirlenmiş ve verdiği sözü unutarak oradan kalkıp gitmeye kalkışmış. Ama yaşlı kadın onun yanına yaklaşıp göz kırpmış ve ona, "Yapma! Hele kal da sonunu bekle!" anlamında göz kırpmış. Kardeşim de itaat edip kalmış ve onu iğneleyen, çimdiren, kötülük ve huysuzlukla ensesini tokatlayan genç kızın tüm fantezilerine sabırla boyun eğmiş. Öteki üç genç kız da bu tür davranışlarda onunla âdeta rekabet etmişler; biri kulağını çekerken, öteki ağlatacak fiskeler vuruyor; üçüncüsü de tırnaklarıyla cildini yırtıyormuş. Kardeşim bütün bunlara katlanmış, çünkü yaşlı kadın ona boyna karşı durmaması için işaretler yapıyormuş. Sonunda, sabrını ödüllendirmek üzere, genç kızların en güzeli ayağa kalkıp ona, tamamıyla soyunmasını söylemiş ve o da hiç kararsızlık geçirmeden bunu yerine getirmiş. Bunun üzerine, kız, bir gülabdan alarak, eline serpmiş ve ona "Sen benim çok hoşuma gittin. Ama hiç sevmediğim sakalların ve bıyıkların var. Cildimi inciten bıyıkları ve sakal tüylerini sevmem ben. Eğer benim ile olmak istiyorsan, yüzünü tüm olarak traş ettirmen gerek!" demiş. Kardeşim ona, "Bu benim için çok güç, çünkü başıma gelebilecek en büyük utanç olurdu bu!" demiş. Kız da, "Başka türlü seni asla sevmem! Bunu yapman gerekli!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim yaşlı kadın tarafından yandaki odaya alınmış ve kadın onun tüm sakalını kesmiş ve yüzünü usturayla kazımış, sonra da bıyıklarını ve kaşlarını makasla traş etmiş. Bunu izleyerek, yüzünü allık ve düzgünle boyamış ve onu genç kızların yanına getirmiş. Bunu görünce, kızlar öylesine gülmüşler ki, sırtüstü yere yuvarlanmışlar.

Sonra kızların en güzeli ona doğru yaklaşmış ve ona, "Efendim, şimdi işte ruhumu alımlı görünüşünle fethettin. Senden sadece bir lütufta daha bulunmanı isteyeceğim: Bu da, önümüzde çıplaklığının tüm güzelliği içinde kışkırtıcı ve zarif danslar yapmandır!" demiş. El-Haddar bu öneriyi önce biraz reddetmek istemişse de, kız ona, "Hayatım üzerine sana yemin ederim ki, bunu da yaptıktan sonra, bana sahip olacaksın!" demiş. Bunun üzerine El-Haddar, yaşlı kadının çaldığı darbukanın vuruşlarına uyararak ve beline ipek bir kumaş bağlayarak, odanın ortasında raksetmiş.

Bu dansı öylesine tuhaf hareketlerle bel kıvrarak yapmış ki, genç kızlar artık kahkahalarını tutamamışlar ve ellerine ne geçtiyse: yastıkları, meyveleri, içkileri, hatta içki testilerini kardeşimin üstüne başına atmaya başlamışlar.

Ama bundan yorgunluk duyup sakinleşmeleri, sadece onları son fasla geçmenin başlangıcına getirmiş. Genç kızların en güzeli ayağa kalkmış, sanki aşkından çadırmışçasına kaçamak bakışlarla ve her türlü kışkırtıcı tavırlarla, kardeşimin üzerinde ne varsa, birer birer, sadece ince bir gömlek ve bol içdonu kalasıya kadar çıkarmış. El-Haddar bunu görünce, raksetmeyi bırakmış ve "Allah! Allah!" diye haykırarak sonsuz bir şaşkınlığa düşmüş.

Bunun üzerine yaşlı kadın onun yanına yaklaşmış ve ona, "Şimdi kaçacak olan bu kızı kovalayıp yakalaman gerek! Çünkü hanımım, bir kez raksla ve içkiyle tahrik edildikten sonra, çırılçıplak kalıp âşığının çıplak bedenini, dikilmiş zebbini yokladıktan ve koşaken gösterdiği kıvraklığı gördükten sonra kendini teslim etmek âdetindedir. Böyle olunca senin de odadan odaya, her yanı, dikilmiş zebbinle, onu yakalayınca kadar koşman gerek! Ancak o zaman onun üzerine çıkabilirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim ipek kuşağı çıkarıp atmış ve koşmaya hazırlanmış. Kendince, genç kız da üzerindeki ince gömleği ve donu çıkarmış; ve meltem rüzgârında titreyen taze bir hurma dalı gibi görünmüş ve kahkahalarla gülerek, sıçrayıp koşmaya başlamış ve salonu iki kez dolaşmış. Kardeşim Haddar da, önünde dikilmiş zebbiyle onu izlemiş.

Ama anlatısının bu anında, Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve susarak öyküsünü sürdürmeyi kesmiş.

Ama Otuz Birinci Gece Geline

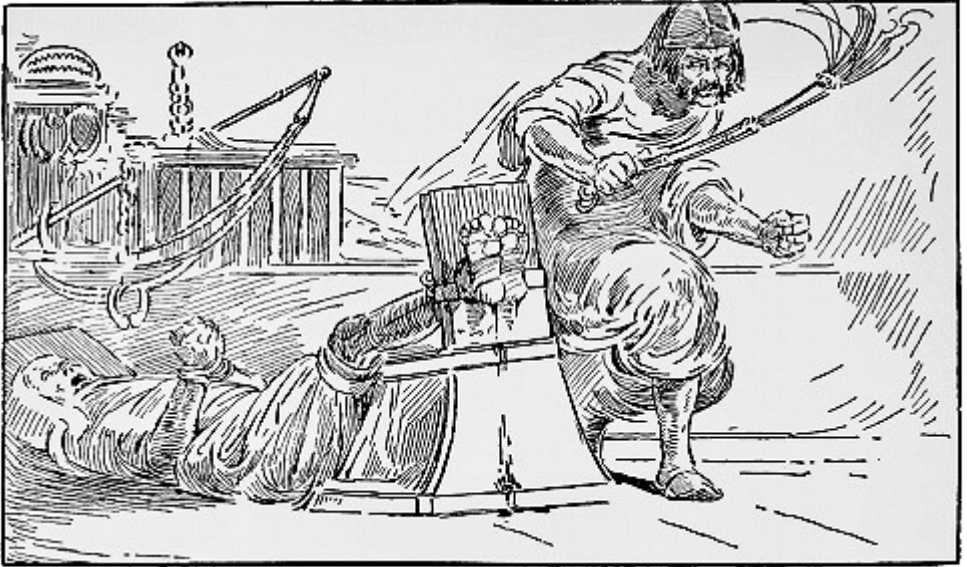
Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işitim ki, berber Çin hükümdarına, kardeşi El-Haddar ile ilgili olarak naklettiğini vurguladığı ve Halife Muntasır Billâh'ın huzurunda ilk kez anlattığı öykünün sonunu şöyle bağlamış:

Kardeşim Haddar, önünde dikilmiş zebbiyle, tüy gibi hafif ve gülerek koşan genç kızın peşine düşmüş. Ve üç genç kızla yaşlı kadın, Haddar'ın boyalı, sakalsız, bıyıksız ve kaşları yolunmuş yüzü ve çılgınca dikilmiş zebbiyle oluşturduğu bu görünüşü karşısında, müthiş kahkahalar koparmış ve tepinip el çırpmaya başlamışlar.

Çıplak genç kıza gelince, salonda iki tur yaptıktan sonra, uzun bir koridora, oradan da birbiri ardından birçok odalara dalmış; ardından da El-Haddar, nefes nefese ve zebbi çılgınca dikilmiş olarak onu izlemiş. Kız da tüm dişlerini gösterip gülerek, kalçaları hareketli koşup durmuş.

Fakat birdenbire, bir dönüş yaparak genç kız ortadan kaybolmuş ve kardeşim, genç kızın daldığını sandığı bir kapıyı açınca kendini sokakta bulmuş. Burası Bağdat'ta deri işleri yapanların sokağı imiş. Ve tüm dericiler, sakalları kazınmış, bıyık ve kaşları traşlı ve yüzü kötü kadınlar gibi boyanmış El-Haddar'ı görmüşler; onu yuhalayıp, üzerine saldırıp ellerine aldıkları kayış ve kolanlarla, büyük haykırışlarla gülüşerek dövmeye başlamışlar ve öylesine dövmüşler ki, sonunda kardeşim bayılmış. Bunu izleyerek onu bir eşeğe tersine bindirmişler ve bütün çarşıları doluştırmışlar; en sonunda da valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu?" diye sormuş; "Bu herif sadrazamın evinden ansızın çıkarak çarşıya dalan birisidir. Onu bu durumda bulduk!" diyerek yanıt vermişler. Bunun üzerine vali, kardeşim Haddar'm tabanlarına yüz sopa vurdurmuş ve onu şehirden kovmuş.

El-Haddar Falakaya Çekilirken
(Louis Rhead)

O vakit ben, ey Emir-ül-Müminin, onun ardından koştum ve onu bularak gizlice geri getirip sakladım. Sonra da yiyip içmesini üzerime aldım. Artık böylesine bir budalayı desteklemiş olmama bakıp benim, yüreğı bütün ve nitelikli biri olup olmadığıma sen kendin karar ver!

Ama, üçüncü kardeşimi ve başına gelenleri anlatacak olursam, o da bambaşka bir öykü oluşturur.

Berberin Üçüncü Kardeşi Bakbak'ın Öyküsü

Şişkin tavuklar gibi gıdaklayarak konuştuğu için Bakbak adı verilen kişi, benim üçüncü ve kör kardeşimdir. Mesleği yoktur, dilenerek geçinir; kentimiz Bağdat'ın dilenciler dayanışma birliğinin başkanlarından sayılır.

Günün birinde, Tanrı'nın iradesi ve bahtın cilvesiyle, kardeşim, dilenirken, büyük bir evin kapısının önüne gelmiş. Kardeşim Bakbak, sadaka isterken her zaman söylediği sözleri tekrarlayıp, "Ey hayır sahipleri! Ey cömert kişiler!" diye haykırarak bastonuyla evin kapısını dövmüş. Ey Emir-ül-Müminin, size şunu söylemem gerekir ki, kardeşim Bakbak, mesleğinin en kurnazlarından biri olarak kapı çalıp da evlerin içinden "Kim o?" diye yanıt alınca hiç ses çıkarmamayı âdet edinmiş imiş. Böylece, evdekilerin merak edip kapıyı açmalarını sağlarmış; yoksa kapıda dilenci olduğunu bilen kimseler, "Allah versin!" diyerek onları kapıyı açmadan savarlarmış.

O gün de içeriden, "Kim o?" diye ses duyunca, kardeşim hiç sesini çıkarmamış. Böylece kapıya yaklaşan ayak seslerini duymuş ve kapı açılmış. Kapıda bir adam görünmüş: Bakbak, kör olmasaymış, hiç kuşkusuz, ondan sadaka istemezmiş. Ama bu, onun bahtıymış. Ve her kişi boynuna asılı bulunan bahtı taşır.

Adam ona, "Ne istiyorsun?" diye sormuş. Kardeşim Bakbak, "Yüce Tanrı adına gönlünüzden ne koparsa!" diye yanıt vermiş. Adam ona, "Sen kör müsün?" diye sormuş. O da, kendisine, "Evet efendim, hem de çok fakirim!" demiş. Adam "Öyleyse, elini bana ver de seni götüreyim!" diye yanıt vermiş. Kardeşim ona elini vermiş. Adam onu içeri sokup merdivenleri çıkararak

epeyce yukarıda olan taraçaya kadar götürmüş. Kardeşim, nefes nefese, "Herhalde bu kişi bana büyük bir ziyafetten kalanları verecek!" umuduna kapılmış.

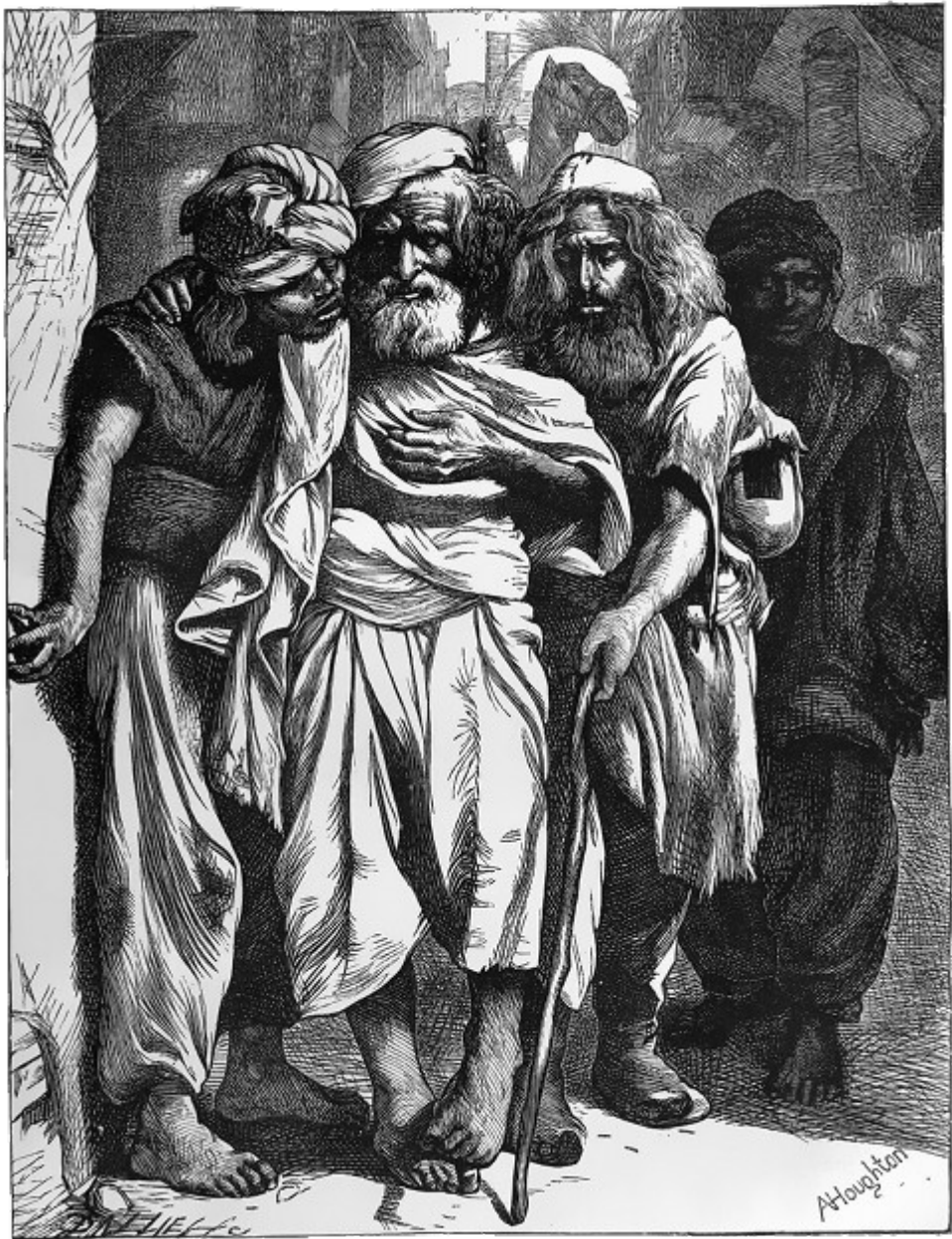
Bakbak Dilenirken

(Louis Rhead)

İkisi birden taraçaya ulaşınca adam ona, "Ne istersin sen kör kişi?" diye sorunca, o da bu soruya şaşırarak, "Allah rızası için bir sadaka!" diye yanıt vermiş. Adam, "Allah başka kapıdan nasibini versin!" deyince, kardeşim Bakbak, "Hey Allah'tan bulası! Ben aşağıda iken bu cevabı veremez miydin?" demiş. Adam da, "Ey kıcımdan aşağılık herif! Öyleyse sen, ben sana içeriden, 'Kim o? Kapıda kim var?' diye sorunca neden, hemen yanıt ver-

medin?" diye karşılık vermiş. "Haydi şimdi hemen buradan defol! Yoksa seni bir top gibi yuvarlarım, ey Allah'ın belası pis dilenci!" diye haykırmış. Ve Bakbak, kör olduğu halde, yirmi kadar basamağı inmek zorunda kalmış ve yanlışı bir adım atınca merdivenden yuvarlanarak kapının yanına kadar gelmiş. Bu düşme sırasında, fena halde kafasını çarpmış, sokağa çıkıp yürürken inlemeye başlamış. Bu sırada yoldaşı olan pek çok dilenci, onun inlediğini duyunca, nedenini sormuş, o da anlatmış. Sonra da onlara, "Şimdi arkadaşlar, evime dönmem ve yarama biraz para alarak bu semeresiz ve lanetli günde yiyecek bir şeyler satın almam için bana yardım edin. Çaresiz bakımını bana bıraktığınız, birikmiş hatırı sayılır miktardaki paramızdan yararlanmak zorunda kalacağım" demiş.

Oysa, onun ardından, kendisini kovan adam da sokağa inip onu sinsice izlemiş ve sonra epeyce yanına sokularak ne olacağını gözetlemek istemiş imiş. Kardeşim ile öteki iki körü, onların kuşkusunu çekmeden, hepsi birden Bakbak'ın evine ulaşınca kadar izlemiş. İçeri girdiklerinde, adam da, onların kapıyı kapamalarına zaman bırakmadan, içeri sızmış. Bakbak iki arkadaşına, "Her şeyden önce, odada herhangi bir yabancıнын saklanmış bulunup bulunmadığını araştırın!" demiş. Bu sözleri duyan ve bir hırsız olup meslektaşları arasında ün sağlamış bulunan adam, tavana asılı bir urgan görmüş; urgana tutunup ağır ağır ve gürültü etmeden tavana kadar tırmanmış ve orada bir kirişin üzerine rahatça oturmuş. İki kör, her köşeyi bastonlarıyla yoklayarak, araştırıp birkaç tur yapmışlar. Bundan sonra, kardeşimin yanına gelmişler; o da emanetçisi olduğu paraların bulunduğu gizli yerden tüm biriktirdiklerini çıkararak iki arkadaşıyla içindekileri saymış. Sayım sonunda bin dirhem paraları olduğunu anlamışlar. Sonra her biri iki ya da üç dirhem para alıp geri kalan paraları torbalara koyup yeniden saklamışlar. Sonra üç dilenci-

Hırsız, Üç Kör Adamı Takip Ederken
(A. B. Houghton)

den biri yiyecek bir şeyler satın almak üzere sokağa çıkıp biraz sonra geri dönmüş ve torbasından üç ekmek, üç soğan ve birkaç hurma çıkarmış. Ve üç arkadaş çepeçevre oturup yemeye başlamışlar.

Bunu gören hırsız, urgan boyunca yavaşça kayarak dilencilerin çömeldiği yere gelmiş ve onlarla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve hırsız, kulakları çok duyarlı olan Bakbak'ın yanına gelip oturduğundan, Bakbak onun yemek yerken çenesinin çıkardığı gürültüyü duyup "Aramızda bir yabancı var!" diye haykırmış ve elini çeneden çıkan seslerin geldiği yöne doğru uzatınca, eli hırsızın koluna değmiş. O zaman Bakbak ile iki dilenci, hırsızın üzerine çullanmışlar, bağırarak onu bastonla körü körüne dövmeye koyulmuşlar. Ve "Ey Müslümanlar, yardım edin! Burada bir hırsız var! Biriktirdiğimiz azıcık paramızı çalacak!" diye haykırarak komşularını imdada çağırılmışlar. Komşuları koşup geldikleri vakit, iki arkadaşının yardımı ile Bakbak'ın sıkı sıkıya tuttuğu, kendisini savunup kaçmaya çalışan hırsızı görmüşler. Ama hırsız, komşuların geldiğini görünce, o da kör taklidi yapmış ve gözlerini kapayarak, "Allah rızası için, ey Müslümanlar! Ben bir körüm ve biriktirerek sahip olduğumuz bin dirhem paradan payımı inkâr etmek isteyen bu üç kişi ile ortağım. Size Tanrı adına, Emir adına yemin ederim! Ne olursunuz bizi valinin huzuruna çıkarın!" diye haykırmış. O zaman valinin muhafızları gelmişler ve dördünü de yakalayarak valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu adamlar?" diye sormuş. Hırsız, "Ey dürüst ve kavrayışlı vali, beni dinlersen, gerçek ortaya çıkacaktır. Ve hatta, bana inanmak istemiyorsan, ilkin beni, sonra da hepimizi hemen işkenceye tâbi tut! Size meselemizi açıklamak zorunda kalacaklardır" diye haykırmış. Vali de, "Şu adamı yakalayın ve yere yatırın, itiraf edinceye kadar dövün!" buyruğunu vermiş. Bunu duyan muhafızlar, sahte körü yakala-

Bir Kirişe Asılmış Olan Hırsız K r Adamlar Değnekleriyle Ararken
(Louis Rhead)

mışlar. İlk on vuruştan sonra, sahte kr, ulumaya başlamış, sonra da sürekli olarak kapalı tuttuğu gözlerinden birini açmış; birkaç darbe daha yedikten sonra belli ederek, ikinci gözünü de açmış.

Bunu gören vali, hiddetlenerek, "Ey utanmaz küstah, bu ne hainliktir?" diye bağırmış. O da, "Cezamı askıya al, sana her şeyi anlatayım!" diye yanıt vermiş. Vali cezayı askıya almış, hırsız da, "Biz burada, halkı aldatarak dilenen dört sahte kr olarak bulunuyoruz. Kr olduğumuz için evlere de girerek açık saçık olan kadınları seyrederek. Sonra da baştan çıkarır, üzerlerine binerek onları beceririz. Ardından evlerin iini inceleyerek, sonradan gelecek hırsızlar için planlar çıkarırız. Bu kazancı bol işi epeyce uzun bir süreden beri yrttğmzden, on bin dirhem kadar para biriktirdik. Durum böyleyken, bugün, ben arkadaşlarımdan kendi payıma düşeni istedim, onlar bunu reddettiler ve de karşılığında, sopayla dövdüler; muhafızlar gelip ellerinden kurtarmasaydılar, beni öldüreceklerdi. Gerçek budur, ey vali! şimdi onları da itirafa zorlamak için beni cezalandırdığınız gibi onları da cezalandırın ve de konuşsunlar! Ama kıyasıya dvlsnler! Yoksa, kaşarlanmış olan arkadaşlarım, hiçbir şey itiraf etmez, benim yaptığım gibi gözlerini açmaktan kaçınırlar!" diye yanıt vermiş. O zaman vali, ilkin benim kardeşimi yakalatmış. Kardeşim çok direnmış ve doğuştan kr olduğuna dair bağırıp çağırarak meram anlatmaya kalkışmış. Bunun zerine onun cezasını iyice arttırmışlar, öyle ki dayak yerken bayılmış. Yeniden kendine gelince de gözünü amamış; bu kez vali ona  yüz sopa daha attırmış; aynı cezayı sopalara ve birdenbire ortaya çıkan arkadaşları tek yalancı krn nasihatlarına karşın, gözlerini açmamakta direnen öteki iki küre de uygulamışlar. O zaman vali, sahte kr aracılığıyla kardeşim Bakbak'ın odasına gizlenmiş olan saklı parayı buldurtmuş ve bu paranın dörtte birini, yani iki bin beş yüz dirhemi, hırsıza vermiş, geri kalanını da alı-

koymuş.

Kardeşıme ve iki arkadaşı kör dilencilere gelince, vali cezayı uyguladıktan sonra onlara, "Sefil yalancılar! Allah'ın sağladığı ekmeği yersiniz, sonra da onun adına kör olduğunuza dair yemin edersiniz ha? Defolun buradan, sizi bir daha asla Bağdat'ta görmeyeyim!" demiş.

O zaman ben, ey Emir-ül-Müminin, bütün bunları öğrenerek kardeşim Bakbak'ı bulmak üzere kentten çıktım, gizlice Bağdat'a geri getirip evimde sakladım, yiyeceğini ve giyeceğini sağladım ve bu böylece sürdü.

Ve işte benim üçüncü kardeşim kör Bakbak'm öyküsü de böyle, demiş.

Bu öyküyü duyunca Halife Muntasır Billâh, gülmeye başladı ve "Şu berbere zahmetine karşılık biraz para verin, bırakın gitsin!" dedi. Ama ben, efendilerim, ona "Vallahi! Ey Emir-ül-Müminin, öteki üç kardeşimin başına gelenleri anlatmadan senden hiçbir ödül kabul etmem! Sözden yana boşboğazlık etmediğimi ve zevzeklik huyum olmadığını kanıtlamak için öyküleri kısa tutacağım" dedim. Halife, "Öyle olsun. Senin saçmalamalarınla kulaklarımın biraz daha tedirgin olmasına ve biraz daha işitme zahmetine katlanacağım. Ne de olsa, anlatılarının hoş bir tarafı var!" dedi. Bunun üzerine ona şu öyküyü anlattım:

Berberin Dördüncü Kardeşi El-Kuz'un Öyküsü

Benim dördüncü kardeşim, El-Kuz-El-Assuani adıyla tanınır mesleğini Bağdat'ta yürüten bir kasaptır. Mesleği olan et ve haşhaş satımında seçkinleşmiş ve iri kuyruklu koyunlar yetiştirmekte ve yağlandırmakta usta olarak tanınmıştır. Bundan dolayı da kim iyi et satar, kim satmaz bilirdi. Böylece kentin ileri gelenleri ve en zengin tacirleri, onun dükkânından başkasına gitmezler ve ondan başkasından koyun eti almazlardı. Bu yüzden çok zengin oldu; büyük çiftliklere ve zengin sürülere sahip oldu.

Bu refah durumu sürüp giderken, günlerden bir gün, kardeşim El-Kuz dükkânında otururken, uzun beyaz sakallı bir şeyh çıkmış ve ona para vererek, "Bana iyisinden şu kadar kilo et kes!" demiş. Kardeşim de en iyi etten istenen miktarda keserek parayı almış, dükkândan ayrılan şeyhe teşekkür edip barış dilemiş.

Bunun üzerine kardeşim aldığı gümüş parayı incelemiş ve yepyeni, göz kamaştıran bir beyazlıkta olduğunu görmüş. Hemen onu ayrı bir yere, özel bir çekmeceye koymuş ve kendi kendine, "Bu gümüş paralar bana uğur getirecek" diye düşünmüş.

Beş ay süresince, uzun beyaz sakallı şeyh, her gün gelip aldığı taze ve nitelikli et karşılığı kardeşim El-Kuz'a, bu beyaz ve yepyeni gümüş paralardan birkaçını vermiş ve her defasında, El-Kuz, bu parayı ayn bir yere koymak için dikkat göstermiş. Fakat, bir gün El-Kuz, bu yoldan edindiği tüm parayı saymak, sonra da gidip en iyisinden koyun ve de Bağdat'ta çok yaygın bir spor olan koç dövüşü için yetiştirmek üzere birkaç da koç satın

Şeyh El-Kuz'dan Aldığı Etlerin Parasını Öderken
(Louis Rhead)

El-Kuz ve Yaşı Şeyh
(T. Dalziel)

almak istemiş. Ancak beyaz sakallı şeyhin verdiği paraları koyduğu çekmeceyi açar açmaz, orada, hiçbir para bulunmadığını görmüş; bunun yerine ancak birkaç demet beyaz kağıt bulmuş. Bunu görünce, yüzüne başına yumruklar vurup ağlayıp sızlayarak bağırmaya başlamış. Ve hemen gelip geçenlerden birçok kişinin dikkatini çekerek onları başına toplamış ve onlara başına gelen kötü serüveni anlatmış; ama hiç kimse bu paranın ortadan kaybolmasının nedenini anlayamamış. Ve El-Kuz, "Bu alçak şeyhi, elbet Allah karşıma yeniden çıkarır, kendi ellerimle sakalını yolup sarığını yırtacağım!" diye bağırıp çağırmasını sürdürmüş.

El-Kuz Paraların Sahte Olduğunu Anladığında
(Louis Rhead)

Bu son sözler daha ağzından henüz çıkmışken, yaşlı kişi birden belirmiş ve toplanan halkı canlı bir hareketle yarararak âdeti olduğu üzere para vermek için kardeşim kasabın yanına yaklaşmış; ve kardeşim birden bire onun üzerine atılmış, yakasına sarılarak, "Ey Müslümanlar, koşun! İmdadıma gelin! İşte utanmaz hırsız burada!" diye bağırmaya başlamış. Ama şeyh, sükûnetini hiç bozmamış; ve kıpırdamadan, ancak kardeşimin işitebileceği bir sesle, "Seç bakalım! Susmayı mı, yoksa benim başıma gelmesini istediğinden daha da müthiş bir utanca uğramayı mı yeğlersin?" demiş. El-Kuz, "Fakat, sen ey kara ruhlu şeyh, beni nasıl bir utançla töhmet altında bırakacaksın? Ve de başımı ne tarzda be-

laya sokacaksın?" diye sormuş. O da, "Herkesin önünde, senin halka her zaman, koyun eti yerine insan eti sattığını kanıtlarım!" demiş. Kardeşim de, "Sen yalan söylüyorsun! Ey binlerce kez yalancı, binlerce kez lanetli şeyh!" demiş. Şeyh de, "Bu dükkânın sahibinden daha yalancı ve lanetli kimse olamaz. Şu anda bile dükkânının bir çengelinde koyun eti yerine insan eti asılı duruyor" demiş. Kardeşim bunu şiddetle reddederek "Durum senin söylediğin gibiyse, ey köpoğlu köpek, benim malım ve kanım sana helal olsun!" demiş. Bunun üzerinde şeyh halka dönerek sesinin tüm yüksekliğiyle, "Siz hepiniz, dostlarım, şu kasaba bakınız! Bugüne kadar bizi hep aldatıp durdu ve kutsal kitabımızın tüm hükümlerini çiğnedi. Bu adam, her gün, koyun yerine, adem oğullarını boğazlattı ve etini bize koyun eti gibi sattı. Söylediklerimin doğru olup olmadığını anlamak istiyorsanız, hepiniz gelin, dükkânı bir inceleyin!" diye haykırmış.

Birdenbire halktan bir haykırış kopmuş ve dükkâna âdeta saldırarak girmişler ve herkesin görebileceği bir şekilde bir çengelde derisi yüzülmüş, hazırlanmış ve içi boşaltılarak temizlenmiş bir insan ölüsünün asılı bulunduğu görülmüş; koyun başlarının sıralandığı tezgâhta da, yine derisi yüzülmüş ve temizlenerek satışa hazır üç insan başı daha görmüşler. Aslında, uzun sakallı şeyh, büyü yapma ve yaptığı sihirle insanlara ne isterse onu gösterebilmede marifet sahibi bir sihirbazdan başka bir şey değilmiş.

Bunu görünce, orada hazır bulunan herkes, kardeşimin üzerine atılarak, ona "Dinsiz kafir! Sahtekâr!" demiş ve üzerine üşüşerek kimileri sopayla, kimileri kamçıyla vurmaya başlamışlar; kışkırtılınca en kötü davrananlar en eski ve en iyi müşterileri imiş. Yaşlı şeyhe gelince, kardeşimin gözüne şiddetli bir yumruk indirerek o da kendine düşeni yapmış ve iyi edilemez biçimde gözünün birini yok etmiş." Sonra güya yüzülmüş insan etini almışlar ve kardeşim El-Kuz'u bağlayarak, başta şeyh olmak üze-

re, kolluk âmirinin huzuruna çıkarmışlar ve şeyh söze başlayarak, "Ey Emir! Korkunç bir suçluyu cezasını çekmesi için huzuruna getirdik. Bu adam uzun süreden beri, koyun eti yerine millete, boğazladığı insanların etini yediriyordu. Sana hüküm verip Allah'ın adaletini yerine getirmekten başka yapacak şey kalmıyor. Çünkü tüm tanıklar burada!" demiş.

Kardeşime gelince, kendini savunmaya gayret etmiş; ama, emir, daha fazla bir şey işitmek istemeden, onu sırtına ve kıkına beş yüz sopa vurulmaya mahkûm etmiş. Sonra da tüm malları ve mülklerine el konulmuş; iyi ki bu kadar malı varmış, yoksa bunlar olmasaymış, ölümüne hükmolunacaktı. Sonra da hakkında sürgün cezası verilmiş.

Bir gözü kör olan, sırtına indirilen darbelerden neredeyse ölecek hale gelen kardeşim, kentten çıkmış ve uzak ve kendisinin bilmediği bir kente ulaşasıya kadar diki doğru yol alıp gitmiş. Orada durmuş ve orada mesken tutarak bu kez ayakkabı tamirciliği yapmaya başlamış.

Burada sürekli oturduğu yeri, iki sokağın birleştiği bir köşede saptamış ve ekmeğini kazanmak üzere çalışmaya başlamış. Bir gün, bir pabucu onarmakta iken, at kışnemeleri ve birçok atlıların geçiş gürültülerini duymuş. Bunca gürültünün ne olduğunu sorunca, kendisine, hükümdarın âdet edindiği gibi maiyetiyle birlikte süre avına çıkmak üzere oradan geçmekte olduğunu söylemişler. O zaman kardeşim El-Kuz, bir an için elindeki çekiç ve bizi bırakmış, hükümdarın maiyetiyle geçişini izlemek için ayağa kalkmış. Ve ayakta ve geçmiş günleriyle şimdileri, ünlü bir kasapken, kendisini fakir bir tamirciye dönüştüren koşulları düşünerek daldığı bir sırada, hükümdar muhteşem maiyetiyle dükkânın önünden geçmekte imiş; rastlantı kabilinden, hükümdarın bakışları kardeşim El-Kuz'un yitik gözüne takılmış.

Bunu görünce, hükümdarın nevre dönmüş ve "Allah beni bu lanetli günün belalarından ve kengözden korusun!" diye haykırmış. Sonra da kısırağının dizginlerini çekerek kendisi ve tüm peşindekileri yoldan geri çevirmiş. Ama aynı zamanda, kölelerine, kardeşimi yakalayıp layık olduğu cezayı vermelerini de emretmiş. Ve köleler, hemen kardeşim El-Kuz'un üzerine atılıp öylesine dövmüşler ki, öldü sanıp yol üzerine bırakarak çekip gitmişler. Bunlar çekip gittikten sonra, El-Kuz ayağa kalkmış ve sokağın köşesindeki tente altındaki küçük dükkânına ağırlar içinde sürünerek geri dönmüş; yorgun, bitkin, diriden çok ölü gibiymiş. Ve tesadüfen hükümdarın maiyetinden biri gecikerek dükkânın önünden geçerken; ondan durmasını rica etmiş ve uğradığı davranışı ona anlatmış ve ondan bunun nedenini açıklamasını istemiş. Adam kahkahalarla gülerek, ona, "Kardeşim, bil ki bizim hükümdanımız tek gözlü kişi görmeye dayanamaz; bunun kendisine uğursuzluk getireceğine inanarak, acımadan her zaman onları öldürtür. Doğrusu senin hâlâ hayatta kalmış olmana çok şaşırdım" demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim, daha fazlasını işitmek istemeden, aletlerini ve gücünden geri kalanı toparlayarak vakit geçirmeden oradan kaçmış ve kentin dışına çıkıncaya kadar dur durak tanımamış. Ve öteki gibi zalim bir hükümdarı bulunmayan çok uzaktaki bir başka kente rastlayıncaya kadar yürümüş.

Bu kentte tedbir olarak, hiçkimseye görünmemeye gayret ederek oldukça uzun bir süre kalmış. Ama, her günden daha kederli olduğu bir gün, hava almak üzere ve yöreye bakınıp avarelik yaparak dolaşmak için dışarı çıkmış; birdenbire ardından at kışnemelerinin geldiğini duymuş; daha önceki kötü serüveni hatırlayarak aceleyle oradan kaçmış ve kendisine saklanacak bir köşe aramış; ama böylesi bir yer bulamamış. Sonunda büyük bir kapiya rastlayıp ve bu kapıyı itmiş; açılınca çabucak içeri girmiş.

Önünde karanlık bir koridor varmış, oraya saklanmış. Ama henüz oraya sığınmışken, önüne iki adam dikilmiş ve onu yakalayıp, "Allah'a şükürler olsun ki bize seni buldurdu, ey Allah'ın ve kullarının düşmanı! Durup dinlenmeden üç gün üç gece seni aradık; bizde uyku, rahat bırakmadın ve ölümün acı tadını tattırdın!" diyerek elini ayağını zincirlemişler. Kardeşim El-Kuz onlara, "Fakat, ey iyi kişiler, Allah beni neye mahkûm etmiş! Bana karşı hangi suçlamada bulunuyorsunuz?" diye sormuş. "Sen bizi ve bizim ile birlikte bu hanenin sahibini öldürmek istiyorsun! Onun tüm dostlarını sefaletle sürüklemen, onun tüm servetini tüketmen sana yetmedi mi? Şimdi de bizi öldürmek istiyorsun! Dün birimizin ardından koşarken elinde tuttuğun bıçak nerede?" diye haykırmışlar. Bunları söyledikten sonra, üzerini araştırmaya başlamışlar ve belindeki kemerde kösele kesmek için kullandığı bıçağı bulmuşlar. Sonra kardeşim El-Kuz'u yere yıkıp öldürmeye kalkışmışlar. Kardeşim, "Beni dinleyin iyi kişiler! Ben bir hırsız, bir katil değilim! Ama beni bırakırsanız, size anlatacak bir öyküm var, sırf bana özgü bir öykü!" diye haykırmış. Fakat onu dinleyecek yerde, dövmüşler, üstünü başını yırtmışlar. Böylece giysileri yırtılıp çıplak sırtı ortaya çıkınca, daha önce uğradığı felaketin kalıntısı olan bedenindeki yara yerleri ve kamçı izleri görülmüş. "Alçak katil! Tüm eski suçlarının cezalarını gösteren sırtındaki izler işte meydana çıktı!" diye bağırılmışlar. Daha fazla gürültü patırtı yapmadan kardeşim El-Kuz'u valinin huzuruna çıkarmışlar; El-Kuz bütün başına gelenleri düşünerek kendi kendine, "Günahlarım ne kadar büyük olmalı ki, bunca ceza çekiyorum! Oysa ben her türlü hatadan ne kadar uzağım! Yine de Yüce Tanrı'ya sığınmaktan başka çarem yok!" diye düşünmüş.

Valinin huzuruna getirildiğinde, vali ona gazapla bakmış ve "Utanmaz sefil! Sırtındaki darbe izleri, senin geçmişte ve bugün

ne kadar suç ve ahlaksızlıklar işlediğinin şaşmaz kanıtı" demiş. Orada hemen sırtına yüz sopa vurulmasını emretmiş. Bundan sonra da, onu bir devenin sırtına bindirerek bağlamışlar ve tellallar onu kentin her yanında dolaştırarak, "İşte başkalarının evine suç işlemek maksadıyla girenlerin cezası budur" diye haykırılmışlar.

Ama bahtsız kardeşim El-Kuz'un başına gelen felaketlerin haberi, çok geçmeden benim kulağıma da erişti. Hemen gidip onu aradım ve sonunda tam devenin sırtından baygın indirildiği sırada buldum. Bunun üzerine, ey Emir-ül-Müminin! Onu toparlayıp itina gösterme ve alıp gizlice Bağdat'a getirme görevini üstlendim. Orada ömrünün sonuna kadar yiyip içip istirahat etmesini sağladım.

Bahtsız El-Kuz'un öyküsü işte böyledir. Beşinci kardeşime gelince, onun öyküsü çok şaşırtıcıdır ve ey Emir-ül-Müminin! Sana, kardeşlerimin en tedbirlisi ve en bilgisi olduğumu kanıtlayacaktır.

Berberin Beşinci Kardeşi El-Aşar'ın Öyküsü

Ey Emir-ül-Müminin! Kardeşlerim içinde kulağı gibi burnu da yarık olanın öyküsüdür sana şimdi anlatacağım. Ona, iri yarı ve karnı gebe bir deveninki gibi şiş ya da koca bir kazan gibi iri olduğundan ötürü El-Aşar derlerdi. Ancak bu, onu gündüzü görülmedik bir tembellikle geçirirken; geceleyin, her türlü işi yaparak ertesi gün harcayacağı parayı yasadışı ve oldukça garip yollara baş vurarak kazanmaktan alıkoyamazdı.

Ama, babamın ölümü üzerine, her birimize yüzer gümüş dirhem para kaldı. El-Aşar, hepimiz gibi, kendisine kalan bu yüz dirhem parayı aldı, ama ne yolda kullanacağını bilmiyordu. Sonunda, binlerce fikir ürettikten sonra, bir miktar çeşitli züccaciye satın aldı ve bunları perakende olarak satma fikrinde karar kıldı; öteki mesleklere bunu tercih etmesinin nedeni, bu mesleğin icrasında pek fazla hareket etmeye ihtiyaç olmamasıydı. Kardeşim El-Aşar böylece züccaciye taciri olmuş; kalabalık bir sokağın köşesinde yer tutup sepeti de önüne koymuştu. Rahatça yere oturup sırtını bir evin duvarına dayamış ve mallarını gelip geçene, "Cam bardaklar, güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymak-taşı göğüsleri gibi, sütanamın parlak gözleri gibi!" ya da, "Billur bunlar!" diye haykırarak mallarını tanıtmaya ve satmaya başlamış.

Ama çoğunlukla El-Aşar susuyor, sırtı duvara dayalı, düş âlemlerine dalıyormuş. İşte bu günlerden birinde cuma namazı zamanında, El-Aşar şöyle bir düş kurmaya başlamış.

Tüm sermayemi züccaciye işine yatırdım; yüz dirhem kadar harcadım. Herhalde bunları satarak iki yüz dirhem kazanırım. İki

yüz dirhemle yeniden züccaciye alır, bunları satarak dört yüz dirhem kazanırım... Böylece alıp satarak büyük bir sermaye ed-
nirim. O zaman her türlü mal alabilirim. Önemli kâr getirdikten
sonra bunları kolay kolay satmam. Bunlardan edindiğim kârla
büyük bir konak, köleler, atlar ve bunlara yaraşır altın işlemeli
eğerler satın alır, yer içerim; gelip evimde bana şarkı söyleme-
yecek kentte bir tek kadın şarkıcı kalmaz. Sonra Bağdat'ın en
marifetli çöpçatanları ile ilişki kurar, onları şahların, vezirlerin
saraylarına görücülüğe gönderirim ve çok geçmeden hiç değilse,
sadrzamin kızıyla evlenirim! Çünkü bana bu genç kızın özel-
likle güzel ve her yönden mükemmel olduğunu söylediler; ona
mehr olarak bin altın dinar veririm ve hiç kuşum yok ki, babası
olan sadrazam, bu evlenmeye hemen rıza göstermez, fakat, razı
olmayacak olursa, kendisi bilir! Onu burnunun dibinden kaçırır
ve kendi konağıma getiririm. O zaman kendi özel hizmetlerimde
kullanmak üzere on genç köle satın alırım. Bundan sonra, ken-
dime şahane giysiler yaptırırım; öyle ki sultanlar ve emirler bile
böylesini giyemez ve en usta kuyumculara, inciler ve değerli
taşlar kakılmış altın bir mühür-yüzük ısmarlarım. O zaman, çöl-
deki bedevi şeyhlerinden satın alacağım ya da Anezi kabilesin-
den getirteceğim en güzel atlardan birine binerek önümde ar-
dımda birçok köleler olduğu halde kentte dolaşırım; böylece
sadrzamin sarayına ulaşırım; benim gelişimi gören sadrazam
onur kazanmak üzere, ayağa kalkarak beni karşılar; sarayını
bana bırakır; önümde ayak üzeri durur ve kayınpederim olmayı
en büyük onur sayar. Ve ben, yanımda her biri biner altın dinar
içeren birer büyük torba taşıyan iki genç köle bulundururum.
Bunlardan birini kızının mehri olarak sadrazama veririm, ötekini
de sırf cömertliğimi, büyüklüğümü ve tüm dünyanın gözümde
ne kadar değersiz olduğunu göstermek üzere, ona armağan ola-
rak bağışlarım. Sonra ağırbaşlılıkla konağıma dönerim; o sırada
nişanlım bana birilerini göndererek iltifatlarını ulaştırır; huzuru-

ma gelen bu kişiııı altına boğarım ve ona değerli kumaşlar ve şahane giysiler armağan ederim. Vezir bana, herhangi bir düğün hediyesi yollarsa, kabul etmem, geri çeviririm, hatta bu hediye değerce çok büyük olsa bile; ve bütün bunları ona ne denli yüksek ruhlu olduğumu ve cimrilikte zerre kadar nasıbım olmadığını göstermek için yaparım. Bundan sonra, düğün günümü ve merasimin ayrıntılarını kendim saptarım; hiçbir şeyin esirgenmemesi için emirler veririm. Çalgıcıların, şarkıcı kadın ve erkeklerin ve dansözlerin adedini ve niteliğini de kendim saptarım. Ve konağımda, gerekli tüm hazırlıkları yaptırırım; onu süsletir, her yanını halıyla döşetirim. Kapıdan, düğün salonuna kadar her yeri çiçekle donatırım, yerlere de gülsuyu ve diğer kokulu sular serptiririm.

Düğün gecemde, en güzel giysilerimi giyerim; yöresinde ipekle işlenmiş çiçekli ve renkli çizgili desenlerle bezenmiş kumaşlar asılı bir yükseltide kurulu olan tahtıma çıkarım. Ve merasim süresince, karım, salonun ortasında, süslü ve Ramazan ayının dolunayından daha parlak dolaşır; bense, yerimde hareketsiz ve ağırbaşlı oturur, ona bakmam bile! Başımı sağa sola çevirmem! Bu da bilgeliğimi, karakterimdeki ağırbaşlılığı göstermiş olur! Sonunda merasimi, karımı tüm taze güzelliğiyle ve hoş kokular sürünmüş olarak önüme getirerek bitirirler. Artık hiç kıpırdamam! Aksine, öylesine ilgisiz ve ağırbaşlı davranırım ki, düğünde bulunan tüm kadınlar yanıma yaklaşırlar ve bana "Ey efendimiz ve başımızın tacı! İşte karın ve esiren saygıyla önünde duruyor ve ona bir kez bakmak lütfunu kendisinden esirgememeni bekliyor. Böylesi ayakta kalmaktan çok yorulmuş! Oturmak için emrini bekliyor!" derler. Ama ben, tek bir söz bile telaffuz etmem! Ve yanıt vermemi daha da istenir hale getiririm. Bunun üzerine, tüm kadınlar ve tüm çağrılılar büyüklüğüm karşısında huzurunda birçok kez eğilerek yerleri öperler. Ancak o zaman

gözlerimi indirme ve karıma bakma lütfanda bulunurum; ancak sadece bir kez, tek bir bakışla. Bundan sonra, gözlerimi kaldırır ve yeniden o büyük ilgisizce tavrımı takınırım. Hizmetçiler karımı götürürler ve ben ayağa kalkar, giysilerimi daha zengin ve gösterişli olanlarla değiştiririm. Sonra beni ikinci kez kerevete çıkarırlar; yeni gelin de, yeni giysiler ve yeni takılarla donanmış; mücevher, altın ve değerli taşlar içinde kaybolmuş ve daha da hoş kokular sürünmüş olduğu halde getirilir. Ve birkaç kez tekrarlayarak, karıma bakmam için rica etmelerini beklerim; sonra da, yine hemen bir daha ona bakmamak üzere başımı kaldırıyorum. Ve bu davranışımı, tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm...

Fakat anlatısının bu anında Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş; o gece için verilen izni daha fazla kötüye kullanmak istemediğinden yavaşça susmuş.

Ve Otuz İkinci Gece Gelince

Öyküyü Şehriyar'a şu şekilde anlatmayı sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, berber beşinci kardeşi El-Aşar'ın öyküsünün devamını şöyle anlatmış:

...tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm. Bunun üzerine genç kölelerimden birkaçını, bozdurduğum beş yüz dinar altının karşılığı ufak paralarla dolu bir keseyi alarak bu parayı avuç avuç tüm salona serpmesini ve de tüm çalgıcı ve rakkaselere ve de karımın peşinden gelenlere dağıtmasını emrederim. Bundan sonra, karımın nedimeleri onu odasına götürürler, orada onu uzun uzun beklettikten sonra, ben de odaya girerim. Yanına girdi-

El-Aşar Oturmuş Düş Kurarken
(Louis Rhead)

ğimde, ona bakmaksızın, odada iki sıra halinde dizili bulunan kadınlar arasından geçerek divana otururum, gül kokulu ve şekerli bir su isterim ve Allah'a şükrettikten sonra onu sükûnetle içerim.

Karıma gelince, beni kabul etmek üzere tamamen hazır vaziyette yatakta oturmakta olduğunu görmezlikten gelirim ve ona boyun eğdirmek ve üstünlüğümü duyurmak üzere ve de dikkate almadığımı göstermek için sadece bir kez söz yöneltirim; böylece gelecekte ona nasıl davranacağımı belirtmiş olurum; çünkü kadınlara, size karşı tatlı ve munis olmalarını istiyorsanız, başka türlü davranamazsınız. Ve gerçekten, karımın anasının hemen içeri girip bana yaklaştığını, başımı okşayıp ellerimi öptüğünü ve bana, "Efendim, yaklaşmanı ateşli duygularla bekleyen esire-niz kızıma lütfedip bakın! Ve ona sadece bir tek sözcük söylemek lütfunda bulunun!" der. Ama ben, fazla samimi görünmekten korkarak, bana "Damadım" diye hitap etmekten çekinen kayıvaldemin saygılı konuşmalarına karşın, ona hiçbir yanıt vermem. Bunun üzerine ricalarını sürdürür ve eminim, sonunda kendini ayaklarıma atarak giysimin etek uçlarını öper; bunu birkaç kez yerine getirdikten sonra, bana, "Efendim, sana Tanrı üzerine yemin ederim ki, kızım güzel ve bakiredir. Tanrı adına yemin ederim ki, hiçbir erkek kızımı görmemiş, gözlerinin rengini bile tanımamıştır! Lütfen, onu böylesine kırmayın! Onu bu kadar çok hırpalamayın! Bak ne kadar alçakgönüllü ve munis; seni her hususta tatmin etmek için bir tek işaretini bekliyor!" der.

Karımın annesi bulunduğu yerden kalkarak bana bir bardak nefis şarap doldurur; ve bana sunması için bardağı kızına verir; o da itaat ederek ve titreyerek şarabı bana sunar. Ve ben, kenarı altınla işlenmiş kadife yastıklara kaygısızca dayanarak ona bakmaksızın onun önümde yer almasından, ona bakmaksızın kendi-

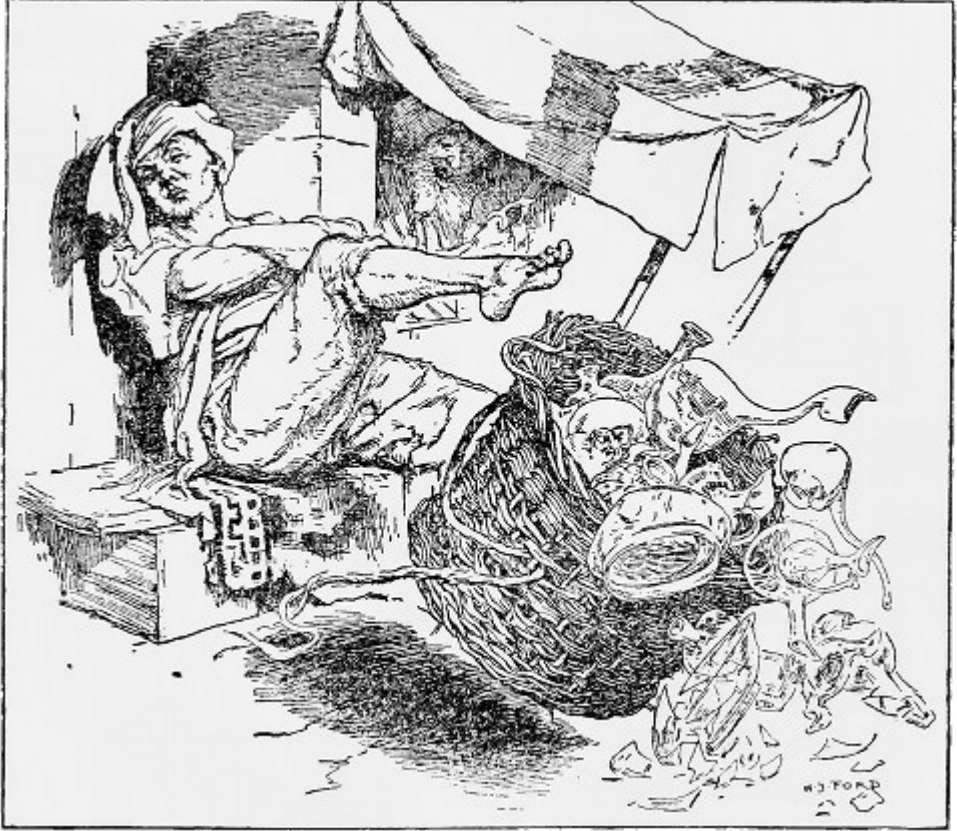
sini, bir sadrazam kızını sokak köşelerinde malını satmak için "Güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymak taşı göğüsleri gibi beyaz! Dadımın gözleri gibi parlak! Bakirelerin katı ve soğuk soluğu gibi! Yavru göbeği gibi! Billur bunlar! Renkli bal bunlar!" diye malını öven eski bir tacirin, yani benim önümde ayakta tutmaktan zevk alırım!..

Ve o, bunca asalet ve büyüklük önünde, beni, gözkamaştıran varlığı dünyayı saran ünlü bir sultanın oğlu yerine koymaktan kendini alamaz. Gözlerinde yaşlarla bana, "Efendim, lütfen! Bu bardağı reddetmeyin ve esirenizin ellerini kendinizden uzaklaştırmayın! Çünkü ben sizin kölelerinizin sonuncusuyum!" der. Ama ben bu sözlerle hiçbir yanıt vermem. O da, benim sessiz duruşum karşısında, sonunda biraz daha az kibar davranmaya yeltenir ve bardağı almam konusunda daha fazla ısrar eder ve dudaklarıma doğru kendiliğinden bir yaklaşımda bulunur. Ama ben, böylesine bir laubalilik karşısında kızarım, ona dehşetle bakar ve suratına dehşetli bir tokat vururum ve de ayağımla karnına şöyle bir tekme atarım...

Kardeşim, diye sözünü sürdürdü berber, bu sözleri söyleyerek hayalindeki kadına ayağıyla şiddetle bir tekme atma hareketi yaparken, ayağı şiddetle önündeki sepete çarpmış ve sepet tüm içerdikleriyle, yuvarlanmış! Ve ortada, bu çılgının tüm servetiyle edindiği malların sadece döküntüleri kalmış! Ah, keşke o sırada ben orada olsaydım, ey Emir-ül-Müminin! Dayanılmaz şekilde kibirli ve sahte âlicenaplık taslayan bu budalayı layık olduğu şekilde cezalandırırdım!

Ama, bu çaresi bulunmaz hasar karşısında El-Aşar umutsuzluktan başını dövmeye ve giysilerini yırtmaya başlamış; ağlayarak inleyerek dövünmeyi sürdürmüştü. O gün, günlerden cuma ve de o saat namaz saati olduğundan camilerden ezanlar okunmaya

başlanmış; ahali, evlerinden çıkıp camiye giderken, kardeşimi bu halde görmüş ve birileri durup ona acırlarken, diğerleri onu deli sayarak ve bir komşudan kardeşimin çılgınlığını öğrenerek onun haline gülüp yollarına devam etmişler.

El-Aşar Sepetine Tekme Atarken
(Louis Rhead)

Kardeşim, hem sermayesini hem de kârını yitirmiş olmaktan dolayı böylesine sızlanıp dururken, cuma namazı için camiye gitmekte olan yüksek tabakadan bir kadın oradan geçmekte imiş.

Bu kadın g zelliikte bütün kad nlar  geçiyor, bedeninin her yanından  det  canland rıcı bir misk kokusu sa ılıyormu . Altınla işlemeli kadifeden ko um takımı olan bir katıra binmi ; hatırı sayılır miktarda hizmetçi ve köle de ardından geliyormu . Kırılmı  tüm cam eşyayı ve ağlayarak sızlanan karde imi görünce, yüreğini merhamet b r m   ve b yleli bir  mitsizli in nedenini öğrenmek istemi . Kendisine bu zavallı adamın, yaşamını sağlamak üzere sattı ı bir sepet z ccaciyesi olduğunu ve bunun tüm sermayesini olu turdu unu, ancak eşyayı paramparça eden olaydan sonra artık hiçbir şeyi kalmadığını anlatmı lar. Bunun  zerine, bu kadın hizmetçilerinden birini  a ırmı  ve ona, "Bu zavallı adama üstünde ta ıdı ın paranın hepsini ver!" demiş. Hizmetçi hemen boynuna bir kordonla ba lı bulunan büyük bir kese çıkar mı  ve kardeşime vermiş. El-A ar keseyi almış, açmış ve saydıktan sonra içinde be  yüz altın dinar bulunduğunu görmüş. Bunu anlayınca heyecandan ve sevincinin şiddetinden ölecek gibi olmuş ve kendisine bu iyiliği yapana  ukranlar etmiş ve Allah'tan hayırlar dilemi .

Bir anda böyle zengin olunca, El-A ar, g  s  zevkten ferahlamı ; bu serveti saklamak üzere evine gelmiş; ve hemen gidip içinde kendi keyfince ya ayabilece i güzel bir ev kiralamak üzere dışarı çıkmak için acele etmiş. Ama tam o sırada kapının  alındı ını duymuş. Aya a kalkıp kapıyı açmak için ko mu  ve kapıda o güne kadar hiç görmediği ya lı bir kadın görmüş; kadın ona, " ocu um, bil ki, bu kutsal cuma günü, namaz vakti hemen hemen geçmek üzere; oysa ben daha henüz abdestimi almadım. Bundan dolayı senden içeri girmeme ve meraklı gözlerden uzak, abdest almama müsaade buyurmanı rica ederim" demiş. Kardeşim de ona, "  ittim ve itaat ettim" yanıtını vermiş ve kapıyı ardına kadar açarak onu mutfak a kadar g t rm   ve orada yalnız bırakmış.

El-Aşar Kırılan Mallarına Ağlarken
(J. Tenniel)

Birkaç dakika geçtikten sonra, yaşlı kadın gelip odasında kardeşimi bulmuş ve odadaki halı yerine kullanılan eski bir hasır parçası üzerinde oldukça acele birkaç secde bulunmuş; sonra kardeşim için yürek parçalayıcı bir yakarmayla Tanrı'dan hayır dilemiş. Yaptığı iyilikten dolayı içi içine sığmayan kardeşim, ona teşekkür etmiş ve kemerinden iki altın dinar çıkararak bunları cömertlikle kadına vermiş. Yaşlı kadın bunları vakarla reddetmiş ve "Evladım, Allah bu denli cömert olduğun için senden razı olsun! Başkalarına, hatta benim gibi seni sadece ilk kez görenlere bile çabucak ısınıp ilgi göstermen de beni şaşırtmadı. Bana vermek istediğin paraya gelince, onu yine kemerine koy; yüzüne bakıp tahminde bulunulursa, sen fakir bir dervişsin! Ve bu para, hiçbir ihtiyacı olmayan benden çok, senin için gereklidir. Ve eğer sen, bunlardan ayrılmayı göze alabiliyorsan, cam eşyanı kırılmış görerek bunları sana veren soylu kadına geri vermelisin!" demiş. El-Aşar, "Nasıl? Bu iyi yürekli kadını sen tanıyor musun, anneciğim?" diye sormuş; sonra da, "Öyleyse, senden onu görebilmem için çare bulmakta yardımcı olmanı rica edeceğim" diye eklemiş. Yaşlı kadın, "Oğlum, çok güzel olan bu genç kadın, bu cömertliği, genç, yakışıklı ve güçlü olduğun için sana duyduğu eğilimini anlatmış olmak üzere gösterdi. Oysa kocası neredeyse kudretsizdir ve yatakta onunla birleşirken, gecikmektedir; çünkü acınası bir çift dertli yumurtası vardır. Haydi kalk, tüm altın paralarını kemerine koy! Çünkü böylesine kilitli bir evde çalınabilir ve benimle birlikte gel! Çünkü sana bu genç kadının uzun zamandan beri hizmetinde olduğumu ve gizli hizmetleri için beni kullandığını söylemeliyim. Bir kez seni evine sokunca, sakın işi aceleye getirme! Her türlü tatlı sözü söyle, ama iktidarında olan her şeyi de yap! Böylece onu kendine bağlarsın; çünkü o da, kendinden yana, sana tüm zevkleri sağlamak için hiçbir şeyden kaçınmayacaktır ve sen onun güzelliğinin ve zenginliğinin tüm olarak sahibi olacaksın!" diyerek yanıt ver-

miş.

Kardeşim yaşlı kadının bu sözlerini duyunca, ayağa kalkmış; kadının kendisine söylediği gibi yapmış ve yaşlı kadın yola çıkınca onu izleyerek ardından yürümeye başlamış; böylece birlikte yürüyerek kadının özel bir tarzda çaldığı büyük bir kapıya ulaşmışlar. Kardeşim çok heyecanlanmış ve mutluluğuna inanamamış.

Yaşlı kadının verdiği işarete göre, çok güzel ve genç bir Rum köle, gelip nazikçe kapıyı açmış ve tatlı bir gülüşle onları içeri davet etmiş. Yaşlı kadın içeri girmiş, kardeşim de onu izlemiş ve genç Rum kızı tarafından büyük ve şahane bir salona sokulmuş; bu büyük malikanenin ortasında bulunan bu salonda altın işlemeli büyük ipek perdeler asılı imiş ve şatafatlı şekilde halı döşeli imiş. Ve kardeşim, orada tek başına kalınca bir divana oturup sarığını çıkarmış, dizlerinin üzerine koymuş ve alnını silmiş. Ancak oraya girmesinden sonra pek çok zaman geçmeden perdeler aralanmış ve benzersiz ve erkeklerin hayran bakışlarına göre eşi bulunmayan ve düşünülebilecek en güzel giysilerle donanmış bir genç kız belirmiş. Kardeşim El-Aşar, onu görünce ayağa kalkmış.

Genç kız da onu görünce, gülen gözleriyle ona bakmış ve açık bırakılmış olan kapıyı acele kapatmış. Bunun üzerine kardeşimin yanına yaklaşmış, elini tutmuş ve onu altın işlemeli kadife divanın üzerine çekmiş. Orada, kardeşim ile genç kız arasındaki, kucaklaşarak, çiftleşerek, öpüşerek, ısırmalar ve okşayışlarla, zebbin saldırılarıyla, eğilip bükülmelerle; birinci, ikinci, üçüncü ve diğer vaziyetlerde çiftleşmelerle bir saat kadar süren sevişmeyi ayrıntılarıyla anlatmaya gerek yok!

Bu çılgınca oynaşma ve sevişmeden sonra genç kız ayağa kalkıp kardeşime, "Gözümün nuru! Ben buraya geri gelmeden sakın

yerinden kıpırdama!" demiş. Sonra kıvrak bir yürüyüşle çıkmış ve gözden kaybolmuş. İşte o sırada, gözleri alev saçan müthiş bir zenci birdenbire açılan kapıda belirmiş. Bu iri kıyım zenci, elinde, göz kamaştıran bir kılıç taşıyormuş. Ve dehşete düşen El-Aşar'a, "Allah belanı versin, ey sefil, ey orospucocuğu! Ey zina çocuğu! Bu mekâna girmeye nasıl cesaret edebildin? Ey bir sürü caninin çürümüş taşaklarından fırlamış tohumdan olma piç!" diye haykırmış. Oldukça ağır olan bu hakaret dolu sözlerle kardeşim ne yanıt vereceğini bilememiş, dili tutulmuş ve tüm adaleleri sanki erimiş, cildi sararmış, bedeni çökmüş. Bunun üzerine zenci onu tutmuş, çıırılçılak soymuş ve işkencesini arttırmak için ona kılıcının düz yanıyla vurmaya başlamış, yirmidört darbeden fazla vurduktan sonra, gövdesini kılıçla birçok yerlerinden delmiş; kardeşim yere düşmüş, zenci de onu öldü sanmış. Bunun üzerine korkunç bir sesle haykırmış; tuz dolu bir tepsiyle bir zenci kadın çıkagelmiş. Elindeki tepsiyi yere koymuş ve tuzu kardeşimin yaraları üzerine serpmiş. Çektiği müthiş acılara karşın kardeşim hâlâ canlı olduğunu anlarlar da işini bitirirler korkusuyla sesini çıkarmamış. Her yanını bu tuzla örttükten sonra onu bırakıp gitmiş. Bunun üzerine zenci ilkinden de korkunç bir sesle yeniden haykırmış; yaşlı kadın çıkıp gelmiş ve zencinin yardımıyla kardeşimin giysilerini, kemerini aramış ve oradaki tüm altınları almış; sonra da yine zencinin yardımıyla kardeşimi ayaklarından tutup odalar boyunca sürüklemiş. Avlunun bir yerindeki açıklıktan onu karanlık bir mahzene fırlatmış. Burası, yaşlı kadının, düzenbazlıkla kurbanlarını bu eve çektikten sonra, genç hanımının üzerine binen dinç sürücülerin işlerini bitirdikten sonra soyulup öldürülerek kokmasınlar diye bedenlerini tuzlayıp atmayı âdet ettiği karanlık bir mahzenmiş.

Dibinde kardeşim El-Aşar'ın bulunduğu mahzen, büyük ve karanlık bir yermiş. Ve daha önce atılan cesetler üst üste yığılarak

orada yatıyormuş. Yaralarından ve düşmesinden dolayı hiç hareket edemeden iki gün süreyle kardeşim orada kalmış. Ama şansı yüksek ve övülesi Tanrı sayesinde, kardeşimin her yanını kaplayan tuz kanının cerahatlanıp akmasını engelleyerek iyileşmesine neden olmuş. Yaraları kabuk bağlamaya ve biraz gücünü toplamaya yönelince, kardeşim, cesetlerin arasından sıyrılmış ve dip taraftan sızan zayıf bir ışığın güdümünde mahzende sürünerek ilerlemiş; bu ışık mahzeni çevreleyen duvarın üzerindeki bir menfezden¹ geliyormuş. Büyük bir zahmetle bu menfeze kadar ulaşmış ve oradan mahzenin dışındaki güneşin parıldadığı alana çıkmış.

Buradan evine gitmek için acele yola çıkmış; ben de gidip onu evinde buldum ve bitki usareleri ve yapraklarından oluşan bakım yöntemimle onu iyileştirdim ve belli bir süre geçtikten sonra, kardeşim tümünden iyileşti ve kendisine çektirilen acıları o da yaşlı kadına ve öteki ilgililere çektirmeye karar verdi. Bu yüzden yaşlı kadını aramaya başlamış; izlerini takip ederek hanımını tatmin ettikten sonra başlarına ne gelecekse onu görecektir olan gençleri çekmek için her gün geldiği yeri saptamış. Ayağının bastığı yerden emin olunca, altın izlenimi verecek şekilde cam parçalarıyla doldurduğu bir kemeri beline sararak, uzun giysisinin altına kılıcını saklayarak bir İranlı yalancı tacir kılığına bürünmüş; gidip orada yaşlı kadının gelmesini beklemiş; o da çok gecikmeden ortaya çıkmış. Hemen kadının yanına yaklaşmış, dilimiz Arapça'yı pek konuşamıyormuş gibi yaparak kadına, "İyi yürekli hatun, ben bir yabancıyım ve ülkemden getirerek sattığım malların bedeli olarak kemerime koyduğum şu yeni altın dinarları tartıp değerlendirmek üzere hassas bir teraziyi nerede bulabilirim, acaba?" demek için kaba bir Farisi dili konuşmasını taklit etmiş. Lanetli kadın ona, "Tam sana yardım edecek

1 *Menfez*: Çıkış yeri.

kişiye rastladın delikanlı! Çünkü senin gibi iyi bir çocuk olan oğlum, meslekten sarraftır ve sana memnurlukla terazisini ödünç verir! Gel de seni onun yanına götürüyim!" diye yanıt vermiş. Kardeşim de ona, "Öyleyse önüme düş!" demiş. Kadın önde, kardeşim de onu izleyerek söz konusu olan eve gelinceye kadar yürümüşler. Ve genç Rum hizmetçi, hoş bir şekilde güle- rek onlara kapıyı açmış; yaşlı kadın da ona yavaş sesle, "Bu kez hanımımıza sağlam adaleli ve eti yağlı birini getirdim!" demiş. Ve genç carıye kardeşimi elinden tutarak ipekli kumaşlarla donatılmış salona götürmüş, onunla birkaç dakika oyalandıktan sonra, gidip hanımına haber vermiş; o da biraz sonra gelip kardeşimle ilk kez giriştiği ilişkiyi yenilemiş; burada bunun ayrıntılarını anlatmanın hiçbir yararı yok.

Sonra çekilmiş ve birdenbire elinde yalın kılıcıyla o korkunç zenci belirmiş; daha önceki gibi davranarak kardeşimden kalkıp kendisini izlemesini haykırmış. Bunun üzerine zencinin ardından yürüyen kardeşim, Acem giysisinin altından kılıcını birdenbire çıkarmış ve bir vuruşta zencinin başını uçurmuş. Kafanın yere düşmesinden çıkan sese, zenci kız koşarak gelmiş ve onu da aynı şekilde öldürmüş; sonra da Rum kölenin başını bir vuruşta uçurmuş. Sonra sıra, koşarak ganimetten payını almaya gelen yaşlı kadına gelmiş. Kardeşimi elinde kılıç, üstü başı kan içinde görür görmez, kadın bayılmış ve yere düşmüş; kardeşim onu saçlarından tutup, ona, "Beni tanıdın mı yaşlı orospu, orospu çocuğu, ey kokuşmuş felaket?" diye haykırmış. Yaşlı kadın ona, "Oh efendim, seni tanıyamadım!" diye yanıt vermiş. Kardeşim, "Öğren öyleyse, ey yaşlı zebb yutucu! Ben abtest almak üzere evine geldiğin kişiyim, ey yaşlı maymun kıcı! Buraya getirip hanımınla çiftleştirdiğin, sonra da ayağından sürüyerek mahzene attığın kişi!" demiş. Bunları söyledikten sonra, kardeşim, kılıcının tek bir vuruşuyla kadını doğrayarak iki parçaya

ayırmış; bunu yaptıktan sonra da kendisiyle iki kez çiftleşen genç kadını aramaya koyulmuş.

Onu hemen, giyinip koku sürünürken, تنها bir odada bulmuş. Kadın, onu görünce müthiş bir çığlık atmış ve hayatını bağışlaması için ayaklarına kapanmış; ve kardeşim kadının kendisine sağladığı ve kendisiyle birlikte paylaştığı gerçek zevkleri düşünerek onu cömertçe bağışlamış ve ona, "Ama nasıl oluyor da seni bu evde buluyorum ve kendi ellerimle öldürdüğüm o korkunç zencinin yönetimine rıza gösteriyordun? Kim bilir sana ne kötülükler etmiştir?" demiş. Kadın, "Efendim, bu belalı evde hapsolunmazdan önce kentin zengin tacirlerinden birinin evinde yaşıyordum; kocakarı bu evin tanıklarından biriydi; çoğu zaman gelir, bizi ziyaret eder ve bana karşı özel bir bağlılık gösterirdi. Günün birinde benim yanıma geldi ve bana '*Bugüne kadar görülmedik zenginlikte, benzerini dünyada daha kimsenin görmediği bir düğüne davetliyim. Seni de birlikte alıp götüreceğim!*' dedi. Ona, '*Olur, emrin başım üstüne!*' diyerek yanıt verdim. Kalktım, en güzel giysilerimi giydim ve yanıma yüz dinar içeren bir kese aldım ve yaşlı kadınla yola çıktım. Hemen yaşlı kadının beni içeri aldığı bu eve geldik; ve ben burada hile yoluyla, acımasızca zencinin ellerine düştüm ve baskısı altına girdim. Benim bekâretimi bozduktan sonra, cebirle beni burada tuttu ve yaşlı kadının tuzağına düşürdüğü zengin gençlerin hayatı pahasına caniyane girişimlerinin gereci yaptı. Ve böylece üç yıldan beri, bu sefil kadının ellerinde bir oyuncak oldum" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim ona, "Ne kadar bahtsızmıydın! Ama, söyle bana, acaba buraya düştüğünden beri, bu canilerin topladığı servetin miktarının ne kadar olduğunu bilebiliyor musun?" diye sormuş. Kız, "Kuşkusuz, epeyce! Gerçekte, bu kadını tek başına taşıyabilir misin diye kuşku duymaktayım! Çünkü on adam bile olsa, yetmez herhalde! İstersen, gel kendi gö-

zünle gör!” diye yanıt vermiş. Ve kardeşimi alıp içi tüm ülkele-
rin parasıyla ve çeşit çeşit keselerle dolu bir kasa göstermiş.
Gördüğü manzara karşısında kardeşimin gözleri kamaşmış ve
hareketsiz kalmış. O zaman kız ona, "Bu kadar altını buradan çı-
karmanın yolu da böyle olmasa gerek! İyisi mi, sen git, birkaç
hamal tut, onları getirip bunca serveti taşıt! Ve bu sırada, ben de
onları taşınacak hale getireyim!" demiş.

Kardeşim, bunun üzerine, hamal bulmak için acele etmiş ve bir
süre geçtikten sonra, her biri boş birer küfe taşıyan on hamalla
geri dönmüş.

Ama, eve ulaşınca, cümle kapısını ardına kadar açık bulmuş ve
genç kadının da, büyük kasayla birlikte yok olduğunu görmüş.
Bunun üzerine başlıca zenginlikleri kendi başına alıp götürmek
için onun kendisini kandırdığını anlamış. Bununla birlikte, evde
kalan tüm güzel şeyler ve dolaplarda saklanan tüm değerleri,
geri kalan günlerinde onu zengin kılablecek olan tüm eşyayı
görerek teselli bulmuş. Kendi kendine bunları gelip ertesi gün
taşıtmayı kararlaştırmış ve yorgunluktan ölecek gibi olduğun-
dan, büyük görkemli yatağa uzanmış ve uyumuş.

Ertesi gün, uyandığında, yöresinin, valinin yirmi muhafızıyla
çevrilmiş olduğunu görerek son derece şaşırmış; bunlar kendisi-
ne, "Hemen kalk ve bizimle valinin huzuruna çık! Seni görmek
istiyor!" demişler. Ve onu alıp götürmüşler, evin kapısını da ka-
payıp mühürlemişler. Onu valiye teslim etmişler. Vali ona, "Se-
nin tüm öykünü ve işlediğin cinayetleri ve yaptığın hırsızlıkları
öğrendim" demiş. Bunu duyan kardeşim "Ey vali, benden gü-
venliğimi esirgeme de, sana her şeyin gerçeğini anlatayım!" diye
haykırmış. Bunun üzerine vali ona, güven işareti olarak küçük
bir mendil vermiş; kardeşim de ona, başından sonuna kadar tüm
öyküyü anlatmış; ama onu burada yeniden anlatmanın hiçbir

Genç Kadın El-Aşar'a Altınla Dolu Sandığı Gösterirken
(Louis Rhead)

*Genç Kadın El-Aşar'a Gizli Hazineyi Gösterirken
(J. Tenniel)*

yararı yok. Sonra kardeşim, "Şimdi, ey adaletli ve dürüst vali, istersen, bu evdeki her şeyi seninle eşit koşullarda paylaşmaya razıyım!" diye eklemiş. Ancak vali ona, "Nasıl! Paylaşma önerisinde bulunmaya cesaret ediyorsun ha! Oysa vallahi sen hiçbir şey almayacaksın! Çünkü hepsini ben alacağım, sana da bir şey kalmayacak! Yine de kendini, yaşamını kurtardığın için çok bahtlı saymalısın! Zaten hemen kenti terk etmen ve bir daha da ortada görünmemen gerek! Yoksa, en kötü cezalara çarptırılırsın!" diye yanıt vermiş. Ve vali halifenin tüm parayı sırf kendi yararı için kaldırmış bulunduğu öyküsünü öğrenmesinden korkarak kardeşimi sürgüne yollamış. Ve kardeşim böylece uzaklara gitmek üzere kenti terk etmek zorunda kalmış. Ama baht hükmünü tam yerine getirsin diye, daha kentin kapısından çıkar çıkmaz haydutların saldırısına uğramış; kendisinde ne para ne de değerli eşya bulamayınca, üstündeki giysilerini almakla ve onu çırılçıplak bırakmakla yetinmişler; epeyce de sopa çekmiş ve ellerini boş çıkardığı için kulaklarını ve burnunu da kesmişler.

Ve ben, ey Emir-ül-Müminin! Bu zavallı El-Aşar'ın başına gelenleri tam o sırada öğrendim. Gidip onu aradım; ve onu bulmadıkça rahat edemedim. Sonra onu alıp evime getirdim, şefkat gösterip tedavisini sağladım; bundan sonraki yaşantısı için yiyip içmesini de kendi üzerime aldım.

El-Aşar'ın öyküsü işte böyle. Ama altıncı ve sonuncu kardeşimin öyküsü de, ey Emir-ül-Müminin, istirahat için çekilmenden önce anlatılmaya değer!

Berberin Altıncı Kardeşi Şakalık'ın Öyküsü

Ey Emir-ül-Müminin, ona Çatlak Çömlek anlamında Şakalık derlerdi. Ve kardeşlerimin içinde dudakları, yalnız dudakları değil, zebbi de kesik olan odur. Ve zebbi de, dudakları da son derece şaşırtıcı koşullarda kesilmiştir.

Şakalık¹ adındaki bu altıncı kardeşim, yedimizin içinde en fakiri idi; hem de sözcüğün tam anlamında fakir. Hepimiz gibi onun da babamın mirasından eline geçen yüz dirhemın sözünü etmiyorum. Çünkü bu yüz dirhem eline geçer geçmez, ömründe bu kadar parayı bir arada görmemiş olan Şakalık, Dicle'nin sol yakasındaki kötü kişilerle bir gecede yiyip bitirmişti.

Dolayısıyla bu fani dünyadaki boş zenginliklerle övünecek durumda değildi ve onun tatlı dili ve tuhaflıklarından hoşlanarak kendisini evlerine kabul eden kimselerin verdikleri sayesinde geçinip gidiyordu.

Günün birinde, Şakalık, mahrumiyetlerle bitkin gövdesini ayakta tutacak bir şeyler aramak üzere dışarı çıkmış; sokaklarda yürürken, kendisini, birkaç merdiven çıktıktan sonra ulaşılan büyük bir kapıdan içerisine girilen şahane bir evin önünde bulmuş. Merdivenlerde ve kapı önünde hizmetçiler, genç köleler, görevliler ve kapıcılar varmış. Kardeşim Şakalık, orada bulunan birilerinin yanına yaklaşmış ve bu harika evin kime ait olduğunu sormuş. Kendisine, "Bu bina, şahın oğulları arasında bulunan birinin² mülkiyetindedir!" diye yanıt vermişler, bunun üzerine kardeşim merdivenlerin bitimindeki kapı önünde büyük bir sırada

1 Aynı isim Galand'da Şakabak, Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde ve Lippmann'ın Almanca çevirisinde Şakkaşık olarak geçiyor (Ç.)

2 Aynı yerin Galand'da, Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde ve Khawam'da "Barmaki ailesinden birine" ait olduğu belirtiliyor (Ç.)

oturan kapıcılara yaklaşıp Allah rızası için bir sadaka istemiş. Ona, "Sen böyle nereden geliyorsun! Ve sadece içeri girip efendimizin huzuruna çıkmakla hemen lütuflarına uğrayacağını bilmiyorsun!" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine kardeşim içeri girmiş ve büyük kapıdan geçerek geniş bir avluya, oradan da bir bahçeye çıkmış. Bu bahçede en güzel ağaçlar ve ötücü kuşlar varmış. Avlu da en güzelinden beyaz, siyah mermerle döşenmiş; bahçe, insanoğlunun gözünün benzerini görmediği kadar bakımlı imiş. Çevresini boydan boya çeviren kameriyeler mermer kaplıymış, arkasında da öğle sıcağında oturanlara gölge sağlayacak ipek perdeler asılı imiş. Kardeşim yürümesini sürdürmüş ve zemini mavi, yeşil ve sarı renklerle, üzerlerine yapraklarla çiçeklerin birbirine karıştığı desenler işlenmiş porselen karolarla döşenmiş büyük salona girmiş. Salonun ortasında kaymaktaşıdan yapılmış, oldukça tatlı bir ses vererek akan suyun boşaldığı bir havuz varmış. Döşemenin yüceltisinde, desenleri harika renklerle oluşturulmuş bir halıyla kaplı büyücek bir şilte üzerinde, altın işlemeli ipek yastıklara keyfince yaslanmış, uzun beyaz sakallı, yüzü güzel bir gülüşle aydınlık, yaşlı bir ihtiyar oturuyormuş. Kardeşim yaklaşıp güzel sakallı ihtiyara, "Barış senin üzerine olsun!" diyerek selam vermiş. İhtiyar da hemen ayağa kalkarak, ona "Merhametli Tanrı'nın barışı ve iyilikleri senin üzerine olsun!" diyerek yanıt vermiş ve "Ey adını bilmediğim kişi, benden ne istersin?" diye sormuş. Kardeşim de, "Efendim, senden sadece sadaka dilerim. Çünkü açlıktan ve yoksulluktan bitkinim" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, ihtiyarın yüreği merhametle dolmuş ve kardeşimin bahtsız durumunu öğrenmekle öylesine kederlenmiş ki, neredeyse giysilerini yırtacak hale gelmiş ve "Aman yarabbi! Ben bu kentte yaşıyor olayım da, senin gibi birisi açlık içinde olsun! Gerçekten bu benim asla sabredip dayanacağım bir şey

değildir!" diye haykırmış. Kardeşim de iki elini göğsüne kaldırarak, "Allah senden razı olsun! Ve cömertliğini kutsasın!" diye haykırmış. İhtiyar, "Senin burada kalıp benim ile yemeğimi paylaşman ve soframın tuzunu tatman gerek!" demiş. Kardeşim de, "Efendim, sana teşekkür ederim, ama ben aç kalmaya daha fazla dayanamayacağım, yoksa açlıktan ölürüm!" diye haykırmış. Bunun üzerine ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve hemen gelen genç köleye, "Çabuk! Çabuk gümüş leğen ve ibriği getir de ellerimizi yıkayalım!" demiş. Kardeşim Şakalık'e de, "Ey misafirim, yaklaş da ellerini yıka!" demiş.

Bu sözler üzerine ihtiyar ayağa kalkmış ve genç köle yeniden ortaya çıkmadığı halde, görünmeyen bir ibrikten üzerlerine su akıtıyormuş gibi ellerini ovuşturmaya başlamış. Bunu görünce kardeşim Şakalık ne düşüneceğini bilememiş; ama ihtiyar sırası gelince onun da yıkanmasında ısrar edince, bunun bir şaka olduğunu düşleyerek gelip tıpkı ihtiyar gibi el yıkama hareketleri yapmaya başlamış. Bunun üzerine ihtiyar, "Hey siz oradakiler, sofrayı serin ve bize acele yiyecek getirin! Çünkü bu zavallı çok fena acıkmış!" demiş. Bu sözleri duyar duymaz birçok hizmetkâr belirmiş ve oradan oraya koşuşmaya başlamışlar; hepsi sanki sofrayı kuruyor, üzerini çeşitli yiyecekler ve ağzına kadar dolu tabaklarla donatıyor gibi hareketler yapıyormuş. Ve Şakalık, çok aç olmasına karşın, kendi kendine, fakirlerin, zengin takımının kaprislerine uymak zorunda bulunduğunu düşünmüş ve en küçük bir sabırsızlık alameti göstermemeye gayret etmiş. Bunun üzerine ihtiyar ona, "Aziz misafir, buyur şöyle benim yanıma otur! Acele gel de soframa onur ver!" demiş. Kardeşim de gelip bu hayali sofrada onun yanına oturmuş ve ihtiyar hemen tabaklara uzanarak oradan lokma lokma yemek alarak ağzına götürür, çene ve dudaklarını oynatarak bunları yer ve gerçekten çiğner gibi hareketler yapmaya başlamış; kardeşime de

"Aziz dostum, benim evim senin demektir, sofram da sofran! Onun için sıkılma, utanma, karnını doyurmaya bak! Hele şu ekmeğe bak! Ne kadar beyaz ve ne kadar iyi pişmiş, değil mi! Ne dersin?" diye sormuş. Şakalık, "Bu ekmek gerçekten çok beyaz ve de öylesine lezzetli ki, ömrümce benzerini tatmamıştım!" demiş. İhtiyar da, "İnanırım" demiş. "Bunu pişiren zenci kadın pek ustadır, onu ben beş yüz altın dinara satın aldım! Fakat, aziz misafirim, fırında pişirilmiş, kare şeklinde kesilmiş şu tereyağlı, kıymalı yemekten de buyursana! İnan ki bunu yaparken aşçı, ne iyice kıyılmış eti sakınmış, ne ayıklanmış ve iyice ufalanmış unu, ne de kakule ve karabiberi! Haydi ye! Zavallı acıkmış kişi! Ve bana, tadı, kokusu ve çeşnisi hakkındaki düşüncelerini söyle!" demiş. Kardeşim de, "Bu mantı damağıma tat, kokusu içime ferahlık verdi. Aşçının marifetine gelince, size diyebilirim ki, hükümdarın sofrasında bile benzer tadı bulamazsınız!" demiş ve bu sözleri söyleyerek Şakalık, çiğner gibi çenelerini oynatmaya, yanaklarını hareket ettirerek yutkunmaya başlamış; sanki bütün bunları gerçekten yemek yiyor gibi yapıyormuş. İhtiyar, "Beni ne kadar memnun ettin değerli misafirim! Ama bu övgüleri hak etmediğimi düşünüyorum; sana daha ne ikram etsem ki? Şu sol yanında bulunan fıstık, badem, pirinç, kuru üzüm, tarçın ve karabiber ve de kıyılmış kuzu ciğeri karışımıyla doldurulmuş kızartılmış tavuğa ne dersin? Hele hoş kokusuna ne buyurursun?" demiş. Kardeşim, "Allah! Allah! Bunların kokusu ne güzel, tadı ne hoş, çeşnisi ne mükemmel!" diye haykırmış. İhtiyar, "Gerçekten, sen benim mutfağım hakkında çok nazık ve hoşgörülü konuşuyorsun! Ben de, sana şu eşsiz yemekten kendi elimle tattıracağım!" demiş ve sanki sofrada bulunuyormuşçasına bir tabaktan bir lokmalık yemek almış gibi elini kardeşimin ağzına doğru uzatmış ve bu sırada ona, "Al bu lokmayı ye! Aziz misafirim, bana iştah açıcı salçası içinde yüzen bu patlıcan dolması hakkındaki fikrini açıkla!" diyormuş. Kardeşim de boynunu uza-

tarak, ağzını açarak lokmayı yutmuş gibi yapmış ve gözlerini zevkten kapatarak, "Ya Allah! Bu ne hoş ve sindirimi ne kolay yemek böyle! Duyulmadık bir zevkle ifade etmek isterim ki, senin evinin dışında böylesine lezzetli patlıcan dolması yemedim! Usta ellerle kıyılmış kuzu eti, haşlanmış nohut, şam fıstığı, kakule tanesi, hindistan cevizi, karanfil, zencefil, karabiber ve kokulu etlerle doldurulmuş ve koku ve lezzet veren bütün bu şeyler nasıl ölçülü kullanılmış, onun da farkındayım!" demiş. İhtiyar, "Açlığını ve nezaketini düşünerek senin bu tabakta bulunan kırk patlıcan dolmasını yutmanı rica edeceğim!" demiş. Kardeşim de, "Bunların hepsini yiyip bitirmek benim için hiç de zor değil! Çünkü bunlar sütannemin göğsü kadar nefis ve damağımı genç kız parmaklarından da hoş okşuyor!" demiş. Ve kardeşim her bir patlıcan dolmasını birbiri ardından alarak yutuyor ve başını sallayarak ne kadar hoşlandığını belirtiyor ve dilini damağına yapıştırarak ağız şaklatıyormuş. Ve kendi kendine tüm bu yemekleri düşleyerek, açlığı katlanılmaz bir hale geliyormuş; ve yine kendi kendine, bütün bu yemekler yerine açlığını bastırmak için sadece öğütülmüş bakladan ya da mısırdan yapılmış kuru bir ekmek yese de razı olacağını düşünüyormuş. Ama bu duygusunu belirtmemek için de çaba sarf ediyormuş.

O sırada ihtiyar ona "Değerli misafirim, konuşmaların yüksek düzeyde ve şahların ve büyük kişilerin huzurunda yemek yemeye alışık birinin konuşmaları! Ye dostum, afiyetler olsun, hazmı kolay olsun!" diyormuş. Kardeşim de, "Gerçekten, et yemeklerinden artık epeyce yedim!" yanıtını veriyormuş. O zaman ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve "Hey oradakiler! Bu tabağı kaldırın! Ve bize tatlı getirin! Tüm tatlılardan, reçellerden ve seçkin meyvelerden getirin!" diye seslenmiş. Bunu duyan genç hizmetçiler hemen oraya buraya gidip gelmeye ve ellerini hareket ettirmeye başlamışlar ve ellerini yuvarlayarak yukarı kaldı-

rıp başları üzerinde tutmuşlar ve sanki ardarda sofraya değiştirir gibi davranmışlar. Sonra ihtiyarın bir el hareketiyle çekilip gitmişler. İhtiyar da kardeşim Şakalî'ye, "Şimdi aziz misafirim, tatlıya sıra geldi. Evvela hamur işlerinden başlayalım! Şu ince hafif sapsarı hamurdan yapılmış altın gibi sarı, yuvarlak ve badem, şeker ve narla donanmış olarak tabakta gördüğün kadayıf tatlısına ne dersin! Allah aşkına bir iki tanesini tat! Ne dersin? Şurup tam kıvamını bulmuş mu, tarçın tozu üzerine yeterince serpilmiş mi? İnsan hiç bıkmadan bunlardan on beş tane yiyebilir; ama şu işlemeli bakır tabaktaki künefeye de yeterli yer ayırmalı! Bak, benim tatlıcıbaşım ne kadar usta! Şu hamur yumağını ne kadar sanatkârca yuvarlamış! Allah aşkına! Acele et de, şurubu akıp gitmeden damağında tadını duy! Ne kadar narin! Bak! Üzerine gülsuyu ve dövülmüş fıstık serpilmiş şu muhallebiye bak! Şu porselen tabaktaki dövülmüş kaymağa, onun portakal çiçeği suyuyla ve diğer hoş kokularla oluşturulmuş lezzetine bak! Ye, aziz misafirim, sakınmadan elini tabaklara daldır!" demiş. Ve ihtiyar sanki gerçekmiş gibi, elini ağzına oburca götürerek, yutarak kardeşime örnek oluşturuyormuş. Kardeşim de onu mükemmel taklit ediyor, ama aslında gerçekten oburluk ve açlık duyarak ağzından sular akıtıyormuş.

İhtiyar, "Şimdi de reçellere ve meyvelere geçelim! Reçelden yana, benim aziz konuğum, sırf görebildiklerini seçme sıkıntısına katlanman yeter! Şurada önünde, kuru şekerlemeler var, şurada reçeller! Öbürleri de gönlümü çekiyor ya, ben sana kendi tercihim olan kuru şekerlemeleri tavsiye ederim. Geniş, ince dilimler şeklinde sıralanmış, ağızda eriyiveren, albenisi olan şu saydam ve pırıl pırıl kayısı şekerlemesine bak! Şu şekerle billurlaşmış, amberle kokulandırılmış ağaçkavunu şekerlemesine bak! Ya da goncagül şekli verilmiş, gülün taçyaprağı ya da portakal çiçeğinin taçyaprağı şeklindeki keklere bak! Şu, hele şu, bir gün

*Şakalık ve Yaşlı Adam Hayali Yemek Sofrasındayken
(H. J. Ford)*

benim ölümüne neden olacak! Ötekileri bir an bir yana bırak da, kıyılmış badem ve karanfil tanesiyle süslenmiş şu hurmadan yemeye bak! Bunu bana Kahire'den getiriyorlar. Çünkü Bağdat'ta çok iyi yapamıyorlar. Bundan dolayı Kahire'deki dostla-

rımdan birine bana bu lezzetli tatlıdan yüz çömlek göndermesi için ricada bulundum. Ama her ne kadar iştahın ve acele yiyişin beni son derece onurlandırıyor da, pek hızlı gitme! Senden özellikle üzerine dövülmüş ceviz dökülmüş, miskle kokulandırılmış şu havuç şekerlemesi üzerindeki görüşlerini açıklamamı istiyorum!" demiş. Kardeşim Şakalık, "Oh! Bu tatlı benim tüm düşüncelerimin ötesindedir ve damağım onun verdiği tatların tapınağıdır. Ama benim zevkime göre, içine konan misk biraz fazla kaçmış!" demiş, İhtiyar da ona, "Oh hayır, oh hayır! Hayır ben öyle bulmuyorum; aksine! Ben bu kokuya alışkınım, ambe-re de! Ve aşçılarım ve tatlıcılarım, bunlardan yediğim tüm şekerlemelere, hamur işlerine ve tatlılara bol bol katmak için emir almışlardır. Misk ve amber ruhumu uyanık tutan iki destektir" diye yanıt vermiş.

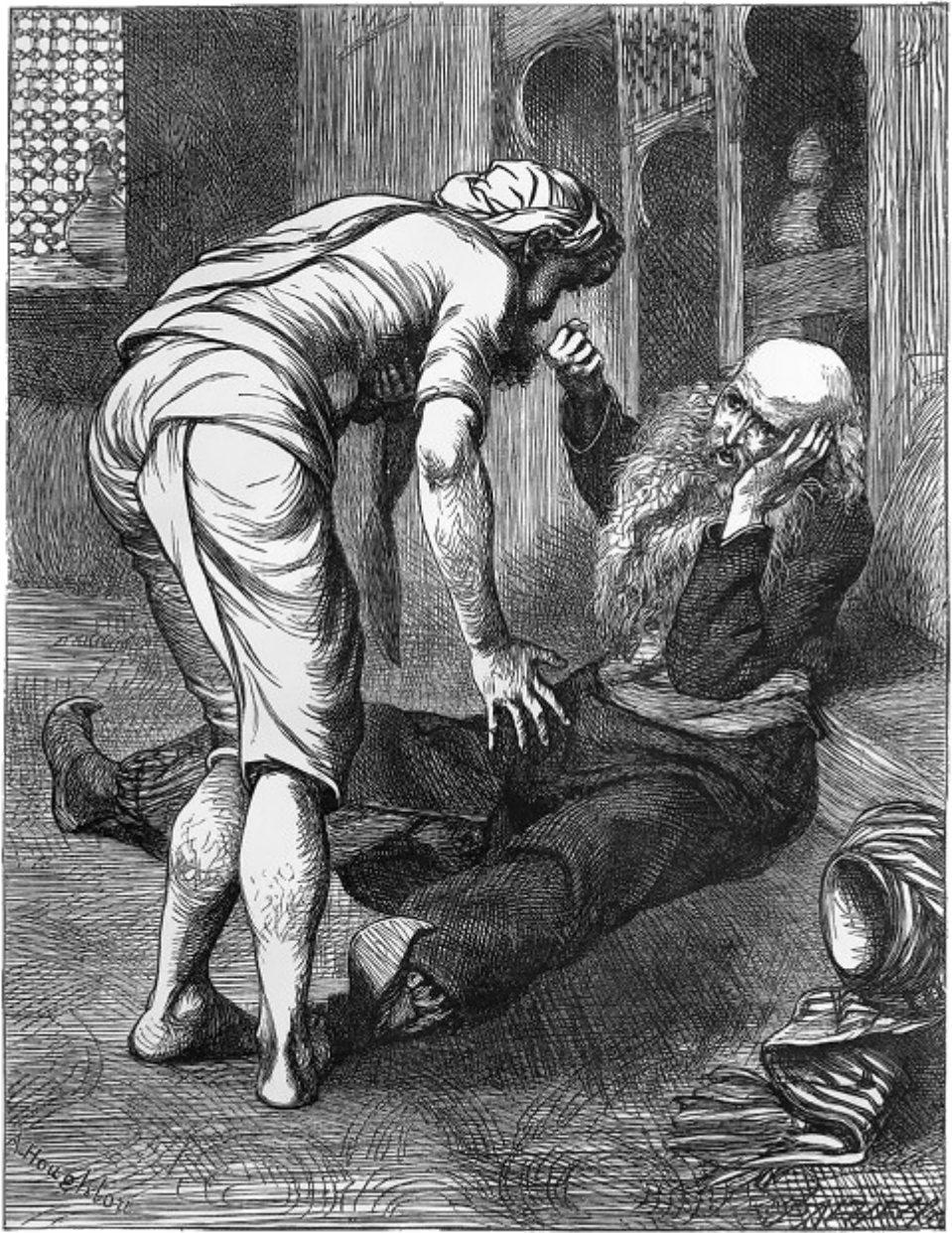
İhtiyar, "Ama sakın bu meyveleri unutma! Zira anlıyorum ki, midende daha yer var. İşte limonlar, muzlar, incirler, taze hurmalar, elmalar, ayvalar, üzümler ve daha niceleri karşında! Ve yine işte taze bademler, fındıklar, taze cevizler ve diğerleri! Ye, benim değerli misafirim!" diyerek sözünü sürdürmüştü.

Ama kardeşim, hava çiğnemekten yorulan çenelerini artık oynatamaz olmuş; midesi de bütün bu güzel şeylerin durmadan hatırlatılmasından görölmedik şekilde tahrik edilmiş olarak, "Efendim size doyduğumu ve gırtlığımdan bir lokma daha bir şey geçmeyeceğini itiraf etmek zorundayım!" demiş. İhtiyar da, "Senin bu kadar tez doymuş olmana çok şaşıttım! Öyleyse içelim! Henüz içmeye başlamadık!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine ihtiyar el çırpmış, yenleri ve giysilerinin uçları özenle kıvrılmış genç çocuklar koşup gelmişler ve her şeyi kaldırır, sonra da sofraya iki bardak, sürahiler, kulpsuz testiler ve ağır ve değerli çömlekler koyar gibi hareketler yapmışlar. Ve

ihtiyar, sanki bardaklara şarap doldurur gibi yaparak bunlardan birini kendi eline almış, diğerini de kardeşime sunmuş. O da bunu memnurlukla alıp ağzına götürmüş ve içer gibi yapmış ve "Allah! Ya Allah! Ne hoş bir şarap bu!" demiş. Ve duyduğu zevkle göğsünü okşar gibi bir hareket yapmış. Ve ihtiyar yıllanmış şarap dolu büyük bir testiye eline alır gibi yapmış ve oradan zarif bir hareketle güya bardağına şarap doldurmuş. Kardeşim de güya yeniden içmiş. Kardeşim bütün bu içtiklerinin verdiği sarhoşlukla iyice başı dönmüş gibi davranasıya kadar bu şekilde içmeye uzun süre devam etmişler. O duruma gelmiş gibi olunca da başını sallamaya ve biraz fazla neşeli konuşmaya başlamış. Ve kendi kendine, "İşte şimdi bu ihtiyardan bana çektiirdiği sıkıntıların intikamını alma zamanı geldi!" diye düşünmüş.

Bunun üzerine kardeşim, tamamen sarhoş olmuş gibi, birdenbire ayağa fırlamış; elini öylesine yukarı kaldırmış ki, koltukaltı görünmüş; kolunu şiddetle indirirken elinin ayasıyla ihtiyarın ensesine öyle şiddetli bir tokat vurmuş ki salon çınlamış ve kolunu yeniden yukarı kaldırarak bu kez ilkinden de şiddetli ikinci bir tokat indirmiş. O zaman ihtiyar büyük bir hiddete kapılmış ve "Ey tüm yeryüzü yaratıklarının en sefili! Ne yapıyorsun sen?" diye haykırmış. Kardeşim Şakalık, "Başımın tacı efendim! Ben senin lütuflarınla donattığın, evine kabul ettiğin; hükümdar sofralarında bile tadılamaz en nefis yemeklerle sofranda ağırladığın; şekerlemeler, hoşaf lar, hamur işleriyle ağzını tatlandırıdığın, en eski ve en değerli şaraplarla ateşli susuzluğunu yatıştırdığın itaatkâr kölenim! Ama ne yapsın efendim? Bu kölen sunduğun şaraplardan o kadar çok içti ki sarhoş oldu ve istemeyerek elini efendisine kaldırdı. Ama, sen bu kölene acı! Ve ruhun onunkinden yüksek olduğu için bu çılgınlığını bağışla!" diye yanıt vermiş.

Şakallık Yaşlı Adama Tokat Attığında
(A. B. Houghton)

Kardeşimin bu sözlerini duyunca, ihtiyar öfkeleneneceği yerde, yüksek sesle ve uzun uzun gülmüş; sonunda Şakalık'e, "Uzun zamandır, tüm yeryüzünde, çok tuhaf ve çok hoş diye tanınmış insanlar arasında, senin gibi şakadan anlar, senin kadar dayanıklı birini arıyordum! Kimse benim şakalarım ve latifelerime bu denli uzun süre dayanamadı. Sen, bugüne kadar, benim doğama ve zevkime uyabilen, münasebetsizliklerime sonuna kadar sabreden ve şakanın tadına vararak oyuna katılmasını bilen tek kişisin! Böylece, sadece seni bağışlamakla kalmıyor, hemen şimdi gerçek bir sofrada benimle birlikte adını andığımız tüm yemekleri, tüm tatlıları ve tüm meyveleri gerçekten yemeni istiyorum. Ve bundan sonra da asla senden ayrılmayacağım!" diyerek sözlerini bitirmiş.

Ve bu sözleri söyleyerek ihtiyar, genç kölelerine, gerçekten hiçbir şeyi noksan bırakmadan, hemen her şeyi getirmelerini emretmiş. Bu emri de gecikmeksizin yerine getirilmiş.

Yemekleri yiyip tatlılarla, şekerlemelerle de ağız tatlandırdıktan sonra, ihtiyar kardeşimi kendisiyle birlikte sırf içki içmek üzere kullanılan ikinci bir salona geçmeye davet etmiş. Ve daha oraya girdikleri anda düzenli çalgı sesleriyle ve hepsi aydan güzel beyaz esirelerin şarkılarıyla karşılandıkları gibi; bu genç şarkıcılar, kardeşim ve ihtiyar en nefis şarapları ağız tadıyla içerlerken, çeşitli makamlarda türlü şarkılar söylemişler; yapılan ara taksimleriyle seslere değer kazandırmışlar ve hayranlık uyandırıcı bir üslûp ortaya koymuşlar. Sonra, kimileri hafiften, kanatları kıvrak ve kokulu kuşlar gibi dansetmişler. Ve o günün şenliği, öpücükler ve bir rüyadakiniden daha nefis zevkler tadılarak sona ermiş.

O günden sonra, ihtiyar, kardeşime sağlam bir dostlukla bağlanmış; onu en gönülden, en ayrı kalınmaz dostu bilmiş ve onu ha-

tırı sayılır bir sevgiyle sevmiş; ona her gün yeni ve her defasında daha kıymetli armağanlar vermiş. Birlikte yiyip içmekten, zevk içinde yaşamaktan bıkmamışlar; bu, böylece yirmi yıl sürmüş.

Ama bahtın yazısı yerine getirilmek içindir. Bu yirmi yıl sonunda, ihtiyar ölmüş ve vali mirasçı bırakılmadığından hemen tüm malını zoralarına uğratmış ve gelirine el koymuş. Bunun üzerine kardeşim valinin kötü niyetlerinden ve kovuşturmaya uğramaktan korkarak kaçmak zorunda kalmış; selameti kentimiz Bağdat'tan ayrılmakta bulmuş.

Kardeşim Şakalık böylece Bağdat'tan çıkarak gezilere koyulmuş ve Mekke'ye gidip hac görevini yerine getirmek için çölü geçmeye karar vermiş. Ancak bir gün, bu maksatla katıldığı topluluk, bedevi Araplar'ın, yol kesen haydutların, Tanrı'nın barışı ve duası üzerine olası Peygamber'in önerilerine uymayan kötü Araplar'ın saldırısına uğramış. Hepsi soyulmuş ve esir edilmiş ve kardeşim bu bedevi haydutların en belalisinin eline düşmüş; bu Arap onu alıp uzaktaki kabilesine götürmüş ve kölesi yapmış. Her Allah'ın günü onu dövüyor ve ona her türlü işkenceyi yapıyor ve ona, "Sen kendi ülkende çok zengin olmalısın! Fidyeni getirt! Yoksa sana en kötü işkenceleri yaparım; ölümün de benim elimden olur!" diyormuş. Kardeşimse inliyor ve ağlayarak, "Vallahi! Benim hiçbir şeyim yok, ey Arap Şeyhi! Ben zenginliğe giden yoldan bile haberli değilim! Her şeyden yoksunum! Şimdi senin kölen ve malınım! Tüm olarak senin elindeyim. Bana istediğini yap!" diye yanıt veriyormuş.

Öte yandan, bedevinin çadırında, kadınlar arasında seçkin, siyah kaşlı ve gece siyahı rengine gözleri olan bir eşi varmış. Kadın çiftleşmede sıcak ve yakıcı imiş. Böylece kocası bedevi çadırından her uzaklaştığı sırada, kardeşimi çağırıp, Arap çöllerinin bir ürünü olan tüm bedenini kendisine sunma önerisinde bulunmak-

ta kusur etmezmiş. Kardeşim Şakalık'e gelince, hepimizin tersine, kısırağa binmekte ve üzerinde takla atmakta pek ünlü değildir. Bundan dolayı, bedevi kadının önerilerini Allah korkusundan hep geri çevirmiş. Bununla birlikte, günlerden bir gün, bu alev saçan bedevi güzeli, kardeşim Şakalık'in cinsel direncini, kalçalarının kıvrak hareketleriyle, göğüslerinin ve karnının ahenkli kıvrılışlarıyla yöresinde dolaşarak kırmış. Kardeşim onu almış, onunla işin koşullarına uygun oynaşmalarda bulunmuş, sonra da kucağına çekivermiş. Ve bu durumda birlikte öpüşüp dururlarken belalı bedevi çıkagelmiş ve tüm manzarayı gözleriyle görmüş. O zaman dehşet dolu bedevi belinden bir devenin boynunu tek vuruşta bedeninden ayıracak kadar keskin bir bıçak çıkararak ilkin kardeşimin zina öpüşmelerini yapmış dudaklarını kesip ağzına sokmuş ve, "Allah belanı versin, alçak hain, sonunda karımı yoldan çıkardın!" diye haykırmış. Bu sözleri söylerken, bedevi, kardeşim Şakalık'in hâlâ sıcak olan zebbini yakalamış; bunu ve iki yumurtalığını bir vuruşta dibinden kesmiş. Sonra Şakalık'i ayaklarından sürükleyerek bir devenin sırtına atmış ve bir dağın tepesine götürerek oraya bırakmış; ve onu ölme terk ederek ayrılmış.

Bu dağ hacca gidenlerin yolunun üstünde bulunduğundan, Bağdat'tan yola çıkan hacı namzetleri, oradan geçerlerken, onu bulmuşlar; onun şakalarıyla kendilerini güldüren "Çatlak Çömlek" Şakalık olduğunu anlamışlar. Ona, yiyecek, içecek verdikten sonra hemen bana gelip haber verdiler.

Bunun üzerine, ben, ey Emir-ül-Müminin, onu aramaya koyuldum; bulup omzumda taşıyarak Bağdat'a getirdim. Sonra yaralarını iyileştirdim ve ömrünün sonuna kadar yetecek imkân sağladım.

Ve işte böylece ben ey Emir-ül-Müminin, senin ellerindeyim ve sana altı kardeşimin öykülerini az sözcük kullanarak büyük bir aceleyle anlattım. Oysa pekâlâ uzun uzadıya anlatabilirdim. Ama senin sabrını kötüye kullanmamak için çekingen davranmayı yeğ tuttum. Sonra da sana konuşmayı ne kadar az sevdiğimi göstermek ve kardeşlerim için sadece bir kardeş değil, aynı zamanda bir baba olduğumu kanıtlamak istedim. Zaten, suskun anlamında Es-Samet derler bana! Başka türlü davransaydım, bu ismin sakladığı erdem yitip giderdi...

Bu hikâyeyi duyunca, diye berber çağrılılara anlattıklarını sürdürmüş: Halife Muntasır Billâh katıla katıla güldü ve bana, "Gerçekten ey Samet! Sen çok az konuşan birisin! Densizlik yapmaktan, meraklı davranmaktan ve kötü niteliklerden çok uzaksın! Ama benim de kendimce uygun gördüğüm nedenlerden ötürü, senin hemen Bağdat'ı terk edip başka bir yere gitmeni istiyorum; Özellikle bu dileğimi hemen yerine getir!" demiş. İşte halife, beni böylece sürgün etti; haksızca ve bana böylesi bir cezanın nedenini açıklamadan!

Bunun üzerine, ben, efendiler, tüm ülkeleri ve tüm iklimleri do-laştım. Bu böylece Halife Muntasır Billâh'ın ölümüne ve onu izleyen Halife El-Muntasır'ın saltanatı başlayıncaya kadar sürdü. Bunun üzerine Bağdat'a döndüm; ama gördüm ki, tüm kardeşlerim ölmüş. İşte tam bu sırada, biraz önce bizi bahtsızca bırakıp giden genç adam beni başını traş ettirmek üzere evine çağırdı. Ve, söylediklerinin tam tersine, sizi temin ederim ki efendiler, ona çok büyük iyilikte bulundum; öylesine ki ona sağladığım yardım olmasaydı belki de genç kızın babası olan kadı tarafından cezalandırılıp öldürülmüş olacaktı. Onun benimle ilgili olarak söyledikleri tamamen iftiradır ve benim meraklı, densiz, geveze, kaba kişilikli ve nezaket ve zevkten mahrum olduğum üstüne söylediklerinin hepsi tümüyle yanlış, yalan ve hayalidir;

burada bulunanlar, bunu böyle bilmelidir, demiş.

İşte, ey bahtıgüzel şahım, Çinli terzinin hükümdarına yedi bölümde anlattığı öykü böyleymiş, diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazat. Sonra da eklemiştir:

Berber Es-Samet, öyküsünü bitirince, biz tüm çağrılılar bu insanı şaşırtan berberin gerçekten ne kadar geveze olduğunu anladık ve yeryüzünde görülen tüm berberlerin en densizi olduğuna inanmak için daha fazla onu işitmek lüzumunu duymadık; ve işittiklerimizden başka hiçbir kanıta gerek görmeden, Bağdatlı topal gencin bu berberin kurbanı olduğuna da kanaat getirdik. Bunun üzerine, anlattığı tüm öykülerin bizi çok eğlendirmesine karşın, yine de bu berberin hemen cezalandırılması gerektiğine hükmettik. Bağırıp çağrılarına karşın onu tuttuk, farelerin cirit attığı karanlık bir odaya hapsedtik. Ve biz, çağrılılar, kendi şenliğimize ve yiyip içmemize ikinci ezanı okunasıya kadar devam ettik. Ve ancak o zaman her birimiz çekildik ve ben, karıma yiyecek bir şeyler vermek üzere eve döndüm.

Ama, eve geldiğimde, karım bana sırtını çevirdi; kötü bir ruhsal durumdaydı ve bana, "Bütün gün beni bırakıp gitmen içine sindi mi? Sen orada zevkten dört köşe eğlenir ve ferahlarken beni evde böylece tek başıma, mahzun ve acınacak halde bırakman doğru mu? Bunun için, beni hemen evden çıkarıp günün geri kalan bölümünde gezdirmezsen, artık meselenin sen, ben ve kadı arasında çözümlenmesi gerekir! Geciktirmeden senden boşanma talebinde bulunacağım!" dedi.

Bunun üzerine ben, kötülüğü ve ev içinde kavgayı sevmediğimden, barışı sağlamak için, yorgunluğuma karşın, karımı gezdir-

mek üzere dışarı çıktım. Gün batıncaya kadar sokakları ve bahçeleri dolaştık.

İşte tam o sırada, eve dönerken, sana ait olan küçük kamburu gördük, ey kudretli ve hamiyetli şah! Son derece sarhoş ve neşeli olan kambur, yöresini çevirenlere güzel laflar etmekte ve şu iki dizeyi söylemekteydi:

Damıtılmış, lal renkli şarapla şeffaf ve rengin kadeh arasında tercihte bulunamam ve ne diyeceğimi bilemem! Çünkü bardak, damıtılmış ve lal renkli şarap gibidir! Şarap da, şeffaf ve rengin bardak gibi!

Sonra küçük kambur, ya orada bulunanlara eğlendirici bir şaka yapmak ya da kendini çaldığı küçük tefin ahengine kaptırıp dans etmek için arada bir susuyordu. Ben ve karım da bu kamburun bize hoş bir sofrada arkadaş olabileceğini düşündük; yemeğimizi birlikte paylaşmak üzere onu evimize davet ettik. Sonra oturup birlikte yemek yedik, karım da bizimle birlikte kaldı; çünkü bu küçük kamburla birarada kalmanın, tam bir erkeğin yanında kalmakla bir olmadığını düşünüyordu; yoksa bir yabancıyla birlikte yemek yemek üzere orada kalmazdı.

Ve işte o sırada karım, kamburla eğlenme fikrine kapıldı ve ağzına koca bir balık lokması soktu ve onu boğdu.

Ve o zaman, ey kudretli hükümdar, ölü kamburu aldık ve burada bizimle olan tabibin evine bırakarak ondan kurtulduk. Ve Yahudi tabip, kendince, onu saraya azık sağlayan zatın evine atmış; o da, kendince Kıpti simsarı sorumlu kılmış.

Ve işte, ey hamiyetli şahım, bugün senin huzurunda söylenen öykülerin en harikası budur. Ve kuşkusuz, bu berberin ve altı kardeşinin öyküleri, kambur öyküsünden daha şaşırtıcı ve daha zevk vericidir.

Terzi anlatışını bitirince, Çin hükümdarı ona, "Gerçekten, kabul etmeliyim ki, ey terzi, senin öykün, benim zavallı kamburumun öyküsünden daha ilginç ve daha anlamlıdır. Ama bu insanı şaşırtan berber, o nerede? Siz dördünüz hakkında bir karar almadan önce, ilkin onu görmek ve dinlemek istiyorum. Dünden beri ölmüş bulunduğuna göre, kamburumuzu gömmeyi ondan sonra düşüneceğim. Ve yaşarken bizi o kadar eğlendirdiği, öldükten sonra bile, bu total gencin, berber ile altı kardeşinin öykülerini ve öteki üç öyküyü işitmek fırsatını bana sağlayarak neşelenmemeneden olduğu için, ona güzel bir mezar yaptıracağız!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, mabeyincilerine, terziyi alıp berberi aramaya gitmelerini emretmiş. Ve bir saat sonra, terzi ile mabeyinciler, gidip berberi atıldığı karanlık odadan kurtarmışlar, onu saraya getirip hükümdarın huzuruna çıkarmışlar.

Hükümdar, berberi incelemiş ve onun yüzü kapkara, sakalı ve kaşları bembeyaz, kulakları delik ve sarkık, burnu şaşırtıcı uzunlukta, kasıntılı ve mağrur tavırlı, en az doksan yaşında biri olduğunu görmüş. Bunu görünce, Çin hükümdarı, kahkahalarla gülmeye başlamış ve ona, "Ey sessiz kişi! Bana, senin harika öyküler anlatmasını bildiğini söylediler. Bu kadar iyi bildiğin bu öykülerin birkaçını bana da anlatmanı istiyorum!" demiş. Berber, "Ey zamanın hükümdarı, benim niteliklerimi anlatırken seni aldatmamışlar. Ama, her şeyden önce, hepsi biraraya toplanmış olan bu Hristiyan simsar, bu Yahudi, şu Müslüman ve şu yerde yatan kambur, burada ne arıyorlar, onu öğrenmek isterdim. Ve de bu garip toplantının nedenini?" demiş. Çin hükümdarı da pek

çok gülerek ona, "Senin tanıdığın kimseler olmayan bu kişiler hakkında neden bana soru soruyorsun?" deyince, berber "Sadece densiz bir konuşmacı olmadığımı, benimle ilişkisi olmayan şeylerle asla ilgilenmediğimi, hakkımda anlatılan son derece geveze olduğum ve diğer iftiralardan tamamen uzak bulunduğumu hükümdarıma göstermek için soruyorum. Ve bil ki, üzerimde taşıdığım bu Es-Samet unvanına layık bir kişiyim ben! Şairin dediği gibi:

Birinin bir lakapla anıldığını görür de, iyice araştırırsan, bu lakabın ona boşuna verilmediğini anlarsın!"³

Bunun üzerine hükümdar, "Bu berberden çok hoşlandım. Bundan dolayı, ona kamburun öyküsünü, sonra Hristiyan'ın anlattığı öyküyü, Yahudi'nin anlattığını, kahyanın anlattığını ve de terzinin anlattığını yeniden anlatmak istiyorum!" demiş ve hiçbir ayrıntısını atlamadan berbere tüm bu öyküleri anlatmış. Ancak burada tekrarlananın yararı yok.

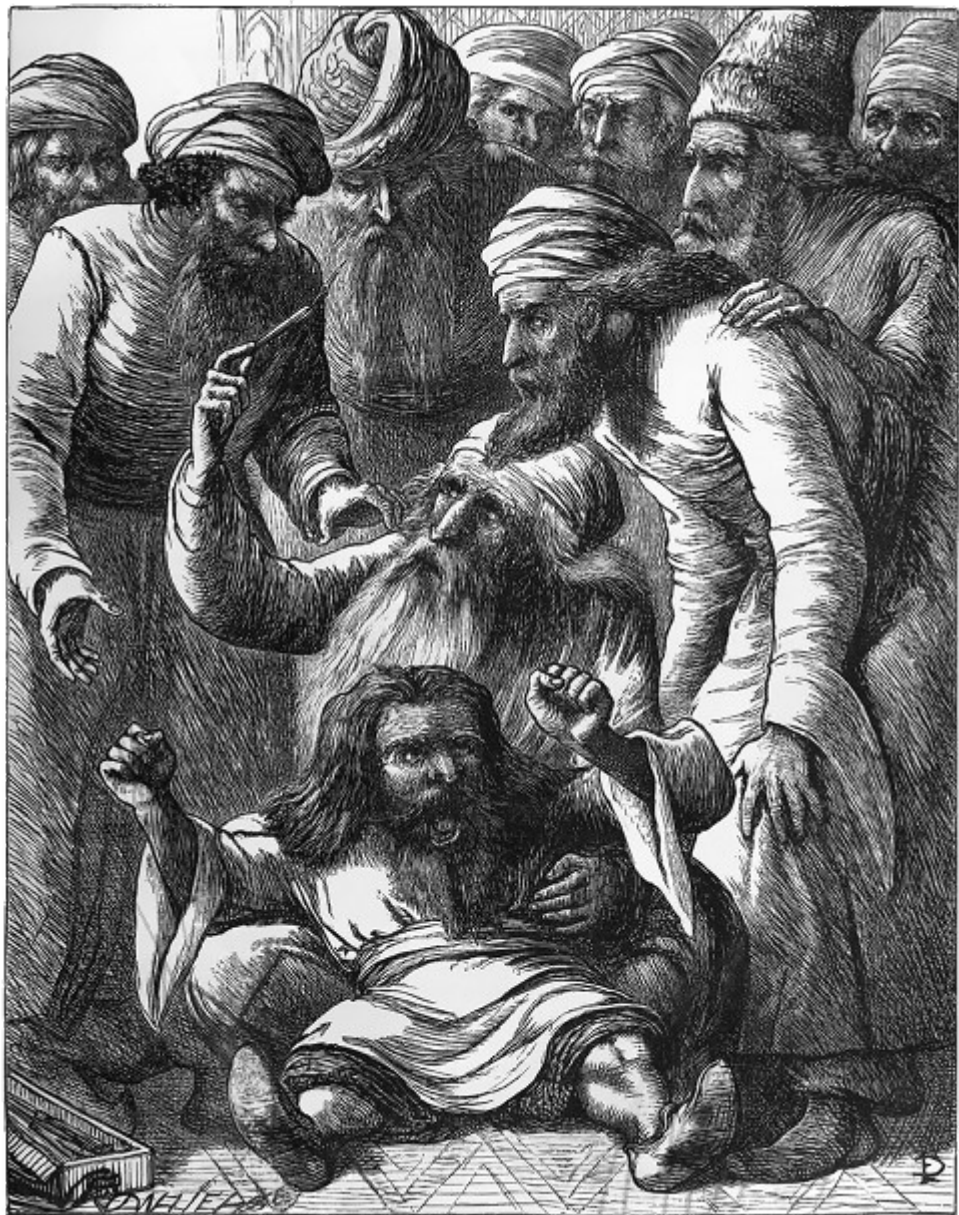
Berber bu öyküleri işitip kamburun ölüm nedenini de anlayınca, başını ağır ağır sallayarak, "Vallahi! Bu duyduklarım beni çok şaşırttı. Şu ölü kamburun üstündeki örtüyü kaldırın da, onu bir de ben göreyim!" demiş. Ve berber, kamburun cesedinin üstü açılınca, yaklaşıp yere oturmuş, kamburun başını dizlerine koymuş, yüzüne dikkatle bakmış. Ve birdenbire öyle bir kahkaha koparmış ki, bu gülüşün patlamasının etkisiyle arka üstü yere düşmüş. Sonra da, "Gerçekten, herkes bir nedenle ölür; bu kamburun ölüm nedeni ise, şaşırtıcı şeylerin en şaşırtıcısı olsa gerek! Ve de hükümdarın arşivlerinde altınsuyuna batırılmış kalemle

3 Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde, "If any man earned a name – I deem him worthy of the same" şeklindedir (Ç.)

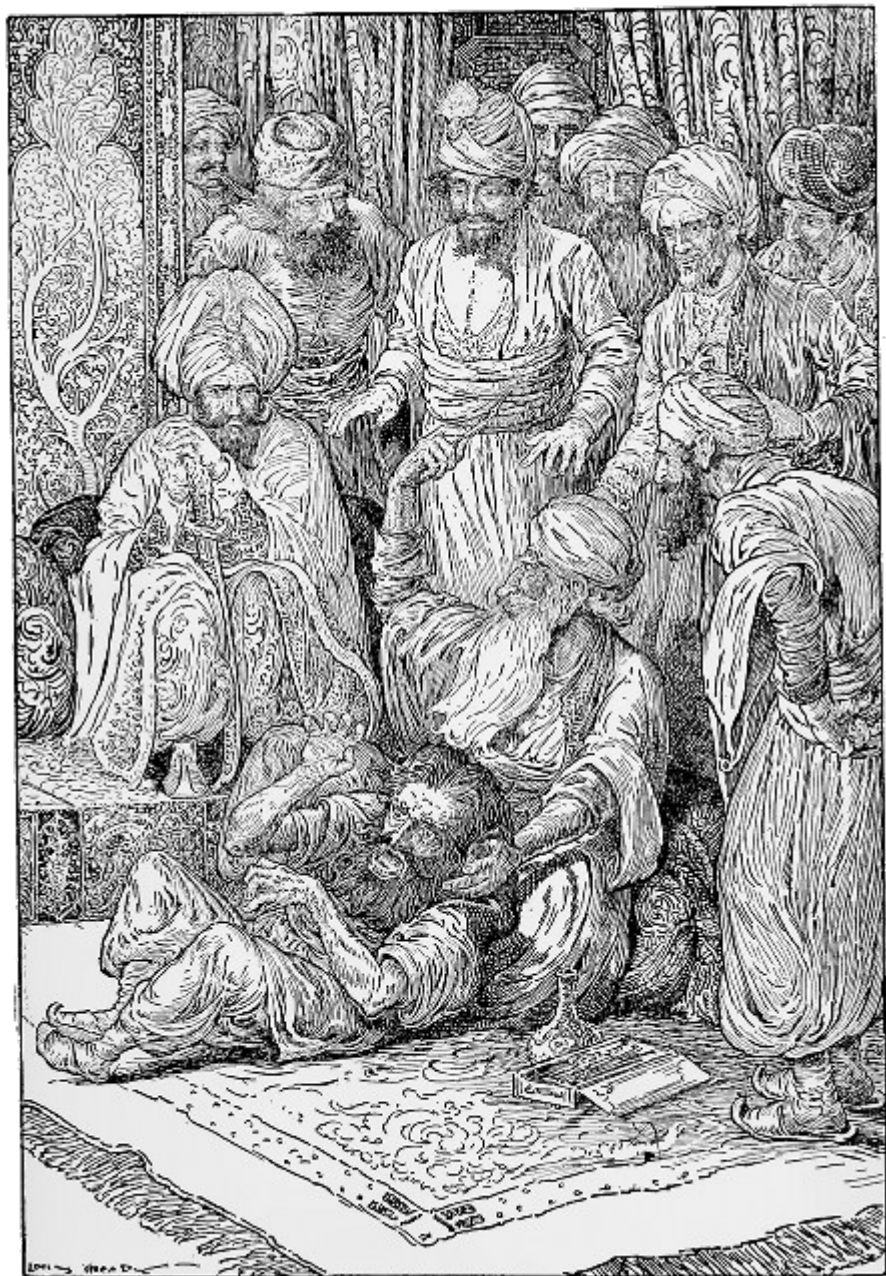
yazılıp saklansa yeridir; böylece gelecek kuşaklar bilgi edinirler!" demiş.

Hükümdar, berberin bu sözlerini işitince çok şaşırmış ve "Ey berber, ey Sessiz Kişi! Bu sözlerinin anlamını bize açıkla!" demiş; o da, "Ey hükümdarım, senin lütufkâr ve hayırsever varlığına yemin ederim ki, kamburun henüz hayatta! Ve şimdi bunun böyle olduğunu göreceksin!" diye yanıt vermiş. Ve hemen belindeki kemerden içinde merhem bulunan küçük bir şişe çıkarmış ve kamburun ensesine sıvamış ve boynunu yün bir kumaş parçasıyla sarmış ve terleme sağlayasıya kadar beklemiş. Bunun üzerine kemerinden uzun bir demir kısıkaç çıkarmış ve bunu kamburun boğazına sokmuş ve oradan kamburun boğulmasına neden olan koca bir balık eti parçasını kılçığıyla birlikte çıkarmış. Ve o anda, kambur, şiddetli bir aksırıkla gözlerini açmış, tamamen kendine gelmiş; yüzünü iki elleriyle sıvazlamış ve iki ayağı üzerine sıçrayarak, "Tanrı'nın duası ve selamı üzerine olası Muhammet onun elçisidir!" diyerek haykırmış.

Bunu gören, orada bulunan herkes çok şaşırmış ve berbere büyük bir saygı duymuşlar. Sonra, bu şaşkınlıktan kurtulup eski hallerine gelince, hükümdar ve oradaki herkes kamburun yüzüne bakıp kahkahalarla gülmekten kendilerini alamamış. Hükümdar da, "Vallahi! İnanılmaz bir serüven bu! Tüm yaşantımda, bu derece garip ve olağanüstü bir şey görmedim!" demiş; sonra da, "Ey burada bulunan siz Müslümanlar, içinizde hiç öldükten sonra dirilen adam gören var mı? Doğrusu, Tanrı'nın yardımıyla, şu berber Şeyh-üs-Samet bulunmasaydı, kambur bugün gömülecekti. Ve bu hayranlık uyandıran, marifetli berberin bilgi ve niteliği sayesinde kamburumuzun hayatını kurtardık!" diye eklemiş. Ve orada bulunanların hepsi, "Doğru söylüyorsun hükümdarım! Bu serüven, harikaların harikası ve mucizelerin mucizesidir!" demiş.

*Berber Kılçığı Kamburun Boğazından Çıkardığında
(E. Dalziel)*

*Berber Kılçığı Kamburun Boğazından Çıkardığında
(Louis Rhead)*

Bunun üzerine Çin hükümdarı, neşe içinde, kamburun ve berberin öykülerinin, hemen altın harflerle yazılarak devlet arşivinde saklanmasını emretmiş; bu emri hemen yerine getirilmiş. Sonra, suçlanan: Yahudi hekime, Hristiyan simsara, saray azık sağlayıcısına ve terziye birer hilat armağan etmiş; ve bunların dördünü de kendine ve saraya hizmet etmek üzere alıkoymuş; kambur ile de dost olmalarını sağlamış. Kambura da şahane hediyeler vererek, onu zenginliğe boğmuş ve sarayın yüksek müstahdemleri arasına sokarak sofra ve içki arkadaşı yapmış. Berbere gelince, ona büsbütün başka davranmış; onu şahane bir hilatla donattığı gibi, onun için altın bir usturlap, inciler ve değerli taşlar kakılmış makaslar, usturalar yaptırmış ve onu kendisinin ve devletinin berberi ve de en candan arkadaşı yapmış.

Ve hep birlikte en tatlı, en rahat bir hayatı, tüm zevkleri kaçırان, tüm bağılılığı çökerten ölüm gelip çatana dek yaşamışlar.

"Fakat" demiş Şehrazat, Hint ve Çin adalarının hükümdarı Şehriyar'a: "Bu öykünün Güzel Enis-üc-Celis'in öyküsünden daha hayranlık uyandırıcı olduğunu sanmayın!" Sultan, Şehriyar, "Nasıl bir Enis-üc-Celis'miş bu böyle?" diye sormuş. Bunun üzerine Şehrazat şu öyküyü anlatmış:

Enis-üc-Celis ile Ali-Nur'un Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Basra tahtında vaktiyle Hali-fe Harun Reşit'e bağlı bulunan Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni adlı bir sultan varmış. Fakirleri ve dilenenleri kollar, bahtsız tebaasını merhametle ele alır ve servetini, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz Muhammet'e inananlar arasında bölüştürürmüş. Her bakımdan, erdemleri ve yiğitliği üstüne bir şairin yazdığı kasidenin başlangıcındaki şu dizelere layıkmiş:

*Mızrağının demiri kalemidir; düşmanlarının yüreği,
üzerine yazdığı kağıt! Ve kanları her zaman kullandığı
mürekkep!*

Bu hükümdarın iki veziri varmış: Birinin adı El-Muin İbni Savi, diğèrininki ise, El-Fazl İbni Hakan imiş. Ama bilmelisiniz ki, El-Fazl İbni Hakan, zamanının en cömert adamıymış, onu tüm gönüllerin sevgilisi yapan hayran olunacak bir ahlakı, çok hoş bir kişiliği ve bilim adamlarının gelip zor sorunları çözümlmek için ona danışacak kadar görüşlerine değèr verdiğı üstün nitelikleri varmış ve ülkenin tüm halkı, ayrıklık olmadan, ömrünce iyilik yapması ve kötülük yapmaktan ya da adaletsizlikten sakınması için ona dualar eder; uzun ömür ve mutlu bir yaşam dilerlermiş. İkinci vezir, İbni Savi'ye gelince, o bambaşka biriymiş: İnsanlardan nefret eder, iyilikten dehşet duyar ve kötülük ekip biçermiş; öylesine ki, onu tanıyan bir şair, hakkında bize şunları anlatmıştı:

Onu gördüm! Yaklaşmasının getirdiği kirlilikten sakınmak için toparlandım ve iğrençliğinin dokunuşundan kaçınmak için giysimin eteklerini kaldırdım. Atımdan bu kirli öğeden beni uzaklaştırıp selamete kavuşturmasını istedim!

Ve yine bu iki birbirinden farklı vezire, bir başka şairin değişik bir dizesini uygulamak olasıdır:

Soylu kişiden olma, soylu ruhlu, soylu kişiyle olunca duyduğun zevki yudum yudum tat! Zira her zaman soylu bir babanın oğlu doğuştan soyludur!

Ama, soyu soppu aşağılık, ruhu çirkin, kendisi aşağılık insan ile ilişki kurmaktan kaçın! Zira kötü tohumdan dünyaya gelmiş kişinin kendisi de kötüdür!

Halk, vezir El-Muin İbni Savi için ne denli kin ve nefret doluyorsa, vezir Fazleddin İbni Hakan için de o denli sevgi ve bağlılık gösteriyormuş. Bundan dolayı vezir Savi, iyi yürekli vezir Fazleddin'e büyük düşmanlık besliyor ve hükümdarın kafasında onun hakkında aykırı fikirler uyandırmaya yarayacak hiçbir fırsatı kaçırmıyormuş.

Böylece, günlerden bir gün Basra hükümdarı Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni, adalet dağıttığı salondaki tahtında, yöresi tüm emirler ve sarayının belli başlı ve büyük unvanlı kişileriyle çevrili oturuyormuş. O gün Basra'ya, esir pazarına, çeşitli ülkelerden bir yığın genç esirenin geldiği öğrenilmiş. Hükümdar da, veziri Fazleddin'e dönerek, ona "Bana dünyada eşi olmayan gü-

zellikte, mükemmel olduğu kadar aynı zamanda üstün nitelikleri ve tatlı bir kişiliği de olan genç bir esire bulmanı istiyorum" demiş.

Vezir Fazleddin'e yöneltilen bu sözleri duyunca, vezir Savi, hükümdarın güvenini daha çok vezir Fazleddin'e gösterdiğini anlayıp kıskançlık duyarak şahı önerisinden vazgeçirmek niyetiyle, "Ama böylesi bir cariyeye bulunabilmesi kabul edilirken, değer olarak hiç değilse on bin altın dinar harcanması göze alınmalıdır!" diye haykırmış. Bunu duyan hükümdar, bu güçlük karşısında daha da hırslanarak hemen haznedarını çağırtmış ve ona, "Hemen şimdi on bin altın dinar al ve vezirim Fazleddin İbni Hakan'a teslim et!" demiş. Haznedar da hemencecik emri yerine getirmiş. Aynı anda vezir Fazleddin, hükümdarın arzusunu tatmin etmek üzere saraydan çıkmış.

Vezir Fazleddin hemen esirler çarşısına gitmiş. Fakat, satın alırken gözetilecek koşullara uyan hiçbir esire bulamamış. Bunun üzerine esirler çarşısındaki siyah ve beyaz esirelerin alım ve satımıyla uğraşan tüm simsarları çağırıp hükümdarın istediği nite-likte genç bir esire bulmaları için tüm araştırmaları yerine getirmelerini onlara emretmiş ve "Pazara en az on bin altın dinar değerince bir esirenin getirildiği her seferinde, bana hemen haber vermelisiniz! Gelip uygun olup olmadığını göreyim!" demiş.

Ve gerçekten o günden sonra, her gün iki üç simsar gelerek vezire, ellerindeki güzel esireler hakkında haber verir olmuşlar; ancak vezir bunları beğenmeyip simsarı da esireyi de geri çeviriyormuş. Böylece, bir ay kadar bir zaman geçmiş; bin kudretsiz ihtiyarın nefsinin canlandırarak, birbirinden güzel bin kadar genç kız görmüş. Ama bunların hiçbirini hakkında karar verememiş.

Hal böyle olunca, günlerden bir gün, vezir Fazleddin, hükümdarın sarayına gidip ondan görevini gereğince yerine getirebilmesi için biraz daha beklemesini rica etme niyetiyle atına binmek üzereyken simsarlardan birinin yaklaştığını ve atının üzengisini tutarak kendisine saygılar sunduktan sonra, onuruna şu iki dizeyi okuduğunu duymuş:

Ey devletin parlaklığını arttıran ve ecdadın kurduğu eski binayı canlandıran, her zaman muzaffer büyük vezir!

Cömertliğin ve iyiliklerinle yoksullara, kahrolmuşlara can verirsin!

Ve her yaptığın Yüce Tanrı katında daima kabul görür!

Ve bu dizeleri okuduktan sonra, vezire, "Ey soylu İbni Hakan! Yenilmez Fazleddin! Bana tanımlamakla onur verdiğin esire bulundu; emrinizi beklemektedir!" demiş. Vezir de simsara, "Hemen onu saraya getir! Göreyim!" demiş. Ve vezir sarayına geri dönerek esirenin getirilmesini beklemiş; simsar, bir saat sonra, söz konusu ettiği esirenin elinden tutarak geri gelmiş. Onu tanımlamak için "Göğüsleri dik ve mağrur! Gece renkli gözlerini kapatan kahverenkli göz kapaklı, düz ve kaygın yanaklı, belli belirsiz bir gamzesi olan güler çeneli, zengin ve kıvrımlı bir kalçası ve de bir arınıninki kadar ince beli olan narin ve güzel endamlı bir kız" olduğunu söyleyebilirim. Nadir ve seçkin kumaşlara bürünmüş olarak içeri girmiş. Ey Şahım! Sana onun ağzının çiçek gibi, tükürüğünün şuruptan tatlı, yanaklarının misket cevizinin taze halindeki kırmızılıkta ve tüm vücudunun bir söğüt

dalı kadar narin ve tatlı eğilimli olduğunu söylemeyi unuttum. Sesine gelince, meltemin türküsünden daha ahenkli, bahçenin çiçeklerini yalayarak geçerken koku yüklenen meltemden daha hoşmuş.

Onu tanımlayan bir şairin şu dizelerle söylediklerine her bakımdan layıkmış:

Onun ipek gibi yumuşak bir cildi vardır; vücudu su gibi kıvrımlıdır; su gibi temiz ve dinlendirici!

Gözleri! Allah, "Güzel olsun!" demiş ve olmuşlar! Tanrı'nın eseri olduğu besbelli! Bir bakışıyla akılları bulandırır! Şarap bile o kadar etkili olamaz!

Onu sevmek! Geceleyin onu düşünmek! Ruhumu altüst ediyor, bedenimi tutuşturuyor! Gece gibi siyah, uzun, gür saçlarını, sabahın muştucusu şafağı andırır alnını düşlüyorum!

Ve bundan dolayı, çiçek gibi taze ve genç olduğundan, ona Enis-üç-Celis¹ adını vermişler imiş.

Böylece, vezir onu görünce, büyük bir hayranlık duymuş ve simsara, "Bu esirenin değeri nedir?" diye sormuş. O da, "Sahibi benden on bin altın dinar istedi. Bu değeri fazla bulmayarak kendisiyle anlaştık. Ancak, esirci bana, saydığı ve senin onun ağzından duymanı istediğim birçok nedenlerden dolayı bunun

1 Mardrus, "Enis-üç-Celis" yerine "Douce-Amie" (Tatlı Dost) olarak isminin Fransızca karşılığını kullanıyor ve bunu okuyucuya kolaylık olsun diye yaptığını söylüyor. Fransız okuyucu için sağlanan bu kolaylık Türk okuyucu için gerekli olmadığından, biz Arapça metinlerdeki özgün başlığı kullanmayı yeğledik. Khawam ise "Compagne au Doux Langage (Tatlı Dilli Dost)" kullanımını yeğliyor (Ç.)

kendisinin zararına olduğuna yemin etti" demiş; bunun üzerine vezir, "Çağır onu bana!" demiş.

Simsar hemen esirciyi aramaya koşmuş ve biraz sonra onunla birlikte vezirin huzuruna çıkmış. Vezir, o harika esirenin sahibinin, çok yaşlı, yaşlılıktan dolayı da bir deri, bir kemik kalmış, tıpkı şairin dediği hale gelmiş bir Acem olduğunu görmüş:

*Zaman ve baht beni yaşlandırdı; başım sallanıyor,
bedenim kırılıyor!*

*Zamanın kudretine ve şiddetine kim karşı koyabilir
ki?*

*Vaktiyle, dimdik ayakta idim, güneşe doğru öylece yürü-
rüdüm.*

*şimdiyse, kibirli tavırlarım yok oldu; hastalık yolda-
şım, durağanlık sahibem!*

Vezire selam vermiş; o da, "Nasıl, anlaştık mı, bu esireyi bana on bin altın dinara satıyor musun?" diye sormuş. "Zaten ben kendime değil, hükümdara satın alıyorum onu!" diye eklemiş. Yaşlı adam, "Madem ki hükümdar için satın alınıyor, ben onu, hiçbir değer önermeden armağan etmeyi yeğlerdim. Fakat, ey cömert yürekli vezir! Madem ki bana soruyorsun, sana yanıt vermek boynumun borcudur. Ve sana, söyleyeyim: Bu on bin altın dinar, çocukluğundan beri ona yedirdiğim piliçlerin, her zaman donandığı değerli giysilerin ve eğitilmesi için harcadığım paraların bile karşılığı değildir. Çünkü onu yetiştirmek için pek çok hocalar tuttum; güzel yazı yazmayı, Arap ve İran dillerinin kurallarını, sarf ve nahvini, Kuran tefsirini, hukukun esaslarını

Güzel Esirenin Satın Alınışı
(T. Dalziel)

Güzel Esirenin Satın Alınışı
(H. J. Ford)

ve kaynaklarını, ahlak ve felsefeyi, geometriyi, tıbbı, kadastroyu öğrendi; özellikle şiir sanatında, eğlendirici çeşitli musiki aletlerini çalmada ve şarkı söyleyip raksetmede üstünlük kazandı ve de tüm şairlerin ve tarihçilerin kitaplarını okudu. Ama bütün bunlar, onu daha soylu bir niteliğe ve daha zarif bir ruha yöneltmekten başka etki yapmadı; ve bundan dolayı ona Enis-üç-Celis adını verdim" demiş. Vezir ona, "Hiç kuşku yok, sen haklısın! Ama ben on bin altın dinardan fazla ödeyemem ve de onu sana tartıp hemen burada ödeyeceğim!" yanıtını vermiş. Gerçekten, vezir Fazleddin, ihtiyar Acem'in önünde hemen altınları tarttırmış; o da paraları almış. Ama, oradan ayrılmadan önce, yaşlı esir taciri vezire yaklaşmış ve ona, "Vezir Hazretleri'nden, kendisine bir tavsiyede bulunmak üzere izin vermesini rica etmekteyim!" demiş. Fazleddin de "Tabii, söyle bakayım ne diyeceksen!" demiş. O zaman ihtiyar ona, "Efendimiz vezire, Enis-üç-Celis'i hemen hükümdarımız Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'nin huzuruna çıkarmamasını öneririm; çünkü daha bugün yorucu bir yolculuktan sonra kente ulaştı; yorgunluk, hava ve su değişimi onu biraz yıprattı. On gün süreyle onu kendi sarayında tutmakla ona dinlenme fırsatı ve güzelliğini yüceltme şansı vereceksin; sonra hamama girer, giysi değiştirir ve hazır olur. Böylesi senin ve onun hayrınadır. Ancak bu durumda iken onu Sultan'a sunabilirsin! Ve bu, sana, Sultan'ın gözünde daha çok onur ve saygınlık sağlar!" demiş. Vezir ihtiyarın akli başında bir adam olduğunu anlamış ve onun görüşüne uymuş; Enis-üç-Celis'i kendi sarayına götürmüş, orada dinlenmesini sağlayabilmek için kendisine ait bir oda ayırtmış.

Öte yandan, Vezir Fazleddin İbni Hakan'ın hayran olunacak güzellikte, ufukta yükselen ay gibi bir oğlu varmış. Yüzü harika beyazlıkta; yanakları gül gibiymiş; bir yanağında bir amber damlası gibi bir ben; yüzünde taze ve ipek gibi yumuşak ayva

tüyleri varmış; tüm görünümüyle tıpkı şairin şu dizelerle övdüğü gibiymiş:

*Yanaklarının gülleri! Sakında salkımlanmış kızıl hur-
malar kadar nefistir! Onları koparmak isterdim.*

*Ama ellerimi uzatmak cüretinde bulunabilecek mi-
yim? Kabul görmemekten öylesine korkuyorum ki! Za-
ten dokunsam neye yarar? Onu ben bütünüyle gözüme
yerleştirdim bile! Bu da bana yetiyor! Boyu fidandan
ince ve narin! Ama yüreği ulaşılmaz ve de katı! Neden
sanki yüreği, boyunun inceliğinden ve narinliğinden
nasibini almamış?*

*Böyle olsa, narin boyu, yüreğini biraz etkileseydi, ba-
na bunca acı çektirmezdi.*

*Ve sen, tutkunu olduğum aşk yüzünden beni bu kadar
kınayan dostum! Beni biraz mazur tut, ne olursun!
Çünkü kendi üzerimde egemen olan ben, kendim
değilim; ve bedenim ve tüm gücüm bu dertlerin altın-
dadır.*

*Ve bil ki, tek suçlu, ne odur ne de ben! Sadece yüre-
ğimdir. Ve, genç zorbam bağışlayıcı olsaydı, şimdi bu
denli bitkin olmazdım ben!²*

Ve Ali-Nur adıyla anılan bu genç adam, Enis-üc-Celis'in satın alınmış bulunduğundan haberli değilmiş. Oysa, vezir babası Enis-üc-Celis'e her şeyden önce kendisine vermiş olduğu nasi-

2 Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde bu son dize: "Beni suçlayamazsın! Zaten çıldırımı-
şım ben! Sevgilimi de suçlama! Tutuklayacaksan kalbimi tutukla! Ama onu cezalan-
dırmak için ne bir yer ne de bir zincir bulabilirsin" şeklinde geçmektedir (Ç.)

hatları unutmamasını tavsiye etmiş imiş. Gerçekten vezir ona, "Bil ki, kızım, seni ben hükümdarımız Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni için satın aldım; sen onun seçkin gözdesi olacaksın. Bundan dolayı, kendine çok dikkat etmelisin! Ve de gerek kendini, gerek beni kusurlu kılabilecek her durumdan sakınmalısın! Benim haylaz, fakat yakışıklı bir oğlum bulunduğu konusunda seni uyarmalıyım! Çevremizde kendi gönlüyle ona teslim olmayan ve çiçeğini ona yoldurtmayan tek bir kız bile yok. Ondan kendini koru ve ona rastlamaktan sakın! Hatta sesini bile duyurmamaya ve yüzünü açıkça ona göstermemeye çalış! Yoksa, hiç kuşkusuz mahvolursun!" demiş imiş. Enis-üc-Celis de vezire, "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş imiş. Bunun üzerine vezir, gönlü yatışmış, onu bırakıp kendi işlerini görmeye başlamıştı.

Oysa, Tanrı'nın yazılı iradesi olarak, işler iyi yürekli vezirin düşündüğünden çok başka türlü gelişme göstermiş. Gerçekten birkaç gün sonra, Enis-üc-Celis vezirin konağında bulunan hama girmiş ve küçük esir kızlar, ona yaşantısının en mükemmel banyosunu yaptırmışlardı. Tüm uzuvlarını ve saçlarını yıkadıktan sonra, onun her yanını mıncıklayıp ovuşturmuşlar ve hazırladıkları ağdayla tüylerini almışlar, miskle kokulandırılmış hoş suları saçlarına dökmüşler, el ve ayak parmaklarını kınalamışlar; sonra da kaş ve kirpiklerine sürme çekmişler; ayaklarının ucunda ödağacı ve akamber yakmışlar ve tüm bedenine hafif kokular sürmüşler. Sonra bedenini gülsuyu ve portakal çiçeği suyu kokulu büyük bir havluyla; başını da sıcak bir başhavlusuyla sarmışlar, onu hamamdan çıkarıp kendi dairesine götürmüşler. Orada, vezirin karısı, Ali-Nur'un annesi hatun, ona hamamdan çıkınca söylenmesi âdet olan sözleri söylemek için beklemekteymiş. Vezirin karısını görünce, Enis-üc-Celis ilerleyip elini öpmüş; vezirin karısı da iki yanağından öperek ona, "Ey, Enis-üc-Celis, bu

banyo sana sağlık ve zevk versin! Ey Enis-uc-Celis, Şimdi ne kadar güzel, ışılıtlı ve kokulusun! Evimizi öylesine aydınlatıyor-sun ki, sen oldukça meőaleye falan gerek yok!" demiş. Enis-uc-Celis bundan çok duygulanmıő, elini göğsüne bastırıp başını eğmiş ve "Hanımım ve annem olan sana teşekkür ederim! Allah seni iki dünyada da aziz kılsın! Nimetlerini senden esirgemesin! Gerçekten, bu yıkanmayla rahatladım; keşke sen de benim ile olsaydın da birlikte yıkanaydık!" demiş. Bunun zerine Ali-Nur'un annesi Enis-uc-Celis'e şerbetler, kurabiyeler getirtmiş, ona sağlık ve afiyet dileyerek kendi de gidip hamamda yıkan-mak üzere oradan uzaklaşmış.

Ama, tam hamama gireceği sırada, vezirin karısı Enis-uc-Celis'in yalnız kalmasından çekinerek, tedbir olsun diye, iki küçük esireyi onun yanında bırakmış ve Enis-uc-Celis'in dairesi-nin kapısında nöbet tutmalarını sıkı sıkıya tembih ederek onlara, "Hangi nedenle olursa olsun, çırçıplak olan ve kolayca soğuk alabilecek olan Enis-uc-Celis'in yanına kimseyi sokmayın!" de-miş. İki küçük zenci saygıyla, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermişler.

Bunun zerine Ali-Nur'un annesi, kendisine sağlık dileğinde bu-lunan Enis-uc-Celis'i bir kez daha öptükten sonra, öteki kadınlar yanında olduğu halde, hamama girmiş. Oysa, bütün bunlar olur-ken, Ali-Nur eve gelmiş; her zaman yaptığı gibi, elini öpmek için annesini aramış ama onu bulamamış. Bunun zerine odaları araőtırarak Enis-uc-Celis'in bulunduğu odanın önüne gelmiş. Kapıyı koruyan ve kendisine gülümseyen iki küçük cariyeyi görmüş; bunlar da onu yakışıklı buluyor ve gizli gizli seviyorlar-mış. Ali-Nur, bu kapının böylesine muhafaza edilmesine őaőır-mış; küçük esirelere, "Annem içerde mi?" diye sormuş; onlar da küçük elleriyle iterek onu kapıdan uzaklaőtırmaya çalışarak, "Hayır yok! Hayır yok! Hanımımız burada değil! Evet, burada

değil! Hamama girdi, evet hamama girdi, Ali-Nur efendimiz!" demişler. O da bunlara, "Öyleyse siz burada ne yapıyorsunuz, benim kuzucuklarım? Çekilin de içeri girip biraz dinleneyim!" demiş. Kızlar, "İçeri girme, ey Ali-Nur, sakın içeri girme! İçerde genç hanımımız Enis-üc-Celis'ten başka kimse yok!" diye çığırışmışlar. Ali-Nur, "Hangi Enis-üc-Celis?" diye sorunca; "Baban efendimiz Vezir Fazleddin'in, Sultan Ez-Zeyni için on bin altın dinara satın aldığı güzel Enis-üc-Celis hamamdan çıktı. Üzerinde sadece beden havlusuyla çıırçıplak! Sakın girme, sakın girme içeri ey Ali-Nur! Yoksa soğuk alır, hanımımız da bizi dövdürür. Sakın girme Ali-Nur!" diye çığırışmışlar. Oysa, onların böyle çığırışmalarını, Enis-üc-Celis içerden, dairesinden duyuyor ve şöyle düşünüyormuş: "Ya Allah! Bana babasının marifetlerini saydığı bu Ali-Nur da nasıl bir insan acaba? Tüm mahallede, dokunmadık hiçbir genç kız, saldırmadık hiçbir kadın bırakmayan bu yakışıklı çocuk ne menem şeydir? Onu görmezsem, ölürüm vallahi!" Ve artık dayanamayarak ayağa kalkmış ve baştan aşağı koku saçarak, hamamın tüm kokuları bedeninden fişkırlarak ve de taptaze ve gözenekleri yaşama açık, kapıya doğru ilerlemiş ve yavaşça aralayarak dışarı bakmış. Ve onu görmüş. Gerçekten bu Ali-Nur tam da dolunay gibi imiş. Sırf bu bakışla Enis-üc-Celis, heyecanla çarpılmış ve tüm vücudunun titrediğini hissetmiş. Kendi bakımından Ali-Nur da, kapı aralığından çabucak göz atarak Enis-üc-Celis'in tüm güzelliğinin farkına varmış.

Ali-Nur da duyduğu arzudan etkilenerek iki küçük cariyeye öylesine yüksek sesle bağırarak, ellerini yüzlerine kapayıp ağlayarak kaçışmışlar ve kapısı açık olan ikinci odaya girmişler. Ali-Nur'un arkalarından kapatmak zahmetini duymadığı kapının aralığından, onun Enis-üc-Celis'in odasına daldığını görmüşler. Böylece ne olup bittiğini fark etmişler.

Ali-Nur İki Küçük Köleden Kurtulduğunda
(H. J. Ford)

Gerçekten Ali-Nur, kendini korkuyla divana atan, titremeler içinde, gözleri iri iri açılmış, tüm çıplaklığı içindeki Enis-üc-Celis'in yanına yaklaşmış ve elini göğsüne bastırmış, Enis-üc-Celis'in önünde dize gelmiş ve ona tatlı bir sesle, "Ey Enis-üc-Celis, babamın on bin altın dinara aldığı cariye sen değil misin? Seni, değerini anlamak için altınla mı tarttılar? Ey Enis-üc-Celis! Sen erimiş altından çok daha değerlisin! Ve senin saçların arslan yelelerinden daha gösterişli! Çıplak gerdanın ise, akarsuların köpüğünden daha tatlı ve serinletici!" demiş. Kız da, "Ali-Nur! Sen benim gözlerime çöl arslanlarından da korkunç, seni arayan etime, parstan daha güçlü, solan dudaklarıma, sert kılıçtan daha öldürücü görünüyorsun! Ali-Nur, sen benim sultanımsın! Beni kucakla, gel!" diye yanıt vermiş.

Zaten sarhoş olan Ali-Nur da, ilerlemiş; divanın üzerine Enis-üc-Celis'in yanına atlamış. Ve ikisi birbirini kucaklamış. Dışarıda kalan iki küçük cariye de şaşırıp kalmış. Çünkü bu olan bitenler onlar için oldukça garipmiş. Bir türlü sırrını çözememişler. Gerçekten, Ali-Nur, karşılıklı ateşli öpüşlerle birbirlerini kucakladıktan sonra, divanın altından elini kaydırarak, Enis-üc-Celis'in iki bacağını kavramış. Enis-üc-Celis de onu kollarıyla sarmış, ikisi sıkı sıkıya kucaklaşmışlar. Ve bir süre için öpüşmüşler ve çeşitli hareketlerden başka bir şey düşünmez olmuşlar; Ali-Nur, Enis-üc-Celis'in dilini emmiş; o da Ali-Nur'unkini...

Bunu gören iki küçük esire, büyük bir korkuya kapılmışlar. Dehşet içinde, haykırarak oradan kaçıp Ali-Nur'un annesinin bulunduğu hamama sığınmak istemişler. Tam o sırada Hatun, yıkanmasını bitirmiş; gövdesinden fişkırان terler yüzünden mosmor olmuş, hamamdan çıkıyormuş. Karşısında gördüğü küçük esirelere, "Niye böyle bağırıp duruyor, ağlayıp konuşuyorsunuz, benim küçük kızlarım?" diye sormuş. Onlar da, "Ah, hanımımız!" deyip duruyorlarmış. Hatun, "Felaket! Ne oldu bakalım, küçük

sefiller?" diye sormuş. Kızlar daha fazla ağlayarak, "Ah hanımımız! Genç efendimiz Ali-Nur çıkageldi, bizi dövdü, bizi cezalandırdı. Sonra da onu hanımımız Enis-üc-Celis'in yanına girerken gördük. Onun dilini emdi, o da onunkini! Bundan sonra ne olduğunu bilmiyoruz. Çünkü nefes nefese kalmışlardı; sonra Ali-Nur onun üzerine çıktı; biz de korkup kaçtık!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri işitince, vezirin karısı, hamam için yüksek nalınlar giymiş olmasına ve ileri yaşta bulunmasına karşın, ardında tüm cariyeleriyle koşmaya başlamış ve Enis-üc-Celis'in dairesine ulaşmış; tam o sırada Ali-Nur, Enis-üc-Celis'in bekâretini yeni gidermiş bulunuyorken küçük esirelerin haykırışlarını duyunca, çok acele olarak oradan kaçmış.

Bunun üzerine vezirin karısı, heyecandan yüzü sapsarı, Enis-üc-Celis'e yaklaşmış ve ona, "Kim geldi buraya?" diye sormuş. Kız, o çapkın Ali-Nur'un eğer annesi sorarsa, ne yolda yanıt vereceğini kendisine öğrettiği şekilde, "Hanımım, banyodan çıkmış, divana uzanmış dinlenirken, hayatımda hiç görmediğim genç bir adam içeri girdi. Çok yakışıklıydı, hanımım! Gözleri ve kaşları tıpkı sizinki gibiydi! Bana, '*Babamın on bin dinara satın aldığı Enis-üc-Celis sen misin?*' diye sordu. Ona, '*Evet, vezirin on bin dinara satın aldığı Enis-üc-Celis benim! Ancak Sultan Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni için satın alındım.*' dedim. O zaman gülerek bana, '*Hayır, ey Enis-üc-Celis! Belki babamın eskiden maksadı buydu; ama fikir değiştirdi ve seni tüm olarak bana armağan etti!*' dedi. O zaman çocukluğumdan beri itaatkâr olan ben ona itaat ettim! Ve iyi yaptığımı düşündüm. Doğrusu Bağdat'ta saltanat sürmekte olan Halife'nin karısı olmaktansa, cariye olarak oğlun Ali-Nur'a ait olmayı yeğlerdim" demiş. Bunu duyan Ali-Nur'un annesi, "Ah kızım! Hepimiz için ne büyük felaket bu! Oğlum olacak bu Ali-Nur vicdansızın biridir! Seni

kandırmış! Ama anlat bakayım bana kızım, neler yaptı sana?" diye sormuş. Enis-üc-Celis, "Kendimi ona verdim; tüm gücüyle beni kucakladı, bana sahip oldu" diye yanıt vermiş. Ali-Nur'un annesi sormuş, "Tüm olarak mı sana sahip oldu?" diye. Kız da, "Evet öyle! Hem de üç kez sahip oldu anneciğim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Ali-Nur'un annesi, haykırarak, "Bu haylaz, seni kırıp parçaladı desene!" demiş; sonra ağlamaya, ellerini yüzüne çarpmaya başlamış; bütün esireler de onunla birlikte ağlıyor ve "Aman yarabbi, ne felaket!" diye haykırıyorlarmış. Çünkü Ali-Nur'un annesi ile yöresindeki kadınları asıl korkutan şey, Ali-Nur'un babasının yapacakları imiş.

Gerçekten, vezir aslında iyi ve gani gönüllü bir adamsa da, böylesi çılgınca bir davranışa, hükümdarın ve kendisinin onuru söz konusu olduğundan hoşgörülle bakmayacağı kesinmiş. Ve hidetiyle oğlu Ali-Nur'u bile kendi elleriyle öldürebilirmiş. Tüm bu kadınlar, o anda şefkatlerine ve aşklarına artık yanıt veremeyeceği için bu genç adama ağlıyorlarmış.

Tam bu sırada, vezir Fazleddin İbni Hakan içeri girmiş; tüm kadınları gözyaşları ve keder içinde görmüş ve "Size ne oldu çocuklarım?" diye sormuş.

Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi gözlerinin yaşını silerek süm-kürmüş ve "Ey Ali-Nur'un babası! İlkın bana, sana söyleyeceklerime her bakımdan uygun olarak davranacağına dair, Tanrı'nın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz üzerine yemin ver! Yoksa, konuşmaktansa ölmeyi yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine vezir yemin vermiş ve karısı ona Ali-Nur'un kızı kandırarak nasıl bir düzen kurduğunu ve Enis-üc-Celis'in bekâretinin onarılmaz şekilde nasıl felakete uğradığını anlatmış.

Ali-Nur, buna benzer başka yaramazlıklar yaparak ana ve babasının başını daha önce de derde sokmuş imiş; ama bu sonuncu

ahlaksızca hareketini duyunca vezir Fazleddin, kendini yere atmış; sonra giysilerini yırtmaya başlamış ve yüzüne yumruklar indirerek ellerini ısırmış, sakalını yolmuş ve kavuğunu çıkararak yere çalmış. Bunu gören Ali-Nur'un annesi onu yatıştırmaya çalışarak, ona, "Dertlenip durma! On bin dinarı düşünüyorsan, elimdeki parayla, yetmezse mücevherlerimi satarak, bunu sana tümüyle sağlarım" demiş. Ama Vezir Fazleddin, "Hey kadın, sen neler söylüyorsun? Lekelenenin benim onurum olduğunu ve yaşamımı kaybedebileceğim için kahrolduğumu anlamıyor musun?" diye haykırmış. Kansı ise, ona, "Fakat hiçbir şey kaybolmuş değil ki! Hükümdar Enis-üc-Celis'in varlığından bile habersiz değil, bundan dolayı onun bekâretinin bozulmuş olması kendisi bakımından bir anlam taşımaz. Sana vereceğim on bin dinarla, hükümdar için çok güzel bir esire satın alabilirsin ve biz, Enis-üc-Celis'i onu seven ve onda hangi cevheri bulduğumuzu bilen oğlumuz Ali-Nur için saklayabiliriz; çünkü kız, her bakımdan mükemmeldir" demiş. Vezir, "Fakat, ey Ali-Nur'un annesi! Aramızdaki düşmanımız El-Muin İbni Savi denen ikinci vezirin bir gün her şeyi öğrenerek bizi mahvedebileceğini unutuyorsun!" demiş; "O gün, Es-Savi Sultan'ın huzuruna çıkarak ona..."

Fakat anlatısının tam burasında Şehrazat, günün belirlediğini görmüş ve yavaşça öykü anlatmayı bırakmış.

Fakat Otuz Üçüncü Gece Geline

Sözünü sürdürmüştü:

İşittim ki, ey bahtigüzel hükümdarım! Vezir Fazleddin, karısına, "O gün düşmanımız Vezir Es-Savi, Sultan'ın huzuruna çıkarak, ona, 'Ey hükümdarım, her zaman size olan sadakâtini övdüğü-

nüz bu vezir sizden on bin altın alarak güya size bir cariyeye satın alacaktı. Gerçekten, dünyada eşi menendi bulunmayan bir esire satın aldı. Ama onu o denli harika buldu ki, o ahlaksız oğlu Ali-Nur'u çağırarak, "Bunu sen al, oğlum! Bu ihtiyar sultan onun zevkim süreceğine, sana daha layıktır. Zaten şimdiye kadar kaç cariyeye sahip olmuş, birinin bile bekâretini giderememiştir!" demiş; Ve Ali-Nur denen bekâret gidermeyi meslek haline getirmiş olan bu haylaz da, güzel esireyi almış; kaşla göz arasında, bir yandan öbür yana delip geçmiş. Ve de şimdi babasının sarayında, dairelerini asla terk etmediği bir sürü kadın arasında, bu alçak, bu namussuz, bu genç delici, onunla çeşitli oyunlar düzenleyerek hoşça vakit geçirmeyi sürdürüp duruyor' diyecek.

Düşmanım Savi'nin bu sözlerini duyan Sultan..." diye sözünü sürdürmüş Vezir Fazleddin, "Ki, bana değer verir, ona inanmayı kabul etmeyecek! Ve ona, 'Sen yalan söylüyorsun El Muin İbni Savi!' diyecek. Fakat Savi de ona, 'Bana izin ver, gidip Fazleddin'in evini bir müfrezeyle sarayım! Esireyi hemen sana getireyim! Meseleyi kendi gözlerinle görüp anlayacaksın!' diyecek; Sultan da, davranışlarında oynak olduğu için, ona izin verecek ve Savi, muhafızlarla birlikte buraya çıkıp gelecek ve Enis-ü-Celis'i hepinizin içinden çekip alacak ve Sultan'ın huzuruna çıkaracak. Ve Sultan soruşturmaya başlayınca, Enis-ü-Celis itirafa zorlanacak! Bunu görünce düşmanım Savi zafer kazanacak ve Sultan'ımıza, 'Efendim, sizin için ne denli sadık bir danışman olduğumu görüyorsunuz! Ama ne yapayım ki, sizin nezdinizde daima daha az ağırlıklı sayılmak benim kaderim; oysa şu hain Fazleddin sizin hep gözdeniz olmuştur!' diyecek. Bunun üzerine Sultan hakkımdaki düşüncelerini değiştirecek ve beni şiddetle cezalandıracak! Ben de, bugün beni sevip sayan kimseler için bir alay konusu olacağım! Ve yaşamımı da servetimi de kaybedeceğim" demiş.

Vezirin Sinirleniſi
(T. Dalziel)

Bu sözleri duyan Ali-Nur'un annesi, kocasına, "Bana inan, bu meseleden kimseye söz etmezsen, hiç kimse bir şey bilmeyecektir. Ve de bahtını Allah'ın iradesine emanet et! Olacak olandan başkası başına gelmez!" demiş. Vezir bu sözleri duyunca yatışmış, ilerde başına gelebilecekler hakkında içine huzur sinmiş; ama oğlu Ali-Nur'a duyduğu öfke, içinden çıkmamış.

Ali-Nur'a gelince, iki küçük esirenin kopardığı haykırıſları duyunca, acele Enis-üc-Celis'in odasından çıkmış. Ve bütün gün orada burada dolaşıp durmuş, saraya ancak geceleyin dönmüş; gizlice annesinin dairesine sokulmuş ve olup bitenlere rağmen,

sonunda anası onu bağışlamış ve kucaklamış; kadın, bu eşsiz geyiğin onu kollarında tutmuş olmasından dolayı Enis-üc-Celis'i gizlice kıskanan kadınların da desteğiyle Ali-Nur'u dikkatle saklamış. Ve hepsi de babasının gazabından sakınması için hep birlikte ona tembihte bulunmuş.

Böylece Ali-Nur, bir ay süreyle, geceleri döndüğü sarayda, annesinin dairesine sessizce girerek kadınlar tarafından saklanmış ve hatta annesiyle anlaşarak Enis-üc-Celis ile gizlice buluşmuş.

Sonunda, bir gün, Ali-Nur'un annesi, vezirin her zamankinden daha az tedirgin görüldüğü bir sırada, ona, "Oğlumuz Ali-Nur'a karşı duyduğun öfke daha ne zamana kadar sürecek? Efendim, doğrudur esireyi yitirdik artık! Ama, sen oğlumuzu da mı yitirmek istiyorsun? Çünkü, öyle hissediyorum ki, eğer bu durum böyle sürüp giderse, oğlumuz ana-baba ocağından bir daha dönmemecesine kaçıp gidecek; ve bu tek çocuk, vücudumuzdan kopup gelen bu tek ürün için yine bizler ağlayacağız!" demiş. Vezir de duygulanarak ona, "Ama ne yapabiliriz ki!" demiş. Kadın, "Bu gece, akşamı bizimle geçir, Ali-Nur gelince sizi barıştırayım! İlkin onu cezalandırmak, hatta öldürmek niyetindeymişsin gibi davranırsın, sonunda da bağışlar ve onu Enis-üc-Celis ile evlendirirsin! Çünkü, Enis-üc-Celis, onda görebileceğim kadarıyla, hayran olunacak meziyetlere sahip! Ali-Nur'u da seviyor; Ali-Nur da onu seviyor. Zaten ben kendim, sana söylediğim gibi, Enis-üc-Celis'i satın almak için harcadığın parayı bulup sana vereceğim!" demiş.

Vezir, karısının görüşünü kabullenmiş ve Ali-Nur annesinin dairesine girer girmez üzerine saldırıp onu önünde yere yıkmış, sanki öldürecekmiş gibi hançerini çekip havaya kaldırmış. Bunu gören annesi, bu bıçak ile oğlunun arasına girmiş ve "Ne yapıyorsun?" diye haykırmış. Vezir de, "Onu geberteceğim!" diye

yanıt vermiş. Kadınsa, "Pişman oldu o!" demiş; Ali-Nur da, "Babacığım, beni kurban etmeye yüreğin razı olur mu?" diye inlemiş. Bunun üzerine vezir, gözleri yaş içinde, "Ama sen ey bedbaht, benim malımın ve belki de canımın tehlikeye girmesini nasıl yüreğine sindirdin?" demiş. Ali-Nur da, "Dinle bak baba, şair ne demiş" diyerek yanıt vermiş:

Bir an için benim çok kötü davrandığımı ve tüm suçları işlediğimi kabul et! Ama bilmez misin ki, seçkin kişiler bağışlamayı, tüm evrensel bir barış sağlamayı severler!

Ve bilmez misin ki, özellikle düşmanın önünde diz çökmüşken ya da sen tepelerden ona hükmederken, o dağın eteğinde bir çukurun dibinde sana yalvarırken böyle davranman gerekir!

Bu dizeleri işitince, vezir, dizlerinin dibinde başı eğik duran oğlunu serbest bırakmış; yüreğine merhamet girmiş ve onu bağışlamış. Bunun üzerine Ali-Nur ayağa kalkmış, babasının ve anasının ellerini öpmüş ve itaatkâr bir vaziyet almış. Babası da ona, "Hey oğlum, bana Enis-üc-Celis'i gerçekten sevdiğini ve bunun her zamanki gibi gelip geçici bir hevesin olmadığını söyle! Enis-üc-Celis'imize karşı dürüst davranmaya hazırsan, ben de onu sana sunmakta tereddüt etmem!" demiş. Ali-Nur, "Fakat, tabii babacığım! Enis-üc-Celis hakkında ne gerekliyse yapmaya hazırım!" diye yanıt vermiş. Vezir de ona, "Bu durumda, sevgili yavrum, kutsamalarımın hep senin üzerine olmasını istiyorsan, bana Enis-üc-Celis'ten gayrı bir kadını nikahın altına almaya-çağına ve ona hiçbir zaman kötü davranmayacağına ve de satmak yoluyla ondan yakanı sıyırmayacağına söz vermelisin!"

demiş. Ali-Nur da, "Peygamberimizin hayatı ve Kutsal Kuran üzerine sana yemin ederim ki, ona asla kötü davranmayacağım, yaşadığı sürece Enis-üc-Celis üzerine yasal ikinci bir eş edinmeyeceğim ve onu asla yeniden satmayacağım!" diye yanıt vermiş.

Bundan sonra, tüm konak neşeye gömülmüş; ve Ali-Nur özgürce Enis-üc-Celis'e sahip olmuş ve onunla tam bir uygunluk içinde bir yıl yaşamış. Hükümdara gelince, kendisine güzel bir cariyeye satın alması için Fazleddin'e on bin dinar vermiş bulunduğunu tamamıyla unutmuş. Kötü Vezir İbni Savi'ye gelince, öyküyü her yönüyle öğrenmekte gecikmemiş; ama hükümdarın ve tüm Bağdat halkının, Ali-Nur'un babası veziri nasıl hoş tuttuğunu bildiği için hiçbir girişimde bulunmamış.

Ama işler böylesine sürüp giderken, bir gün, Vezir Fazleddin hammama girmiş; acelesi olduğundan terinin kurumasını beklemeden oradan çıkmış; dışarıda da, havada büyük bir değişiklik olmuş olduğundan, şiddetli bir soğuk algınlığına uğramış; ve hastalık onu yatağa mahkûm etmiş. Sonra durumu ağırlaşarak, ne gece ne gündüz gözünü kapayamaz olmuş; bedeni eski durumunun gölgesi bile sayılamayacak kadar erimiş, zayıflamış. Bunun üzerine, son görevlerini daha fazla geciktirmek istemediğinden, yanına oğlu Ali-Nur'u çağırılmış ve gecikmeden gelen gözü yaşlı oğluna, "Yavrum, her mutluluğun bir sonu, her iyiliğin biteceği bir zaman vardır; her faturanın ödeneceği bir gün ve her bardakta içilecek bir acı içki vardır. İşte bugün de benim ecel şerbetimi içeceğim gündür" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

Ölüm seni bugün unutabilir; ama yarın hatırlayacaktır. Ve her birimiz acele adımlarla kayıplar çukuruna doğru yol alırız.

Yüce Tanrı'nın nazarında ne alçaklık ne de yükseklik mevcuttur. Tüm yükseklikler alçaklıklarla aynı düzeye getirilmiştir; vc kimse ne ezilmiştir, ne de ezendir.

Ve asla, ne bir şahın, ne bir hakanın ne de bir peygamberin ölümün yasasına karşı durup sonsuza dek yaşadığı görülmüştür.

Sonra vezir sözünü "Ve şimdi, oğlum, sana verilecek bir tek nasihatim kaldı: Kendini Allah'a teslim et, insanoğlunun sonunun nerelere varabileceğini gözden uzak tutma! Ve özellikle karın olan kızımız Enis-üc-Celis'e her zaman büyük itina göster!" diyerek sürdürmüş. Bunu duyan Ali-Nur, "Benim iyi yürekli babacığım, görüyorum ki bizi terk ediyorsun! Senden sonra kime güveneceğiz biz? Sen ki, tüm iyiliklerinle nam salmıştın, kutsal cuma günleri, camilerde vaizler seni kutsar ve senin ömrünün uzun olmasına dua ederlerdi" demiş. Fazleddin de sözünü sürdürerek, "Çocuğum, Tanrı'dan beni geri çevirmemesini, kabul etmesini dilerim!" demiş. Sonra da dinimizin emrettiği Kelime-i Şahadet'i tekrarlamış: "Eşhedü en lâ ilâhe ili'Allah! Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!" Sonra da son nefesini vererek sonsuza dek mutlu kaderiyle seçkin kutsanmışların arasına katılmış.

Ve hemen tüm saray haykırışlarla, inlemelerle sarsılmış; ölüm haberi Sultan'ın kulağına da erişmiş ve de tüm Bağdat halkı, Vezir Fazleddin İbni Hakan'ın ölümünü öğrenmekte gecikmemiş; tüm halk, okuldaki çocuklara varıncaya kadar ona gözyaşı dökmüş. Öte yandan, Ali-Nur, tüm kederine karşın, babasının hatırasına uygun düşecek bir cenaze merasimi düzenlemek uğrunda hiçbir şeyi esirgememiş. Merasim sırasında bütün emirler, kötü İbni Savi dahil, tüm vezirler, saltanatın tüm hatırı sayılır

kişileri ve büyük ünvan sahipleri ve Basra'nın tüm halkı, istinasız herkes cenazeyi sırtlarında taşımışlar. Ve ölümün ortaya çıktığı evden ayrılırken, merasimi yürüten baş imam, ölünün onuruna şu dizeleri okumuş:

Ölenin cesedini kaldırmakla görevli kişiye dedim ki: Emrime uy ve bil ki, ölmeden önce bu kişi de benim nasihatlerime kulak verirdi. İstiyorsan kutsal suyla yanını yöresini yıka! Ama asıl onun uğrunda ağlayan Şan ve Şerefın gözlerinden dökülen yaşlarla bedenini yıkamaya itina göster! Ondan ölüye sürülen merhemler ve tüm kokular uzak olsun! Onu gereğince tahnit etmek için, onun güzellik ve iyilik uğrunda harcadığı emeklerin ter kokusundan başka şey kullanma! Ve ölü bedenini taşımak için, gökten şanlı melekler inecek, ona saygı sunacaklar! Ve bol bol gözyaşı dökcekler! Tabutunun ağırlığını taşıyıcıların omuzlarına yükleyerek onları yormak nafîle! Çünkü zaten tüm halkın omuzları, yaşadığı sürece ağır bir yük oluşturan, onun yaptığı iyiliklerin ağırlığıyla yorgun ve bitkindir!

Bu cenaze töreninden sonra da, Ali-Nur uzun süre matem tutmuş ve birilerini görmeyi ya da birilerince görülmeyi reddederek uzun süre evinde kapalı kalmış ve oldukça uzun bir süre bu üzüntülü durumu sürdürmüştü. Ama günlerden bir gün öylece mahzun oturup dururken, birinin kapıyı çaldığını duymuş; gidip açınca, gelenin, rahmetli babası vezirin çok yakın dostlarından birinin oğlu, kendi yaşında genç bir kimse olduğunu görmüş. Bu genç adam Ali-Nur'un elini öpmüş ve ona, "Efendim, tüm insan-

lar kendi soyundan gelen nesillerde yaşar ve senin gibi bir oğul da, ünlü babasının oğlu olarak yaşamını sürdürmelidir! Böyle olunca sonsuza dek kederlenmek sana yakışmaz! Sonra, eski ve çağdaş bilgelerin kutsal sözlerini, özellikle Allah'ın barış ve duası üzerine olası Peygamberimiz'in '*Ruhunu şifaya kavuştur ve matemden yüz çevir!*' deyişini hatırdan çıkarma!" diyerek onu teselli etmiş.

Bu sözleri duyan Ali-Nur, söyleyecek bir şey bulamamış; ve hemen kederlerine, hiç değilse dış görünüşüyle, bir son vermeyi kararlaştırmış. Ayağa kalkmış, toplantı salonuna geçmiş ve ziyaretçileri kabul etmek üzere gerekli her şeyi oraya taşıtmış. Ve o andan başlayarak evinin kapısını açmış; genç, ihtiyar tüm dostlarını kabul etmeye başlamış. Ama özellikle Basra'nın ünlü tacirlerinin oğulları olan on gence bağlanmış ve onları dost bilerek zamanını eğlenceyle ve sürekli şenlik halinde geçirmeye başlamış; ve çok değerli bir eşyayı sakınmadan hediye etmediği hemen kimse kalmamış; ve onuruna bir şenlik düzenlemeden yeni tanıdığı bir kimseyi meclisine kabul etmemiş. Bütün bunları öylesine bir savurganlıkla yapıyormuş ki, Enis-üc-Celis'in onu bilgelikle uyarmalarına karşın gidişini değiştirmemesinden ürken kâhyası, bir gün, ona gelerek, "Ey efendim aşırı cömertliğin zarar vereceğini ve gereğinden fazla hediye vermenin zenginliği eritip bitireceğini bilmez misin? Vermekten hiç endişe duymayanın fakirleşmeye mahkûm olduğunu hiç düşünmez misin? Şu dizeleri söyleyen şair ne kadar gerçekçidir!" demiş.

Param! Titizlikle onu saklarım! Uçup gittiğini görmektense, onu erimiş külçelere dönüştürmeyi yeğ tutarım! Param benim kılıcımdır ve de kalkanım! Ve de düşmanlarımı, en kötü düşmanlarımı parayla donatmak ne menem çılgınlıktır! Bunu yaparak insanlar arasında mutluluğumu mutsuzluğa çevirmiş olmuyorum? Çünkü düşmanlarım zevk duyarak yiyip içecekler ve bahtsızca yarım mangır bile sadaka vermeyi düşünmeyeceklerdir! Öyleyse kötü ve acımasız ve de türdeşlerinin dertlerine eğilmeyi hiç bilmeyen kişiden paramı dikkatle sakınmalıyım! Paramı sakınacağım! Çünkü yalaktan beş gün uzakta kalan deve gibi susuz, yarım mangırlık sadakaya muhtaç fakirin durumu ne acıdır! Ruhu, köpeğin ruhundan da aşağılıktır. Çünkü parasız, kaynaksız kalan adam, bilgelerin içinde en bilgesi de olsa, güneşten de parlak meziyetlerin sahibi de olsa, acınacak haldedir.

Kâhyası tarafından okunan bu dizeleri duyunca Ali-Nur, ona tuhaf tuhaf bakmış ve "Söylediğin hiçbir söz benim üzerimde herhangi bir etki yapmadı. Bir kez daha kesin olarak bil ki, sana söyleyecek sadece bir sözüm var: Hesaplarını yapıp da kahvaltı yapacak hâlâ birkaç kuruşum kaldığını gördükçe, akşam yemeği için kaygılanıp zihin yorarak beni desteklemekten sakın! Şu dizeleri yazan şair ne kadar haklıdır bir bilsen!" demiş:

Bir gün fakirliğe düşersem ve baht beni terk ederse, ne yaparım? Sadece geçmişteki şehvetle bağlı olduğumuz şeylerden kendimi yoksun kılarım ve de başkaca ne kolumu kıpırdatırım ne de ayağımı!

Ve hepinizi, benim hasislikten yana hakkında yergiler düzenlenen bir kimse olduğumu söylemekten yasakladığım kadar; savurganlığından mahvolacak kadar düşüncesiz olduğumu söylemekten de yasaklarım!

Ali-Nur'a gelince, o günden sonra bile, doğasındaki cömertlik ve iyiliğin gereği olarak tutumunu sınırlayamamış ve dostlarına olduğu kadar yabancılara da nesi var, nesi yoksa vermiş. Çağrılılarından birinin ona sadece, "Şu eşya ne kadar güzel!" demesi, Ali-Nur'un hemencecik ona, "Senin olsun!" diye yanıt vermesi için yeterliymiş; ya da bir başkası, "Ey değerli efendim! Bu mülkünüz ne kadar harika!" derse, Ali-Nur ona hemen, "Şimdi gidip onu senin adına kaydedeceğim!" deyip hemen kâğıdı kalemi alıp ev ya da başka bir mülkü hemen bu dostuna verdiğine dair bir belge düzenler, altını da mührüyle damgalarmış. Bu şekilde davranmayı bir yıl daha sürdürmüş. Sabahleyin tüm dostlarına bir ziyafet vermişken, akşamleyin, bir başka ziyafet sunuyor, bunu yaparken de en iyi şarkıcıları ve en ünlü rakkaseleri getirtiyormuş.

Karısı Enis-üc-Celis'e gelince, artık onu da eskisi gibi dinlemiyor, hatta bazen Ali-Nur onu biraz savsaklıyormuş; o da hiç şikâyet etmiyor, okuduğu şiirler ve kitaplarla oyalanıyormuş. Ve bir gün Ali-Nur onun kendine ait dairesine girince, karısı ona, "Ey Nur, gözümün nuru! Bak şairin şu iki dizesim dinle!" demiş:

Kuşkusuz ne kadar çok iyilik yapılmışsa, mutlu olmak için o kadar çok fidan dikilmiş olur! Ama bahtın kör darbelerinden de kork! Gece uyku ve rahatlık için konulmuştur, gece ruhun huzuru içindir; ama sen, bu dinlendirici saatleri başını yastığa koymadan harcıyorsun, ne yararı var? Ve de sabahleyin, felaket ansızın gelip seni çökertirse, sakın şaşma!

Enis-üc-Celis bu dizeleri henüz okuyup bitirmişken, dış kapının çalındığı duyulmuş.

Ali-Nur karısının dairesinden çıkmış ve gidip kapıyı açmış. Gelen kâhyası imiş. Ali-Nur, onu artık kendisini hemen hemen hiç terk etmeyen dostlarının ziyafette bulunduğu toplantı salonunun yanı başındaki odaya almış; ve kâhyasına "Hayrola, ne var? Yüzün böyle allak bullak olmuş?" diye sormuş; kâhya da, "Efendim, senin için o kadar korktuğum şey sonunda başımıza geldi!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur, "Nasıl yani?" diye sormuş; kâhya da, "Bil ki artık senin hizmetinde olamayacağım, çünkü elimin altında sana ait idare olunacak hiçbir şey kalmadı; mal mülk olarak yarım mangırlık, hatta bundan daha az değerde bir varlık kaldı. Ve işte sana yaptığım masrafları gösteren defterler ile sermaye defterlerini getirdim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işitince, Ali-Nur, başını önüne eğmekten başka bir şey yapamamış ve "Allah tek kudretli ve de tek güçlü varlıktır!" diye yanıt vermiş.

Oysa, toplantı salonunda bulunan dostlarından biri onları dinlemekteymiş ve konuşulanları duyunca, tez elden içeri girip ötekilere de durumu bildirmiş; ve onlara, "Haberini dinleyin! Ali-Nur'un artık yarım mangırlık bile değer tutacak malı kalmamış!" demiş. Tam o sırada, sanki verilen haberin gerçekliğini doğrular

gibi, yüzü tamamıyla değişmiş ve allak bullak olmuş, Ali-Nur içeri girmiş.

Bu durumu görünce çağrılılardan biri ayağa kalkmış ve Ali-Nur'a dönerek, ona, "Efendim, çekilmem için iznini rica ediyorum; çünkü bu gece karım doğuracak, onu kendi başına bırakmam! Hemen gidip görmem gerek!" demiş. Ali-Nur da ona izin vermiş. Bunun üzerine ikinci bir çağrılı ayağa kalkarak, "Ey Ali-Nur efendimiz, benim de bugün oğlunun sünnet düğününü yapan kardeşimi ziyaret etmem gerek!" demiş. Ali-Nur ona da izin vermiş. Sonra her bir çağrılı birer özür bularak izin istemiş; bu böylece sonuncu çağrılıya kadar sürmüştü. Öyle olmuş ki, Ali-Nur, toplantı salonunda kendini yapayalnız bulmuş. O zaman Enis-üc-Celis'i çağırmış ve ona, "Ey Enis-üc-Celis! Sen daha başıma geleni bilmiyorsun!" demiş. Ve ona olup biteni anlatmış. Karısı, "Ali-Nur efendim, bugün olacıklardan korkuyor ve uzun zamandır sana hatırlatıyordum. Ama sen beni hiç dinlemedin ve hatta bir gün yanıt olsun diye şu dizeleri okudun:

Bir gün talih kapının önünden geçerse, onu yakala ye korkmadan keyfince ondan yararlan! Ve de tüm dostlarının yararlanmasını sağla! Çünkü ellerinden kayıp gidebilir.

Ama evinde mesken tutmayı yeğlerse, ondan en geniş şekilde yararlan! Çünkü senin cömertliğin asla onu tüketmez; ve bırakıp gitmeyi kararlaştırırsa, onu alıkoymak için asla hasislik sökmez!

Genç Esire Ali-Nur'a Savurganlığı Hakkında Nasihat Verirken
(T. Dalziel)

“Bu dizeleri okuduğunu duyunca, benim de dilim tutuldu ve sana yanıt verecek gücü kendimde bulamadım” demiş. Ali-Nur ona, "Ey Enis-üc-Celis! Sen benim dostlarımdan hiçbir şey sakınmadığımı bilirsin; benim tüm varlığımı onlar için harcadığım doğrudur. Nitekim şimdi de, beni felakete terk etmeyeceklerine güvenim var!" demiş. Enis-üc-Celis de ona, "Vallahi! Onların sana hiçbir yarar sağlamayacağını dinim gibi biliyorum!" demiş. Ali-Nur da, "Pekâlâ! Şu dakikada kalkıp birer birer onları görmeye gideceğim; kapılarını çalacak ve onların her birinden sağlayacağım parayla sermaye oluşturacak ve kendimi ticarete vereceğim ve de eğlence ve sefahati, bir daha hiç dönmemek üzere bir yana bırakacağım" demiş. Ve gerçekten hemen ayağa kalkmış ve Basra'da dostlarının oturduğu mahalleye gitmiş; dostlarının hemen hepsi çok güzel bir semt olduğundan burada oturuyorlarmış. İlk kapıyı çalınca, onu bir zenci kadın karşılamış ve ona, "Kimsin?" diye sormuş; kadına, "Git efendine Ali-Nur'un geldiğini ve kendisine '*Kölen Ali-Nur ellerini öpüyor ve cömertçe davranışını bekliyor!*' dediğimi söyle!" demiş. Zenci kadın haber vermek üzere içeri girdiğinde, efendisi ona, "Git ona benim evde olmadığımı söyle!" diye haykırmış; zenci kadın da dönüp Ali-Nur'a, "Efendim, evsahibi burada değil!" demiş. Ali-Nur da kendi kendine, "İşte bir zina çocuğu! Benden gizleniyor! Ama bunların hepsi böylesine ahlaksız değildir ya!" diye düşünmüş. Ve ikinci bir dostunun evinin kapısını çalmış, ona da aynı haberi uçurmuş; ama bu ikinci dost da ona aynı olumsuz yanıtı göndermiş. Bunun üzerine Ali-Nur şu dizeyi okumuş:

Daha henüz kapının önündeydim ki, boşluğun sesini duydum; içinde oturanların hepsi kaçmıştı, cömertlikleri benim yüzümden sınıanır diye!

Sonra da, "Vallahi! Gidip hepsini birer birer ziyaret etmem gerek! Belki içlerinden biri bu hainlerin yapmadığını yapar" demiş kendi kendine. Ancak kendisini görmeye gelen, hatta yiyecek bir lokma ekmek veren hiç kimse bulamamış. O zaman şu dize-leri okumaktan kendini alamamış:

Rahata kavuşmuş insan, ağaç gibidir; meyveli iken herkes onu çevreler; ama meyveleri düşünce, daha iyi bir ağaç aramak üzere herkes dağılır. Çağımızın tüm çocukları aynı derde uğramıştı; çünkü bulaşmaktan korunmuş bir tekine bile rastlamadım.

Bundan sonra, gidip Enis-üc-Celis'e, kaygılı bir yüzle, "Vallahi! İçlerinden biri bile çıkıp benim ile görüşmedi!" demiş. O da kendisine, "Efendim, onların sana hiçbir yardım yapmayacağını söylemedim mi ben? Şimdi sana tavsiyem, evde elimizde bulunan değerli eşyayı ve mobilyaları satmandır. Bununla bir süre daha yaşantımızı sürdürebiliriz" demiş. Ali-Nur da kendisine önerileni yapmış. Ama, belli bir sürenin sonunda, evde satılacak hiçbir şey kalmamış. Bunun üzerine Enis-üc-Celis gözyaşı dökken Ali-Nur'u kollarına almış ve ona, "Efendim, niye ağlıyorsunuz? Ben hâlâ senin yanında değil miyim? Ve sen bana her zaman Arap güzelleri arasında en güzelinin ben olduğumu söylediğin aynı ve her zamanki Enis-üc-Celis değil miyim? Öyleyse, al beni esir pazarında sat! Yoksa benim rahmetli baban tarafın-

dan on bin altın dinara satın alındığımı unuttun mu? Umarım ki Tanrı, sana bu satış dolayısıyla yardım eder ve beni iyi bir fiyatla satarsın! Hatta belki de ilk seferinkinden de yüksek bir ücretle satılırım. Ayrılmamız konusuna gelince, sen çok iyi bilirsin ki, eğer Allah bizim bir gün yeniden buluşmamızı alnımıza yazmışsa, buluşuruz!" demiş. Ali-Nur ona, "Ey Enis-üc-Celis, senden sadece bir saatliğine bile olsa asla ayrılmam!" diyerek yanıt vermiş. O da ona, "Ben de öyle, Ali-Nur efendim! Ama bazen zorunluk yasadır, şairin dediği gibi:

*İhtiyaç seni zorluyorsa, her şeyi yapmaktan kaçınma!
Utanç duygusunun sınırına kadar gelmediysen, hiçbir
şey önünde de irkilme! Ciddi bir neden olmadan kafanı
hiçbir şeyle yorma! Ve nedeni ciddi olan pek az
dert vardır!*

Bu dizeleri duyan Ali-Nur, Enis-üc-Celis'i kollarına almış, saçlarını okşamış; yanakları gözyaşlarıyla ıslak, şu dizeleri okumuş:

*Ne olursun lütfen sus! Ve bırak beni gözlerinden bir
bakış koparayım! Tek bir bakış ki benim yol azığım
olsun! Yıpranmış yüreğime, ölümcül ayrılık anında
ilaç yerine geçsin! Ama bu bile sana abartılmış bir
dilek gibi görünüyorsa, verme, zararı yok! Beni tek
başıma çekeceğim dertlere ve ıstıraplara bırak!*

Bunun üzerine Enis-üc-Celis, Ali-Nur ile konuşmaya ve öylesine tatlı sözcükler kullanmaya başlamış ki, ona önerdiği şeyi yapmaya karar verdimiş; Fazleddin İbni Hakan'ın oğlu olarak

Ali-Nur'un kendisine yaraşmaz bir fakirliğe düşmemesi için yapacak başka bir şey kalmadığına onu inandırmış. Bunun üzerine Ali-Nur onunla evden çıkmış ve birlikte esir pazarına gitmişler; orada saygın bir simsara giderek ona, "Ey simsar, pazarda satışa çıkardığın kişilerin değerini bilmen gerekir! Bu konudaki herhangi bir hatanı kabul etmem!" demiş. Simsar da ona "Ey efendimiz Ali-Nur! Ben senin hizmetçinim ve kendi görevlerimi bildiğim gibi, senin yararının ne olduğunu da takdir ederim!" diyerek onları alıp bir han odasına götürmüş ve Enis-üc-Celis'in yüzündeki peçeyi kaldırınca "Ya Allah! Ama, bu rahmetli babanıza daha iki yıl önce on bin altın dinara sattığım esire Enis-üc-Celis'miş!" diye haykırmış. Ali-Nur da ona, "Evet, ta kendisi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine simsar, "Efendim, her yaratık kendine özgü bahtı boynunda taşır ve bundan kurtulamaz! Ama sana yemin ederim ki, esireni en iyi şekilde değerlendirmek ve çarşının en yüksek fiyatıyla satmak için elimden geleni yapacağım!" demiş.

Ve simsar, tüm simsarların toplanmak âdetinde olduğu yere koşarak gitmiş ve orada hepsinin biraraya gelmesini beklemiş; çünkü bunların her biri çarşının çeşitli yerlerinde o sırada esirler satın almak ve bunları, çarşının belli bir yerinde toplayarak Türk, Rum, Çerkeş, Gürcü, Habeş ve diğer ırklardan esirler olarak satmak için meşgul bulunuyorlarmış. Simsar, bütün öteki simsarların orada bulunduğunu ve de tüm meydanın simsar ve alıcı kalabalığıyla dolduğunu anlayınca, canlı bir hareketle ayağa kalkmış; büyücek bir taşın üstüne çıkmış ve "Ey tacirler ve ey mal mülk sahibi zengin kişiler! Bilin ki her yuvarlak olan ceviz değildir; uzun olan her şey de muz değildir; tıpkı her kırmızı şeyin et, her beyaz şeyin yağ olmadığı gibi. Nitekim, her kırmızı şey şarap, her esmer şey de hurma değildir. Ey Basra'nın ve Bağdat'ın tacirleri içinde en ünlüleri! Bugün sizin takdirinize,

değerlendirmeniz ve öneride bulunmanıza, eğer insaflı davranılırsa biraraya getirilmiş tüm zenginliklerden de değerli, soylu ve eşsiz bir inci sunuyorum. Satışa konmak için ilk fiyatı sizin önermenizi istiyorum! Ama her şeyden önce, gelin onu gözlerinizle görün!" diye haykırmış. Ve hepsini sürükleyerek Enis-ü-Celis'i onlara göstermiş; ve hepsi birden hemen açılış fiyatının dört bin dinar olmasını kararlaştırmışlar; bunun üzerine simsar, "Beyaz esirelerin bu incisi için dört bin dinar öneriyorum!" diye bağırarak ve hemen bundan sonra bir tacir, "Benden dört bin beş yüz!" diyerek fiyat arttırmış. Ama tam o sırada, Vezir İbni Savi, atıyla esir pazarından geçiyormuş, Ali-Nur'u simsarin yanında dururken, simsarı da haykırarak fiyat önerirken görmüş. Kendi kendine, "Ali-Nur denen bu haylaz, eşyalarının sonuncusundan sonra, şimdi de esirlerinin sonuncusunu satıyor olmalı; çünkü sanıyorum ki artık yarım mangır bile parası kalmadı" diye düşünmüş. Bunun üzerine tellalı çağırtmış; veziri çok iyi tanıyan tellal koşarak gelmiş ve huzurunda yeri öpmüş. Vezir de ona, "Bağırarak satmaya çalıştığın bu esireyi ben almak istiyorum. Acele onu buraya getir de göreyim!" demiş. Simsar da vezirin emrinden yakasını sıyıramayacağını bildiğinden, hemen Enis-ü-Celis'i vezirin yanına getirmiş; o da yüzünü açarak vezire göstermiş. Vezir, bu eşsiz güzellikteki yüzü ve genç kadının tüm üstün niteliklerini ve endamını görünce hayran kalmış; ve "Satışta hangi fiyata ulaşıldı?" diye sormuş; simsar da "Dört bin beş yüz dinar olarak ikinci öneride bulunuldu" demiş. Vezir de, "Peki, ben onu bu fiyata alıyorum" demiş. Bu sözleri duyunca, girişimde bulunan kimseye vezirin neler yapabileceğini çok iyi bilen tacirler fiyat arttırmaya cesaret edememiş, sadece gözlerini dikerek yüzüne bakmışlar. Bunu izleyerek, vezir, "Ey Simsarbaşı, neden öyle dondun kaldın? Haydi getir bakalım esireyi! Onu dört bin dinara satın aldım. Beş yüz dinarı da sen simsarlık ücreti olarak alıkoyarsın!" demiş. Simsar nasıl yanıt vereceğini bile-

memiş; başını eğerek gidip biraz ötede bulunan Ali-Nur'u bulmuş ve ona, "Efendim, başımıza gelen ne beladır! Esire elimizden çok düşük bir fiyata çıktı gitti. Buradan da görebileceğin gibi, bunun nedeni babanın düşmanı kötü Vezir İbni Savi'nin çıkagelmesidir. Esirenin senin malın olduğunu sezinleyince, bizi gerçek fiyatı bulma çabamızda engelledi. Sadece ikinci öneride bulunanın fiyatını ödeyerek onu almak istiyor. Ve de onun bu parayı hemen burada sayarak cariyeyi alacağından emin değiliz. Yoksa buna da razı olur ve daha kötüsü olmadığı için Allah'a şükreder ve biraz teselli bulurduk. Ama biz, bu alçak vezirin dünyanın en kötü ödeyicisi olduğunu biliriz; onu uzun zamandan beri tanır ve tüm hile ve kötülüklerini sezinleriz. Size, adamlarına başvurulduğunda ödenecek olan bir borç senedi yazar; öte yandan başvuruda bulunulduğu zaman kesinlikle ödenmemesini de gizlice onlara duyurur. Ve sen, senedin ödenmesi için ilgililere her başvurduğunda, bu kimseler seni, '*Yarın öderim*' diyerek atlatır. Bu '*Yarın*' bir türlü gelmez ve sen sonunda ödemedeki bu gecikmeden öylesine bıkar ve yorulursun ki, onlarla yeni bir anlaşmaya girmek için senedi ellerine verirsin! Onlar da yırtar atarlar. Ve böylece sonunda, cariyenin bedelini sonsuza dek yitirmiş olursun!" demiş.

Simsarın bu sözlerini duyunca Ali-Nur kendini zor tutup müthiş bir hiddete kapılmış ve simsara, "Şimdi ne yapmamı önerirsin?" diye sormuş. O da, "Sana uygulamakla en iyi sonuç alabileceğin bir öneride bulunmak istiyorum: Ben Enis-üc-Celis'i alıp çarşının oltasına getireceğim. O sırada sen ona, '*Bedbaht! Nereye gidiyorsun böyle? Bilmiyor musun ki, ben evdeki kötü davranışlarını düzeltmek için pazara getirip satar gibi yaparak seni utandırmak ve doğru davranmaya zorlamak için yemin etmiştim*' dersin; sonra ona bir iki tokat atar, alır gidersin! Bunu gören herkes, bu arada vezir, esireni pazara yeminini yerine getirmek için

Güzel Esire Köle Pazarında Satılırken
(T. Dalziel)

çıkardığına inanır" demiş. Ali-Nur bu görüşü benimsemiş ve "Gerçekten en iyi fikir olmalı bu!" demiş. Bunun üzerine simsar oradan uzaklaşmış, çarşının ortasına ilerlemiş ve Enis-üc-Celis'i elinden tutarak Vezir El-Muin'in önüne getirmiş ve ona, "Efendim, bu esirenin sahibi bizden biraz uzakta bulunan şu genç adamdır. İşte bize doğru geliyor!" demiş. Gerçekten Ali-Nur yanlarına gelmiş ve Enis-üc-Celis'in kolundan şiddetle çekerek suratına iki tokat aşkretmiş ve "Allah'ın belası! Seni pazara sadece yeminimi yerine getirmek için sürüklediğimi bilmiyor musun? Haydi şimdi hemen eve dön! Bundan sonra, daha önceler

Savi Güzel Köleyi Ali-Nur'dan Almaya Çalışırken
(H. J. Ford)

deki gibi söz dinler ol! Ve senin uydurma satışından alacağım paraya da ihtiyacım yok! Zaten ihtiyaç duysam seni pazara getirmektense, en son eşyayı ve döküntüleri ve de bana ait başka ne varsa onları satardım!" diye haykırmış.

Ali-Nur'un bu sözlerini duyan Vezir İbni Savi, "Allah belanı versin, genç çılgın! Sanki evinde satacak başka bir şey kalmış gibi konuşuyorsun! Hepimiz senin yarım mangıra muhtaç olduğumu

biliyoruz!" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra da, onun yanına yaklaşıp şiddet göstererek onu yakalamak istemiş. Bunu görünce, tüm simsarlar ve tacirler, hepsi tarafından tanınan ve çok sevilen ve vaktiyle hepsini açık ve iyi şekilde korumuş olan babasını da hâlâ hatırladıkları Ali-Nur'un yüzüne bakmışlar. Bunun üzerine Ali-Nur, onlara, "Hepiniz bu adamın hakaret dolu sözlerini işittiniz; hepinizi şahit tutuyorum!" demiş. Kendi bakımından vezir de, "Ey tacirler, size duyduğum saygıdan bu küstah herifi dövüp öldürmüyorum!" demiş. Fakat tacirler kaçamaklı olarak birbirlerinin yüzüne gizlice bakmışlar ve birbirlerine işaret ederek, âdeta, "Ali-Nur'u destekleyelim!" demek istemişler. Ve de yüksek sesle, "Aslında bu bizi hiç de ilgilendirmeyen bir iş! Siz nasıl uygun görürseniz aranızda çözümlerin!" demişler. Ve aslında gözüpek ve yiğit bir kişi olan Ali-Nur, ilerleyip vezirin atının dizginini tutmuş, öteki eliyle de vezirin yakasına sarılarak onu eğerden çekip yere düşürmüştü. Sonra göğsüne dizini dayayıp, başını, karnını, her yerini yumruklamaya başlamış. Sonra da suratına tükürüp ona, "Köpek! Köpoğlu köpek! Zina çocuğu, Allah senin babanın da, babanın babasının da, ananın babasının da belasını versin! Ey lanet olası! Ey özü-çürük!" demiş. Sonra çenesine daha da kuvvetli bir yumruk vurarak birkaç dişini kırmış; vezirin sakalından kan sızmaya başlamış ve de bir çamur yığını içine düşmüş.

Bunu görünce, vezirin maiyetindeki on köle, kılıçlarını çekip Ali-Nur'a saldırmak ve onu öldürerek parçalamak istemişler. Ama bütün halk onları engellemiş ve onlara, "Siz ne yapıyorsunuz ve neden karışıyorsunuz? Efendiniz bir vezirdir, doğru! Ama bilmiyor musunuz ki, öteki de bir vezir oğludur! Yarın bunlar yeniden barışırlarsa, sizleri suçlayacaklarını bilmiyor ve başınıza geleceklerden endişe edip korkmuyor musunuz?" diye haykırmışlar. Köleler de çekilmekle ihtiyatlı davranacaklarını

anlamışlar.

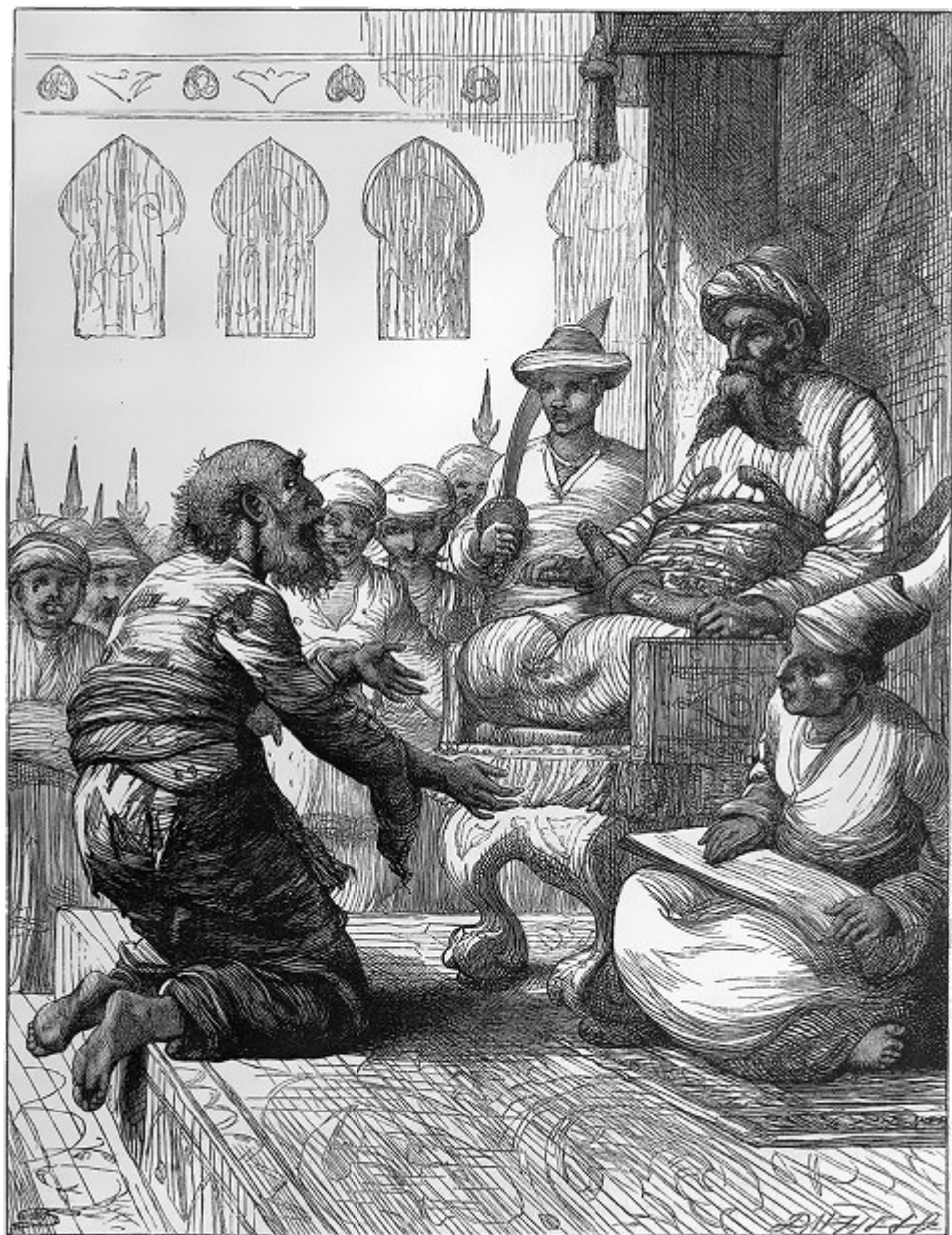
Ama Ali-Nur, dövmekten yorulunca, veziri bırakmış; o da çamura, kana ve toza bulanmış, yerden kalkarak ona acımdan uzak halkın gözü önünde, sultanın sarayına doğru yollanmış.

Ali-Nur'a gelince, Enis-üc-Celis'i elinden tutmuş ve tüm halkın sevinç çılgınlıklarıyla evine dönmüş.

Vezire gelince, o acıklı haliyle Sultan Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'nin sarayına ulaşmış; sarayın önünde durmuş ve "Ey hükümdarım! Zulüm gördüm, zulüm gördüm!" diye haykarmış. Hükümdar onu hemen huzuruna getirtmiş ve yüzüne bakıp getirilenin veziri El-Muin İbni Savi olduğunu görmüş. Ve çok şaşarak ona, "Seni bu hale sokmaya kim cesaret etti?" diye sormuş. Vezir de ağlamaya başlamış ve ona şu dizeleri okumuş:

*Sen kendin yeryüzü canlıları arasında ömür sürerken
ve benim gözüpek savunucum olarak yaşarken, zamanın
beni kurban seçmesi, vahşi köpeklerin acınası avı olmam
olası mı? Ey yağmurunu bize sunan hayırlı bulut!
Senin koruman altındaki ben susuzluktan kırılırken,
her susuzun senin canlı kaynağında susuzluğunu gidermesi
mümkün mü?*

Sonra, "Ey efendim, bütün gücüyle sana hizmet eden, seni seven tüm hizmetkârlarının nasibi böyle mi olmalı? Senin hoşgörünü kötüye kullanarak onlara karşı böylesi utanç verici davranışlarda bulunulması reva mıdır?" diye eklemiş. Hükümdar da ona, "Ama kim seni bu hale koydu?" diye sormuş. O da, "Efendim, şimdiki aşçımın boyna yemek yakmasından bıkarak bana doğru dürüst yemek yapacak bir aşçı köle satın almak üzere, bu sabah

İbni Savi Sultana Başına Gelenleri Anlatırken
(T. Dalziel)

esirciler çarşısında bir gezinti yapıyordum; çarşıda bütün  m-r mde bugüne kadar hiç rastlamadığım g zellihte genç bir esire gördüm. Hakkında bilgi edinmek üzere başvurduğum simsar bana, bu esirenin rahmetli Vezir İbni Hakan'ın oğlu genç Ali-Nur'a ait olduğunu söyledi. Sanırım ki değerli hükümdarım, size üstün nitelikli güzel bir esire satın almak üzere vezir Fazleddin İbni Hakan'a, evvelce on bin dinar verdiğini hatırlıyordur! Vezir İbni Hakan, söz konusu olan esireyi bulup sana almada pek gecikmedi. Ama harika bir yaratık olduğu ve çok hoşuna gittiği için, onu oğlu Ali-Nur'a armağan olarak sundu. Ali-Nur da, babasının ölümü üzerine, savruluk ve çılgınlıklar yaptı ve bunda o kadar ileri gitti ki sonunda tüm mal ve mülkünü, hatta tüm eşyayı satmak zorunda kaldı. Ve yaşamak için artık yarım man-gıra bile ihtiyaç duyacak bir duruma düşünce, satmak maksadıyla, esireyi pazara götürmüş ve onu simsara teslim etmiş; o da cariyeyi açık arttırmaya sokmuş. Ve hemen tüm tacirler, arttırmaya katılmışlar.  ylesine arttırmışlar ki, esirenin fiyatı dört bin dinara ulaşmış. O sırada ben esireyi g r rek bunu esasen ilk sermayeyi sağlayan devletli sultanım için satın almaya karar verdim; simsarı çağırdım ve ona, *'Evladım, ben sana bu dört bin dinarı  deyeyim!'* dedim. Ama simsar bana, genç esirenin sahibini gösterdi; o da beni görür görmez, kudurmuş gibi koşup geldi ve bana, *'Allah'ın belası ihtiyar! Ey felaket habercisi kötü şeyh! Bana cariyenin başını örten büyük yeldirmeyi dolduracak kadar altın versen de, onu sana bırakmaktansa, bir Yahudi'ye, bir Hristiyan'a satmayı yeğlerim!'* dedi. Bunu duyunca ona, *'Fakat ey genç adam, onu ben kesinlikle kendim için değil, hepimizin iyilik kaynağı değerli efendimiz sultan için satın alıyorum'* diye yanıt verdim. Ama bu sözlerimi işitip esireyi teslim edecek yerde, daha da hiddetlendi ve atımın dizginine yapışarak bacağı mı yakaladı ve çekerek beni yere düşürdü; sonra da ilerlemiş yaşıma aldırmadan ve beyaz sakallarına saygı duy-

madan, bana vurmaya ve her türlü kötü davranışta bulunmaya başladı; sonunda da şu anda gördüğünüz acınası hale getirdi. Ey adil hükümdarım! Ve bütün bunlar sultanımı hoşnut etmek, aslında yasal olarak da kendisine ait bulunan bir esireyi, yatağına layık görerek satın almak istememden dolayı başıma geldi!" diye sözünü sürdürmüş.

Ve vezir, bu sözleri söyledikten sonra, sultanın ayaklarına atılıp ağlamaya ve ondan adalet dilemeye koyulmuş. Onun iddiası ve anlattıklarından sonra sultan, öylesine bir hiddete kapılmış ki, alnından kaşlarının arasına ter akmış ve hemen maiyetini oluşturan emirlerine ve sarayının ileri gelenlerine dönüp bir işaret yapınca huzurunda kılıçlarını çekmiş kırk muhafız belirmiş. Sultan onlara, "Hemen şimdi eski vezirim El-Fazl İbni Hakan'ın evine gidin! Evi yağmalayın ve de yerle bir edin! Sonra da cani Ali-Nur'u ve cariyesini yakalayın, kollarını bağlayarak huzura getirin!" demiş. Kırk muhafız, işittikleri ve itaat ettikleri yanıtını verdikten sonra, hemen Ali-Nur'un evine doğru yollanmışlar.

Oysa sultanın sarayındaki mabeyinciler arasında daha önce rahmetli Vezir İbni Hakan'ın kölesi olup büyük bir sevgiyle bağlandığı eski genç efendisi Ali-Nur ile birlikte yetiştirilmiş bulunan Sancar adında genç bir mabeyinci varmış. Talihin uğuru olarak, Vezir El-Savi'nin saraya geldiği ve sultan tarafından o kıyıcı emir verildiği sırada orada bulunuyormuş. Hemen aceleyle kestirme yollardan Ali-Nur'un evine koşmuş; kapının çalındığını işiterek koşup gelen Ali-Nur'u bulmuş; Ali-Nur onun eski dostu Sancar olduğunu görünce kendisi ile selamlaşıp kucaklaşmak istemiş. Ama Sancar, fazla oyalanmadan ona "Sevgili efendim, şimdi dostça sözler söylemenin ve selamlaşmanın sırası değil!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

Özgür ruhun için, bağlanıp zulüm göreceğine ve sert köleliğin acısını çekeceğine inanıyorsan, onu kökünden sök ve kaç! Uzaklara uç, bırak kentlerde binalar onları inşa ettirenlerin üzerlerine çöksün! Hey dostum, Tanrı'nın geniş ve sonsuz toprakları üzerinde kendi ülkenden başka ülkeler bulursun! Ama başka can bulamazsın!

Ali-Nur da "Hey Sancar dostum, bana ne gibi bir haber getirdin?" diye sormuş. Sancar ona "Hemen ayağa kalk, kendini ve cariyen Enis-üc-Celis'i kurtar! Çünkü El-Muin İbni Savi, içine düşersen seni acımadan öldürecek bir ağ atmaya geliyor. Ve de sultan onun tahrikleriyle kılıçlarını çekmiş kırk muhafızını ikiniz için yola çıkardı. Başınıza felaket gelmeden, hemen kaçıp kurtulmanızı öneririm!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, bir kese altın çıkararak Ali-Nur'a vermiş ve ona, "Efendim, hacet halinde kullanabilmen için işte kırk âdet altın dinar! Daha fazla cömert davranamadığım için beni bağışlamanı dilerim. Ama zaman kaybediyoruz! Kalk, hemen kaç!" demiş.

Bunun üzerine Ali-Nur koşup Enis-üc-Celis'e durumu bildirmiş; o da hemen çarşafına bürünmüş; ikisi birlikte evden, sonra da kentten çıkmışlar; Tanrı'nın yardımıyla deniz kenarına ulaşmışlar tam o sırada, yelkenlerini açmış yola çıkmak üzere olan bir gemi bulmuşlar.

Ali-Nur, güvertede, "Birbirlerine henüz veda etmemiş olanlar etsin! Henüz yol tedariklerini tamamlamayanlar tamamlasın, evinde bir şey unutan varsa gidip alsın! Çünkü yola çıkmak üzereyiz!" diye haykıran kaptanı görmüş. Tüm yolculardan, "Yapacak başka işimiz kalmadı kaptan, her şey yolunda!" yanıtını alınca kaptan adamlarına, "Haydi! Yelken açın, palamarları çözün!"

diye haykırmış. O anda Ali-Nur kaptana, "Ne yana doğru yol alıyorsunuz, kaptan?" diye sormuş; o da, "Barış kenti Bağdat'a!" yanıtını vermiş.

Anlatısının o anında, Şehrazat, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça öyküsünü anlatmayı bırakmış.

Ve Otuz Dördüncü Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, kaptan, Ali-Nur'a, "Barış kenti Bağdat'a!" deyince, Ali-Nur da, "Bekleyin! Biz de geliyoruz!" demiş ve kendisini Enis-üc-Celis izlediği halde, geminin güvertesine çıkmış, gemi de hemen tüm yelkenlerini açarak büyük beyaz bir kuş gibi deryaya kanat açmış; şairin dediği gibi:

Şu gemiye bak! Görünüşü seni baştan çıkarır: Telaşlı rüzgâr, onun rakibidir ve tezlik yarışında başka galip tanımaz! Yüksek maviliklerden kanadını yaymış denize dalan ve dengesini sağlayan bir kuş gibidir.

Ve gemi, uygun bir rüzgârla, tüm yolcularını taşıyarak yola koyulmuş. Ali-Nur ile Enis-üc-Celis'in başına gelenler bunlar!

Ali-Nur'u yakalamak üzere Sultan'ın gönderdiği kırk muhafıza gelince: Ali-Nur'un evine gelmişler, onu döt bir yandan kuşatmış, kapıları kırıp içeriye girmiş ve her bir yanı inceden inceye araştırmışlar. Ama hiç kimseyi bulup yakalayamamışlar. Bunun üzerine, evi çılgınca tahrip etmiş ve dönüp sultana semeresiz

araştırmalarını bildirmişler. Sultan da, "Onları her yerde arayın, tüm kenti tarayın!" emrini vermiş. Ve tam o sırada Vezir İbni Savi çıkagelince, sultan onu teselli etmiş; bir hilat hediye ederek "Hiç kimse değil, ben senin öcünü alacağım, sana söz veriyorum!" demiş. Vezir de ona uzun bir ömür ve mutluluğun huzurunu dilemiş. Sonra sultan, halk tellallarına şu bildiriği yaymalarını emretmiş: "Ey ahali! Eğer içinizden biri rahmetli Vezir İbni Hakan'ın oğlu Ali-Nur'a rastlarsa, onu yakalasın ve sultanın huzuruna getsin! Mükâfat olarak güzel bir hilat ile bin dinar verilecek! Lâkin, kim onu görür de gizlerse, ibret oluşturacak bir ceza çekecek!" Ama tüm araştırmalara karşın hiç kimse Ali-Nur'a ne olduğunu bilememiş.

Ali-Nur ile Enis-üc-Celis'in ne olduğuna gelince, sapasağlam Bağdat'a ulaşmışlar ve kaptan onlara "İşte burası tatlılık yuvası Bağdat şehridir. Kış kıyametin sertliğini hiç tanımayan, gül ağačlarının gölgesinde, çiçekler arasında şırıldayarak akan sularının sesleri ve baharın ılıkliğı içinde yaşayan mutlu bir kenttir, burası!" demiş. Ali-Nur, kaptana, yolculukları boyunca kendilerine gösterdiği iyi davranıştan ötürü teşekkür etmiş ve ona kendisi ve Enis-üc-Celis'in yolculuk masrafı olarak beř altın dinar vermiş, sonra gemiyi terk edip ardında Enis-üc-Celis olduğu halde Bağdat'ın içine girmiş.

Talih, Ali-Nur'un herkesin gittiği bir yol yerine, Bağdat'ı çevreleyen bahçelere doğru giden bir başka yolu izlemesini istemiş. Yöresi yüksek duvarlarla çevrili bir bahçeye ulaşınca kadar yürümüşler. Bu bahçenin giriş yeri iyice süpürülmüş, sulanmış ve iki yanına oymalı birer sıra konulmuş imiş; çok güzel olan kapısı kapalı imiş; ama yukarısında, her renkten güzel lambalar varmış; kapının yöresinde de suları berrak bir havuz bulunuyormuş. İçeriden bu kapıya ulaşan yola gelince, iki yanında üzerine güneşte dalgalanan işlemeli şahane bayraklar çekilmiş di-

reklerle donatılmış imiş.

Bunu gören Ali-Nur, Enis-üc-Celis'e "Vallahi! Burası çok güzel bir yer!" demiş. O da "Öyleyse burada, şu sıraların üstünde bir saat kadar dinlenelim!" diye yanıt vermiş. Ellerini ve yüzlerini havuzun taze suyuyla yıkadıktan sonra büyük sıralardan birinin üzerine çıkmışlar ve esen tatlı rüzgârla temiz havayı içlerine çekerek dinlenmeye koyulmuşlar. Hava öylesine tatlı, rüzgâr öylesine hafiften esiyormuş ki, çok geçmeden yüzlerini örtüp uyuyakalmışlar.

Oysa kapısında uyuyakaldıkları bu bahçe Zevkler Bahçesi diye anılırmış ve bu bahçenin ortasında Harikalar Sarayı diye anılan bir saray da varmış; bahçenin ve sarayın sahibi Halife Harun Reşit imiş. Halife, göğsünün sıkıştığını hissedince, ferahlamak, eğlenmek ve kaygılarını unutmak için bu bahçeye ve bu saraya gelirmiş. Bu saray bütünüyle, seksen pencerenin açıldığı büyük bir salondan oluşmuş imiş, her pencerede de parlak birer lamba asılı imiş; ve salonun ortasında som altından yapılmış bir avize varmış ki, güneşten de fazla parlarmış. Bu salon ancak halife oraya geldiği zaman açılırmış ve o zaman tüm lambalar ve büyük avize yakılır; tüm pencereler açılır ve halife ipek ve altın işlemeli kadifeden büyük divana oturur; şarkıcılarına şarkı söylemelerini, rakkaselerine raksetmelerini ve çalgıcılarına musikileriyle onu mest etmelerini emredermiş; ama sesini en çok işitmek istediği kimse, şarkıcı ve şair ünlü İshak imiş; onun şarkıları ve doğaçtan söylemeleri tüm dünyada ünlenmiş imiş.

Ve böylece gecelerin sakinliği ve bahçenin çiçeklerinden saçılan kokuyla dolu havasının tatlı ılıkılığı ortasında, halifenin göğsü ferahlarmış.

Halifenin bu bahçenin ve bu sarayın bakıcısı olarak seçtiği adam, Şeyh İbrahim olarak anılan iyi yürekli, yaşlı birisiymiş.

Gece gündüz uyanık bir denetimle, densiz ziyaretçilerin, özellikle kadın ve çocukların bahçeye girip zarar vermelerini veya çiçek ve meyve çalmalarını önlermiş. O akşam da bahçenin yöresini ağır ağır dolaşarak denetlerken, dışa açılan büyük kapıya gelmiş ve orada büyük sıranın üstünde aynı örtüye bürünmüş iki kişinin yatmakta olduğunu görmüş. Buna çok kızmış ve "Nasıl oluyor bu! Halife hazretlerinin bana, Şeyh İbrahim'e tanıdığı kim olursa olsun bu saraya yaklaşanları cezalandırma yetkisini hiçe sayan, onun kesin emirlerine karşı çıkan iki gözüpek kişi! Halifenin adamlarının dinlenmesi için konulan bu sıralarda tünemenin neye mal olacağını onlara birazdan tattırayım bari!" demiş. Ve Şeyh İbrahim, bir ağaçtan esnek bir dal kopararak uykuculara yaklaşmış ve dalı sallayarak onlara hatırı sayılır bir ders vermek üzereyken; birdenbire, "Ey İbrahim, sen ne yapıyorsun? Tanımadığın ve belki de yabancı ya da Allah'ın garibi dilenciler olup talihin bu yakalara sürüklediği kimseleri böylesine dövmek sana yakışır mı? Hele bir kez yüzlerini gör bakalım!" demiş. Ve Şeyh İbrahim, gençlerin yüzlerini örten örtüyü kaldırmış ve uyurken yanakları birbirine dokunan, belki bahçesindeki bütün çiçeklerden de güzel bu iki harika yüzü görünce âdeta büyülenmiş. Ve kendi kendine, "Ne yapıyordum ben? Ne yapıyordun sen ey iki gözü kör İbrahim! Asıl haksız hiddetinden dolayı cezalandırmak için seni dövmeli!" demiş, sonra da uyuyanların yüzlerini yeniden örtmüş ve ayak uçlarına oturmuş ve birdenbire ani bir şekilde kanının ısındığı Ali-Nur'un ayaklarını ovuşturmaya başlamış. Ve Ali-Nur, ayaklarını ovuşturan ellerin dokunuşunu duyarak uyanmakta gecikmemiş; ve ayaklarını ovuşturmanın saygın bir ihtiyar olduğunu görmüş ve onun tarafından böyle bir davranışta bulunulmasından utanmış ve hemen ayaklarını geri çekmiş; hemen kalkıp uygun bir tavır takınarak şeyhin elini yakalayıp dudaklarına götürmüş, sonra da alnına koymuş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, ona "Evladım, siz ikiniz nereden geliyor-

sunuz?” diye sormuş. Ali-Nur, "Efendim, bizler yabancıyız!" demiş ve bu sözleri söyler söylemez gözlerinden yaşlar boşalmış. Şeyh İbrahim de ona, "Çocuğum, ben Tanrı'nın barış ve duası üzerine olası Peygamberimiz'e vahyolunan ve kutsal kitabın birçok yerlerinde görülen '*Gurbette bulunanlara konukseverlik gösterin, onları samimi ve iyi yürekle karşılayın!*' şeklindeki sözlerini unutanlardan değilim. Bundan dolayı, benimle birlikte gelin çocuklarım! Sizi bahçemde ve sarayımda gezdireyim! Böylece dertlerinizi unuttur, gönlünüzü ferahlatırsınız!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, "Efendim, bu bahçe kimindir?" diye sormuş; Şeyh İbrahim de, onu korkutmamak için, biraz da kendisini onurlandırmak maksadıyla, "Bu bahçe ve bu saray benimdir; bana da miras yoluyla ailemden kaldı" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur ve Enis-üc-Celis ayağa kalkmışlar ve Şeyh İbrahim'in ardından, bahçenin kapısından içeri girmişler.

Ali-Nur, Basra'da birçok bahçe görmüş imiş; ama böylesini görmek değil, düşlemesi bile olası değilmiş. Büyük kapı, en iyi etkiyi yaratacak yan yana dizilmiş kemerlerle donatılmış imiş; bunların üzeri şahane üzüm salkımlarının ağırlığıyla sarktığı asmalarla kaplıymış ve bunların bazıları yakut gibi kırmızı, bazıları abanoz gibi siyahmış. Girdikleri yolu olgun meyvelerinin ağırlığıyla dalları eğilmiş meyve ağaçları gölgeliyormuş. Dallar da kuşlar, havai nağmelerden oluşmuş kendi dillerinde cıvıldaşıyormuş. Bülbül ötüşünü dalgalandırıyor; kumru aşktan şikâyet eden dem çekişlerini; ardıçkuşu insansı bir edayla çaldığı ıslığını, boynu gerdanlıklılı güvercin de sanki şarapla başı dönmüşçesine ortaya koyduğu ötüşlerini tekrarlayıp duruyormuş. Orada, her meyve ağacı, en iyi iki cinsiyle temsil olunuyor; acı çekirdekli kayısı olduğu gibi, tatlı çekirdekli kayısı da bulunuyor; hatta Horasan kayısıları da görülüyormuş. Güzel dudak renginde erikler, başdöndürücü sarı erikler ile görünüşü hayranlık uyan-

dıran kırmızı incirler, beyaz incirler ve yeşil incirler varmış. Çiçeklere gelince, inciler ve mercanlara benziyorlarmış; güller en güzel yanaklardan daha güzelmış; menekşeler yanmış kükürt alevi gibi koyu renkliymiş; ortalıkta beyaz mersin çiçekleri, şeb-boylar, karanfiller, lavanta çiçekleri, gelincik çiçekleri görülüyormuş. Taç yaprakları bulutların gözyaşlarıyla parlıyor; papatyalar tüm dişlerini göstererek nergislere gülüyor; nergisler de güllere, derin siyah gözlerle bakıyormuş. Yuvarlak ağaçkavunu, kulpsuz, boyunsuz kupalara benziyormuş; limonlar yuvarlak altın toplar gibi sarkıyormuş. Tüm toprak, rengârenk çiçeklerin binlercesinden oluşmuş çiçekli bir halıyla kaplanmış gibiymiş; çünkü bahar saltanat sürüyormuş; çünkü gür ırmaklar kabarmış ve kaynaklar fokurduyor ve kuşlar birbirine sesleniyor ve birbirlerini dinliyorlarmış; çünkü meltem bir ney gibi ses veriyor, saba rüzgârı ona tatlı tatlı yanıt veriyor ve hava sevince boğulmuş olarak çınliyormuş.

İşte, Ali-Nur ve Enis-üc-Celis, Şeyh İbrahim ile birlikte bu durumdaki Zevkler Bahçesi'ne girmişler; bu sırada Şeyh İbrahim, hiçbir şeyi yarım bırakmak istemediğinden, onları Harikalar Sarayı'na girmeye çağırmış. Kapıyı onlara açmış ve onlar da içeri girmişler. Ali-Nur ve Enis-üc-Celis'in, bu görülmedik güzellikteki salonun şaşaasıyla ve içindeki olağanüstü, şaşkınlık yaratan ve hoşagidici eşyanın varlığıyla gözleri kamaşmış; ve bu eşsiz güzelliği uzun uzun seyredip hayran olmuşlar. Sonra, bütün bu şaşaadan kamaşmış gözlerini dinlendirmek için, gidip bahçeye bakan bir pencerenin kenarına oturmuşlar. Ve Ali-Nur, ay ışığının aydınlattığı ağaçlar karşısında, geçmiş dertlerini düşünmeye başlamış ve Enis-üc-Celis'e, "Ey sevgilim, gerçekte bu yer benim için sihirle dolu. Bana ne kadar çok şey hatırlatıyor! Ve ruhuma barış sunuyor, beni yiyip bitiren ateşi söndürüyor, yoldaşım hüznü uzaklaştırıyor!" demiş.

Bu ziyaret dolayısıyla Şeyh İbrahim, onlara yiyecek şeyler çıkarmış; iyice karınlarını doyurmuşlar ve sonra ellerini yıkamış ve yeniden pencereye yaslanıp güzel meyvelerle donanmış ağaçlara bakmışlar. Bir süre geçtikten sonra, Ali-Nur, Şeyh İbrahim'e dönüp ona, "Ey Şeyh İbrahim, bize içirecek bir şeylerin yok mu! Zira bana öyle geliyor ki, yemek yedikten sonra bir şeyler içmek âdettendir!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim onlara, içi tatlı ve temiz suyla dolu porselen bir sürahi getirmiş. Fakat, Ali-Nur ona, "Bu getirdiğin nedir? Benim istediğim içki bu değildir!" demiş. O da, "Yoksa sen şarap mı istiyorsun?" diye sorunca Ali-Nur, "Tabii ya, iyi bildin!" demiş. Şeyh İbrahim yeniden sözü alarak "Allah beni ondan ırak tutsun ve korusun! On üç yıldır içkiden elimi ayağımı çektim; zira, Tanrı'nın barışı ve duası üzerine olası Peygamber hangi mayalanmış içki olursa olsun, içeni, imal edeni ve satanı lanetlemiştir!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, "Ey Şeyh, izin ver de sana bir iki çift söz edeyim!" demiş; o da, "Söyle bakalım!" deyince, "Sana ne şarap içici, ne yapıcı, ne taşıyıcı olmadan, istediğim şeyi yapmanın yolunu gösterirsem, kitabın kavlince suçlu ya da lanetlenmiş olur musun?" diye sormuş; o da, "Sanırım ki hayır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur yeniden söze başlayıp, "Öyleyse şu iki dinar ve iki dirhemi al! Şu eşeğe bin! Dükânının dip tarafında her zaman şarap da bulunduran gül ve çiçeksuyu damıtan tacirlerden birinin kapısında dur! Kapı önünden geçen ilk yolcuyu durdur!

Ona biraz para vererek içki satın almasını söyle! İçki parası iki dinar tutar; iki dirhemi de ona bahşiş olarak ver! Yine bu kimse, iki testi şarabı eşeğe yüklesin! Şarabı eşek taşıyacağına, yoldan geçen kişi satın alacağına ve biz içeceğimize göre, bu işe senin bir katılımın olmuyor: böylece ne içici, ne yapıcı, ne de taşıyıcı oluyorsun! Ve de kitabın kutsal yasasına aykırı davranmış olmaktan korkman gerekmiyor!" demiş. Bu sözleri duyan şeyh,

Şeyh İbrahim ve Misafirleri
(T. Dalziel)

kahkahalarla gülmeye başlamış ve Ali-Nur'a "Vallahi! Ben ömrümde senin kadar nazik, zeki ve de sevimli kimse görmedim!" demiş; Ali-Nur da "Vallahi! Biz ikimiz de sana çok minnettarız ey Şeyh İbrahim! Ama kesinlikle senden bu ricamızdan başka bir hizmet beklemiyoruz!" demiş. Bunun üzerine, o ana kadar, sarayda her türden içkinin bulunduğunu açıklamak istemeyen Şeyh İbrahim, Ali-Nur'a "Dostum, işte sana kilerimin ve şarap mahzenlerimin anahtarları. Burası, saraya geldiğinde varlığıyla beni onurlandıran Emir-ül Müminin'in emrine amade olmak üzere her zaman doludur. İçeri girer ve oradan hoşuna gi-

den her şeyi alabilirsin!" demiş.

Bunun üzerine Ali-Nur mahzene girmiş ve gördüğü şeyler onu şaşkınlığa düşürmüştü: tüm duvarlar boyunca raflar dolusu som altından, gümüşten ve kristalden sürahiler düzenli biçimde sıralanmış; ve bu sürahilerin üzerine her türlü değerli taşlar kakılmış bulunuyormuş. Ali-Nur, karar vererek istediğini seçmiş ve büyük salona geri dönmüş; değerli sürahileri halının üstüne koymuş; Enis-üc-Celis'in yanına oturmuş ve altın yaldızlı şahane cam bardaklara şarap doldurmuş ve Enis-üc-Celis ile birlikte, bu saraydaki her şeyi hayranlıkla seyrederek içmeye başlamış. Biraz sonra Şeyh İbrahim yanlarına yaklaşarak onlara kokulu çiçekler sunmuş; sonra bir erkek karısıyla otururken âdet olduğu üzere yanlarından ayrılarak uzakta bir yere çekilmiş. Onlar da başbaşa kalarak şarap onları tüm etkisi altına alıncaya kadar birlikte içmiş durmuşlar; o vakit yanakları renklenmiş, gözleri gazellerinki gibi parlamış; ve Enis-üc-Celis saçlarını çözmüş. Bunu görün Şeyh İbrahim büyük bir hevese kapılmış ve kendi kendine, "Onlarla birlikte eğleneceğime neden böyle uzakta duruyorum? Böylesine bir şenliği bir daha ömrümce görebilecek miyim acaba? Öyle bir şenlik ki, gökyüzünde iki aya benzetilebilecek bu iki güzel ve hayranlık uyandıran gencin bende uyardığı duygu kadar büyüleyici!" demiş. Ve Şeyh İbrahim bulunduğu yerden kalkarak ilerleyip toplantı salonunun öteki ucuna oturmuş. Bunu gören Ali-Nur ona, "Efendim, senden yaklaşip bizimle oturmanı rica ediyorum!" demiş. Şeyh İbrahim de kalkıp onların yanına oturmuş. Ali-Nur da bir bardak almış, doldurup Şeyh İbrahim'e sunmuş ve ona "Ey Şeyh, al bunu ve iç! Onda tüm tatları bulacaksın! Çünkü zevk bardağın dibindedir!" demiş. Ama Şeyh İbrahim, "Allah göstermesin! Delikanlı, ben on üç yıldır ağzıma içki koymadım; bu süre içinde iki kez de hac görevini yerine getirdim!" diye yanıt vermiş. Ne yapıp yapıp

Şeyh İbrahim'i sarhoş etmek isteyen Ali-Nur da ikna yoluyla maksadına erişemeyeceğini anlayınca, daha fazla ısrar etmemiş; dolu bardağı kendisi içmiş; doldurup yeniden içmiş ve birkaç dakika sonra, bir sarhoşun tüm davranışlarını taklit ederek sonunda kendini yere atmış uyuyor gibi yapmış. Bunun üzerine Enis-üc-Celis çaresiz kalmış gibi üzgün ve karmaşık bir bakışla Şeyh İbrahim'e bakmış ve ona, "Ey Şeyh İbrahim, bak şu adamın bana yaptığını gördün mü?" demiş. O da, "Bu ne perişanlık böyle! Ama böyle davranması için bir neden var mı?" diye konuşmuş. Kadın, "Bu ilk kez olmuyor ki! Her zaman böyle yapıyor! Hep böyle içiyor da içiyor; sonra da sarhoşlanıp sızıyor; ve beni birlikte içecek dosttan mahrum ediyor, yapayalnız bırakıyor! Kimse benim ile kadeh arkadaşlığı yapmayınca, artık içmekten zevk almaz oluyor; beni dinleyecek kimse olmayınca şarkı söyleme arzusu bile duymuyorum!" demiş. Bunun üzerine, bu ateşli bakışların ve bu büyüleyici sesin etkisi altında kalan Şeyh İbrahim, tüm adalelerinin titrediğini duyumsayarak ona, "Gerçekten böyle içki içmenin hiçbir neşesi olmaz!" demiş. Bunu duyan Enis-üc-Celis de, bir bardak şarap doldurmuş; baygın gözlerle bakarak bunu Şeyh İbrahim'e uzatıp "Hatırım için şu bardağı al ve beni sevindirmek istiyorsan iç! Sana minnettar olurum!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim bardağı onun elinden almış ve şarabı içmiş. Enis-üc-Celis de ikinci kez doldurmuş, onu da içmiş; sonra da üçüncü kez doldurmuş ve ona, "Oh! Değerli efendim, bunu da iç! Başka ısrar etmeyeceğim" demiş. Ancak şeyh, "Vallahi! Altık içecek halim kalmadı. İçtiğim bana yeter de artar bile!" demiş. Ama kadın o kadar ısrar etmiş, ona doğru eğilerek, "Vallahi! Bunu mutlaka içmelisin!" diyerek öyle incelikle yalvarmış ki, şeyh, bardağı alıp dudaklarına götürmüştü; ama tam o sırada Ali-Nur bir kahkaha kopararak ansızın yerinden kalkıp oturmuş.

Ama anlatısının tam burasında, Şehrazat sabahın belirliğini görmüş ve öyküsünün devamını ertesi gün anlatmak üzere ansızın susmuş ve...

Otuz Beşinci Gece Gelince

Sözünü şöyle sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şahım! İşittim ki Ali-Nur, bir kahkaha kopararak yattığı yerden kalkıp oturmuş ve Şeyh İbrahim'e, "Sen orada ne yapıyorsun? Senden, daha bir saat önce, bana arkadaşlık etmeni rica etmiş, sen de beni reddetmemiş miydin? Ve de '*On üç yıl var ki, böyle bir şey yapmadım!*' dememiş miydin?" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, epeyce utanmış. Sonra düşünce değiştirip acele acele "Vallahi! Benim sitem edilecek bir yanımda yok! Tüm suç içmem için beni sıkıştıran bu kızda!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur öylesine gülmüş ki, Enis-üc-Celis eğilip onun kulağına, "Sen işi bana bırak ve alay etmekten vazgeç! Göreceksin ne kadar çok eğleneceğiz!" demiş. Sonra kendine bir bardak şarap doldurup içmiş; Ali-Nur'a da bir bardak doldurmuş, o da içmiş, sonra böylece bir kendisine, bir Ali-Nur'a şarap doldurarak Şeyh İbrahim'e en küçük bir ilgi göstermeden içmeyi sürdürmüşler. Onların bu yaptıklarını şaşkınlıkla izleyen Şeyh İbrahim, sonunda dayanamayıp "Birilerini içmeye çağırıp da, sonra bu tür davranışta bulunmak ne menem işidir? Yani oturup sizin ne yaptığınızı seyretmem için mi beni davet ettiniz?" diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur ile Enis-üc-Celis öylesine gülmeye başlamışlar ki neredeyse bayılıyorlarmış. Bunun üzerine onun kendileriyle birlikte içmesine rıza gösterip gecenin üçte biri geçinceye kadar böylece içip durmuşlar. Enis-üc-Celis, Şeyh İbrahim'e "Ey Şeyh İbrahim, bana şu fenerlerdeki mumlardan birini

yakmam için izin verir misin?" diye sormuş. O da, o sırada bile yarı sarhoş, "Olur ama, sadece birini, sadece birini yak!" diye yanıt vermiş. Enis-üc-Celis hemen ayağa kalkmış, ama sadece bir tane değil, salondaki seksen fenerin tüm mumlarını yakmış ve dönüp yerine gelmiş. Bunun üzerine, Ali-Nur, Şeyh İbrahim'e "Ey Şeyh! Seninle birlikte olmak bilsen bana ne çok keyif veriyor. Ama bilmem bana şu meşalelerden birini yakmama izin verir misin?" demiş. Şeyh İbrahim de ona, "Öyle olsun! Kalk şu meşalelerden birini yak! Ama sadece birini! Beni kandıracağım sanma!" demiş. Ali-Nur da kalkıp sadece bir tane değil, Şeyh İbrahim zerrece fark etmeden, yirmi dört avizenin içindeki yirmi dört meşalenin hepsini yakmış. Bu durumda, tüm salon, tüm saray ve tüm bahçe ışığa boğulmuş. Şeyh İbrahim de "Gerçekten, siz ikiniz benden çok hovardasınız!" demiş. Ve bu sırada adamakıllı sarhoş olduğundan ayağa kalkmış ve bir yandan öbür yana yürüyerek, toplantı salonunun seksen dört penceresinin hepsini açmış; sonra dönüp yeniden oturmuş ve iki gençle içki içmeyi ve onlarla birlikte salonu kahkahalar ve şarkılarla çınlatmayı sürdürmüştü.

Ama her şeyi bilen, her şeyi işiten, nedenlerin ve sonuçların yaratıcısı Tanrı'nın ellerinde bulunan Talih, tam o saatte Harun Reşit'in hava almak için, ay ışığında, sarayının Dicle'ye açılan pencerelerinden birinde oturmasını istemiş; ve oradan nehrin öte yakasında bulunan yazlık saraya doğru bakarken, havada parlayan ve suya yansıyan bu ışıkların farkına varmasını uygun görmüş. Halife, ne düşüneceğini bilemeden, sadrazamı Cafer-ül-Barmaki'yi çağırtmış. Ve Cafer huzuruna gelince, ona, "Ey vezir denen köpek! Sen benim hizmetimde olursun da, Bağdat'ta benim kentimde olup bitenden bana nasıl haber vermezsin?" diye haykırmış. Cafer de ona, "Bu sözlerle bana ne demek istediğini zi anlamadım" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Tamam! Şu

Güzel Esire Fenerleri Yakarken
(H. J. Ford)

saatte Bağdat düşman saldırısına uğrayıp işgal edilse, bundan daha kötü olmazdı! Ey lanet olası! Harikalar Sarayı'nın ışığa boğulmuş olduğunu görmüyor musun? Böyleyken sen, tüm büyük salonu aydınlatabilecek, tüm fenerleri ve avizeleri yakabilecek ve tüm pencereleri açabilecek kadar küstah ve kudretli olan kişiyi bilmezden geliyorsun! Allah belanı versin! Altık benim Halife sıfatım da bana ait değil, madem ki, her şey benim bilgim dışında olup bitiyor!" diye haykırmış. Cafer de bir an titremeler içinde kalarak, "Sana Harikalar Sarayı'nın tüm pencerelerinin açıldığını, tüm fener ve avizelerinin yakıldığını kim söyledi?" diye sormuş. Halife, "Şuraya gel de bakalım!" demiş. Cafer Halife'nin yanına yaklaşarak ve bahçelerden yana bakarak, sarayı, ay ışığından da parlak, âdeta yanıyor gibi gösteren tüm aydınlanmayı görmüş.

Bunun üzerine Cafer, bu durumun Şeyh İbrahim'in bir densizliğinden ileri gelebileceğini anlamış ve yaradılış bakımından iyi ve merhametli olduğundan, olasılıkla bu işten bir yarar sağlamak üzere bir girişimde bulunduğunu sandığı sarayın ve bahçenin ihtiyar bakıcısı ve Şeyh İbrahim'i bağışlatacak bir özür bulmak için düşünmüş; ve Halife'ye "Ey Emir-ül-Müminin! Şeyh İbrahim geçen hafta bana geldi ve bana, '*Ey efendimiz Cafer, sizin ve Emir-ül-Müminin'in sağlığında ve de sizlerin korumanız altında çocuklarımin sünnet düğünlerini kutlamak en büyük dileğimdir*' dedi. Ona, '*Peki, benden ne istiyorsun, ey şeyh*' diye sordum. Bana, '*Sadece senin aracılığıyla Harikalar Sarayı'nda çocuklarımin sünnet düğünlerini kutlamak için Halife'den izin almak istiyorum*'" dedi. Ben de ona, '*Ey Şeyh! Bu düğün için gerekli her şeyi şimdiden hazırlayabilirsin! Bana gelince, Allah izin verirse Halife ile ilk buluşmamızda, ona dileğini bildireceğim*' dedim. Bunun üzerine Şeyh İbrahim yanımdan ayrıldı. Bana gelince, Ey Emir-ül-Müminin! Söz konusu meseleyi sana

açmayı tümüyle unuttum!" demiş. Halife buna "Ey Cafer, bir tek suç işleyecek yerde cezalandırılacak iki suç birden işlemişsin! Ben de seni iki noktadan cezalandırmalıyım: İlki, söz konusu dileği gelip bana bildirmemen; ikincisi ise, Şeyh İbrahim sana gelerek ricada bulunurken, ihtiyaç içinde bulunduğunu anlamamı istemiştir. Harcamalarını giderecek bir şeyler vermek gerekirdi ona! Oysa sen bir yandan ona bir şey vermediğin gibi, öte yandan, gelip haber vermediğinden benim de kendisine yardım etmemi önlemiş oldun!" diye yanıt vermiş. Cafer de, "Ey Emir-ül-Müminin! Unutmuşum işte!" demiş. Bunun üzerine Halife "Öyle olsun! Seni bu kez bağışladım! Ama şimdi, babalarımın ve sülalemin şanına yaraşır şekilde, şu andan başlayarak gecemizi gidip Şeyh İbrahim'in yanında tamamlamamız gerekir; çünkü iyi bir adamdır o, onu sık sık ziyaret eden Bağdat'ın belli başlı şeyhlerinin çok saydığı vicdanlı bir adamdır. Biliyorum ki, fakirleri korur, ihtiyaç içinde olanları kollar; ve şimdi Allah rızası için birçok kişiyi evinde yatırıp beslediğinden eminim. Biz de, böylece oraya giderek, belki bu fakirlerden birinin bizden isteyeceğini yerine getirerek, hem bu dünyada hem de ötekinde bize yarar sağlayacak bir sevap işlemiş oluruz; kim bilir, belki de ziyaretlerimizle mutluluğunun doruğundaki bu iyi yürekli şeyhe ve tüm dostlarına, fikrimce, bir yarar sağlamış oluruz!" demiş. Ancak Cafer, "Ey Emir-ül-Müminin! Gecenin büyük bir bölümü çoktan geçip gitti; ve şeyhin tüm çağrılıları şu anda oradan ayrılmak üzeredir!" diye yanıt vermiş. Halife de, "Kesinlikle onlara katılmamız gerek!" demiş. Cafer de susmak zorunda kalmış; fakat çok şaşırılmış ve ne yapacağını bilememiş.

Bu sırada Halife ayağa kalkmış ve Cafer huzurunda eğilmiş, ikisi, yanlarında Cellat Mesrur olduğu halde, her zamanki gibi, üçü de tacir kılığına girerek gerekli tedbirleri aldıktan sonra, Harikalar Sarayı'na doğru yollanmışlar.

Bağdat sokaklarından geçerek Zevkler Bahçesi'ne ulaşmışlar. Halife önden ilerlemiş ve büyük kapının açık olduğunu görmüş; şaşırarak Cafer'e, "Bak! Şeyh İbrahim kapıyı açık bırakmış! Gerçekte, asla böyle bir şey yapmazdı!" demiş. Bununla birlikte üçü birden içeri girmişler ve bahçeyi geçip sarayın önüne gelmişler ve Halife, "Ey Cafer! Yanlarına ulaşmadan önce, ilkin gizlice ve ses etmeden onları gözetlemem gerek! Böylece Şeyh İbrahim'in çağrılı olarak kimleri kabul ettiğini, çağrılılar arasında bulunan kentin ileri gelen şeyhlerinin miktarını ve bunların Şeyh İbrahim'e sunduğu armağanları ve hangi cömertliklerle onu donattıklarını görmem gerek! Şimdi onların hepsi, her biri kendi köşesinde, merasimin dinsel gereklerine dalmış olsa gerektir! Çünkü hiç ses işitmiyor ve varlıklarını sezinleyemiyorum!" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, Halife, yöresine bakıp büyük bir ceviz ağacı görmüş ve "Ey Cafer! Bu ağacın üzerine çıkmak ve oradan içeriyi görebilmek istiyorum. Hele bana yardım et!" demiş. Ve Halife, ağacın üzerine çıkmış, bir daldan öbürüne sıçrayarak sonunda pencerelerin tam karşısına gelen bir dala ulaşınca kadar tırmanmasını sürdürmüştü. Bunun üzerine dala oturmuş ve pencereden içeri bakmış.

Ve oracıkta bir erkek, bir dişi, ikisi de birer ay gibi yaradanın överek yarattığı iki genç ile bu ikisinin arasına oturmuş bahçesinin bekçisi Şeyh İbrahim'i görmüş; ve de onun, bardağı elinde, kıza, "Ey güzeller sultanı! İçki ancak değerini şarkıyla desteklenirse ortaya koyar! O harika sesinle bizi büyülemen için seni yüreklendirme uğrunda şairin söylediklerini okuyacağım. Dinle:

*Ya Leyli! Ya Ayni*³

Sevgilinin şarkısını duymadıkça, asla içki içme! Çünkü, ben atın ıslık sesi duymadıkça su içmediğinin farkına vardım.

Ya Leyli! Ya Ayni!

*Sonra, gönlünü hoş tut sevgilinin! Öv onu! Okşa onu! Sonra, onun üzerine gömül! Uzan onun üzerine! Sen büyüdükçe, o küçülsün!*⁴

Ya Leyli! Ya Ayni!

Şeyhi İbrahim'i bu durumda gören ve ağzından daha çok çapkınca sayılabilecek ve onun sarayın ihtiyar bakıcısı olarak yaşına asla uygun düşmeyen bu şarkısını işiterek Halife, hiddetinden terinin iki kaşı arasından aktığını duyumsamış ve aceleyle ağaçtan aşağı inmiş ve Cafer'e bakıp ona, "Ey Cafer, ömrümce sünnetin dinsel merasimini lâhuti bir revîşle⁵ yerine getirmek üzere bu salonda toplanmış bu saygın şeyhlerinki kadar örnek oluşturacak hiçbir manzara görmedim. Bu gece, gerçekten, kutsamayla dolu bir gece! Sen de ağaca çık, salona acele bir göz at! Bu saygın cami şeyhlerinin hayır duaları sayesinde kutsanma fırsatını kaçıрма!" demiş. Cafer, Emir-ül-Müminin'in bu sözlerini duyunca çok şaşırmış; fakat uzun boylu kararsızlık duymadan, hemen ağaca çıkmış ve pencerenin karşısındaki daldan içerisini

3 “*Ey gece, ey gözler (sevgilinin gözleri)*” anlamındaki bu sözler, tüm Arap şarkılarının “leitmotiv (Bir müzik eserinde, daha çok dramatik, tasfiri parçalarda, bestecinin fikrini açıklayanın esas nağmesi)”dir. Şarkının her yerinde: Giriş olarak, eşlik etmek için, final olarak okunur (M.)

4 “Sadece kendileri küçük olduğu halde, senin tutkunu büyüten kızlarla içki iç!” (Mardrus’un İngilizce’ye çevirisinin varyasyonu). (Ç.)

5 *Lâhuti*: Tanrı alemine ait olan – *Revîş*: Tarz, üslup.

gözetlemiş ve içki içen üç kişiden: Kadeh elinde, şarkı söylerken başını sallayan Şeyh İbrahim'den, ona bakıp dinlerken, alabildiğine gülen Ali-Nur ile Enis-üc-Celis'ten oluşan gurubun manzarasını seyretmiş.

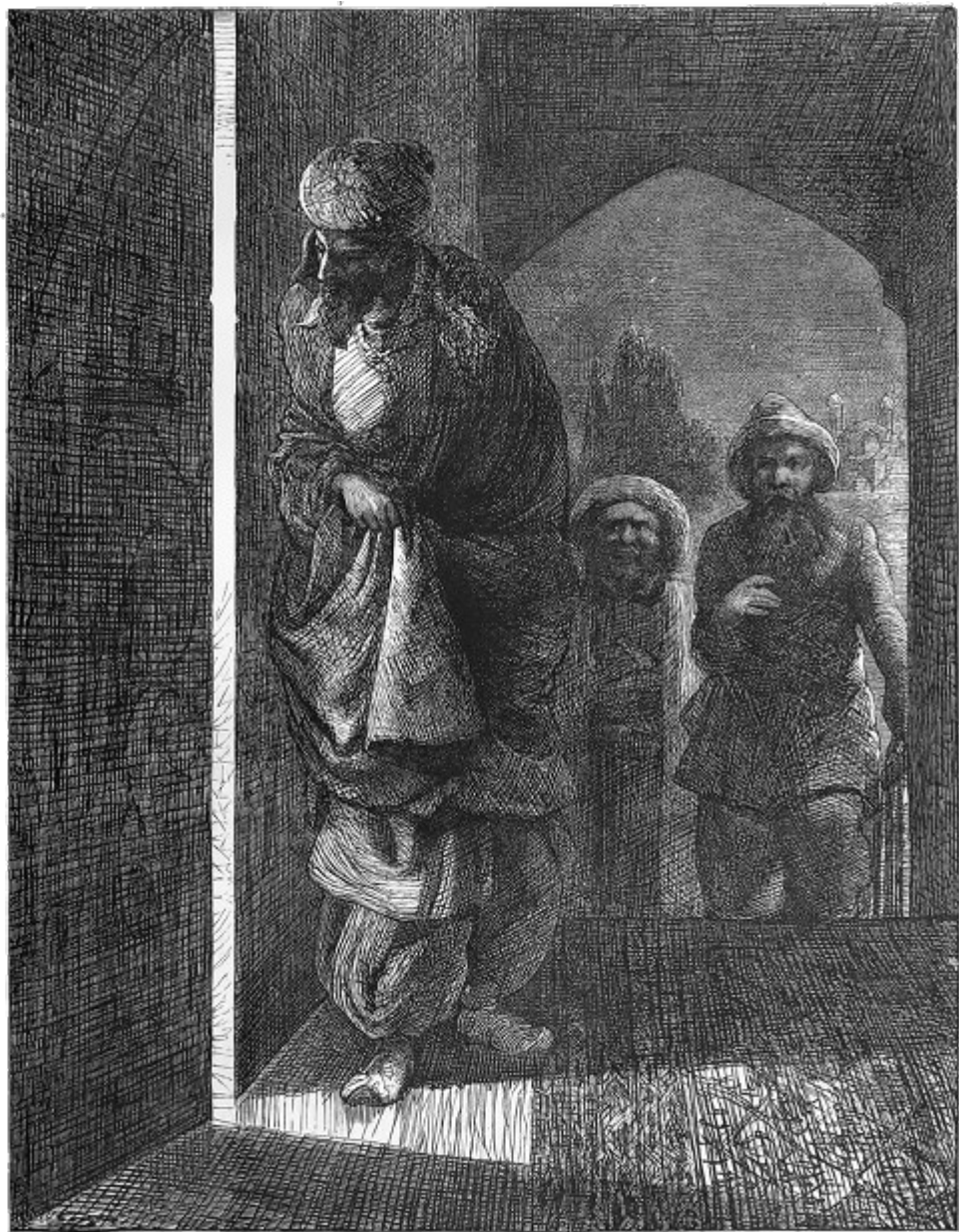
Bu manzarayı gören Cafer'in mahvolduğuna hiç kuşkusu kalmamış. Bununla birlikte, ağaçtan inmiş ve Emir-ül-Müminin'in huzuruna gelmiş. Halife de ona, "Ey Cafer, Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi, arınmaların dışsal merasimlerini tüm gücüyle izleyenlerden yaratmış; ve bu gece gördüklerimizin düştüğü baştan çıkaranların kötü yolundan ve akılsızların hata ve görüşlerinden ırak eylemiş!" demiş. Cafer de, şaşkınlığının büyüklüğü dolayısıyla ne yanıt vereceğini bilememiş. Halife, Cafer'e bakarak, "Ama mesele bu değil! Ben asıl, gözlerime yabancı gibi görünen bu iki genci buralara kadar kimin sürüklediğini bilmek isterdim. Gerçekte, ey Cafer, güzellikten, mükemmellikten, boy inceliğinden ve her türden hayranlık uyandıran niteliklerden yana gözlerimin bu iki genç gibisini hiç görmediğini sana söylemeliyim!" diyerek sözlerini sürdürmüştü. Bunun üzerine Cafer, Halife'den özür dilemiş ve kusurunu bağışlatmış; sonra da ona, "Ey Halife! Gerçekte, doğruyu söylüyorsun: Bunlar sahiden çok güzel gençler!" demiş. Halife de bunun üzerine, "Ey Cafer! Seninle bir kez daha birlikte ağaca çıkalım! Ve bindiğimiz daldan onları gözetlemeyi sürdürelim!" demiş. Ve ikisi birlikte ağaca çıkıp pencerenin karşısındaki dalın üzerine oturmuş ve içeri bakmışlar.

Tam o sırada Şeyh İbrahim, "Ey sultanım, güney bağlarının⁶ bu şarabı, ahlakın ve onun çirkin taassubunun kısır ağırlığını benden alıp götürdü. Ama mutluluğum senin ahenk uyum tellerini tıngırdattığını iştmeden tam olmayacak!" diyormuş. Enis-üc-Celis de ona, "Fakat, ey Şeyh İbrahim, telli bir saz olmadıkça, uyum tellerini nasıl tıngırdatırım?" yanıtını veriyormuş. Şeyh

6 "Güney Bağlarının" sözlerini Mardrüs'ün İngilizce'ye çevirisinden aldım (Ç.).

İbrahim, Enis-üc-Celis'in bu sözlerini işitince, ayağa kalkmış; Halife de Cafer'in kulağına, "Bu yaşlı hovarda, kim bilir şimdi ne yapacak?" diye fısıldamış. Cafer de, "Bilinmez ki!" diye yanıt vermiş. Bu sırada, birkaç dakika için ortalıkta görülmeyen Şeyh İbrahim elinde bir udla salona geri dönmüş. Halife bu uda dikkatle bakmış ve bunun, salonda eğlence olduğu ya da kendisini eğlendirdiği zaman gözde şarkıcı İshak'ın her zaman çaldığı udun ta kendisi olduğunu görmüş. Bunu gören Halife, "Vallahi! Bu kadarı da fazla! Yine de bu harika kızın şarkı söylemesini dinlemek isterdim; ama kötü şarkı söylüyorsa, ey Cafer! Hepinizin elimden çekeceği var; eğer makamları bilerek ve uyumlu şarkı okursa, şu üç kişiyi nimetlere boğarım! Ama, Ey Cafer, yine de senin, elimden çekeceğin var!" demiş. Bunu duyan Cafer, "Allahümme!" diye haykırmış: "Bu durumda, onun doğru dürüst şarkı söylemeyi bilmemesini dilerim!" Halife bunu duyunca şaşırılmış ve "Neden birinci durumu ikinciye yeğledin?" diye sorunca, Cafer, "Çünkü onlarla birlikte ceza görürsem, çekeceğim işkence saatlerini daha neşeli bulacağımı sanıyorum" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Halife içinden gülmüş.

Bu sırada genç kadın udu bir eline almış; ötekiyle de işten anladığını belli eden bir tavırla düzen tutturmuş. Çok uzaktan ve tatlı bir taksim yaptıktan sonra, telleri titreterek onları tüm ruhlarıyla, âdeta demiri eritecek ve ölüyü diriltecek, kayanın ve çeliğin ruhuna nüfuz edecek şekilde ses verdiren mızraplar vurmuş. Sonra ansızın sesiyle uda eşlik ederek şarkı söylemeye başlamış:

Halife Gizlice Şenliği İzlerken
(T. Dalziel)

Ya Leyl!

Düşmanım beni görünce, aşkın çeşmesiyle susuzluğumu ne çok gidermek istediğimi anlar!

Ya Ayn!

Dostum, böylesi haykırıslara kulak verirse, çok uzaklara kaçmaktan başka çare bulamaz! Ama, tadılan zevkleri ve aşkımızın çılgınlıklarını bana borçlu olduğunu hiç unutabilir mi? Ey aşkımızın zevkleri ve çılgınlıkları!

Ya Leyl!

Enis-üc-Celis, şarkısını bitirdikten sonra telleri inleterek udtan uyumlu sesler çıkarmayı sürdürmüştü. Halife de, bir "Ah!" ya da bir "Ya Ayn!" ünlemine yanıt olarak duyduğu zevkle kendinden geçerek haykırmamak için tüm gücünü kullanmış. Ve de "Valla-hi! Ey Cafer! Tüm yaşıntımda bu genç esirenin sesi kadar harika ve hayranlık uyandıran bir ses işitmedim" demiş. Cafer de gülmüş ve "Umarım ki şimdi Halife'nin hizmetkârına karşı duyduğu hiddet yok olmuştur" demiş. Bu konuşmayı izleyerek Halife ve Cafer ağaçtan inmişler ve Halife Cafer'e, "Şimdi salona girmek, onların meclisinde bulunmak ve genç esirenin benim önümde şarkı söylediğini işitmek istiyorum" demiş. Cafer ona, "Ey Emir-ül-Müminin! Şayet onların meclisine katılırsan, onları çok tedirgin edersin; Şeyh İbrahim'e gelince, hiç kuşkusuz, korkudan ölür!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Halife, "Öyleyse, ey Cafer, senin bana, onların dikkatlerini çekmeden, kendimizi de tanıtmadan bütün bu işlerin tam anlamıyla aslına ulaşmak için bir tertip bulman gerekiyor!" demiş.

Orada Halife ve Cafer, nasıl bir tertip düzenleyeceklerini derin derin düşünürken, bahçenin ortasından ağır ağır akan büyücek bir dereye doğru yol almışlar. Dicle'ye bağlantılı olan bu derede Dicle'den kaçıp buraya sığınan ve burada onlara atılan yemle beslenen pek çok balık varmış. Ve de Halife, daha önceleri balıkçıların burada toplandıklarını fark etmiş, hatta bir gün, Harkalar Sarayı'nın penceresinden dışarıya bakarken balıkçıları görüp seslerini işitmiş; bunun üzerine Şeyh İbrahim'e balıkçıların bahçeye girip derede balık avlamalarına kesinlikle müsaade etmemesi ve yakaladığı her suçluyu şiddetle cezalandırması için emir vermiş imiş.

Oysa, o akşam, bahçenin kapısını açık bırakılmış bulan bir balıkçı içeri girmiş ve kendi kendine, "Bol bol balık avlamak için işte iyi bir fırsat!" demiş. Bu balıkçının adı Kerim'miş ve Dicle balıkçıları içinde epeyce tanınmış biriymiş. O sırada ağını suya atmış, bekliyormuş; bir yandan da şu harika dizeleri okumaya koyulmuş imiş:

Ey su üzerindeki yolcu! Tehlikeleri ve yitip gitmeyi unutarak yolculuğa çıkmışsın! Ne zaman yolculuğu bırakıp evinde oturacaksın! Ve ne zaman, onu arasan da, servetin sana hiç gelmeyeceğini anlayacaksın?

Denizin kudurganlığını ve balıkçının yorgunluğunu hiç görmüyor musun? Gece yıldızlarla doluyken, geceleri yorgun ve bıkkındır o! Oysa gece sakın, yıldızlar parlaktır.

Ağlarını suya fırlatınca, gözleri ağının kabaran göğsünden başka bakılacak ve görülecek göğüs aramaz!

Asla ey yolcu, balıkçı gibi davranma! Bak! Yaşamın ve dünyanın değerini bilen, yeryüzünün günlerinden de, gecelerinden de keyiflenmeyi bilen adam, işte sarayında oturuyor! Mutlu, ruhu huzur içinde; yeryüzünün tüm meyvelerini tadıyor.

Bak! Zevkle geçen bir geceden sonra işte uyanıyor! Genç bir dişi ceylanın gülüşü altında ve ona ait olan, ona gülen bir ceylanın iki gözünün bakışı altında uyanıyor!

Şükürler olsun Tanrı'ya! Birine vereceğini verir, Ötekini her şeyden mahrum eder. Biri balık tutar ve öteki bu balığı yer! Şükürler olsun Tanrı'ya!

Balıkçı Kerim şarkı söylemeyi bitirince, Halife tek başına onun yanına doğru ilerlemiş ve onun arkasında durmuş ve de onu tanımış ve birdenbire ona, "Ey Kerim!" diye seslenmiş. Kerim de adının anıldığını işitince ardına dönmüş ve ay ışığında Halife'yi tanımış; korkudan eli ayağı tutulmuş. Sonra biraz kendine gelip, "Vallahi, Ey Emir-ül-Müminin! Bu işi senin emirlerine karşı gelmek için yaptığımı asla düşünme! Sadece fakirliğim ve ailemin kalabalık oluşu, bu akşam, beni böyle davranmaya yöneltti!" demiş. Halife de ona, "Pekâlâ, ey Kerim! Ben bu akşam seni görmemiş olayım! Acaba, sen de benim adıma ağın suya atıp talihimi anlamam için bir denemede bulunmak ister misin?" demiş. Bunu duyan balıkçı, büyük bir sevince kapılmış ve Allah'ın adını anarak hemencecik ağın suya atmış; ve ağ suyun dibine ulaşınca kadar sabırla beklemiş. Sonra da ağın geri çekmiş ve her türden ve sayılamayacak kadar çok balıkla dolu olduğunu görmüş. Halife bundan çok memnun olmuş ve ona, "Ey Kerim, şimdi tüm olarak soyun!" demiş. Kerim de giysilerini, geniş kol-

lu, kötü nitelikli, baştan aşağı rengârenk kumaşlarla yamalı iç-gömleğini ve donunu, rasgele toplanmış çeşitli tülbentlerden oluşmuş, siyah-beyaz ve öteki türlerden irili ufaklı bitlerle dolu, üç yıldır çözülmemiş sarığını, birer birer çıkararak aceleyle soyunmuş. Sonra urbasını ve sarığını yere koymuş ve Halife'nin önünde çırılçıplak kalmış. Bunun üzerine Halife de soyunmaya başlamış. İlkın İskenderani ipekten urbasını, sonra Baalbeki ipekten ikinci urbasını, sonra da ceketi ile yeleğini çıkarmış ve balıkçıya, "Kerim, al bu giysileri ve üstüne giyin!" demiş. Sonra da Halife balıkçının geniş kollu urbasını ve sarığını alıp giyinmiş; boynuna Kerim'in atkısını atmış ve ona, "Şimdi sen gidip kendi işlerine bakabilirsin!" demiş. Adam Halife'ye şükranlarını sunmaya koyulmuş ve ona şu dizeleri okumuş:

Sen beni sonsuz bir zenginliğin sahibi kıldın! Şükranlarım da öylesine sonsuz olacak! Beni saymakla tükenmez armağanlara boğdun!

Yaşayanlar arasında yaşadıkça seni hep öveceğim! Ölünce de, kemiklerim kabrimde sana hâlâ şükranlarını sunacak!

Ancak Kerim bu dizeleri henüz bitirmişti ki Halife, zavallı balıkçının paçavralarında mekân tutmuş tüm tahtakuruları ve bitle-rin bedenini sardığını duyumsamış ve tüm bu böcekler bedeninde enine boyuna harıl harıl dolaşmaya başlamış. Bunun üzerine sağ eliyle, sol eliyle onları düzensiz ve şaşkın boynunda, göğsünde ve her yanında avuç dolusu yakalamaya ve dehşetle uzağa fırlatmaya koyulmuş. Sonra balıkçıya, "Sefil Kerim! Nasıl oldu da bunca kötü böceği, giysilerinde ve sarığında topladın?" demiş. Kerim de ona, "Sultanım, hiç korkma ve bana inan! Bu bit-

lerin ısırığını şimdi duyarsın! Ama, benim gibi sabredersen, bir hafta içinde alışır, hiçbir şey duymaz olursun! Ve de ısırmaları vız gelir, artık hiç dikkatini çekmezler" demiş. Halife duyduğu tüm dehşete karşın gülmeye başlamış yine de "Allah'ın belası! Bu giysileri nasıl olur da o kadar sırtımda taşıyım?" demiş. Balıkçı da, "Ey Emir-ül-Müminin! Sana bir çift söz etmek isterim. Ama yüce Halife'nin huzurunda bunları söylemekten utanç duymaktayım!" demiş; o da "Ne söyleyeceksen, söyle bakalım!" demiş. Kerim de, "Ey Emir-ül-Müminin! Hayatını kazandıracak bir meslek olarak balıkçılığı öğrenmek istersin fikri aklımdan geçti. Eğer böyleyse, bu giysilerle, bu sarık çok işine yarar!" diyerek yanıt vermiş.

Halife balıkçının bu sözlerine çok gülmüş ve onu oradan savmış. Kerim kendi yoluna gitmiş; Halife de, bir seleyi hurma yapraklarıyla örtüp üzerine avlanan balıkları dizmiş, üzerlerini de itinayla güzel taze otlarla örtmüş ve seleyi yüklenerek biraz uzakça bir yerde onu bekleyen Cafer ile Mesrur'u bulmaya gitmiş. Onu görünce Cafer ile Mesrur, Balıkçı Kerim'i gördüklerini sanmışlar ve Cafer balıkçının Halife'nin gazabına uğrayacağından korkarak ona, "Ey Kerim! Sen buraya ne yapmaya geldin? Acele et de kurtul! Çünkü Halife bu gece bahçede bulunuyor!" demiş. Halife, Cafer'in bu sözlerini duyunca öylesine bir kahkaha atmış ki, sırtüstü yere düşmüş. Cafer de, "Vallahi! Bu bizim sultanımız, efendimiz Emir-ül-Müminin'in ta kendisi!" diye haykırmış. Halife de, "Elbette, ey Cafer! Sen de benim sadrazamımsın ve seninle birlikte şuraya geldim; ve de sen beni tanıyamadın! Bu durumda şimdi adamakıllı sarhoş olan Şeyh İbrahim'in de beni tanımasını bekleyemezsin! Öyleyse yerinden kıpırdama ve beni geri dönünceye kadar, burada bekle!" demiş.

Bunun üzerine Halife, sarayın kapı tarafına gidip kapıyı çalmış; birdenbire büyük salonda oturmakta olan Şeyh İbrahim ayağa

kalkıp, "Kapıda kim var?" diye haykırmış; o da, "Benim, ey Şeyh İbrahim!" diye yanıt vermiş, Şeyh de, "Sen kimsin?" demiş; Halife, "Ben balıkçı Kerim! Bu akşam misafirlerin olduğunu öğrendim. Sana taptaze ve hâlâ canlı balıklar getirdim!" diye yanıt vermiş.

Meğer Ali-Nur ile Enis-üc-Celis balığı pek severlermiş. Çok taze ve hâlâ canlı oldukları lafını duyunca, ikisi de çok sevinmiş ve Enis-üc-Celis, "Ey Şeyh İbrahim, hemen kapıyı aç! Getirdiği balıkları görelim!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim kapıyı açmaya karar vermiş ve balıkçı kılığındaki Halife rahatça içeri girmiş; âdet üzere selamlaşmalar başlamış. Ama Şeyh İbrahim, bir kahkaha atarak onun sözünü kesmiş ve "Aramıza hoş geldin hırsız, hoş geldin soyguncu! Hele şu ünlü balıklarını bize bir göster!" diye haykırmış. Balıkçı da, üzerlerindeki taze otları kaldırıp seledeki balıkları onlara göstermiş; onlar da balıkların hâlâ canlı ve kıpır kıpır kıpırdadıklarını görmüşler. Bunu gören Enis-üc-Celis, "Vallahi! Ey efendilerim! Bu balıklar harika! Ama kızmış olmamaları yazık!" diye haykırmış. Şeyh İbrahim, "Ey balıkçı! Bu balıkları kızartmadan getirdiğine yazık etmişsin! İyisi mi, sen bunları al, çabucak mutfakta kızart! Sonra da bize getir!" diye yanıt vermiş. Hepsisi bir ağızdan, "Evet! Acele pişir onları ve bize getir!" diye yanıt vermişler.

Halife koşarak dışarı çıkmış ve Cafer'i bularak, ona, "Ey Cafer! Balıkların kızartılmasını istediler" demiş. O da, "El Emir-ül-Müminin! Onları bana ver! Ben kendim kızartırım!" demiş. Halife, "Babamın ve cedlerimin mezarları üstüne yemin ederim ki, onları ben kızartacağım. Benden başka hiç kimse bu balıkları kızartamaz, hem de kendi ellerimle!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife, Şeyh İbrahim'in bahçe bakıcısı olarak oturduğu saz kulübeye gitmiş; her yanı araştırmaya başlamış ve balık kızartmaya yarayacak tüm gereçleri ve unu bulmuş ve de tuz, ke-

kik, mersin yaprağı ve diğer benzeri şeyleri de sağlamış. Ocağın başına gidip kendi kendine, "Ey Harun! Çocukluğunda mutfağa girip oradaki kadınlara yemek yaparken yardım etmeyi ne kadar sevdiğini hatırla! Şimdi marifetini ortaya koymanın zamanı geldi işte!" demiş. Bunun üzerine tavayı almış; ateş üzerine koymuş; içine yağ koyup beklemiş. Yağ iyice kızarınca, iyice pulları alınmış, temizlenmiş, yıkanmış, tuzlanmış ve hafifçe una bulanmış balıkları alarak tavaya koymuş. Bir yanları iyice kızarınca, marifetli elleriyle öbür yanlarını çevirmiş; ve balıklar tam istediği gibi kızarınca, onları tavadan çıkarmış; bunları kesip aynı şekilde hurma yapraklarının üzerine dizip salondaki çağrılılara götürmüş, önlerine koymuş. Bunu gören genç Ali-Nur, genç Enis-üc-Celis ve Şeyh İbrahim ellerini uzatıp yemeye başlamışlar ve yiyip bitirdiklerinde, ellerini yıkamışlar ve Ali-Nur, "Vallahi! Ey balıkçı! Bu gece sen bizi ihya ettin!" demiş. Sonra elini cebine sokmuş ve oradaki babasının genç mabeyincisi Sancar'ın Basra'da kendisine cömertçe verdiği paralardan üç altın dinar çıkarmış; bunları balıkçıya vermiş ve ona, "Ey Balıkçı! Sana daha fazla veremediğim için beni bağışla! Seni başıma gelen son olaylardan önce tanımış olsaydım, vallahi daha fazlasını verir ve gönlünden fakirliğin acısını giderirdim. Sen artık bugünkü durumumun sağladığı bu dinarları al!" demiş. Halife de bunları alıp elini ilkin dudaklarına, sonra da alına götürerek bu bağıştan ötürü Tanrı'ya ve hayırsever kuluna teşekkürde bulunmuş ve parayı cebine koymuş.

Ancak Halife'nin her şeyden önce istediği genç esirenin kendi önünde şarkı söylemesini işitmek imiş. Dolayısıyla Ali-Nur'a, "Ey benim genç efendim, senin hayrın ve cömertliğin başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ama, eşsiz iyilikseverliğiniz sayesinde benim gerçekleşmesini dilediğim en büyük arzum, bu esirenin şuradaki udu biraz çalması ve harika olduğunu düşündü-

ğüm sesiyle şarkı söylemesidir. Çünkü şarkılar ve ud çalınması beni âdeta kendimden geçirir; dünyada en zevklendiğim şey bunlardır!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, "Ey Enis-üc-Celis!" diye seslenmiş; o da, "Buyurun efendim!" deyince, "Senin için bir değer ifade ediyorsa, başım için, seni dinlemeyi şiddetle arzu eden şu balıkçıyı hoşnut etmek üzere, bize birkaç şarkı söyle!" demiş. Enis-üc-Celis, sevgili efendisinin bu sözleri üzerine, hemen udu eline almış ve sazı denemiş olmak için tellere bir iki dokunmuş, küçük bir taksim yapmış, sonra da mızrap vurarak dinleyenleri kendinden geçirmiş; sonra da şu iki dizeyi okumuş:

Genç, uysal, ince genç kadın parmaklarının narin dokunuşlarıyla ud çaldı ve ruhum göz açıp kapayasıya kadar bir zamanda bedenimden uçup gitti! Sesi duyulunca sağıra bile işitmek nasip oldu; ve dilsizler, çaresiz, ansızın, "Bu ses insanı nasıl da coşturuyor!" diye bağıldılar!

Sonra Enis-üc-Celis, çalgının tellerine mızrap vurmayı sürdürmüş; öylesine bir sanatla ki, orada bulunanların hepsinin akıllarını başlarından almış; sonra gülmüş ve yeniden şu iki dizeyi okumuş:

Gencecik ayaklarıyla toprağımıza ayak basarak, onu zevklerle ve ışığa boğarak titrettin! Gözlerinin aydınlığı da gecenin karanlığını uzaklara kovaladı. Seni yeniden görmek için, ey genç çocuk! Barınağımı miskle, gülsuyuyla ve çeşnilendirilmiş reçineyle kokulandırmaya hazırım, işte!

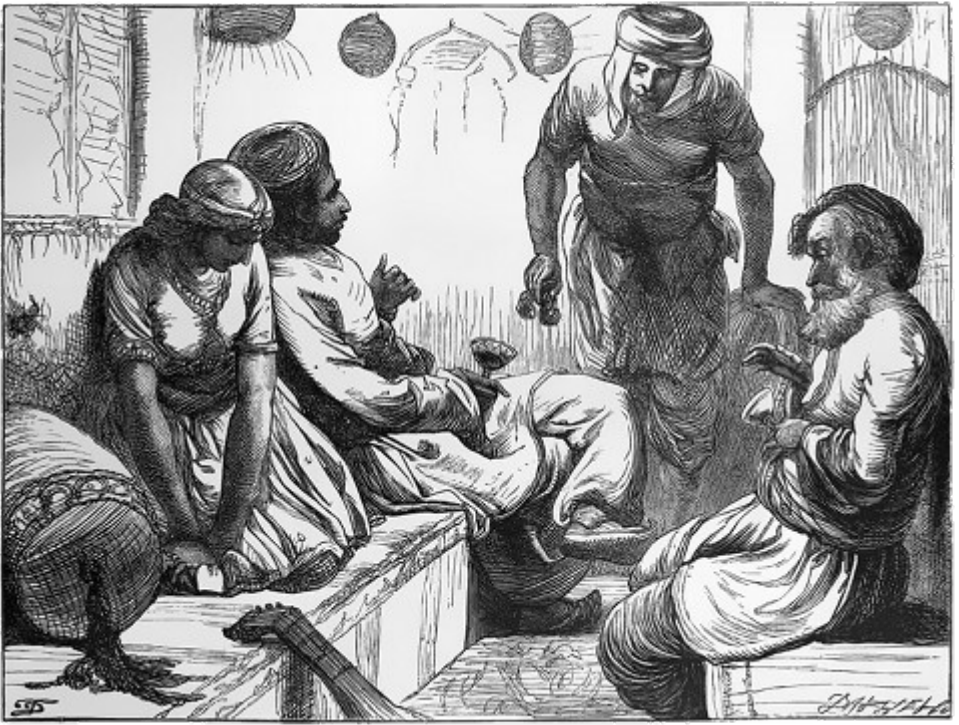
Ve Enis-üc-Celis öylesine harika bir sesle şarkı söylemiş ki, Halife zevkin doruğuna çıkarak ve tutkunun sürüklemesine kapılarak, ruhunun coşkusunu artık tutamamış ve "Ah! Ah! Ya Allah! Ya Allah!" diye haykırmaya başlamış. Bunu duyan Ali-Nur, ona, "Ey balıkçı! Esirenin sesi ve tellerden çıkardığı uyumlu sesler seni çok mu etkiledi?" diye sormuş. Halife de, "Evet, vallahi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine her zaman misafirlerinin beğendiği bir şeyi hiç tereddüt etmeden hemen onlara vermeyi âdet edinmiş olan Ali-Nur ona, "Ey balıkçı, madem ki esireyi çok beğendin, öyleyse onu sana armağan ediyorum. Bir şeyi bir kez verdikten sonra bir daha geri almayan cömert bir yüreğin armağanı olarak! Al, esire bundan böyle senindir" demiş. Ve Ali-Nur, o anda ayağa kalkmış; üstlüğünü canlı bir hareketle omuzlarına almış ve Enis-üc-Celis'ten izin bile almadan, toplantı salonunu terk etmeye hazırlanmış ve balıkçı kılığındaki Halife'nin özgürce Enis-üc-Celis'e sahip çıkmasına imkan vermiş. Bunu gören Enis-üc-Celis ona yaşlı gözlerle bir an bakıp, "Ey Ali-Nur efendim, gerçekten beni bırakıyor ve son kez veda bile etmeden terk ediyor musun? Lütfen biraz eyleş! Sana bir çift söz edecek kadar zaman bağışla bana! Dinle ey Ali-Nur!" demiş; ve Enis-üc-Celis, ona şu iki şikâyet dolu dizeyi okumuş:

Benden uzaklara mı kaçıyorsun, sen ey yüreğimin saf kanı! Sen ki, yerin kaburgalarımınla ciğerim ardındaki şu yaralı yüreğimdir!

Sana yalvarırım, ey merhameti sınırsız olan Tanrım! Ne olursun, ayrılanları birleştir! Sen ki cömertlikle insan oğulları arasında iyiliklerini istediğince dağıtır-sın!

Ali-Nur Güzel Esireyi Balıkçıya Sunarken
(H. J. Ford)

Balıkçı İçin Bir Hediye
(T. Dalziel)

Enis-üc-Celis şikâyetlerini bitirince Ali-Nur yanına biraz yaklaşmış ve ona şu dizeleri okumuş:

Ayrılık gününde o sevgili bana vedalar etti; ve ayrılığın yakıcı gözyaşlarıyla, bana "Şimdi ne yapacaksın, benden uzak, benim yokluğumda?" diye sordu. Ben de ona, "Ah, bunu bana değil, senin yanında kalacak olanına sor!" dedim.

Bu sözleri işitince, Halife bu iki gencin ayrılmasına neden olmuş olduğunu acıyla duyumsamış ve öte yandan, bu harika kadını, Ali-Nur'un kendisine bu kadar kolaylıkla armağan olarak sunmasına da çok şaşırmış; ve ona, "Söyle bana delikanlı! Ve de baban kadar yaşlı birisi olduğumdan, bana itiraf etmekten korkma! Sen bu kadını belki de kaçırmış olduğundan dolayı yakalanmak ve cezalandırılmak korkusuyla mı böyle davranıyorsun? Yoksa onu bana bırakarak borçlarından kurtulmayı mı düşlemektesin?" diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur, ona, "Vallahi, ey balıkçı! Ben ve bu esire öylesine şaşırtıcı bir serüven yaşadık ve öyle inanılmayacak felaketler geçirdik ki! Gözlerin iç köşelerine iğnenin ucuyla yazılsa, onu saygıyla okuyanlara bir ders oluşturdurdu!" demiş. Halife de ona, "Bize acele öykünü anlat ve de ayrıntıları ihmal etme! Belki de bu senin için bir teselli kaynağı olur, hatta yardım görebilmeni sağlar! Çünkü Tanrı'nın tecellisi ve de yardımı her zaman yakınımızdadır" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur, "Ey balıkçı, sana bunu, ölçülü, uyaklı olarak mı, konuşma diliyle mi anlatmamı istersin?" diye sormuş. Halife de, "Düz konuşma ipek üzerine işlemedir; dizeler ise, inci dizileridir!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur da gözleri yarı kapalı, alnını eğerek yavaş sesle, oracıkta, şu dizeleri içinde doğduğu gibi okumuş:

Dostum, rahat yatağımdan kaçtım! Ve doğduğum yerden öylesine uzaklaştım ki, ruhumu keder doldurdu!

Bilesin ki, bir babam vardı çok sevdiğim, bence babaların en tatlısı! Artık yanımda değil o! Ve sadece mezar ona sığınak olmuş!

O zamandan beri, dertler ve felaketler beni öylesine ezdi ki, bundan içim parçalandı ve yüreğim un ufak

oldu.

Sağlığında babam bana, güzeller içinden bir güzel seçti: dal gibi narin, hafif bir rüzgârın eğip büktüğü, dalgalandırdığı dal gibi usul boylu!

Onu sevdim, tutkuyla sevdim ve onun uğrunda babamın bana bıraktığı serveti yiyip tükettim; onu, hızlı koşan atlarımdan en sevdiğime yeğlercesine sevdim.

Ama her şeyimi tükettiğim günün birinde, esir pazarının yolunu tuttum. Ben ki ayrılık acısını tüm kederlerden üstün tutardım. Tellallar pazarda onu övdüler; ona değer biçtiler! Ama birden yaşlı bir sefih, ona sahip olmak için fiyat arttırmak isteyenleri engelledi. Bu nefret uyandıran ihtiyarı görünce, hiddet beni pençesine aldı ve esiremi elinden tutup pazardan uzaklaştırmak istedim.

Ama ihtiyar sefih hırsını doyurmak için yüreği cehennem ateşiyle dolu karşı çıkınca kendimi tutamayıp sağ elimle suratına bir yumruk indirdim, sol elimle de tekrarladım. Beni yiyip bitiren hiddeti onda yatıştırdım.

Sonra da yakalanmak korkusuyla, düşmanımın belasından kurtulmak için acele evime sığındım.

Kentin hükümdarı, tutuklanıp hapse konulmam için emir verdi. İşte tam o sırada değerbilir genç ve yakışıklı bir mabeyinci koşup geldi; ve bana, beni kışkırtanların düzeninden kurtulmak için, hemen uzağa kaçmamı bildirdi.

Ben de, dostumu yanıma alarak gecenin kanatlarına sığındım; birlikte kentimizden kaçtık ve Bağdat'a doğ-

ru yol aldık.

Ve şimdi ey balıkçı! Bu güzel dostumdan başka hiçbir hâzinem yok! Onu da sana armağan ediyorum, ey balıkçı!

Ey balıkçı, bil ki, sana yüreğimin sevdiceğini veriyorum ve onunla birlikte yüreğimi de alıp götürüyorsun, ey balıkçı!

Ali-Nur bu inci dizilerinin sonuncusunu da ortaya koyup sözünü bitirince Halife, ona "Ey efendim, bütün bu inci dizilerini ortaya döküp beni hayran ettikten sonra, şimdi bu hayranlık verici öykünün, üstüne nakış işlenmiş ipek ayrıntılarından da biraz söz eder misin?" diye sormuş. Bunu duyan ve boyna balıkçı Kerim'e meram anlattığını sanan Ali-Nur, öyküsünün başından sonuna kadar oluşumu üstüne tüm ayrıntıları anlatmış.

Halife, öyküyü tümüyle kavrayınca, "Peki, şimdi nereye gitmeyi düşünüyorsun, ey Ali-Nur efendimiz?" diye sormuş. Ali-Nur da, "Ey balıkçı, Tanrı'nın toprakları sonsuza dek geniştir!" diye yanıtlı vermiş. Bunun üzerine Halife, ona "Beni dinle, ey delikanlı! Ben meçhul bir balıkçıyım, ama sana hemen şimdi, Basra hükümdarı Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'nin kendi eline teslim edilmek üzere bir mektup yazacağım. O bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!" demiş.

Ancak anlatısının tam burasında, Şehrazat, gün doğduğunu görmüş ve öyküsünün akışını daha fazla sürdürmemiş.

Ve Otuz Altıncı Gece Olunca

Şehrazat, yeniden öyküsünü ele almış:

Ey bahtıgüzel Şahım, işittim ki, Halife Ali-Nur'a "Ben Basra Sultanı Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'ye bizzat götüreceğin bir mektup yazacağım; o bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!" deyince; Ali-Nur ona, "Ama bu dünyada balıkçıların hükümdarlara özgürce mektup yazmaları görülmüş şey midir?" diye sormuş. Halife de ona. "Ey Ali-Nur efendim, doğru söyledin! Ama böyle davranmama izin veren nedeni sana hemen açıklayacağım: Bil ki, daha henüz çocukken, bu Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni ile aynı okulda, aynı hocadan okuyup yazma öğrendim. Hatta ben ondan daha ileride idim, hüsnü hatta elime su dökemezdi. Ve de şiir dizelerini olduğu kadar kutsal kitabın ayetlerini de ondan kolay ezberlerdim. İkimiz çok iyi dosttuk. Ama, daha sonra Allah, bahttan yana onu gözetti; onu hükümdar yaparken, beni basit bir balıkçı yaptı. Ancak o, Tanrı'nın nezdinde kibirli olmanın geçerli bulunmadığını bilerek benimle ilişkilerini sürdürdü ve ben, ondan bir şey isteyip de hemen yerine getirmediğini hiç görmedim; hatta her gün bin dilekte bulunsam, hiç kuşkusuz hemen hepsini yerine getirir!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur bu sözleri işitince, "Öyleyse söylediklerini bir yaz da göreyim!" demiş.

Bunun üzerine Halife yere oturmuş; bir ayağını ötekinin üzerine atmış ve bir hokka ile bir kalem ve kağıt almış; kağıdı sol avcunun içine, kalemi sağ eline alıp şu mektubu yazmış:

Esirgeyen, sonsuz merhametiyle bağışlayan Allah'ın adıyla!

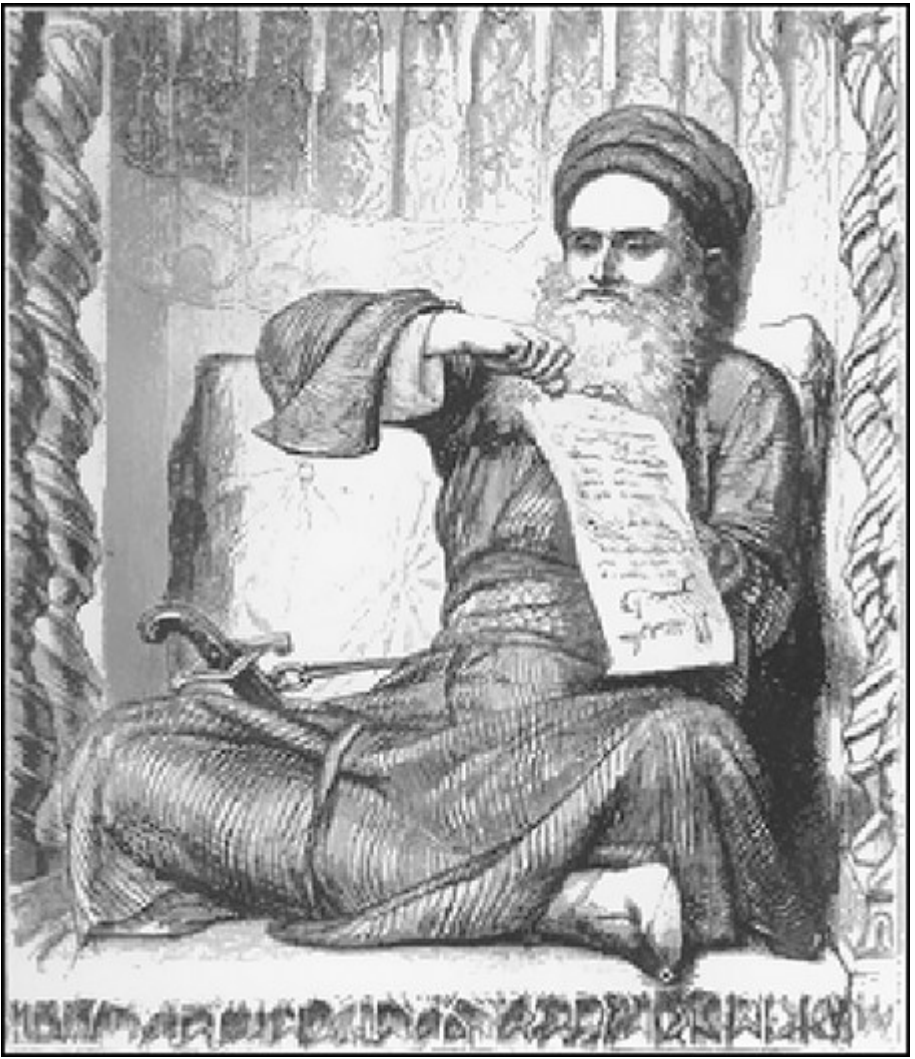
*Ve dahi bu mektup Harun Reşit İbni Mehdi El-Abbasi tarafından Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'ye yol-
lanmıştır. Sana lütuflarımın seni kucakladığını ve bu
sayede saltanatımın hüküm sürdüğü ülkelerden birin-
de temsilcim olarak bulunduğunu hatırlatırım!*

*Ve şimdi, sana kendi elimle yazdığım bu mektubu geti-
renin vaktiyle senin vezirin olmuş, şimdi yüce Tan-
rı'nın rahmetine kavuşmuş Fazleddin İbni Hakan'ın
oğlu Ali-Nur olduğunu bildiririm. Yazdıklarımı okudu-
ğun andan itibaren tahtından hemen ayrılacak ve sal-
tanatı senin yerine hükmedecek olan Ali-Nur'a terk
edeceksin! Çünkü, vaktiyle sana verdiğim kudreti,
şimdi ona bağışlıyorum!*

*İrademi yerine getirmeyi erteleme sakın! Tanrı'nın ba-
rışı senin üzerine olsun!*

Mühürleyerek ona vermiş. Ali-Nur da mektubu almış ve önce dudaklarına, sonra alnına götürerek onu sarığına sokmuş ve o anda, terk edilerek gözyaşlarına boğulmuş olan Enis-üc-Celis keder içindeyken, Basra'ya gitmek için gemiye binmek üzere oradan ayrılmış.

İşte o an için Ali-Nur'un durumu böyleymiş. Halife'ye gelince, onunki de şöyle: O dakikaya kadar hiç sesini çıkarmayan Şeyh İbrahim, olup biteni görünce, daima balıkçı Kerim yerine koy-
duğu Halife'ye doğru dönmüş ve "Ey balıkçıların en sefilisi! Bize ancak on mangır edecek birkaç balık getirdin ve üç altın dinarı cebine atmakla yetinmeyip şimdi de genç esireyi kendine almak

Halife, Sultan'a Yazdığı Mektubu Mühürlerken

istiyorsun! Sefil! Şimdi hiç durmadan aldığın altının en az yarısını bana vereceksin! Esireye gelince, onu da bölüşeceğiz. İlk ben onunla iş tutacağım; sonra da sen!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Halife kıvrak bir hareketle pencerelerden birine yaklaşmış ve Şeyh İbrahim'e müthiş bir bakış fırlattıktan sonra, ellerini birbirine çırpmış. Zaten bu işareti beklemekte olan Cafer ile Mesrur koşarak salona gelmişler ve Halife'nin bir işareti üzerine Mesrur, Şeyh İbrahim'in üzerine atılıp onu kımıldamaz hale getirmiş. Cafer'e gelince, hizmetçilerinden biriyle acele getirttiği şahane bir giysi elinde olduğu halde Halife'ye yaklaşmış ve balıkçının paçavralarını sırtından alarak tezhipli ipek urbayı ona sunmuş.

Bunu görünce, Şeyh İbrahim, Halife'yi tanıyarak dehşete düşmüş, utancından parmak uçlarını kemirmeye başlamış; ama hâlâ bunun gerçek olduğuna inanmakta kararsızlık geçiriyor ve kendi kendine, "Bu bir rüya mı, yoksa gerçek mi?" diyerek söylenip duruyormuş. Bunu gören Halife her zamanki sesiyle, ona, "Pe-kâlâ Şeyh İbrahim! İçine düştüğün bu hal nedir senin?" diye sormuş. Şeyh İbrahim de, bu sözleri duyunca bütünüyle sarhoşluktan kurtulup kendine gelmiş ve uzun sakallarıyla Halife'nin ayaklarına kapanmış ve şu iki dizeyi okumuş:

Ey tüm yaratıklar üstünde önceliği olan sen, hatamı affeyle! Kölesini bağışlamak efendisine düşer!

İtiraf ederim ki, beni buna çılgınlık itti. Hoşgörüyle bağışlamak da senin şanına yakışır.

Bunun üzerine Halife, Şeyh İbrahim'e, "Seni bağışladım!" demiş. Sonra utangaç Enis-üc-Celis'e dönerek, ona, "Ey Enis-üc-Celis! Şimdi kim olduğumu anladığına göre, seni saraya götüreyim!" demiş. Sonra hepsi birden Harikalar Saray'ını terk etmişler.

Enis-üc-Celis saraya ulaşınca, Halife ona tek başına oturabileceği bir daire ayırtmış; emrine hizmetçiler, köleler vermiş. Sonra onu görmeye gitmiş ve ona, "Ey Enis-üc-Celis! Şimdilik benimsin! Bir yandan seni arzuladığım, öte yandan da Ali-Nur tarafından cömertçe bana bırakılmış olduğun için! Ben de bu bağışı dengelemek için Ali-Nur'u Basra'ya sultan yaptım. Ve, Allah isterse, ona görkemli bir hilat yollayacağım; bunu ona sen götüreceksin ve onunla birlikte saltanat süreceksin!" demiş. Sonra Halife, Enis-üc-Celis'i kollarına almış ve o geceyi sevişerek geçirmişler. İşte ikisinin başına gelenler bunlarmış!

Ali-Nur'un başına gelenler şöyle imiş: Ali-Nur, İbni Hakan, Tanrı'nın lütfuyla, Basra kentine ulaşınca, doğru Sultan Muhammet İbni Süleyman-üz-Zeyni'nin sarayına gitmiş, huzuruna çıkmak için büyük bir haykırış koparmış. Sultan bu haykırışı duyunca kimin kopardığını öğrenmiş ve ilgilinin huzuruna getirilmesini emretmiş. Ali-Nur da Sultan'ın huzuruna çıkmış; sarığından Halife'nin mektubunu çıkarıp kendisine sunmuş. Sultan mektubu açınca Halife'nin yazısını tanımış. Hemen ayağa kalkıp içeriğini dikkatle okumuş ve okumasını bitirince, mektubu üç kez dudaklarına ve alnına götürmüş ve "İşitip Yüce Tanrı'ya ve Emir-ül-Müminin Halife'ye itaat ettim!" demiş ve tahttan feragat ederek Halife'nin emrini yerine getirmek kararında olduğunu onlara açıklamak üzere hemen kentin dört kadısını ve belli başlı emirlerini huzuruna getirtmiş.

Fakat tam bu sırada, Ali-Nur'un ve babası Fazteddin İbni Hakan'ın eski düşmanı Sadrazam El-Muin İbni Savi içeri girmiş. Bunu gören Sultan, Emir-ül-Müminin'in mektubunu ona vermiş ve "Oku!" diye emretmiş. Vezir Savi mektubu almış, okumuş, yeniden okumuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış; ama birdenbire ve ustaca bir manevrayla, Halife'nin siyah renkli mührünü taşıyan alt kısmını yırtmış ve ağzına sokup çiğnemiş, sonra da

uzağa fırlatmış. Bunu gören Sultan büyük bir hiddete kapılarak, "Allah belanı versin! Ey Sâvi! Böylesi bir davranışta bulunmak için hangi şeytan seni dürttü?" diye haykırmış. Savi de, "Ey şahım, şunu bilin ki, bu kopuk, ne Halife'yi ne de veziri Cafer'i asla görmüş değil! Bu açıkça bir sahtekârlıktır; oğlan da içini kötülük kemiren bir sahtekârdır! Kötülük ve hile sarmış ruhunu! Herhalde bir yerlerden tesadüfen, üzerinde Halife'nin el yazısı bulunan bir kağıt bulmuş; yazıyı taklit etmiş ve sahtekârlık yapmış; dolayısıyla istediklerini bu yoldan kağıda geçirmiş olacak! Böyle olunca Sultan'ım! Nasıl olur da tahttan feragat edersin? Eğer mektubu Halife yollasaydı, bunu saray katiplerine yazdırmaz mıydı? Ve bu adamı buraya Halife gönderseydi, yanına bir mabeyinci ya da bir vezir katmaz mıydı? Oysa, bu kişinin buraya yapayalnız geldiğini biliyoruz!" demiş. Bunu duyan Sultan, "Peki, bu durumda nasıl davranalım, ey Savi?" diye sormuş; o da "Ey Sultan'ım, sen bu adamı bana teslim et! Ben işin gerçeğinin ne olduğunu anlarım! Olayların gerçek yönünü öğrenecek bir mabeyinci ile onu Bağdat'a gönderirim. Eğer anlattıkları doğruysa, bu genç adam, bu kez bize Halife'nin mührüyle donanmış bir ferman getirir. Ama doğru değilse, bu genç adamı mabeyinci geri getirir; ben de ondan şaşalı bir tarzda intikam alır ve geçmişte de, bugün de işlediği suçların cezasını veririm!" demiş.

Vezir Savi'nin bu sözleri üzerine Sultan, sonunda Ali-Nur'un gerçekten suçlu olduğuna inanmış; artık sabır göstermeksizin müthiş bir şekilde hiddetlenmiş ve muhafızlarına "Yakalayın onu!" diye emir vermiş. Muhafızlar da Ali-Nur'u yakalamış ve onu yere yıkarak bayıltıncaya kadar dövmüşler. Sonra Sultan Ali-Nur'un ellerini ve ayaklarını zincirlemeleri için emirler vermiş; sonra zindancıbaşını çağırtmış; o da Sultan'ın huzuruna gelmekte gecikmemiş.

Bu zindancının adı Kutait imiş. Vezir onu görünce, kendisine "Ey Kutait! Efendimiz Sultan'ın emriyle, şu gördüğün adamı alacak, zindanın en derin çukurlarından birine atacaksın! Ve gece gündüz işkence edeceksin!" demiş. Kutait, "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve Ali-Nur'u zindana götürmüş.

Kutait, Ali-Nur ile zindana girince, kapıyı kapatıp hemen dik-katle yerleri süpürtmüş ve kapının ardına koydurduğu bir kereveti temizletmiş; bu kerevetin üzerini halıyla örtüp onun üzerine de bir minder koydurmuş. Sonra Ali-Nur'a yaklaşmış, bağlarını çözmüş ve kerevete çıkıp dinlenmesini kendisinden rica etmiş ve ona, "Ey efendim, ben birçok kez baban, rahmetli vezirin nimetlerinden yararlandığımı hiç unutmam! Bundan dolayı asla korkuya kapılma!" demiş. Ve hemen Ali-Nur'a saygı ve iyilikle davranmaya koyulmuş, elinden geleni ardına bırakmamış. Öte yandan vezire her gün rapor göndererek Ali-Nur'un en müthiş cezalara çarptırıldığını bildirmiş. Bu böylece kırk gün sürmüş.

Kırk birinci gün, saraya Sultan için Halife tarafından yollanan görkemli bir armağanın geldiği görülmüş. Ve Sultan bu armağanın zenginliğine şaşakalmış; ancak, Halife'nin bunu göndermesinin nedenini asla anlayamadığından emirlerini toplamış ve onlara görüşlerini sormuş. İçlerinden kimileri bu armağanı, Halife'nin yeni Sultan'ı kutlamak için göndermiş olabileceği fikrini ileri sürmüşler. Bunu duyan vezir Savi hemen ileri atılıp, "Ey Şahım! Bu Ali-Nur'dan kurtulmanın iyi olacağını size söylememiş miydim?" diye haykırmış. Bunun üzerine, Sultan da, "Valla-hi! Sen şimdi bana tam da bu kişiyi hatırlattın! Hemen git onu bul ve acımadan başını vurdur!" diye haykırmış. Savi de, "İşittik ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. "Ancak onun cezasını tellallara "Ali-Nur İbni Hakan'ın idamını görmek isteyenler sarayın önüne gelsin!" diye bağırarak daha önce tüm kente duyurmak istedim. Böylece bütün kent halkı gelip idamın infaz edildiğini gö-

rür; ben de öcümü almış olurum; gönlüm ferahlar, öfkem yatışır!" demiş. Sultan da ona, "Sana ne uygun görünüyorsa onu yapabilirsin!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Vezir İbni Savi çok memnun olmuş ve valinin yanına koşarak gitmiş ve ona kentin her yanında Ali-Nur'un idam edileceği yerin ve saatin ayrıntılarıyla tellallarla ilan edilmesini emretmiş. Ve bu emir hemen yerine getirilmiş. Ve de, tellalları işitenler, kentin tüm halkı, üzüntüye kapılıp mateme bürünmüş ve okullardaki küçük çocuklardan çarşılardaki dükkan sahiplerine kadar hepsi ağlamaya başlamış; sonra kimileri Ali-Nur'un geçişini görmek ve öldürülüşünün acıklı temasında bulunmak için birer uygun yer tutmak üzere koşuşmaya başlamışlar; kimileri de çıkışından başlayarak Ali-Nur'a kortej oluşturmak üzere, hapishanenin kapısında toplanmışlar.

Vezir İbni-Savi'ye gelince, muhafızlarından onunu yanına alarak, neşe dolu, acele hapishaneye koşmuş; kapının açılmasını ve içeriye alınmasını emretmiş. Bunun üzerine zindancı Kutait, onu buraya getiren nedeni bilmez görünerek, ona, "Ey vezirimiz efendimiz, ne dilersiniz?" diye sormuş. Vezir de, "O ahlaksız kopuğu hemen huzuruma getirin!" demiş. Zindancı, "Şimdi o, yediği dayaklardan ve uğradığı işkencelerden dolayı çok kötü bir durumda bulunuyor. Böyle de olsa, emrin hemen yerine getirilecektir!" demiş. Ve zindancı oradan uzaklaşarak Ali-Nur'un bulunduğu yere doğru yönelmiş ve onun yavaşça şu dizeleri okuduğunu duymuş:

*Ne yazık ki beni felaketlerden kurtaracak kimse yok!
Ağrılarım sa yoğunlaşıp çoğalıyor; çareleri de gittikçe
daha nadir ve daha pahalı oluyor!*

*Acımasız yokluk, kanımın en temiz bölümünü tüketti
ve yaşıntımın son soluğunu aldı götürdü! Talih de
dostlarımı, en kıyıcı dşımanlarım yaptı!*

*Ey beni gören tüm kişıler! İçinizde bana acıyacak,
uzayıp giden sefaletimi dşıünecek ve çağırma yanıt
verecek kimse yok mu?*

*Bütün dehşıetine karşın ölüm şimdi bana, tüm aldatıcı
umutları terk ettiğim bu yaşımdan daha tatlı geliyor!*

*Tanrım! Ey iyi haber getirenlere yol gösteren. Varlık!
Teselli sağlayanların efendisi! Ey Cömertlik Denizi!*

*İşte sana zgn bir ruhun tüm yaralarıyla yalvarıyo-
rum! Beni bu felaketlerden ve bunların tehlikelerin-
den kurtar! Kusurlarımı ve günahlarımı bağışla! Ha-
talarımı ve yanılęılarımı affet!*

Ali-Nur sızlanmalarını bitirince Kutait ona yaklaşmış ve mesele-
yi çabucak açıklamış ve kendisine özel olarak gizlice verdiği
giysileri sırtından çıkarmasına ve aşağılık mahkmların giydiği
gibi paçavra halindeki eski bir urbayı onun yerine sırtına geçir-
mesine yardım etmiş, sonra da onu, öfkeden tepinerek bekleyen
vezir Savi'nin huzuruna götürmüş. Ali-Nur da onu görmüş ve
babasının bu eski dşımanının kendisi hakkında da nasıl bir dş-
manlık duyduğunu anlamış. Yine de ona, "İşte geldim ey Savi!
Tüm inancınla bağlandığın talihin hep senden yana mı olacağını
sanıyorsun? şairin şu sözlerini anlamazdan mı geliyorsun?"

“Kudreti elinde tutup hükmedenler bundan yararlanıp yetkilerini aşarak Adaleti yaralar! Bilmezler ki verdikleri hüküm, yakında boşa çıkar ve hiçlikte erir!”

Ve Ali-Nur, "Ey vezir, şunu iyi bil ki, sadece Allah kudret sahibidir ve Tek Gerçekleştiricidir!" diye eklemiş. Bunu duyunca vezir, ona, "Ey Ali, bütün bu söylediklerinle beni korkutacağını mı sanıyorsun? Oysa, bil ki, ben senin boynunu, sana ve Basra'nın bütün halkının karşı çıkmasına rağmen, koparacağım. Senin tarzına uyarak, ben de şairin şu sözlerine uygun davranacağım:

*Bırak zaman keyfince hareket etsin! Sen bildiğince
Adalet dağıtarak doyum sağla!*

Hele bir başka şairin şu dizeleri ne kadar hayranlık vericidir:

*Düşmanın ölümünden sonra yaşayan kişi, istenen
maksada ulaşmış sayılmaz mı?*

Bunun üzerine, vezir birdenbire muhafızlarına, Ali-Nur'u yakalayıp bir katırın sırtına atmalarını emretmiş. Ama muhafızlar Ali-Nur'u görmek için toplanan ve ona, "Emret! Hemencecik bu adamı taşa tutup parça parça edelim! Canımız bu uğurda feda olsun!" diye haykıran halkı düşünerek tereddüt etmişler.

Fakat Ali-Nur, "Oh, hayır! Bunu sakın yapmayın! Yo, hayır! Şairin şu sözlerini hiç işitmediniz mi?"

Her insanın yeryüzünde payidar olacağı belli bir zamanı vardır! Bu süre geçince ölümü mukadderdir! Hatta arslanlar ormanlarında beni parçalamak için sürükleydiler bile, zamanın dolmadığını hissettikçe, hiç korkmazdım!"

Bunun üzerine muhafızlar, Ali-Nur'u yakalayıp onu bir katırın sırtına yüklemişler ve sarayın önüne, Sultan'ın penceresinin altına gelinceye kadar bütün kenti dolaştırmaya başlamışlar. Bu arada da, boyna, "Yazıda sahtekârlık yapanı bekleyen ceza işte budur!" diyerek haykırıyorlarmış. Sonra da Ali-Nur'u siyaset meydanında celladın döktüğü kanın kokuştğu yere getirmişler. Ve elinde baltasıyla cellat, Ali-Nur'a doğru ilerleyip, ona, "Ben senin itaatkâr kölenim! Eğer bir şey yapılmasını istiyorsan söyle yapayım! Sadece emretmen yeter! Bir şey yemek ya da içmek istiyorsan, emret hemen getireyim! Çünkü, yaşayacak çok zamanın kalmadı! Sultanın başı pencerede belirir belirmez, hüküm yerine getirilecek!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur, sağına soluna bakmış ve şu dizeleri okumuş:

Lütfen bana yanıt verin! İçinizde bana yardım edecek insaflı bir dost yok mu? Yaşamım sona erdi, bahtım tükendi! Beni kurtaracak ve bu hayırlı davranışıyla ödüllendirilmeye layık olacak, sefaletime bir bakış fırlatıp, kederimi görecekle ve çektiğim cezanın acılarını hafifletmek için bir yudum su verecek kimse yok mu?

Ali-Nur İdama Götürülürken
(H. J. Ford)

Bunu duyan oradaki herkes hıçkırmaya başlamış ve cellat hemen bir su testisi olarak Ali-Nur'a sunmuş. Ama hemen Vezir İbni Savi yerinden fırlayarak testiye kırmış ve öfkeyle cellada, "Boynunu koparmak için ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Bunun üzerine cellat bir sargı olarak Ali-Nur'un gözlerini bağlamış. Bunu gören halk vezire karşı ayaklanmış ve ona küfretmeye, her türlü kötü söz söylemeye başlamış. Koparılan gürültü doruğuna ulaşmış ve kıpırdamalar ve haykırışlar tarif edilemez hale gelmiş ve birdenbire, bu kargaşa süregiderken, bir toz bulutu yükselmiş; havada ve boşlukta yankılanan, karmakarışık sesler gelmiş.

Bu gürültü patırtıyı duyup ve bu toz dumanı görünce Sultan dikkat kesilmiş; sarayının penceresinden bakarak yöresindekilere, bunun ne olduğunu gidip anlamalarını emretmiş. Ama Vezir Savi, "Şimdi bunun sırası değil! Her şeyden önce şu adamın kafasının kesilmesi gerek!" diye yanıt vermiş; ama Sultan "Sensus, ey Savi! Ve bırak neyin ne olduğunu görelim!" demiş. Oysa, bu toz, Halife'nin sadrazamı Cafer'in ve maiyetindeki süvarilerin atlarının yerden kaldırdığı tozmuş.

Ve bu ani gelişlerinin nedeni şöyleymiş: Halife, Enis-üc-Celis'in kollarında geçirdiği geceden sonra, onu bir daha aramaksızın otuz gün geçmiş; Ali-Nur İbni Hakan'ın anlattığı tüm öyküyü de unutmuş ve ona bunu hatırlatacak kimse de olmamış. Fakat, Halife gecelerden bir gece, Enis-üc-Celis'e ayrılmış dairenin önünden geçerken ağlama sesleri işitmiş ve tatlı ve ince bir sesin hafifçe, şairin şu dizelerini okuduğunu duymuş:

*Ey Mutluluk! Sen uzağımda da, yakınımda da olsan,
gölgen beni hiç terk etmedi. Ve dilim, sevinçle, senin
adını anmayı zevk edindi, ey tatlı varlık!*

Ve bu şarkıdan sonra, hıçkırıklar iki kat yoğunluk kazanınca, Halife kapıyı açıp bu özel daireye girmiş; ve görmüş ki, ağlayan Enis-üc-Celis imiş. Enis-üc-Celis, Halife'yi görünce, ayaklarına atılarak üç kez öpmüş; sonra şu iki dizeyi okumuş:

*Ey ırkının, neslinin ünlü hükümdarı! Meyveleriyle
zengin dalların eğildiği, ey ünlü bir kanın tatlı ürünü!*

*İzin ver de iyiliğinin ve eşsiz cömertliğinin eseri ola-
rak verdiğin sözü sana hatırlatayım! Ah! Onu unuttun
mu yoksa?*

Ama Halife hâlâ Enis-üc-Celis'i ve Ali-Nur'u hatırlayamamış ve ona, "Sen kimsin ey genç kız?" diye sormuş. O da "Ben, Ali-Nur İbni Hakan'ın sana armağan ettiği cariyeyim. Ve şimdi sana ya-raşır bir onurla cariyeni onun yanına göndermek için ettiğin vaadi yerine getirmeni diliyorum. İşte otuz gündür bir saat bile uykunun nimetini tatmaksızın, burada beklemekteyim" diye ya-nıt vermiş. Bu sözleri duyunca, Halife acele olarak Cafer-ül-Barmaki'yi çağırtmış ve ona "Otuz gün oluyor ki, Ali-Nur İbni Hakan'dan haber alamadım. Ve de Basra Sultanı'nın onu öldürt-mesinden endişe ediyorum. Ama, kendi başıma ve cedlerimin mezarları üzerine yemin ediyorum ki, bu gencin başına bir fela-ket gelmişse, neden olanı, dünyada en çok sevdiğim kişi de olsa, öldürteceğim! Bundan dolayı, Cafer, hemen şimdi senin Bas-ra'ya doğru yola koyulmanı ve Sultan Muhammed İbni Süley-man-üz-Zeyni'ye ve onun Ali-Nur İbni Hakan'a karşı nasıl dav-ranmış olduğuna dair haberler getirerek geri dönmeni istiyor-um!" demiş. Cafer de hemen yola koyulmuş.

Cafer, Basra'ya gelip bütün bu gürültü ve patırtıyı ve haykıran kalabalığı görünce, "Bu kargaşalık da nedir?" diye sormuş. Ve hemen halkın içinden bin ağız birden ona yanıt vererek Ali-Nur İbni Hakan'ın başına gelenlerin hepsini anlatmış. Cafer onların bu sözlerini işitince, saraya ulaşmak için büsbütün acele etmiş ve Sultan'ın huzuruna çıkarak ona selam vermiş ve oraya gelmesinin nedenini açıklamış ve de ona, "Ali-Nur'un başına bir felaket gelmişse neden olanların öldürülmesi ve işlenen suçun hesabının senden sorulması hakkında emir aldım. Ey Sultan! Ali-Nur şimdi nerede?" demiş.

Bunun üzerine, Sultan muhafızlar gönderip siyaset meydanından Ali-Nur'u bulup getirmelerini emretmiş. Ali-Nur daha içeri girer girmez Cafer ayağa kalkmış ve muhafızlara, Sultan'ı ve El-Muin İbni Savi'yi tutuklamalarını emretmiş; ve Ali-Nur'u veziri ile birlikte hapsedtirdiği Muhammet-üz-Zeyni'nin yerine tahta oturtmuş.

Sonra Cafer, düzenlenen şenlikler dolayısıyla Basra'da üç gün daha kalmış. Ama, dördüncü gün, Ali-Nur, Cafer'e yönelip ona, "Gerçekten, Emir-ül-Müminin'i yeniden görmeyi candan arzuluyorum!" demiş. Cafer de onun bu arzusunu yerinde görerek, "Sabah namazımızı kılalım, sonra hemen Bağdat'a doğru yola çıkarız!" demiş. Sultan da, "İşittik ve itaat ettik! yanıtını vermiş. Sabah namazını kılmışlar ve ikisi birden muhafız ve süvarilerin eşliğinde ve beraberlerinde eski sultan Muhammet-üz-Zeyni ve Vezir Savi olduğu halde, Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve tüm yol boyunca Vezir Savi düşünecek ve pişmanlıkla yumruklarını ısıracak vakit bulmuş.

Böylece yolculuğu sürdürmüşler. Ali-Nur da, barış kenti Bağdat'a ulaşınca kadar Vezir Cafer'in yanbaşıda at sürmüş. Hep birlikte Halife'nin huzuruna çıkmak için acele etmişler; Cafer,

Ali-Nur'un öyküsünü Halife'ye anlatmış. Bunun üzerine Halife, Ali-Nur'u yanına çağırması ve ona, "Al şu kılıcı ve kendi elinle düşmanın, şu sefil İbni Savi'nin başını kes!" demiş. Ali-Nur da kılıcı alıp İbni-Savi'ye yaklaşmış. Fakat Savi, ona bakarak, "Ey Ali-Nur! Ben kendi doğam icabı seninle çatıştım; ona boyun eğmek zorunda kaldım. Ama sen şimdi kendi doğana göre hareket et!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, elindeki kılıcı fırlatmış, Halife'ye bakıp ona, "Ey Emir-ül-Müminin! Benim silahımı elimden aldı!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

*Düşmanımı gördüm, onu nasıl yeneceğimi anladım.
Ama, saf insan, iyilik sözleriyle her zaman yenik düşer.*

Fakat Halife "Peki! Sen onu bize bırak!" demiş ve Mesrur'a, "Ey Mesrur! Kalk, şu sefilin başını kes!" emrini vermiş. Mesrur da kılıcını kaldırıp bir vuruşta Vezir El-Muin İbni Savi'nin kellesini uçurmuş. Bunun üzerine Halife, Ali-Nur'a dönmüş ve ona, "Şimdi benden ne dilersen dileyebilirsin! Mükâfatı sen tayin et!" demiş. Ali-Nur ona, "Ey efendim, ben saltanat istemiyorum. Basra tahtında da hiç gözüm yok! Halife hazretlerinin yanında ömrümün sonuna kadar yaşasam, benim için bundan büyük mutluluk olamaz!" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Ey Ali-Nur, bu teklifini tüm dost yüreğimle ve gerekli saygıyla kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra Enis-üc-Celis'in getirtilmesini rica etmiş ve onu Ali-Nur'a iade ederek kendilerine birçok mal ve zenginlikler bağışlamış; ayrıca Bağdat'ın en güzel saraylarından birini onlara tahsis ettiği gibi, geçimleri için de yüksek maaş bağlamış; ve de Ali-Nur İbni Hakan'ın yakını ve nedimi olmasını istemiş ve en sonra da bundan böyle vezirlerini seçerken daha

*Halife, Ali-Nur'u Hatırladığında
(T. Dalziel)*

dikkatli olması kaydıyla affettiği Muhammet-üz-Zeyni'nin Basra sultanlığında yeniden görev almasını uygun görerek Devleti ile bütünleşmesini sağlamış. Ve hepsi, ölüm gelip kapılarını çalın-caya kadar, neşe içinde yaşamış.

"Fakat" diye güzel konuşmasını sürdürmüş Şehrazat, "Ey Şah, ne kadar hoş olsa da, Ali-Nur ile Enis-üc-Celis'in bu öyküsünün Ganem Bin Eyüp'ün ve kızkardeşi Fitne'nin öyküsünden daha harika ve şaşırtıcı olduğunu düşünme!" Şah da, "Bu öyküyü daha önce hiç duymamıştım" demiş.

Ganem Bin Eyüp ve Kızkardeşi Fitne'nin Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, evvel zamanlarda ve asırlar ve çağlar öncesinde tacirler arasında iki çocuk babası çok zengin bir tacir varmış. Kendisine Eyüp derlermiş. Oğlu "Aşkın Dalgın Esiri"¹ namıyla tanınan Ganem bin Eyüp imiş. Geceleyin doğan dolunay kadar güzel, konuşma ve sözcükleri telaffuzdan yana emsalsiz yeteneklere sahipmiş. Ganem'in kardeşi olan kız ise, Fitne² adını taşırmış; o da güzellik ve büyülemekten yana üstün niteliklere sahipmiş.

Babaları Eyüp'ün ölümü üzerine onlara büyük bir servet miras kalmış.

Fakat anlatısının tam burasında Şehrazat, sabahın belirlediğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Otuz Yedinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Babaları tacir Eyüp, ölünce onlara büyük bir servet; öteki pek çok şey arasında yüz yük ipekli, işlemeli ve değerli kumaş, sırf miskle dolu yüz torba bırakmış; mallar tüm olarak balyalanmış-
mış ve her balyanın üzerine okunaklı bir yazıyla "Bağdat'a yola-
lanacak" yazılı imiş; çünkü tacir Eyüp, bu kadar erken öleceğini

1 Resimli Ay Yayınevi'nin çıkardığı fasiküllerde böyle anılıyordu. Arapçası "*El-Mu'tim-el-Maslu*p": Derde Düşerek Mahkûm Olmuş şeklindedir.

2 *Fitne*: Arapça da "baştan çıkarıcı" anlamına gelen bu isim, aynı zamanda güzel kokan bir çiçeğin (Latince: *acacia farnesiana*) de adıdır (M.)

ummuyor ve bizzat kendisi Bağdat'a gidip bu değerli malları satmak istiyormuş.

Ama bir kez Tanrı, tacir Eyüp'ü sonsuz rahmetine çağırıp da, yas günleri de tamamlanınca, genç Ganem, babası yerine, kendisi Bağdat'a gitmeye karar vermiş. Bunun üzerine annesine, kızkardeşi Fitne'ye, yakınlarına ve mahallesinde ve civarda oturanlara veda etmiş; sonra da çarşıya giderek gerekli develeri kiralamış ve tüm mallarını develere yükletmiş ve Bağdat'a gitmek için yola çıkmak üzere bulunan başka tacirlerin varlığından yararlanmış; ve bahtını Yüce Tanrı'ya emanet ederek yola koyulmuş. Ve Tanrı onun yazgısını öylesine güven dolu yazmış ki, tüm mallarıyla birlikte sağ salim Bağdat'a ulaşmakta gecikmemiş.

Bağdat'a ulaşır ulaşmaz, acele, çok güzel bir ev kiralamış; onu şatafatlı şekilde döşemiş; her yana şahane halılar, divanlar ve yastıklar koymuş; kapılara ve pencerelere perdeler asmayı unutmamış. Sonra da deve ve katırların üzerindeki malları indirtmiş ve yolculuğun yorgunluklarını gidermek üzere istirahataya çekilmiş. Daha sonra da sakin bir şekilde birbiri ardından gelip kendisine "Hoş geldin!" diyen ve barış ve mutluluk dileyen Bağdatlı tacirleri ve ileri gelenleri kabul etmiş.

Bunu izleyerek mâllarını satmak maksadıyla pazara gitmeyi düşünmüş. Yanına her birinin üzerinde saptanmış fiyatlarını belirleyen etiketler bulunan en güzel kumaşların ve en ince ipek-lilerin örneklerinden oluşmuş bir paket almış ve büyük tacirlerin barındığı çarşıya doğru yollanmış. Ve hemen onun yanına gelip, ona barış dileyen ve serin şerbetler ısmarlayıp, büyük bir içtenlikle karşılayan tacirlerle tanışmış. Sonra bunlar onu alıp çarşı şeyhine götürmüşler. O da Ganem'in elindeki örneklerle bir göz attıktan sonra, hemen orada, Ganem'e, bin dinarlık malına iki misli kâr getirecek şekilde fiyat teklif etmiş. Ganem bu pazar-

lıktan çok memnun kalmış; ve her gün çarşıya gelerek daima bir misli kârla birkaç top mal ve birkaç torba misk satmış. Bu böylece bir yıl sürmüştü.

İkinci yılın başlangıcında bir gün, âdeti üzere çarşıya gitmiş. Ama çarşıdaki tüm dükkânları kapalı bulmuş. Çarşının büyük kapısı da aynı şekilde kapalı imiş. Bayram günü falan olmadığından, Ganem çok şaşırarak ve bunun nedenini sormuş. Ona çarşının belli başlı tacirlerinden birinin ölmüş bulunduğunu ve herkesin cenazede bulunmak üzere çarşıdan ayrıldığını söylemişler! Yoldan geçenlerden biri de, "Sen de gitsen ve cenaze alayına katıl-san iyi edersin, çok da makbule geçer!" demişler. Ganem de onlara "Pek tabii! Yalnız, cenaze merasiminin nerede yapıldığını öğrenmek isterdim" demiş. Bunun üzerine bu yeri kendisine tarif etmişler; o da hemen civardaki bir cami avlusunda yer alan merasime katılmış; havuzdaki sudan itina ile abdest almış ve gösterilen yere aceleyle seğirtmiş; ve orada tüccar kalabalığına katılmış ve onlara cenaze namazı kılınan büyük camiye kadar yoldaşlık etmiş. Sonra da cenazeyi gömmek üzere Bağdat'ın kapıları dışındaki mezarlığa giden cenaze alayına katılmış. Mezarlığa girmiş ve mezar taşları arasından ilerleyerek ölünün gömüleceği kubbe şeklinde yapılmış mezara ulaşmış.

Ölünün yakınları mezarın yanına büyük bir çadır kurdurmuşlar. İçini, ışıklar, meşaleler ve fenerlerle donatmışlar. Cenazeye katılanların hepsi çadır içinde yer bulabilmiş. Bunun üzerine mezar açılmış ve cenaze çukura konup üzeri kapatılmış. Sonra imamlar ve öteki din adamları ile Kuran okuyucular, kabir üzere kutsal kitabın böyle bir merasimle ilgili ayet ve surelerini okumaya başlamışlar ve tüm tacirler ve de ölünün tüm yakınları, çadıra serili halının yöresine çepeçevre oturmuş ve kutsal sözleri dinsel bir vecdle dinlemişler. Ve Ganem bin Eyüp, kendi evine dönmek için büyük bir istek duysa da, ölünün yakınlarından

utandığından kendi başına kalkıp oradan ayrılamamış.

Merasimler gün batıncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine köleler tatlı dolu büyük tabaklar getirmişler; orada bulunanlara bu tatlılardan bol bol dağıtmışlar; onlar da tüm cenaze merasimlerinde âdet olduğu gibi, doyuncaya kadar yiyip içmişler; sonra önlerine ibrik ve leğen getirilmiş; ellerini yıkamışlar ve âdet olduğu üzere sessiz olarak yine çepeçevre oturmuşlar.

Ancak, belli bir süre sonra, Ganem bu merasimin ertesi sabaha kadar sürüp gideceğini anlayarak, başında bekleyen birini bırakmadığı evdeki mallarından dolayı kaygılanarak ve de yolda hırsızların kendisini soyabileceğinden korkarak endişeye kapılmış ve kendi kendine, "Ben bir yabancıyım, bir de zengin biri olarak tanınıyorum. Böyleyken, evimden uzakta geceyi dışarıda geçirirsem, hırsızlar tüm servetimi yağmalarlar ve tüm paramla geri kalan mallarımı alıp götürürler" demiş. Ve endişeleri gittikçe arttığından, oradan kalkıp merasime katılanlara çok acele bir ihtiyacını gidermek zorunda olduğunu söyleyerek hemencecik oradan ayrılmış; ve karanlıkta kentin kapısına ulaştıran patikayı izleyerek yola koyulmuş. Ama, geceyarısı gelip geçtiğinden kentin kapısının kapatılmış olduğunu anlamış ve gelip giden tek bir kimseyi görememiş ve köpek haykırımlarından ve kurt ulularına karışan uzak çakal bağırımlarından gayrı bir ses duyamamış. O zaman, düşkırıklığına uğrayarak ve korkarak, "Allah'tan gayrı güç ve kudret yoktur! Daha önce malım yüzünden kaygılanıyordum; şimdiyse canımdan endişe ediyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine geri dönmüş ve sabah oluncaya kadar geceleyin barınacak bir yer aramaya başlamış. Hemen o civarda dört duvarla çevrili ve içinde bir hurma ağacı bulunan bir türbe görmüş. Bu türbenin açık bulunan granit bir kapısı varmış. Ganem, türbeye girmiş ve uyumak için oracığa uzanmış; ama gözlerine uyku girmemiş; mezarların ortasında yapayalnız

bulunmasından dolayı duyduğu korku ruhunu sarmış. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve kapıyı açıp dışarı bakmış; ve uzakta, kentin kapısının yanında parlayan bir ışık görmüş. O ışığa doğru yönelmeye koyulmuş; ancak bu ışığın da kendi bulunduğu türbenin yolu üzerinde yaklaşmaya başladığını görmüş. Bunu gören Ganem, korkuya kapılmış ve acele geri dönerek yeniden türbeye girmiş ve ağır kapıyı dikkatle kapatmış ve kol demirini indirmiş. Ama yine de hurma ağacının üzerine tırmanmadıkça ve dallarının arasına sokulup gizlenmedikçe huzur bulamamış. Oradan, ışığın türbeye yaklaştığını ve gelenlerin üç zenci köle olduğunu; bunlardan ikisinin büyük bir sandık, birisinin de elinde bir fener ve omzunda kazmalar taşıdığını fark etmiş. Bunlar türbeye iyice yaklaşıncaya, taşıyıcılardan birinin, fener taşıyan arkadaşının kapıda şaşkın durduğunu görünce, ona "Ey Savvap, hayrola, ne oldu?" diye sorduğunu duymuş. Savvap da, ona, "Görmüyor musun?" diye yanıt vermiş; öteki, "Neyi görmüyor musum?" diye sorunca; Savvap "Ey Kâfur! Akşam açık bıraktığımız türbe kapısının şimdi kapatılmış ve içeriden iyice kilitlenmiş olduğunu görmüyor musun?" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Bukait³ adını taşıyan üçüncü zenci, onlara, "Ne kafasız kişilersiniz siz! Kırlarda arazisi olanların, her gün kentten çıkıp tarlalarını gördükten sonra buraya gelip dinlendiklerini bilmez misiniz? Buraya girer ve akşam olunca, bizim gibi çok dehşet duydukları zencilerin onları burada bulacağından ve yakalayınca onları bir güzel kızartıp beyaz etlerini yiyeceklerinden korkup çekindikleri için kapıyı dikkatle kaparlar."

Bunu işiten Savvap ve Kâfur, zenci Bukait'e, "Gerçekten ey Bukait, içimizde akıldan yana fukara biri varsa, o da sensin!" demişler.

3 Mardrus'un "Bakita" olarak andığı bu zencinin adının İngilizce çeviride ve Lippmann'ın Almanca çevirisinde "Bukait" olarak zikredildiği görülüyor (Ç.)

Ama, Bukait onlara "Anlıyorum ki, türbeye girip orada birini bulmadıkça benim sözlerime inanmayacaksınız! Ben de size peşinen bildiriyorum ki, eğer şu anda türbede biri varsa, bu kimse bizim ışığımızın yaklaştığını görünce, korkarak hurma ağacının en tepesine tırmanmıştır. Ve onu ancak orada buluruz" demiş.

Zenci Bukait'in bu sözlerini duyunca şaşırان Ganem, kendi kendine, "Ne kadar kötü bir zenci bu böyle! Allah kötü ve hayın Sudanlılar'ı kahretsin!" demiş. Sonra gittikçe daha fazla korkuya düşerek, "Yüce ve tüm gücü elinde bulunduran Tanrı'dan başka kudret ve güç sahibi yoktur! Acaba şimdi beni bu uçurumdan kim kurtaracak?" demiş.

Bundan sonra, sandık taşıyan iki zenci köle, fener ve kazmaları taşıyana, "Ey Savvap, duvara çık da türbenin içine atla ve bize içerden kilitlenmiş olan şu kapıyı aç! Çünkü ağırlığı omuzlarımıza ve ensemize çöken bu sandık bizi çok yordu! Ve de bize kapıyı açarsan, içeride yakalayacağımız kişilerin en irisini ve en semizini sana ayırmayı, üstü kıpkırmızı oluncaya kadar ve de bir damlacık bile yağını boşu boşuna yitirmeden, onu en nefis şekilde pişirmeyi vaadedebiliriz!" demişler. Fakat Savvap onlara, "Ben zekâca içinizde en fukara olduğumdan, bize verilmiş olan bu sandıktan, türbeye bırakmamız emredildiğine göre, duvardan fırlatarak kurtulmamızı öneririm!" demiş. Ama öteki iki zenci, "Bu sandığı duvarın üzerinden öylesine fırlatırsak, hiç kuşkusuz kırılır!" demiş. Savvap da, "Evet, ama türbenin içine girerek gelip geçeni öldürmek ve yolcuları soymak maksadıyla oraya saklanmış olabilecek haydutlarla karşılaşmaktan korkarım! Bunlar türbede buluşmak ve ganimetlerini paylaşmak için birbirleriyle sözleşirler!" demiş. Ama sandığı taşıyan iki zenci, "Akılsız herif! Böyle deli saçması şeylere inanacak kadar budala mısın sen?" diye yanıt vermişler.

Sonra da yüklerini yere koyarak duvara tırmanmış ve kapısını açmak için türbenin içine atlamışlar; bu sırada üçüncü zenci, onlara ışık tutuyormuş. Üçü birden sandığı türbeye sokmuş. Ardlarından granit kapıyı kapamışlar ve dinlenmek için türbenin içinde oturmuşlar. İçlerinden biri, "Gerçekte, ey kardeşlerim, bu uzun yürüyüşten çok yorgun düştük ve duvara tırmanıp kapıyı açmak için de gayret sarf ederek çok yorulduk. Vakit de geceyarısını buldu. En iyisi biz, çukur kazıp içinde ne olduğunu bilmediğimiz bu sandığı gömmek için verilen emri yerine getirmeden önce, sakın birkaç saat geçirelim! Bir kez iyice dinlendikten sonra işe koyuluruz. Bu durumda size şu öneride bulunurum: Bu dinlenme saatlerini hoşça geçirmek için, her birimiz, üç zenci haremağası olarak, nasıl ve hangi nedenle hadım olduğumuz hakkındaki serüvenlerimizi sırasıyla anlatalım! Bu anlatımız, başından sonuna kadar ayrıntılarla süslensin! Böylece bu geceyi hoşça geçirelim!" demiş.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazat, sabahın belirliğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama Otuz Sekizinci Gece Olunca

Söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Sudanlı kölelerden biri, hadım edilişlerinin öykülerini birbirlerine anlatmalarını önerince, feneri ve gereçleri taşıyan zenci Savvap, ilk sözü almış ve "Önce benim anlatmamı ister misiniz?" diye sormuş. Öteki ikisi, "Tabii, hemen anlat bakalım!" demişler.

Bunun üzerine Sudanlı haremağası Savvap söze başlamış:

İlk Sudanlı Haremağası Zenci Savvap'ın Öyküsü

Bilirsiniz ki, ey kardeşlerim, esir tacirleri beni tutup Bağdat'a getirdikleri zaman ancak beş yaşındaydım. Beni saray içindeki sahip-ül-seyfi¹ birine sattılar. Bu zatın, o zamanlar üç yaşında olan küçük bir kızı vardı. Ben bu kız ile birlikte yetiştirildim. Küçük kızı eğlendirirken, tüm ev halkının da neşe kaynağı olurdum! Onun için tuhaf danslar yapıyor, bildiğim şarkıları okuyordum ve küçük bir zenci olarak beni herkes seviyordu.

Böylece birlikte büyüdü; ben on iki, küçük kız on yaşına ulaştık. Bizi birbirimizden ayırmadan hâlâ birlikte oynamamıza ses çıkarmıyorlardı. Böylece günlerden bir gün تنها bir yerde onu bir köşede oturur bulunca, her zamanki gibi yanına yaklaştım.

Oysa, tam o sırada küçük kız, evin hamamında baştan ayağa yıkandıktan sonra çıkmış istirahat ediyordu. Uzaktan bile koku saçıyor, çok tatlı ve de parlak bir görünümde bulunuyordu. Yüzüne gelince, ayın on dördündeki haline benziyordu. Beni görünce, bana doğru koştu ve birlikte oynamaya, birbirimize vurmaya binlerce küçük yaramazlıklar yapmaya koyulduk. O beni ısırtıyor, ben onu tırmalıyordum; o beni çimdikliyor, ben de karşılık veriyordum. Bu, böylece sürüp giderken benim küçük zebbim dikleşti, kabardı ve büyük bir anahtar oldu ve de giysilerimin altından göze çarpar şekilde dışarı fırladı. Bunu gören küçük kız gülmeye başladı ve benim üzerime atılıp beni sırt üstü yere yıktı ve ata biner gibi karnımın üstüne oturdu. Orada ileri geri kıpırdayarak, sürtünerek zebbimi oltaya çıkardı. Şişkin ve dikilmiş olan zebbimi görünce, onu eliyle tuttu ve çekiştirmeye ve ferci-

1 Kılıç taşıyan

nin küçük dudaklarına sürtmeye başladı; ama sadece taşıdığı içdonunun üzerinden... Ama bu tarz davranışı benim ateşimi arttırdı ve beni o hale getirdi ki, küçük kızın boynuna sarıldım, o da bana sarıldı ve boynuma asıldı; bütün gücüyle beni kucakladı. İşte tam bu sırada, nasıl olduğunu bilmiyorum, demir gibi katılaştıran zebbim küçük kızın içdonunu yırttı ve fercinin dudaklarından içeri girdi ve bir darbeye kızlığını alıp götürdü.

Her şey olup bittikten sonra küçük kız, yeniden gülmeye ve beni kucaklamaya ve bana yaltaklanmaya başladı; ama ben, başımıza gelenlerden çok korkmuş ve daha fazla gecikmeden küçük hanımımın ellerinden sıyrılarak koşmaya başlamış ve dostlarımdan genç bir zencinin evine saklanmaya gitmiştim.

Küçük kıza gelince, eve dönmekte gecikmemiş; annesi giysisinin buruşmuş ve içdonunun baştan aşağı yırtılmış olduğunu görünce, büyük bir feryat koparmış ve kızının bacakları arasında bulunan şeyi muayene etmiş; ve göreceğini görmüş. Sonra da kendini arka üstü yere atmış ve heyecan ve hiddetten bayılmış. Ama yeniden kendine gelmiş ve yapılan işin onarılması olanaksız olduğundan, sakinleşmekte gecikmemiş ve işi bir düzene sokmak için, özellikle sorunu küçük kızın babası olan kocasından gizlemek için her türlü önlemi almış. Bunda da başarı sağlamış ve iki ay sabretmiş; bu süre içinde bu işte benim oynadığım rolü saptamış, beni pohpohlayarak efendimin evine geri dönmem için küçük armağanlar vermekten geri kalmamıştı. Ve ben, bir kez eve dönünce, kadın bu işten hiç kimseye söz etmemeyi sürdürdü ve hiç kuşkusuz duyarsa beni öldürecek olan kızının babasından da dikkatle gizledi; çünkü ne kızın annesi ne de hiç kimse bana zarar gelmesini istemeyecek kadar beni seviyorlardı.

Bu iki ayın sonunda, anası küçük kızı, babasının berberi olan, bu sıfatla eve gidip gelen bir berberle nişanlamakta başarı sağladı. Kızın çeyizini kendi servetinden oluşturdu ve bu uğurda epeyce emek harcadı. Sonra düğün günü geldi çattı. İşte tam o sırada genç berber gereçleriyle birlikte geldi; hayalarımı sıkıp iki yumurtamı çıkardı, bir darbeye beni bir hadım yaptı. Sonra da evlilik merasimi yapıldı. Ve beni genç hanıma haremağası yaptılar; artık, ister çarşıya ister başka bir yere, isterse ana-baba evini ziyarete, nereye giderse onun önünde giderek yürümek zorunda bulunuyordum. Anası bütün bunları öylesine bir gizlilikle yaptı ki, öyküden hiç kimse, ne yeni evlenen koca, ne akrabalar ne de dostları herhangi bir şey öğrenebildi. Ve kızın bekâreti konusunda çağrılılara güven vermek için annesi bir güvercin boğazladı ve kanını yeni gelinin gömleğine buladı ve âdet olduğu üzere gömlek toplantı salonunda bulunan tüm kadınlar önünde elden ele aktarıldı; hepsi de heyecandan ağladılar.

O zamandan beri, genç hanımım ile birlikte, kocası berberin evinde yaşıyorum ve böylece, hiç belaya uğramadan, onun güzelliğinden ve nefis bedeninin mükemmelliğinden kudretim ölçüsünde keyfimce yararlanıyorum. Zira, her ne kadar yumurtalarım alındıysa da, zebbim bana kalmıştı. Böyle olunca, tehlikesizce, kuşku duyulmaksızın, küçük hanımımı kucaklamayı ve öpmeyi, kendisinin, kocasının ve annesi ile babasının ölümüne kadar sürdürüp gittim. O zaman hukuk bakımından Hazine'nin malı ve saray hadımlarından biri oldum. Sizin ile arkadaşlığım da buradan kaynaklanıyor ey zenci kardeşlerim!

Benim iğdiş edilişimin ve haremağası olmamın öyküsü işte böyle! Artık barış sizin üzerinize olsun, demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra zenci Savvap susmuş; ve ikinci zenci Kâfur sözü alarak demiş ki:

İkinci Sudanlı Haremağası Zenci Kâfur'un Öyküsü

Bilesiniz ki kardeşlerim, öyküm başladığında, ben henüz sekiz yaşındaydım. Ama yalan söyleme sanatında oldukça deneyim kazanmıştım; her yıl, ama senede ancak bir kez efendim olan esir tacirine bir yalan uydurarak onu hıristan kaskatı ediyor ve düşüp bayılmasına neden oluyordum. Bu yüzden, sonunda, esir taciri benden mümkün olduğu kadar çabuk kurtulmak istedi ve beni tellala teslim ederek çarşıda, "Bir zenci yavrusunu kusuruyla birlikte kim satın almak ister?" diye bağırttı. Tellal benim ile birlikte tüm çarşıları bu tarzda bağırarak dolaştı. Çarşıdaki tacirlerden yürekli bir kişi bir ara yaklaşıp tellala sordu: "Bu küçük zencinin kusuru nedir?" diye... O da, "Senede fazla değil, sadece bir tek kez bir yalan söylemek!" diye yanıt vermiş. Tacir, yeniden, "Peki, bu zenci için kusuruyla birlikte ne kadar fiyat biçiyorsun?" diye sorunca da, "Sadece altı yüz dirhem!" yanıtını almış. Tacir, "Onu satın alıyorum. Senin için de yirmi dirhem tellallık ücreti ödüyorum!" demiş. Ve oracıkta, tanıklar huzurunda çarşı taciri ile tellal arasındaki işlemler tamamlanmış. Bunun üzerine tellal beni yeni sahibimin evine götürdü; parayı ve tellallık ücretini aldı ve çekip gitti.

Yeni sahibim beni güzelce ve bana yakışan bir tarzda giydirdi; ben de hiçbir olay olmaksızın senenin kalan bölümünü onunla geçirdim. Ama yeni yıl gelince, bu yılın mübarek bir yıl olduğu, ürünün umut verici bulunduğu, meyvelerin bol olacağı söylendi. Bundan dolayı tacirler, karşılıklı olarak bahçelerde birbirlerine şölen vermekten geri kalmadılar; ve her biri sırası geldikçe harcamaları göze alarak üzerlerine düşeni yaptılar; sonunda sıra efendime geldi. Efendim de tacirleri kentin dışındaki bir bahçe-

de ağırlamak üzere çağrıda bulundu; ve yiyip içmek bakımından gerekli her şeyi oraya taşıttı ve herkes oturup sabahtan öğle vak-tine kadar yiyip içti. Tam o sırada efendim, evde unuttuğu bir şeye ihtiyaç duydu ve bana, "Ey köle, katırıma bin de çabuk eve git ve hanımından falan şeyi iste! Ve acele geri dön!" dedi. Ben de bu emre itaat ettim ve acele eve doğru yollandım.

Eve ulaştığımda, büyük haykırışlar kopardım ve iri gözyaşları döktüm; ve hemen yöremde, sokak ve mahallede oturanlardan oluşan irili ufaklı büyük bir kalabalık toplandı. Kadınlar kapılardan, pencerelerden başlarını çıkarmaya başladılar. Efendimin hanımı da, ardında kızları olduğu halde, haykırışlarımı duyup bana kapıyı açmaya geldi; ve hepsi benden, beni buraya sürükleyen olayı öğrenmek istediler. Onlara ağlayarak "Çağrılılar ile bahçede iken, efendim bir hacet görmek üzere bir ara ayrılıp bir duvara yaklaştı. Birdenbire duvar çöktü ve efendim yıkıntı altında kayboldu. Bunu görünce şaşırdım ve hemen katırla gelerek size durumu bildirmek istedim" diye yanıt verdim. Hanımım ve kızları bu sözlerimi işitince büyük feryatlar koparmaya, giysilerini yırtmaya ve yüzlerini, başlarını dövmeye başladılar; tüm komşular da koşup gelerek yörelerini sardılar. Sonra efendimin hanımı, büyük bir yas alameti olarak, evin efendisinin beklen-medik ölümü duyulunca her zaman yapıldığı gibi, evi alt üst etmeye, rafları ve mobilyaları kırıp dökmeye, eşyayı pencerelerden atmaya, kırılabilir her şeyi kırmaya ve kapı ve pencereleri sökmeye başladı. Daha sonra tüm dış duvarları maviye boyattı ve tabaka halinde çamurla sıvadı ve bana da "Sefil Kâfur, öyle nasıl hareketsiz duruyorsun! Gel de şu dolapları kırmada, tüm bu gereçleri imha etmede ve bütün bu porselenleri parçalama-da bana yardımcı ol!" diye haykırdı. Bunun üzerine ben de, ikinci kez tekrarlamasına hacet bırakmadan, tüm yüreğimle yardıma koştum ve her şeyi; dolapları, değerli mobilyaları ve por-

selenleri kırmaya, sokağa atmaya, halıları, yataklan, perdeleri, değerli kumaşları, şilte ve yastıkları yakmaya başladım; bu iş bitince evin kendisinin imhasına koyuldum; tavanlara, duvarlara saldırıyor, her şeyi tepeden tırnağa imha ediyordum. Ve bunları yaparken de boyna, "Ah benim zavallı efendim! Ah, benim bahtsız efendim!" diye haykırıp dövünmekten geri kalmıyordum.

Bundan sonra, hanımım ve kızları başörtülerini kaldırdılar ve yüzlerini açıp saçlarını yoldular; sokağa çıkıp bana da, "Ey Kâfur! Önümüze düş de bize yol göster ve bizi efendinin çöküntü altında kaldığı yere götür! Çünkü onu tabuta koyup gerekli cenaze törenini yapmamız gerek!" dediler. Bunu duyunca önlerine düşüp onlara yol gösterdim; bir yandan da, "Vah zavallı efendim!" diye haykırmayı sürdürüyordum. Herkes de beni izliyordu; kadınlar yüzleri açık, saçları dağılmış, haykırışlar ve iniltiler koparıyorlardı; ve yavaş yavaş bu acılı kalabalık, geçtiğimiz her sokaktan bize katılan kadın ve erkekler, çocuklar, genç kızlar ve yaşlı kadınlarla çoğalıyordu. Ve ben, onları böyle kentin her yöresinde dolaştırmaktan, her sokağından geçirmekten büyük bir zevk alıyordum. Ve yoldan her geçen, tüm bunların nedenini öğreniyor ve benden duydukları onlara anlatılınca, "Mutlak kudreti elinde bulunduran Yüce Tanrı'dan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur" diye haykırıyorlardı.

Bu durum böylece sürüp giderken bilileri efendimin hanımına gidip valiyi görmesini ve ona bu felaketi anlatmasını salık verdi. Hepsi birden kalkıp valiye gittiler; bense onlara, kendilerinden önce bahçeye gidip efendimin altında kaldığı yıkıntıyı bulmam gerektiğini söyledim.

Fakat anlatısının tam burasında, Şehrazat, sabahın belirliğini görerek yavaşça susmuş.

Otuz Dokuzuncu Gece Olunca

Sözünü şöyle sürdürmüştü:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, haremağası Kâfur öyküsünü şöyle sürdürmüştü:

O sırada ben, bahçeye koştum; kadınlar, geride kalan herkesle birlikte valinin huzuruna çıktılar ve olup biteni ona anlattılar. Bunu duyan vali, ayağa kalkıp atına bindi ve araç gereçleriyle donanmış, çuvallarını ve küfelerini sırtlamış toprak işçilerini yanına aldı ve hep birlikte kendilerine vermiş olduğum tarife göre bahçe yolunu tuttular. Ben de kendimden yana, saçlarımı topraklarla kapladım, yüzümü ellerimle dövdüm ve "Ah zavallı hanımım! Ah zavallı küçük hanımlarım! Zavallı efendilerim benim!" diye haykırarak bahçeye ulaştım. Ve bu durumumla çağrılıların arasına girdim. Efendim beni bu halimle: başım topraklar içinde ve yüzümü döverek, "Ah! Bundan böyle bana kim sahip çıkacak? Acaba hangi kadın hanımım kadar iyi yürekli olabilir?" diye haykırırken görünce, rengi attı ve sapsarı oldu; bana da, "Neysin var senin, ey Kâfur? Söyle bakalım başına geleni?" dedi. Ben de ona, "Ey efendim, istediğin şeyi gidip getirmek üzere beni eve yollayınca, oraya gittim; ama evi yıkılmış ve hanımımla çocuklarını yıkıntı altında kalmış buldum!" dedim. Bunu duyunca, "Hanımın kurtulamamış mı?" diye sordu. Ben de "Ne yazık ki, hayır! Hiçbirisi kurtulamamış. İlk ölen de büyük kızınız olan hanımım olmuş" dedim. Bana, "Peki, ya küçük kızım olan hanımın, kızlarımin en küçüğü, o da kurtulamamış mı?" diye sordu. "Hayır efendim, çünkü ahırın duvarları da evin duvarları da yı-

kılmış; ne kadar yaşayan varlık varsa, hatta koyunlar, kazlar ve tavuklar dahil, hepsini ezip öldürmüş! Ve bütün bunlar şekilsiz bir et yığını olarak yıkıntı altında gözden kaybolmuş. Tek bir canlı bile kalmamış!" diye yanıt verdim. Bana, "Peki, oğullarımın en büyüğü olan efendin de mi kurtulamamış?" deyince; kendisine, "Ne yazık ki, hayır! Canlı kimse kalmamış ki! Kısacası artık ne ev ne de evde oturan var. En ufak bir iz bile görünmüyor. Koyunlara, kazlara ve tavuklara gelince, şu anda kedilerin ve köpeklerin azığı olmuş!" dedim.

Efendim benim bu sözlerimi duyunca, gözlerindeki ışık karanlığa dönüştü; tüm duygu ve ifadesini yitirdi ve bacakları üzerinde zor tutundu; ve kaslarına inme indi, sırtı büküldü. Sonra giysilerini yırtmaya ve sakalını yolmaya, yüzünü elleriyle dövmeye ve sarığını başından alıp yere çalmaya koyuldu. Bu tarzda hareket etmeyi ve yüzüne kan oturmasıyla kadar dövünmeyi kesmedi. Ve de "Ah! Çocuklarım! Karım! Ah! Ne felaket! Ah! Benim felaketimin bir benzeri var mıdır?" diye haykırdı. Sonra tüm tacirler ve eşi dostu onunla birlikte sızlanmaya ve ağlamaya başlayıp aynı şekilde giysilerini yırttılar.

Bundan sonra, efendim, tüm çağrılılar ardında olarak, çoğu yüzüne rastlayan büyük darbelerle dövünmeyi sürdürerek, bahçeden çıktı. Ama henüz bahçe kapısını aşmıştı ki, büyük bir toz bulutu gördü ve acı feryatlar koparıldığını duydu ve biraz sonra valinin peşinde birçok kimse ile ev halkı ve de mahallenin tüm oturanları ve yolda gelirken merak edip onlara katılanlar tarafından izlenerek geldiğini gördü. Herkes gözyaşı döküyor, ağlayıp inliyorlardı.

Efendimin yüz yüze geldiği ilk kişi eşi olan hanımımdaydı; onun ardından da çocuklar... Onları görünce efendim şaşırıp kaldı ve aklını yitirecek gibi oldu. Sonra gülmeye başladı ve tüm ailesi,

ağlayıp, "Oh babamız! Kurtulduğun için Tanrı'ya şükürler olsun!" diyerek kollarına atılıp boynuna sarıldılar. O da onlara, "Ama sizler nasılsınız, evde başınıza ne geldi?" diye sordu. Karısı ona, "Allah'a şükürler olsun! Yeniden tüm güvenlik içinde bize senin yüzünü gösterdi! Ama nasıl oldu da onca yıkıntının altından kurtuldun? Bizler, Kâfur'un gelip bize senin kötü haberini bildirmesinden duyduğumuz sarsıntının dışında, iyiyiz!" dediler. O da, "Nasıl bir haber?" diye haykırdı. Kadın da, "Kâfur eve gelip başı açık, giysileri yırtık, '*Zavallı efendim! Benim bahtsız efendim!*' diye haykınıyordu; kendisine, '*Ne var Kâfur?*' diye sorunca bize, '*Efendim, bir ihtiyaç gidermek için önünde çömeldiği duvar ansızın yıkılınca altında kalıp canlı olarak toprağa gömüldü*' dedi" diye anlatmış.

Efendim, sözü alarak onlara, "Aman yarabbi! Ama daha biraz önce Kâfur bana geldi ve '*Ah hanımım! Ah efendimin zavallı çocukları!*' diyerek beni buldu. Kendisine, '*Hayrola, ne var Kâfur?*' diye sorunca, bana '*Yıkılan evin altında kalarak hanımım öldü!*' dedi" diye yanıt verdi.

Bunun üzerine efendim benden yana döndü ve benim hâlâ saçlarıma toprak saçıp inlemeyi sürdürdüğümü ve giysilerimi yırtıp sarığımı uzağa fırlattığımı gördü. Bunun üzerine büyük bir haykırış kopararak yanına yaklaşmamı istedi. Yanına yaklaşınca da bana, "Ah, sefil köle! Kötü tıynetli zenci! Bin köpeğin artığı orospu çocuğu! Ah! Lanetli bir ırkın uğursuz tohumu! Bunca derde neden olmanın ve bunca belayı başımıza getirmenin sebebi nedir?" diye sordu, ardından "Vallahi, suçunun büyüklüğüne göre seni cezalandırmam ve derini etinden ve etini kemiğinden ayırmam gerek!" dedi. Bunu duyunca, hiç korkmadan, ona "Vallahi! Bana en küçük bir kötülük yapmana bile karşı çıkarım. Çünkü sen beni kusurumla, hem de tanıklar önünde, kabul ettin. Tanıklar bu koşulu kabul ederek beni satın aldığına tanıklık ede-

ceklerdir. Ve de benim kusurumun her yıl bir yalan söylemek olduğunu pekâlâ biliyorsun. Ve bunun böyle olduğunu tellallar da ilan ettiler. Oysa, ben sana, daha bunun bir yarım yalan olduğunu ve yıl sona ermeden yalanın ikinci yarısını da yerine getireceğimi bildirmeliyim!" dedim. Bu sözleri duyunca, efendim, "Ne dedin, ne dedin? Ey en belalı zencilerin en kötüsü! Bütün bu yaptıkların sadece bir yalanın yarısı mı yani? Gerçekten, ne büyük bir uğursuzluk bu böyle! Defol, ey köpoğlu köpek! Seni kovuyorum! Bundan böyle tüm köleliklerden özgürsün!" dedi. Ben de ona, "Vallahi! Sen beni bıraksan da, ben seni bırakmam! Yıl sona erip de yalanımın öteki yarısını tamamlamadan asla seni bırakmak istemiyorum. Ancak o zaman sen beni çarşıya götürebilir; kusurumla birlikte beni aldığın fiyata satabilirsin! Beni de bir kenarda bırakamazsın, çünkü yaşamımı sürdürmek için yapacak başka mesleğim yok.

Ve benim sana bütün bunları söylemem yasal hakkımdır, satışla ilgili olarak yargıçların tanıdığı yasal hakkım!" diye yanıt verdim.

Biz böyle konuşurken, cenazede bulunmak üzere oraya gelmiş bulunan bütün halk, olan bitenden haber almış oldular. Onlara ve onlarla birlikte valiye, tüm tacirlere ve tüm dostlara benim eserim olan yalan açıklandı ve onlara, "Ve bütün bunların bir yalanın ancak yarısını karşıladığı" anlatıldı.

Bu açıklama üzerine, orada bulunanların hepsi şaşırıp kaldı ve yarım yalanın bile epeyce büyük bir yalan olduğunu kabul ettiler. Ve beni lanete boğdular; her biri ötekinden berbat, her türden küfürler yağdırdılar. Ama ben hiç tınmadım ve gülerek onlara, "Siz beni nasıl suçlarsınız, bu kimse beni kusurumla satın almış değil midir?" dedim.

Biraz sonra efendimin oturmakta olduğu evin bulunduğu sokağa ulaştık; efendim evinin bir harabe yığınınına dönmüş olduğunu görünce; özellikle para eden kıymetli eşyanın büyük kısmının benim tarafımdan tahrip edildiğini öğrenince; çünkü hanımım ona, "Bütün mobilyaları, vazoları ve porselenleri kıran, her şeyi mahveden Kâfur'dur!" demişti, efendimin hiddeti adamakıllı arttı ve "Hayatımda bu sefil zenci gibi bir orospuçocuğu, bir piç görmedim! Bir de kalkmış bana, bunun sadece yarım bir yalan olduğunu söylüyor. Ya tam bir yalan olsaydı ne olurdu acaba? Herhalde o vakit, bir ya da iki kentin yıkımına neden olurdu!" dedi. Bunun üzerine beni tutup valinin huzuruna çıkardı, o da beni öylesine dövdürdü ki, şuurumu yitirip bayılmışım.

Ben bu durumdayken, araç gereçleriyle bir berber çıkageldi ve beni tümünden iğdiş etti; yaramı da kızgın demirle dağladı. Uyan-dığımda artık yumurtalarımın bulunmadığını ve ömrümün sonu-na kadar hadım kalacağımı öğrendim.

Bunun üzerine efendim bana, "Benim için en değerli olan şeyi yakarak gönlümü nasıl üzdünse, ben de senin en değerli şeyini aldırarak senin yüreğini yaktım" dedi. Sonra da beni yanına alarak çarşıya gitti, artık hadım olduğum için daha da değerkendiğimden, beni satın aldığı fiyatın da üstünde bir fiyatla sattı.

O zamandan beri, beni hadımağası olarak satın alan her efendimin evinde karışıklık ve bela çıkarmaktan geri durmadım ve boyna, bir efendiden bir diğerkine, bir emirden bir başka emire, bir ünlü kişiden bir başkasına alınıp satılarak yer değıştirdim; sonunda da, Emir-ül-Müminin'in sarayına haremağası oldum. Ama şimdi yeteneğimden epeyce yitirdim. Çünkü yumurtalarımı almalarından sonra gücümden epeyce kaybettim.

Ve de kardeşlerim, benim de iğdiş edilişimin ve haremağası oluşumun öyküsü bu kadar vesselam, demiş.

İki zenci arkadaşı Kâfur'un öyküsünü dinleyince ona epeyce gülmüş ve alay ederek, ona, "Sen bir alçağın oğlu kötü bir alçakmıssın! Yalanın da korkunç bir yalanmış!" demişler.

Bunu izleyerek adı Bukait olan üçüncü zenci, sırasının geldiğini anlayıp iki arkadaşına hitap ederek söze başlamış ve onlara şunları söylemiş:

Sudanlı Üçüncü Haremağası Zenci *Bukait'in Öyküsü*

Bilin ki, ey amcamın oğulları! Dinlediğimiz iki öykü de gülünç ve boştur. Ben size, iğdiş edilişimin ve hadımağası olmamın öyküsünü anlatınca, sizden daha berbat olarak buna layık olduğumu anlayacaksınız. Çünkü, ben hanımıyı öptüm ve hanımımın oğlu olan çocukla zina işledim.

Ama bu zinanın ayrıntıları öylesine harika ve öylesine sefih olaylarla doludur ki, bu an için, onları size anlatmam çok uzun sürer. Çünkü, ey yeğenlerim! İşte sabah olmakta ve çukur kazıp buraya kadar getirdiğimiz şu sandığı gömme işini bitirmeden günışığı bizi yakalamak üzere bulunmaktadır. Bu durumda ağır bir tehlikeye düşer ve canlarımızı yitirme belasıyla karşı karşıya kalırız. En iyisi mi, biz, buraya yollanmamızın nedenini oluşturan işi görelim; sonra da, size zinamın ayrıntılarını ve hadım edilişimin nedenlerini geniş şekilde anlatırım, demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra zenci Bukait ayağa kalkmış, öteki iki zenci de artık iyice dinlenmiş olarak ayağa kalkmış ve üçü birden, fenerin saçtığı ışık altında, toprağı kazmaya ve sandığın büyüklüğüne uygun bir çukur açmaya başlamışlar; Kâfur ile Bukait kazmayı sallıyor, Savvap da toprakları küfelere dolduruyor, sonra da dışarıya atıyormuş; ve böylece yarım adam boyunda bir çukur kazmışlar, sandığı buraya yerleştirmişler ve üzerini toprakla örtmüşler; sonra da toprağı düzlemişler. Bunu izleyerek araç gereçlerini, fenerlerini toparlamışlar, türbeden çıkmışlar; kapıyı yeniden kapayıp oradan aceleyle uzaklaşmışlar.

Hep hurma ağacına gizlenmiş olarak bütün bunları görüp işiten Ganem bin Eyüp, hadımların iyice uzaklaştıklarını anlayınca ve

yapayalnız kaldığından emin olunca sandığın içinde ne olabileceği konusunda fikir yürütmeye başlamış ve kendi kendine, "Bu sandığın içinde kim bilir ne var!" demiş. Ama gecenin getirdiği korkuyla hurma ağacından aşağı inebilmeyi göze alamamış ve sabahın ilk ışıklarının belirmesini beklemiş. Bunun üzerine hurmadan inmiş ve elleriyle toprağı kazmaya başlamış; bu çabasını sandık ortaya çıkıncaya ve kendisi de onu oradan çıkarıncaya kadar sürdürmüş.

Bunun üzerine Ganem eline büyük bir taş parçası almış ve sandığın kapağındaki kilide vurmaya başlamış; sonunda onu kırmış. Kapağı kaldırmış. Sandığın içinde genç bir kızın yatmakta olduğunu, ama ölü değil, sadece baygın olduğunu görmüş. Çünkü alıp verdiği nefesle göğsü tatlı ve düzenli bir şekilde hareket ediyormuş. Anlaşılan *bhang*'ın¹ etkisi altında bulunuyormuş.

Bu genç kız eşsiz bir güzellikte olup teni narin, tatlı ve nefis imiş. Üzerinde mücevherler, değerli taşlar ve ziynetler varmış; boynunda üzerine değerli taşlar kakılmış bir kolye, kulaklarında tek taştan yapılmış harika küpeler; ayak ve el bileklerinde elmas kakmalı altın bilezikler varmış; ve bütün bunlar bir sultanın tüm ülkesinden bile üstün bir değer taşıyormuş.

Ganem bin Eyüp, kızı iyice inceleyince, onu buraya getirip canlı olarak gömen şehvet düşkün zencilerin hiçbir saldırısına uğramamış olduğunu anlamış. Kızın üzerine eğilerek onu kollarına almış ve ardında bulunan toprağı yavaşça bırakmış; burnundan ciğerlerine dolan temiz havayı soluyunca genç kızın rengi canlanmış ve büyük bir soluk bırakarak öksürüp aksırmış ve bu davranışı dolayısıyla ağzından bir fili bile bir geceden öbür geceye kadar uyutabilecek büyüklükte iri bir *bhang* parçası düşmüş. Bunun üzerine gözlerini yarı yarıya açmış ve aman yarab-

1 *Bhang*: Kenevir

bi, bunlar ne gözlermiş öyle! Ve hâlâ *bhang*'ın etkisinde, tapılası gözlerini Ganem bin Eyüp'e çevirmiş ve mırıl mırıl bir sesle ve tatlı ve ince bir telaffuzla, "Neredesin sen benim küçük Reyhan'ım? Ne kadar susadığımı görmüyor musun? Çabuk beni serinletecek bir şeyler getir! Ya sen neredesin Zühr-eb-Bostan² ve de sen Nur-ül-Hüda³ ve sen Necmet-üs-Subh⁴ ve özellikle sen Nüzhet-üz-Zaman⁵? Ey tatlı, ey kibar Nüzhet-üz-Zaman? Hepiniz neredesiniz, bana niye cevap vermiyorsunuz?" demiş. Ve kendisine hiç kimse yanıt vermeyince, gözlerini tümüyle açıp yöresine şaşkınlıkla baktıktan sonra, genç kız, "Benim için ne felaket! İşte yapayalnız mezarlıklar ortasındayım! Kim beni buralara getirmiş? Beni sarayımdan, içi güzel perdelerle ve halılarla döşeli odamdan alıp, buraya getirip mezar taşlarının arasına atan kim? Ama yüreğin derinliğinde gizlenen sırrı acaba Tanrı'nın hangi yarattığı bilebilir? Ey en gizli sırları bile bilen Yüce Tanrı! Ey zamanı gelince bütün suçları ödeten varlık! Bas-ü-Badel-Mevt⁶ gününde, hesaplama gününde iyilikleri de, kötülükleri de endazeye⁷ vurursun! (Beni bu hale koyanları cezalandır yarabbi!)⁸ diye haykırmış.

Bütün bu söylenenleri izleyen Ganem, iki ayağı üzerinde kıpırdamadan dururken, artık dayanamayarak genç kıza doğru ilerlemiş ve "Adının hurma usaresinden de tatlı olduğunu, boyunun hurma dalından da eğimli olduğunu düşündüğüm, ey güzeller sultanı! Ben, Ganem bin Eyüp'üm! Ve burada, gerçekte ne saray, ne güzel perdelerle döşeli bir oda, ne de ölülerin yattığı mezarlar

2 Bahçenin Çiçeği (M.)

3 Tanrı'nın Işığı (M.)

4 Sabah Yıldızı (M.)

5 Zamanın Zevki (M.)

6 Diriliş (M.)

7 *Endaze*: Metrenin uzunluk ölçüsü olarak kullanılmasına kadar arşınla beraber kullanılan bir ölçü. Metre hesabıyla bu 65 cm'dir.

8 Parantez içindeki ibare, Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde var (Ç.)

var. Ama, seni her türlü kederden sakınmak için her şeyi bilen ve her yerde bulunup bizi gözetken Tanrı'nın özel olarak görevlendirdiği kölen var. Seni tüm dertlerinden kurtaracak ve ulaşmak istediğin yere ulaştıracağım! O zaman elbet sen de benden lütuflarını esirgemezsın!" demiş. Sonra da susmuş.

Genç Kızın Uyanışı
(T. Dalziel)

Genç kız işittiklerinin gerçekliğini fark edince, "Tanrı'dan başka Tanrı bulunmadığına ve Muhammet'in onun resulü olduğuna tanıklık ederim!" demiş. Sonra Ganem'e doğru dönerek ışıldayan

gözleriyle ona bakmış, elini yüreğine bastırmış ve tatlı bir sesle, "Ey kutsanmış genç adam! Burada bilmediğim bir yerde uyan-dım! Beni buraya kimin getirdiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da, "Ey sultanım! Seni buraya bir sandık içinde üç zenci getirdi!" diye yanıt Vermiş. Sonra Ganem, genç kıza tüm öyküsünü, nasıl geceleyin kentin dışında kaldığını, sonra nasıl olup da onun sandıktan çıkarılmasına yardımcı olduğunu, yoksa toprağın altında boğulup gideceğini anlatmış; sonra da ondan kendi öyküsünü anlatmasını ve böylesi bir serüven yaşamasının nedenini sormuş. Ama, o kendisine "Ey genç adam! Allah'a şükürler olsun ki, beni senin gibi mert bir kişinin ellerine düşürdü! Şimdilik senden kalkıp beni yeniden sandığa koymanı rica ediyorum; sonra yola çıkıp herhangi bir katırcı ya da hayvan kirala-yıcısı bulup bu sandığı yükler, beni evine taşırsın! Ancak o zaman, bunun senin için ne denli yararlı olduğunu ve benim sayemde, ne tür zevkler ve mutluluklar yaşayacağını göreceksin! O zaman sana tüm öykümü anlatırım ve geçirdiğim serüveni öğrenirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Ganem çok tuhaf olmuş ve çabucak herhangi bir katırcı bulmaya koşmuş ve gün henüz doğmuş olduğundan, sorunu çözümülesi güç olmamış; birkaç dakika sonunda, Ganem bir katırcıyla çıkıp gelmiş ve zaten genç kıızı yeniden sandığa yerleştirmiş bulunduğu için, sandığı katıra yüklerken katırcıya yardım etmiş ve aceleyle evinin yolunu tutmuş. Ve yol boyunca, Ganem genç kızın sevgisinin yüreğini bürüdüğünü hissedip durmuş; ve bir süre sonra kendisinin olacağını düşündüğü bu genç kızın, esir pazarına götürülürse on bin altın dinardan fazla değer tutacağını hesaplayarak mutlulanmış. Ayrıca üzerindeki değerli taşların, değerli giysilerin ne kadar servet sağlayacağını da düşünmüş ve bütün bu neşeli düşüncelerle oyalanarak evine epeyce yaklaşmış. Katırcıyı izleyerek güvenlikle evine

ulaşınca, evinin i kapısına kadar sandığı taşırken katırcıya yardım etmiş.

Ama anlatısının tam burasında, şehrazat, günün belirlediğini görerek ansızın susmuş ve sözlerine son vermiş.

Ama Kırkını Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Ganem bin Eyüp, sandıkla birlikte güvenlik içinde evine ulaşmış, orada sandığı açmış ve genç kızı içinden çıkarmış. Genç kız evi incelemiş ve canlı renklerle örülmüş güzel halılar, zengin perdeler ve mobilyalarla göze çarpan pek güzel bir ev olduğunu düşünmüş. Sonra da büyük balıyaları, değerli kumaşları ve işlemeli ipeklileri ve de misk dolu torbaları görmüş. O zaman Ganem'in pek çok serveti bulunan büyük bir tacir olduğunu anlamış. Bunun zerine yüzünü itinaıyla örttüğü kk peçeyi kaldırmış, bu kez genç Ganem'i daha büyük bir dikkatle szmş, onun yakışıklı ve kalbe çok yakın bir kişi olduğunu görmüş; onu sevmiş ve ona, "Ey Ganem, görüyorsun ki senin önünde peemi rtmyorum! Ama karnım çok a, senden hemen yiyecek bir şeyler getirmeni rica ediyorum!" demiş.

Ganem de, "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun zerine Ganem çarşıya koşup fırında kızarmış bir kuzu, Bağdat tatlıcıları içinde en ünlü tacir olan Hacı Süleyman'dan aldığı en iyi türden bir tepsi tatlı, bir tepsi helva ve badem, fıstık ve her türden meyveler, eskimiş şarapla dolu testiler ve nihayet

her çeşitten çiçekler satın almış. Ve bunların hepsini eve taşıtmış; meyveleri porselen kaplara sıralamış, çiçekleri de en değerli vazolara! Ve hepsini genç kızın önüne koymuş. Bunu gören kız, ona gülümseyip sokulmuş ve kollarını boynuna atmış ve onu öpmeye ve ona yaltaklanmaya ve ona zevk dolu birçok şey söylemeye başlamış. Ve Ganem, aşkın derisine işlediğini ve yüreğine yerleştiğini hissetmiş. Sonra ikisi birlikte akşam oluncaya kadar yemeye ve içmeye koyulmuşlar; ve tüm bu zaman süresince aynı yaşta ve eşit güzellikte olmakla, birbirlerine alışmak ve birbirlerini sevmek için bol bol zaman bulmuşlar.

Gece olunca, Ganem bin Eyüp, ayağa kalkmış ve ışıkları ve meşaleleri yakmış ve salon mum ışığından daha çok yüzlerinin parlaltısından aydınlanmış. Sonra Ganem zevk için çalınan sazlar getirmiş, sonra gelip genç kızın yanına oturmuş ve içmek için kendi bardağını ve kızın bardağını doldurmaya ve onunla birlikte içmeye koyulmuş, sonra da onunla binlerce en hoş oyunları oynamaya ve gülmeye ve en yakıcı şarkıları ve en uyumlu şiirleri okumaya başlamış. Ve bütün bunlar, onların birbirlerine karşı duydukları tutkunun daha da artmasına neden olmuş. Birbirini sevenlerin yüreklerini bağlayan ve sevgilileri birleştiren Tanrı'ya şükürler olsun! Ganem ve genç kız, sabahleyin şafak sökünceye kadar oynaşmalarını ve şenliklerini sürdürmüşler. Ve sonunda uyku, göz kapaklarını ağırlaştırınca, birbirinin kollarında uymuşlar; ama o gün, kesin bir birleşmeye ulaşmamışlar.

Uyanır uyanmaz Ganem, iyi alışkanlıklarını savsaklamak istemediğinden hemen çarşıya koşmuş, o gün için ihtiyaç duyabilecekleri her şeyi satın almış: etten, meyveden, çiçeklerden ve de şaraptan yana... ve hepsini eve taşıtmış ve genç kızın yanına oturmuş; ve bunları doyuncaya kadar zevkle yemeye koyulmuşlar; bunu izleyerek Ganem içecekleri getirmiş ve bu kez de ikisi birden içmeyi ve yüzleri alev gibi tutuşuncaya ve gözleri daha

parlak ve daha siyah oluncaya kadar birbirlerini okşamayı sürdürmüşler. Bu durumda Ganem bin Eyüp'ün gönlü genç kızı tutkuyla öpmek ve onunla yatmak istemiş. Ve Ganem, "Ey Sultanım, izin ver de dudaklarından öpeyim ve bu öpüş içimdeki ateşi söndürsün!" demiş. Kız da, "Ey Ganem, ben sarhoş oluncaya ve tüm tutarlılığımı ve düşüncelerimi terk edinceye kadar biraz bekle! O zaman sana, gizlice bu buseyi almana izin verir, dudaklarımı emdiğini bile duymayabilirim!" demiş. Bunu söyledikten sonra da, biraz sarhoşlamaya ve ayağa kalkarak tüm giysilerini çıkarmaya başlamış; üzerinde sadece ince bir gömlek ve saçları üzerinde altın işlemeli beyaz bir örtü kalmış.

Bunu görünce, Ganem'in içinde arzular kıpırdamış ve ona, "Ey hanımım, şimdi bana dudaklarını tatmak iznini veriyor musun?" diye sormuş. Genç kız, "Vallahi! Benim gerçekten izin veremeyeceğim bir şey bu ey sevgili Ganem! Çünkü içdonumun uçkurlunda yazılı bulunan bir şey beni engelliyor! Ve şimdi ben onu sana gösteremem!" demiş. Bunun üzerine Ganem, çok istediği halde, arzusunu gerçekleştirmede onu engelleyen bu güçlük yüzünden yüreğinden tutkunun taşıdığını hissederek, eline aldığı udla, şu dizeleri okumuş:

Dudaklarından bir buse istedim, yüreğimi tedirgin eden dudaklarından! Bir buse ki derdime derman olacaktı!

Bana, "Oh, hayır! Oh, hayır! Bu olmaz! Asla!" dedi; ona, "Olsun! Olsun!" dedim.

Bana, "Bir buse! Ama bu yürekten koparcasına verilmeli! Ve sen, istemediğin halde, gülen dudaklarımdan bir buse koparabilir misin?" diye sordun.

Ona, "Ama zorla koparılmış bir buse de bile, ey saf kişi, hâlâ biraz şehvet vardır!" dedim. O da bana, "Hayır! Hayır! Benden yana hayır! Ey Kaçak güreşen! Zorla alınan bir buse ancak dağ çobanlarının arzına yaraşır!" dedi.

Bu şarkıyı okuduktan sonra Ganem, çılgınlığının ve içindeki atılımın ve ruhunda kıvılcımlanan ateşin daha da yoğunlaştığını hissetmiş. Bütün bunlara rağmen, paylaşılan bir tutkunun bütün alametlerini göstermeye devam etmesine karşın, genç kız ona hiçbir şey bağışlamamış. Ve böylece, Ganem'in epeyce içi yanarak, kız da onun arzularını yanıtlayamadan akşama kadar uğraşıp durmuşlar. Bunun üzerine Ganem, ayağa kalkmış ve meşaleleri yakmış, lambaları tutuşturmuş ve salonu ışığa boğmuş. Sonra gidip genç kızın ayaklarına kapanmış ve dudaklarını harika bacaklarına yapıştırmış ve onları süt gibi, taze tereyağı gibi yumuşak ve eriyici bulmuş; başını ayaklarının arasına sokmuş, sonra da bacaklarına doğru daldırmış ve süratle daha yukarılara, kalçalara doğru uzanmış ve bu lezzetli ve ılık; misk, gül ve yasemin kokulu eti ısırmaya başlamış. Kız da tıpkı yumuşak başlı bir pilicin titrediğı gibi, kanat çırparcasına titremiş. Ve Ganem, şaşkına dönerek, "Ey Sultanım, aşkının esiri ve gözlerinin mağlubu olan ve etinin lezzetinden ölen ben kuluna acı! Sen olmasaydın, sen gelmeseydin ben sakın ve dingin olacaktım!" diye haykırmış. Sonra Ganem gözyaşlarının tutkuyla göz kapaklarının köşelerini ıslattığını hissetmiş. Bunun üzerine genç kız ona, "Vallahi! Ey efendim, ey gözlerimin nuru! Sana yemin ederim ki, aşkının tutkunuyum ve tüm etimin özüyle sana bağılıyım! Ama şunu iyi bil ki, sana asla kendimi sunamam! Ve bana derinlemesine yaklaşmana izin veremem!" demiş. Ganem, "Ama seni engelleyen nedir?" diye haykırmış. Kız da ona, "Bu gece bunun

nedenini sana söyleyeceğim! Belki de o zaman beni mazur görürsün!” demiş. Bu sözleri söyleyerek kendini onun kucağına atmış ve kollarıyla onu sararak öpmeye ve okşamaya ve binlerce vaatte bulunmaya başlamış! Ve bu oyunlarını ve oynaşmalarını sabah yaklaşıncaya kadar sürdürmüşler; ama genç kız, Ganem'in kendisini sevmesine neyin engel olduğunu söylememiş.

Her gün aynı yarım kalmış sevişmeyi sürdürmekten geri kalmamışlar ve bu böylece tam bir ay sürmüştü. Birbirlerine karşı duydukları sevgi, gittikçe daha fazla keskinleşmeye ve artmaya yüz tutmuş. Ama gecelerden bir gece, Ganem boylu boyunca genç kızın yanında uzanmış yatarken ve ikisi de şaraptan ve doygunluktan mahrum bir sevgiden sarhoş bulundukları bir sırada, Ganem, elini ince gömleğin altına doğru uzatmış; sonra da yavaşça genç kızın karnına doğru kaydırarak ve titreyen düzgün tenini okşamaya başlamış ve yavaş yavaş elini bir kristal kupa gibi açılan aşk deliğine indirmiş ve parmaklarıyla uyumlu kıvrımlarını gıdıklamış. Bu dokunuş üzerine, genç kız titremiş ve ayılarak, kendini toparlamış ve elini telaşla içdonuna doğru götürerek onun sırma püsküllü uçkurla, her zamanki gibi iyice bağlı bulunduğunu anlamış. Bu onu rahatlatmış ve yeniden yarı uykulu durumuna geçmişti. Bunun üzerine Ganem yeniden elini bu harika tenin genç karnı boyunca dolaştırmış ve içdonunun uçkuruna ulaşmış ve onu çözmek için ansızın çekmiş ve bu zevk bahçesini hapseden içdonunu aşağı düşürmüştü. Bunu anlayan genç kız tamamen uyanmış ve toparlanarak oturmuş ve Ganem'e, "Sen ne yapmak istiyorsun, ey canımın içi Ganem?" diye sormuş. O da "Artık sana sahip olmak ve tümünden sevmek ve de zevklerimi seninle paylaşmak istiyorum!" demiş. Bunu duyan genç kız ona, "Ey Ganem, beni dinle! Sana nihayet durumumu açıklayacağım ve sırrımı öğreneceksin. Belki de o zaman benim özrümü ve bedenime erkekçe girişimini neden engellediğimi ka-

bullenirsin!" demiş. Ganem de, "Pekâlâ seni dinliyorum!" demiş. Bunun üzerine genç kız, gömleğinin uçlarını kaldırmış ve içdonunun uçkurunu eline alarak ona, "Ey efendim Ganem, bu uçkurun ucunda ne yazılı olduğunu gel de oku!" demiş. Ganem uçkurun ucunu tutmuş ve görmüş ki, uçkura altın işlemeli olarak: "Sen benimsin, ben de senin! Ey Peygamberin amcasının soyundan gelen!" sözcükleri yazılı.

Ganem uçkurun ucuna işlenmiş olan altın harflerle yazılı bu ibareyi okuyunca, elini aceleyle geri çekmiş ve içini rahatlatmak üzere genç kıza, "Bana bunun anlamını hemen açıkla!" demiş. Genç kız da ona:

Bil ki, Ey Ganem, ben Halife Harun Reşit'in gözdesiyim; ve içdonumun uçkuruna yazılı olan bu sözcükler, benim Emir-ül-Müminin'in malı olduğumu sana kanıtlar ve de ben, dudaklarımın tadını ve etimin gizini ona saklamak zorundayım. Benim adım, ey Ganem, Kuvvet-ül-Kulûp'tur⁹. Çocukluğumdan bu yana Halife'nin sarayında yetiştirildim, büyüdüm ve büyüdükçe öyle güzelleştim ki, Halife beni fark etti ve bendeki nitelikleri, Tanrı'nın cömertlikle bağışladığı üstünlükleri ve verileri gördü. Ve güzelliğim onu öylesine çarpıcı biçimde etkiledi ki, bana karşı büyük bir sevgiyle bağlandı ve sarayda sırf bana ait bir daire ayırttı ve emrime hoş, kibar ve güzel yüzlü on köle kız verdi. Sonra bana sandıkta kapalıyken gördüğün bütün o mücevherleri, o ziynetleri ve güzel şeyleri armağan etti. Ve beni sarayındaki tüm kadınlardan üstün tuttu ve benim uğrumda aynı zamanda akrabası olan sevgili karısı Sitt-Zübeyde'yi bile ihmal etti. Böylece Sitt-Zübeyde de bana karşı etkilerini kısa zamanda gösterecek bir kin duydu.

9 Arapça "Yüreklerin Gücü" anlamına (M.) Aynı isim Mardrus'un İngilizce'ye çevirisinde ve Lippmann'da "*Kut-ül-Kulûp*", yani "Yüreklerin Azığı" olarak geçmekte (Ç.)

Halife'nin kendisine karşı ayaklanan bir komutana karşı savaş açmak için Bağdat'tan ayrıldığı bir sırada, Sitt-Zübeyde, bana karşı kurduğu hileli düzeni yerine getirmek üzere bunu fırsat bildi. Ve hizmetimde bulunanlardan birini kandırmakta başarı sağladı ve bir gün onu huzuruna çağırarak ona "Hanımın Kuvvet-ül-Kulûp uyuduğu sırada, ilkin içeceğinde ıslattıktan sonra, ağzına şu *bhang*'ı koy! Ben de seni ödüllendirir, sana bir servet bağışlayıp özgürlüğünü veririm!" dedi. Ve genç köle, daha önce Zübeyde'nin kölesi olduğundan, ona, "Tabii yaparım efendim çünkü size büyük saygım var, sevgim var" diye yanıt verdi. Ve bana *bhang*'la karıştırılmış bir içecek verdi. Bu içki bedenime girer girmez külçe gibi yere yığıldım, bedenim titreyişler içinde kaldı ve topuğum alnıma geldi, sanki başka bir dünyaya doğru yol aldığımı hissettim. Beni böyle uyuşmuş görünce, esire gidip Sitt-Zübeyde'yi buldu ve o da gelip beni bu sandığa koydu. Sonra gizlice sözü edilen üç zenciyi çağırttı, onları ve sarayın kapıcılarını büyük bir cömertlikle ödüllendirdi ve sandığı zencilerin omuzlarına yükleterek geceleyin beni kaçırttı ve kurtulmam için Tanrı'nın seni getirip hurma ağacında tünettiği türbeye taşıttı. Ve ancak senin sayende, ey gözümün nuru Ganem, türbenin çukurunda boğularak ölmekten kurtuldum. Ve yine, şimdi cömertlikle karşılandığım evinde beni güvenlikle koruduğun için sana şükran borçluyum.

Ama kafamı işgal eden ve zihnimi bulandıran şey: Halife, sarayına dönüp de beni artık orada göremeyince ne düşüneceği, ne yapacağıdır. Bir endişem de, ey Ganem, içdonumun uçkuruyla Halife'ye bağlı bulunduğum için, sana kendimi tümüyle verememek ve seni içimde kıpırdarken hissedememektir. İşte benim öyküm budur. Senden de susmanı, sırrımı saklamayı dilerim" demiş.

Ganem bin Eyüp, Kuvvet-ül-Kulûp'un bu öyküsünü işitip onu hangi bağların Emir-ül-Müminin'e bağladığını anlayınca ve de onun Halife'nin gözdesi ve malı olduğunu öğrenince, Halife'nin adına duyduğu saygıdan ötürü, yere çöküp kalmış. Artık bundan sonra onu kutsal bir varlık sayarak gözlerini kaldırıp genç kıza bakamamış ve gidip bir köşeye oturarak kendine binlerce sitem yağdırıp ve neredeyse nasıl bir cinayet işleyeceğinin, hatta genç kızın Sultan'a ait tenine sadece dokunmakla bile ne denli küstahlık ettiğinin pişmanlığını yaşamaya başlamış; ve tutkusunun ne denli mutsuz ve bahtının ne denli acılı olduğunu düşünmüş. Ve talihe, haksız darbelerinden ve layık olmadığı felaketlere yol açtığı için sitemler etmiş. Ama yine de Tanrı'ya sığınmaktan ve, "Soylu yürekleri acı içinde kıvrandırmak ve kötü ve alçak kişilerin yüreklerinden tüm derdi kaldırmak için kendine göre nedenleri olan Tanrı'ya şükürler olsun!" demekten geri durmamış. Sonra da şairin şu dizelerini okumuş:

Aşığın yüreği asla huzurun sevincini tatmaz, aşk onu avucunda tuttuğu sürece... Asla aşığın akli dokunulmamış kalamaz, güzellik bir kadın görünümünde gizlenmiş kaldıkça! Bir dostum, bana "Aşk nedir?" diye sordu. Ona, "Aşk bir tatlılıktır ki, şurubu lezzetli, hamuru acıdır" dedim.

Bunun üzerine genç kız Ganem'e yaklaşıp onu bağrına basmış, onu öpmüş, onu bir gerdanlık oluşturunca kollarıyla sarmış ve biri hariç, her yola başvurarak onu teselli etmeye çalışmış, ama Ganem, Emir-ül-Müminin'in gözdesinin okşayışlarına yanıt vermeye artık cesaret edememiş; ses çıkarmadan onun okşayışlarına katlanmış ama öpüşe karşı öpüş, kucaklamaya karşı ku-

caklama olmaksızın... Ve gözde, biraz önce o kadar yanıp tutuşurken, şimdi böylesine saygılı davranan Ganem'den bu denli bir değişiklik beklemediğinden; okşayışlarını, cilvelerini iki katına çıkarmış ve Ganem'in çekingenliğiyle kendisinde yeniden canlanan tutkunun ateşine onu da çekmek için elleriyle onu kışkırtmaya çalışmış. Fakat Ganem, bir saat süreyle, hiçbir şeye kulak asmak istememiş. Ama sabah, onları bu ateşlenmiş, fakat hapsedilmiş tutkulu durumda bulunca, Ganem bir anda sokağa çıkıp çarşıdan günün ihtiyaçlarını sağlamakta acele etmiş. Ve dışarıda bir saat kadar kalarak öteki günlerden de bol, her türden alış verişte bulunmuş. Çiçek satıcılarından her türlü çiçekler, kebapçılardan en iyi kebaplar, tatlıcılardan en iyi şuruplandırılmış, en taze tatlılar ve has undan en nefis, en pıskın, en mayalı ekmekler; nefis kaymaklar ve bol miktarda meyve almış ve hepsini taşıyıp genç kızın önüne koymuş. Ama eve döner dönmez, genç kız ona yaklaşmış ve bitkinlikle ve tutkulu ve arzudan hafifçe ıslanmış siyah gözlerle bakarak ona srtnmş ve dudaklarının bir gülüşüyle, "Vallahi! Benden ne çok uzakta kaldın! Sevdığım, gönlümün arzuladığım! Vallahi! Bana sanki bir saat değil, bir gün gibi geldi, senden ayrı kaldığım süre! Şimdi artık kendimi tutamayacağımı anlıyorum! Tutkum dayanılmaz, önüne geçilmez hale geldi; bütün varlığım yandı, tutuşt. Ey Ganem! Tut beni, al beni! Al beni ey Ganem! Ölüyorum!" demiş. Ama Ganem, onu hafifçe iterek, "Ey Sultanım Kuvvetl-Kulp! Allah beni bundan korusun! Bunu asla yapamam! Nasıl olur da köpek, arslanın yatağını gasp eder? Çünkü efendiye ait olan, kölenin olamaz!" demiş. Sonra kendini onun ellerinden kurtararak bir köşeye çömelmiş, tüm hüznüyle, tüm kaygısıyla... Ama kız gidip onun elini tutmuş, onu halının üzerine çekip yanibaşına oturtmuş ve kendisiyle birlikte yiyip içmeye zorlamış. Ve o kadar çok içirmiş ki, sonunda Ganem sarhoş olmuş; kız Ganem'in üzerine atılmış, boynuna sarılmış ve haberi olmadan Allah bilir neler yapmış!

Sonra da udu eline alarak şu dizeleri okumuş:

*Sevgi dolu kalbimi öğüttü, un ufak etti! Doyumsuz ve
itilmiş, uzun süre böylesine kalabilir miyim?*

*Sen ey dostum, benden yana bir kusur ve neden olma-
dan kendini sakınan gazel! Bilmez misin ki, gazeller
bile bakmak için başını çevirir?*

Bu dizeleri duyunca, Ganem bin Eyüp, kendine gelmiş ve duy-
duğu heyecandan ağlamış; kız da onu böyle ağlar görünce, aynı
şekilde ağlamaya başlamış. Ama yeniden içmeye ve gün batın-
caya kadar şiirler okumaya koyulmakta gecikmemişler.

Bunun üzerine Ganem ayağa kalkmış ve her akşam yaptığı gibi,
duvardaki büyük dolaptan şilteleri çıkarmış ve yatak oluşturmak
üzere yere sermiş ve yine her akşam yaptığı gibi bunları tek bir
yatak halinde birleştirecek yerde, birbirinden ayrı iki yatak ol-
masına itina göstermiş. Kuvvet-ül-Kulûp, buna karşı çıkarak ona
"Bu ikinci yatak kimin için?" diye sormuş. O da, "Bir yatak se-
nin için, bir yatak da benim için! Bu geceden başlayarak bu tarz-
da uyumak zorundayız; çünkü efendiye ait olan şeye köle do-
kunmamalıdır, ey Kuvvet-ül-Kulûp!" diye yanıt vermiş. Ama
genç kız yeniden söze başlayarak, "Ey sevgili efendim, bu eski-
miş ahlak âdeti bizden ırak olsun! Geçip giden şehvetten zevk
almalıyız, çünkü yarın çoktan uzaklaşmış olacak! Ve zaten, ne
olacaksa olacaktır ve bahtın yazdığı yazı mutlaka yerine gelir!"
 demiş. Fakat Ganem, bunu kabul etmek istememiş. Kız da en
tutkulu, en ateşli sesiyle, "Vallahi! Birlikte yatıp sevişmezsek,
bu gece geçmek bilmez!" diye haykırmış. Ama Ganem, "Allah,
bizi bundan korusun!" demiş. Kız da yeniden söze başlayarak,

"Gel ey Ganem, işte sana tüm etimi açıyorum; ve arzum sana sesleniyor, sana haykırıyor! Ey ciğer köşem Ganem'im! Çiçek açan bu ağzı, sana duyulan sevgiyle olgunlaşmış bu bedeni al!" diye haykırmış. Ganem ise, "Allah beni bundan korusun!" demiş. Kız, "Ey Ganem, işte tenim yaseminden daha kokulu! Tut ve duy ve sarhoş ol!" demiş. Ama Ganem, "Ey Kuvvet-ül-Kulûp, efendiye ait olan şey, kölenin olamaz!" deyip durmuş. Bunun üzerine genç kız gözlerinden yaşlar dökmüş ve udunu eline alarak şu dizeleri söylemiş:

Güzel ve narinim! Benden niye kaçıyorsun? Güzelim ve duygu kesilmişim, görüyorsun! Ve harikalarla doluyum! Niye beni yüzüstü bırakıyorsun?

Tutkumla tüm yürekleri yakıyorum ve tüm göz kapaklarından uykuyu kaçırmışım! Ve ateşten bir çiçeğim, kimse beni koparmadı! Ben bir gazelim ve gazeller avlanmak için yaratılmışlardır; incecik âşık bir gazel! Ben ince ve âşık bir gazelim, ey avcı! Ağlarını kur, neden beni ağ kurup avlamıyorsun? Ben çiçeğim, kokulu çiçekler koklamak için yaratılmışlardır; narin ve kokulu çiçekler! Ah! Neden sen beni koklamak istemiyorsun?

Fakat Ganem, her zamankinden daha tutkun olduğu halde, Halife'ye duyduğu saygıyı göstermekten geri durmamış ve genç kızın tüm arzulu davranışlarına karşın, bir ay daha bu tarzda davranmayı sürdürmüştü. İşte Ganem ile Emir-ül-Müminin'in gözdesi Kuvvet-ül-Kulûp'un başına gelenler bunlar!

Zübeyde'nin durumuna gelince, şöyle olmuş: Halife savaş için Bağdat'tan uzakta bulunduğu bir sırada, rakibine yapacağını yaptıktan sonra, sonradan büyük bir şaşkınlığa düşmekte gecikmemiş ve kendi kendine, "Döndüğünde bana Kuvvet-ül-Kulûp'u sorarsa, Halife'ye ne diyeceğim? Onu hangi yüzle karşılayacağım?" demiş. Bunun üzerine, çocukluğundan beri tanıdığı ve görüşlerine çok güven duyduğu yaşlı bir kadını saraya getirtmeye karar vermiş; ve ona sırrını açarak, "Ne yapmalıyım şimdi, Kuvvet-ül-Kulûp'un başına gelenler geldikten sonra?" diye sormuş. Yaşlı kadın ona, "Her şeyi anladım hanımım! Ama zaman sıkışık! Çünkü Halife dönmek üzere; ondan her şeyi gizlemek için pek çok yollar var, fakat sana en kolay, en güvenli ve en kestirme yolu göstereceğim. Hemen bir marangoz getirt ve ona büyücek bir odundan ölü şeklinde bir yontu yapmasını emret! Bu yontu büyük bir merasimle mezara konur; yöresinde mumlar, meşaleler yakılır; tüm saraya, tüm kölelere ve Kuvvet-ül-Kulûp'un tüm cariyelerine matem giysisi giymelerini, siyahlara bürünmelerini emredersin! Yine bunlarla haremağalarına, Halife'nin gelişinden önce başlayarak saraya ve sarayın tüm geçitlerine de siyah bezler asmaları için buyruk verirsin. Halife gelip de şaşırarak, bunların nedenini sorunca, ona '*Ey efendimiz, cariyeniz Kuvvet-ül-Kulûp, Allah'ın rahmetine kavuştu! Onun yaşamadığı yılları Allah sana yaşatsın! Zaten sultanımız Zübeyde, ona yaraşır şekilde cenazeyi onurlu bir merasimle kaldırttı ve de onu özel hazırlanmış bir türbe yaptırarak saraya gömdürdü*' derler. Bunu duyunca Halife senin iyilikseverliğinden duygulanır ve sana minnettar olur. Sonra da Kuran okuyanları çağırıp, kabir üzere onlara Kuran okutmakta gecikmeyecektir. Ama Halife, Kuvvet-ül-Kulûp'u sevmediğini düşünerek senden kuşkulacak olur da kendi kendine, '*Kim bilir, amcamın kızı Zübeyde, Kuvvet-ül-Kulûp'u ortadan kaldırmak için belki de bir düzen kurmuştur*.'" diye düşünürse ve bu kuşku onda büyüyerek yer

eder de, mezarı açtırmaya kalkar ve gözdesinin hangi nedenle öldüğünü anlamak isterse, o zaman sen hanımım, bu konuda hiç korkmamalısın! Çünkü çukuru kazıp da en değerli kumaşlara bürünmüş ve şaşaalı bir kefene sarılmış olarak gömülen insan-oğlu kılığındaki bu yontu dışarı çıkarılırsa ve Halife de son bir kez gözdesinin yüzünü görmek üzere kefeni açtırmak isterse sen ve yörendeki herkes onu, '*Çıplak bir ölüyü görmenin günah olduğunu*' söyleyerek engellersiniz. Bunun üzerine Halife, gözdesinin gerçekten ölmüş olduğuna inanır ve yeniden gömülmesine izin verir. Sana da yaptıkların için teşekkür eder! Ve sen, böylece Allah'ın yardımıyla bu kaygıdan kurtulursun!" demiş.

Yaşlı kadının bu sözleri üzerine, Sitt-Zübeyde harika bir görüş sağladığına güvenerek yaşlı kadına zengin armağanlar vermiş; ayrıca bir hilat ve çok miktarda para vermiş ve bu düzenin gereklerini yerine getirmesi için ona ruhsat vermiş; yaşlı kadın da marangozun hazırlayacağı yontunun gereğince yapılmasına büyük bir gayret sarf etmiş ve yontuyu Sitt-Zübeyde'ye getirmiş. İkisi birlikte yontuyu, Kuvvet-ül-Kulûp'un gösterişli giysileriyle donatarak zengin bir kefene bürümüşler ve ona güzel bir cenaze merasimi hazırlamış ve de büyük masraflarla saray bahçesine yaptırılan bir türbeye koymuşlar. Kabrin yöresini de meşaleler ve mumlarla aydınlatmışlar ve gerekli merasimler için türbenin içine halı döşemişler. Sonra Zübeyde, sarayın her yanını siyah tüylerle kaplatmış ve tüm kölelere matem tutmalarının işareti olarak siyah giysiler giymelerini emretmiş. Kuvvet-ül-Kulûp'un ölüm haberi tüm saraya yayılmış; Mesrur dahil tüm haremağalaları olayın gerçekliğine inanmışlar.

Bu düzenlemeler böylece yapılmışken, Halife de uzaktaki gazasından geri dönmüş ve doğruca tek düşüncesi olan gözdesi Kuvvet-ül-Kulûp'un dairesine yollanmış. Ve orada hizmetçilerin, kölelerin ve de gözdesinin hademelerinin matem tutar gibi siyahla

Sitt-Zübeide ve Yaşlı Kadın
(T. Dalziel)

ra bürünmüş olduklarını görmüş ve birdenbire korkudan titremeye başlamış ve ansızın önünde aynı matem giysilerine bürünmüş Sitt-Zübeyde'nin belirdiğini görmüş. Bütün bunların nedenini sorunca, kendisine Kuvvet-ül-Kulûp'un ölmüş olduğunu söylemişler. Bu haberi duyunca Halife bayılıp yere düşmüş. Yeniden kendisine gelince, ziyaret etmek üzere gözdesinin mezarının nerede olduğunu sormuş. Bunun üzerine Sitt-Zübeyde, kendisine, "Bil ki, ey Emir-ül-Müminin, Kuvvet-ül-Kulûp'a duyduğum sevgi dolayısıyla, kendisini saraya gömdürmek istedim!" demiş. Bunun üzerine Halife, hâlâ gaza giysileri içinde, Kuvvet-ül-Kulûp'un mezarının bulunduğu yere doğrulmuş. Kabrin yöresinde yakılmış bulunan meşaleleri ve mumları ve kabrin içine döşenmiş halıları görmüş. Bunu görmekle Zübeyde'ye takdire değer ilgisinden dolayı teşekkür edip onu övmüş; sonra da saraya dönmüş.

Ancak, doğası bakımından kuşkulanma eğiliminde olduğu için, Halife, kuşkular duymaya ve tedirgin olmaya başlamış ve kendisini yıpratın bu kuşkulardan hemen kurtulmak için, mezarın açılmasını ve gözdesinin cesedinin kabirden çıkarılmasını emretmiş. Bu emir hemen yerine getirilmiş. Ve Halife, Zübeyde'nin düzeni sayesinde, insan şeklindeki örtü altındaki yontuyu görmüş ve onun gözdesi olduğuna inanmış. Ve onu yeniden gömdürerek hemencecik başucunda cenaze duaları okumak üzere din adamlarını ve hafızları getirtmiş; bu sırada kendisi de halının üzerine oturarak kanlı gözyaşları dökmüş; sonunda kederinden zayıf düşerek bayılmış.

Halife, bir ay boyunca, din adamlarını ve hafızları getirtip gözdesinin kabrinde Kuran okutmuş; kendisi de oturup acı gözyaşları dökmüş.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazat, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susarak anlatısını kesmiş.

Fakat Kırk Birinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şahım, işittim ki, Halife tam bir ay gözdesinin mezarından ayrılmamış. Ve ayın son günü, dualar ve Kuran okunması, o günün şafak vaktinden ertesi günün şafak vaktine kadar sürmüş. Ve ancak o saatten sonra her biri kendi yerine dönebilmiş. Ve Halife, gözyaşlarından ve yorgunluktan bitkin, sarayına dönmüş, veziri Cafer'i ve eşi ve yakını olan Zübeyde dahil, kimseyi görmek istememiş; Halife, uykusu sırasında nöbetleşe başucunda yer alan iki esire, yelpaze sallayarak kendisinin hizmetinde bulunurken, hemen derin bir uykuya dalmış. Bu kadınlardan biri Halife'nin başucunda, diğeri ise ayak ucunda bulunuyormuş. Aradan bir saat geçince Halife'nin uykusu artık pek derin olmadığı bir sırada, başucundaki kölenin, ayak ucundakine, "Ne felaket! değil mi dostum Subhiye?" diye seslendiğini duymuş. "Hayrola, ne var dostum Nüzhet?" diye yanıt vermiş öteki köle. Nüzhet de ona, "Efendimizin hiçbir şeyden haberi yok! Oysa içinde bir marangozun ahşaptan yonttuğu bir yontudan başka bir şey bulunmayan kabrin başında bir ay matem tutup gecesini gündüzünü harcadı!" diye yanıt vermiş. Subhiye, ona "Sen ne diyorsun, Nüzhet kardeşim! Öyleyse Kuvvet-ül-Kulûp'a ne oldu? Başına nasıl bir felaket geldi?" diye sormuş. Nüzhet de ona, "Bil ki, ey Subhiye, hanımımız Zübeyde'nin sevgili kölesi olan kardeşimizden ben her şeyi öğrendim. Sitt-Zübeyde, kendisini çağırıp Kuvvet-ül-Kulûp'u uyutmak üzere *bhang* vermiş; o da *bhang*'ı Kuvvet-ül-Kulûp'a içirmiş ve hemen

uyutmuş. Bunun üzerine, hanımımız onu bir sandığa koyup sandığı da uzakta bir çukura gömmelerini emrederek adları Savvap, Kâfur ve Bukait olan hadımağalarına teslim etmiş" demiş. Bunun üzerine Subhiye, gözlerinde yaşlarla, "Ey Nüzhet, lütfen bana bizim tatlı hanımımız Kuvvet-ül-Kulûp'un müthiş bir ölümle ölüp ölmediğini söyler misin?" diye sormuş; Nüzhet de, "Allah onu genç yaşta ölmüş olmaktan korusun! Ama hayır, Subhiye! Çünkü Sitt-Zübeyde'nin seçkin kölesine, 'Öğrendim ki, ey Zehra! Kuvvet-ül-Kulûp, çukurdan kurtulmuş, şimdi Şam'dan gelen Ganem bin Eyüp El Mutim El-Maslup adlı bir tacirin evinde bulunuyormuş; dört aydan beri oradaymış!' dediğini duydum. Ey Subhiye, efendimiz Halife'nin, gözdesinin varlığından habersiz, ne denli bahtsız olduğunu görüyorsun! Oysa hâlâ geceleri içinde ölü bulunmayan bir mezarı gözleyip duruyor!" demiş. Ve bu iki esire aralarındaki konuşmayı bir süre daha sürdürmüşler.

Konuşmaları bitince ve Halife'ye artık öğreneceği başka bir şey kalmayınca, uzandığı yerden kalkmış, esireleri korkutup kaçırان müthiş bir sesle haykırmış ve gözdesinin dört aydan beri Ganem bin Eyüp adlı bir gencin evinde bulunduğunu düşünerek görül-medik bir öfkeye kapılmış; kalkıp tüm emirlerinin ve ileri gelenlerin ve de veziri Cafer-ül-Barmaki'nin huzuruna gelmelerini emretmiş; hepsi derhal huzuruna gelip önünde yer öpmüşler. Halife onlara büyük bir öfkeyle, "Ey Cafer, yanına muhafızları al ve Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup adlı Şamlı bir gencin evini soruşturup öğren! Bundan sonra, sen ve yanındaki müfreze, eve saldırın, oradan gözdem Kuvvet-ül-Kulûp'u koparıp getirin! Bu saygısız genci de buraya getirin ki ilk gerekli işkenceleri uygulayalım" demiş. Cafer işitip itaat ettiğini bildirerek yanında muhafızlardan oluşan müfrezeyle saraydan ayrılıp Ganem bin Eyüp'ün evine doğru, kentin valisinin adamlarıyla birlikte yola çıkmışlar.

O sırada Ganem günün ihtiyaçlarını sağlayarak çarşıdan gelmiş; Kuvvet-ül-Kulûp'un yanında oturmakta imiş. Önlerinde de içi doldurulmuş, kızarmış bir koyunla başka yiyecekler varmış; ve keyiflerince elleriyle yemek yiyip duruyorlarmış. Dışarıda duydukları gürültüye kulak vererek Kuvvet-ül-Kulûp pencereden dışarıya bakmış ve bir bakışta evin üzerine gelmekte olan felaketin farkına varmış; evin her yanının muhafızlar, palalılar, köleler ve birlik komutanları tarafından sarıldığını, başlarında da vali ve Vezir Cafer'in bulunduğunu görmüş. Hepsi evin yöresini, gözün karasının göz kapağının yöresinde dolaşması gibi sarmış bulunuyormuş. Kuvvet-ül-Kulûp'un Halife'nin tüm öyküyü öğrenmiş bulunduğundan kuşkusu kalmamış; dört aydır kendisini evinde tutan Ganem'i de çok kıskanmış olacağını tahmin etmiş. Bu düşünce dolayısıyla, teni sararmış ve yüzündeki güzel çizgiler bozulmuş ve çok korkarak Ganem'e dönmüş ve ona, "Ey sevgilim, her şeyden önce kendini kurtarmaya bak! Kalk ve hemen kaç!" demiş. Ancak Ganem, "Ey dostum, ey gözümün nuru! Nasıl çıkıp gidebilir ve yöresi düşmanla çevrili bir evden kaçabilirim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kız, "Sakın korkma!" diyerek hemen kendisini baştan aşağı soymuş; üzerine dizlerine kadar inen kullanılmış ve yırtık pırtık eski bir giysi giydirerek ve büyük bir et tenceresi alıp bunu başına koyarak, tencerenin üstüne de içi ekmek ve başka yemeklerle dolu porselen tabaklarla dolu bir tepsi koyarak, "Şimdi bu halinle dışarı çık, seni aşçının çırağı sanırlar ve kimse kötülük etmez. Geri kalan şeyler için de merak etme! Ben her şeyi yoluna koyarım, Halife'yi nasıl idare edeceğimi bilirim!" demiş.

Kuvvet-ül-Kulûp'un bu sözlerini duyan Ganem, veda etmek için bile vakit bulamadan, acele evden çıkmış ve başında mutfak gereçlerini taşıyarak muhafız ve köleler arasından geçmiş ve kendisine hiçbir kötülük gelmemiş; çünkü iyi niyetli kişileri tüm

Ganem'in Kaçışı
(T. Dalziel)

tehlikelerden ve kötü durumlardan kurtarmayı bilen Koruyucu Tanrı'nın koruması altında imiş.

O sırada Cafer, atından inmiş, eve girmiş ve hemen, bir yanında mal ve ipekli kumaş balyalarının bulunduğu salonun ortasında; kendisini daha güzel yapan makyajını tamamlamış, en zengin görünümlü giysilerini giymiş ve kendisini en parlağı kadar ışıltılı kılan değerli mücevherlerini takmış, öteki değerli eşyalarını toplayıp büyücek bir sandığa yerleştirmeye vakit bulmuş olan güzeller güzeli Kuvvet-ül-Kulûp'u görmüş. Kuvvet-ül-Kulûp, Cafer'in daireye girdiğini görünce ayağa kalkmış, eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona, "Ey efendimiz Cafer, Allah'ın emriyle kalem ne yazmışsa o olur! Kendimi size teslim ediyorum!" demiş. Cafer de, "Vallahi! Efendim, Halife bana sadece Ganem bin Eyüp'ü yakalamam için emir verdi. Söyle nerede o?" diye yanıt vermiş. Genç kız ona, "Ey Cafer, malının büyük kısmını balyaladıktan sonra Ganem bin Eyüp, birkaç gün önce kendi kenti Şam'a, annesini ve kızkardeşi Fitne'yi görmeye gitti. Başka hiçbir şey bilmiyorum, dolayısıyla sana söyleyecek başka bir şey de yok. Bana gelince, şurada gördüğün sandığa tüm değerli eşyayı koydum; bunu iyice korumanı ve Emir-ül-Müminin'in sarayına taşıtmanı istiyorum!" demiş. Cafer de, "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra da sandığı alıp adamlarına taşımaları için emir vermiş; ve Kuvvet-ül-Kulûp'a gerekli saygı, itina ve onuru gösterdikten sonra, ona Emir-ül-Müminin'in nezdine gitmek üzere, kendisine eşlik etmesini rica etmiş; sonra da, Halife'nin emrine uygun olarak Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'un evini baştan aşağı yağmalayarak hep birlikte yola çıkmışlar.

Cafer, Halife'nin huzuruna çıkınca, yaptıklarını ve Ganem'in Şam'a gitmiş olduğunu ve gözdesi Kuvvet-ül-Kulûp'un saraya dönmüş olduğunu bildirmiş. Ganem'in Kuvvet-ül-Kulûp'a, baş-

kasına da ait olsa, güzel ve genç bir kadına yapılması mümkün her şeyi yaptığına inanan Halife de korkunç bir hiddete kapılmış ve Kuvvet-ül-Kulûp'u görmek istememiş ve Mesrur'a onu karanlık bir odaya kapatması, resmen bu gibi işlerle görevlendirilen yanındaki yaşlı bir kadının da ona nezaret etmesini emretmiş.

Ganem'e gelince, Halife onu atlı muhafızlarla her yerde aratmış ve de kendi eliyle Şam'daki vekili Muhammet bin Süleyman-üz-Zeyni'ye bir ferman göndermek istemiş; eline kalemi hokkayı almış ve şu fermanı yazmış:

Muzaffer Abbasi Oğulları'nın torunu Beşinci Halife Emir-ül-Müminin Harun Reşit'ten Şam'daki vekili Sultan Muhammet Bin Süleyman-üz-Zeyni'ye!

Rahman ve Rahim olan Allah adıyla söze başlarım!

Bizim için aziz olan sağlığını sorduktan ve Tanrı'dan mutluluk ve ferahlık içinde geçecek uzun bir yaşam diledikten sonra; ey vekilimiz, sana kentinden Ganem Bin Eyüp adlı genç bir tacirin Bağdat'a geldiğini ve esirlerimden bir esireyi baştan çıkarıp tecavüz ettiğini bildiririm. Bunu izleyerek, benim öfkemden ve intikamımdan korkarak kaçıp senin kentine sığınmıştır; ve şimdi orada muhtemelen annesi ve kızkardeşi ile birlikte bulunmaktadır. Onu yakalayasın ve ona beş yüz kamçı vurdurasın! Sonra da onu bana gönderesin ki, gerekli işkenceyi uygulayayım ve yapılması gerekli işlemleri yapayım!

Ve de! Evini yağma edesin ve çatıdan temele yıkasın! Varlığından hiçbir iz kalmayasıya yerle bir edesin!

Ve de! Ganem Bin Eyüp'ün bir anası ve bir kızkardeşi olmakta, onları da tutasın ve çıırçıplak yaparak, üç gün süreyle kentte oturanların gözleri önünde sergiledikten sonra kentten kovasın! Bu emrimizi yerine getirmek için büyük bir gayret ve emek sarf edesin! Ves-selam!

Ve Halife'nin emri üzerine hemen bir tatar, Şam kentine doğru yola çıkmış ve öylesine hızla yol almış ki, yirmi günden fazla sürecek yolculuğu sekiz günde tamamlamış.

Sultan Muhammet, Halife'nin fermanını alınca, onu dudaklarına, sonra da alnına götürmüş; okuduktan sonra, da hemen Halife'nin emrini yerine getirmiş. Kentin her yanına tellallar göndererek, "Kim yağmalamak istiyorsa, Ganem bin Eyüp'ün evine gitsin, istediği gibi yağmalasın!" diye bağırtmış.

Ve hemen kendisi de yanında muhafızları olduğu halde Ganem bin Eyüp'ün evine gitmiş; kapıyı çalıp Ganem'in kızkardeşi Fitne de kapıya gelerek, "Kim o?" diye sorunca, "Benim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kapıyı açan Fitne de, daha önce Sultan Muhammet'i hiç görmediğinden hemen yüzünü başörtüsünün ucuyla örtmüş ve annesine haber vermeye koşmuş.

Ganem'in annesi, o anda, bir yıldan artık bir zaman süresince kendisinden haber alamadığı için öldü sandığı oğlu Ganem'in hatırasına yaptırdığı mezarının bulunduğu türbede oturuyormuş; gözyaşları içindeymiş ve ne yiyor ne içiyormuş. Kızı Fitne'ye konukları içeri almasını söylemiş; Sultan Muhammet de içeri girmiş ve mezarı görüp anasının Ganem için gözyaşı döktüğünü anlamış ve ona, "Buraya oğlun Ganem'i görmek ve onu alıp Halife'ye yollamak için geldim!" demiş. Kadın, "Bahtsız bir kişi-

yim ben! Canımın bir parçası olan oğlum Ganem, bir yıl önce bizi terk etti, beni ve kızımı! Başına ne geldi bilmiyoruz!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Sultan Muhammet, cömert yürekli bir adam olmasına rağmen, Halife'nin emrini yerine getirmek zorunda kalmış; tüm evi, halıları, vazoları, porselenleri ve tüm değerli eşyayı yağma ettirmiş; sonra da evi yıktırmış; tüm taşlarını kent dışına taşıtmış. Sonra da yaptığı işten nefret etmesine rağmen Ganem'in annesini ve güzel ve genç Fitne'yi çıırılçıplak soymuş ve kolsuz bir gömlek bile giymelerine izin vermeden onları üç gün süreyle kentte teşhir etmiş ve de Şam'dan kovmuş. İşte Halife'nin hıncına kurban edilen Fitne ile annesi, böylece Şam'dan kovulmuşlar.

Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'a gelince, Bağdat'tan çıktıktan sonra, yüreğinin derdi dağılasıya kadar ağlayarak yol almış; ve hiçbir şey yiyip içmeden, böylece bütün günü tamamlamış; duyduğu açlık ve acı onu halsiz bırakmış. Sonunda, yorgunluktan ölü gibi, bir köye ulaşmış; köyün camisine gidip avlusuna girmiş ve bitkin, bir hasır üstüne düşmüş ve sırtını bir duvara dayamış. Böylece bilinçsizce yüreği düzensiz bir biçimde çarparak herhangi bir şey istemek için kıpırdayacak mecali olmaksızın, sabaha kadar orada kalmış. Sabahleyin, köyde oturanlar, ibadet etmek için camiye gelmiş ve onu bulunduğu yerde ölü gibi bulmuşlar, aç ve susuz olduğunu anlayarak ona bir kase bal, iki ekmek getirmişler; yedirip içirmişler, sonra giysin diye kolsuz bir gömlek getirmişler; ama bu gömlek yamalı ve bit doluymuş. Sonra da ona "Kimsin sen, nereden geliyorsun, ey yabancısı?" diye sormuşlar. Ganem de gözlerini açarak onlara bakmış, ama herhangi bir söz söyleyememiş; bir yanıt verememiş; sadece ağlamaya başlamış. Bunun üzerine bir süre onun yanında kaldıktan sonra, her biri kendi işine gitmiş.

Ganem'in Annesi ve Kızkardeşine Eziyet Edilirken
(T. Dalziel)

Duyduğu acıların ve yoksulluğuun etkisiyle Ganem, hasta düşmüş ve bir ay daha caminin eski hasırı üzerinde yatmayı sürdürmüş; bedeni güçsüz kalmış ve yüzünün rengi değişmiş; bedenini bitler, pireler yemiş; öylesine sefil bir hale gelmiş ki, camiin cemaatı aralarında, orada hiçbir şifa evi bulunmadığından, onu Bağdat'taki hastaneye kaldırmayı kararlaştırmışlar. Gidip bir deveci bulmuşlar ve ona, "Bu genç adamı deveye bindir ve Bağdat'a götürüp onu hastanenin kapısına bırak! Böylece hava değiştirerek ve hastanede bakım görerek kuşkusuz şifa bulacaktır. Sana gelince, ey deveci! Yolculuk masraflarıyla deveyle taşımanın karşılığını gelip bizden alırsın!" demişler. Deveci de, "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Sonra halkın yardımıyla Ganem'i yatmakta olduğu hasırdan kaldırıp devenin sırtına bindirmiş ve düşmesin diye sıkıca hamuduna bağlamış.

Ganem'in Bağdat'a doğru yol aldığı ve sefaletine ağıladığı sırada, çok fakirce giyinmiş iki kadın, ona bakan kalabalığa karışmış; hastayı görüp "Bu zavallı genç bizim Ganem'imize ne kadar benziyor! Ama bu zavallının o olması mümkün değil! Bu genç âdeta gölgeye dönüşmüş!" demişler. Ve üstü başı toz içinde olarak oraya ulaşmış bulunan bu iki kadın, Ganem'i düşünerek ağlamaya başlamışlar. Zira bu iki kadın Şam'dan kovulmuş, şimdi de Bağdat'a doğru yola çıkmış olan Ganem'in annesi ile kızkardeşi Fitne imiş.

Deveciye gelince, eşeğine binmekte gecikmemiş ve deveyi yularından tutarak Bağdat'a doğru yol almış. Ve çok geçmeden oraya ulaşmış, doğru hastaneye giderek Ganem'i devenin sırtından indirmiş ve daha sabahın er saati olduğundan ve hastane de açılmamış bulunduğundan, onu kapının merdivenleri üzerine bırakmış ve köyüne dönmüş.

Ganem, hastane kapısında, kentte oturanlar evlerinden çıkıncaya kadar kalmış; onu orada, hasır üstünde ve gölgeye dönüşmüş olarak bulmuşlar; yöresini çevirip ona bakarak binlerce tahminde bulunmaya başlamışlar. Karşılıklı olarak görüşlerini birbirlerine aktarırken, çarşının baş efendisi olan şeyh, oradan geçmekte bulunmuş ve halkı aralayarak hasta genç adamı görmüş ve kendi kendine, "Vallahi! Bu genç adam hastaneye girerse, gereğince bakılmayacağından ölür gider. En iyisi ben onu alıp kendi evime götüreyim! Tanrı da beni Cennet'inde¹⁰ ağırlayarak ödüllendirir!" demiş. Bunun üzerine çarşı şeyhi kölelerine genç adamı alıp evine taşımalarını emretmiş; kendisi de onlara eşlik etmiş ve eve ulaşır ulaşmaz onun için yepyeni bir şilte ve yastıkla donattığı bir yatak serdirmiş, sonra eşini çağırması ve ona, "Hanım, Tanrı'nın bize yolladığı bir misafirimiz var. Ona büyük bir itina göstermelisin!" demiş. Kadın da, "Kuşkusuz! Başım üstüne geldi, gözüm üstüne geldi!" diye yanıt vermiş. Sonra hemen kollarını sıvamış, büyük bir kazanda su kaynatmış ve hastanın ellerini ayaklarını ve tüm bedenini yıkamış, sonra da sırtına kocasının çamaşırlarını giydirmiş ve ona lezzetli bir şerbet içirmiş, yüzüne gülsuları serpmiş. Bunun üzerine Ganem, daha rahatlıkla nefes almaya ve kuvveti yavaş yavaş yerine gelmeye başlamış; böyle olunca da geçmişinin ve sevgili Kuvvet-ül-Kulüp'un anısı da belleğinde yeniden uyanmış. İşte Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'un durumu böyleymiş.

Halife'nin kendisine büyük bir öfke duyduğu Kuvvet-ül-Kulûp'a gelince...

10 Mardrus, Cennet için "Jardin des Délices (Zevkler Bahçesi)" deyimini kullanıyor (Ç.)

Kuvvet-ül-Kulûp, Kara Kule'ye Götürülürken
(T. Dalziel)

Anlatısının tam burasında, Şehrazat, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisine tanınan sürenin bittiğini düşünerek susmuş.

Ama Kırk İkinci Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, bahtıgüzel şahım, Halife'nin gazabına uğrayarak saraydan yaşlı bir kadının gözetiminde karanlık bir odaya hapsolunan Kuvvet-ül-Kulûp, saraydan herhangi bir kimse ile ilişki kurmaksızın orada böylece seksen gün kalmış. Onu tamamıyla unutmuş olan Halife de günlerden bir gün Kuvvet-ül-Kulûp'un hapsolunduğu odanın önünden geçerken, dizeler okuyan bir sesin bir aralık durup sonra da yüksek sesle, kendi kendine, "Ey dostum, ey Ganem bin Eyüp! Senin ne güzel bir ruhun ve ne kadar cömert ve temiz bir yüreğin vardı! Seni ezenler karşısında ne kadar büyük kalabildin ve senin evinin hanımlarına saldıranların hanımına sen saygı gösterdin! Senin ve yakınlarının onurunu kıranların eşlerini utançtan kurtardın! Ama bir gün gelecek ki, sen ve Halife, Tek Yargıç Yüce Tanrı'nın huzurunda olacaksınız! Ve Peygamber'in şefaati ve meleklerin tanıklığıyla aranızdaki çatışmadan sen haklı ve muzaffer çıkacaksın!" diyormuş.

Halife, hiç kimsenin orada bulunmadığı sanısıyla söylenen bu sözcükleri duyunca ve anlamının farkına varınca, Ganem hakkında yanılmış olduğunu anlamış. Çabucak sarayına dönmüş ve baş haremağasına gidip Kuvvet-ül-Kulûp'u aramasını emretmiş. Kuvvet-ül-Kulûp gelip de gözleri yaş dolu, kalbi kırık saygı duruşunda bulunarak sessizce önünde durunca, Halife ona, "Ey Kuvvet-ül-Kulûp, seni beni haksızlıkla itham ederken ve baskı yapmam dolayısıyla sitemlerde bulunurken duydum; ve de beni,

bana iyilik gösterenlere kötü davranmakla, bana ait olan bir kadına saygı gösterilmişken, karşılığında bu kimsenin yakınlarını utandıracak işler yapmakla itham ettiğini işittim. Güya bu kimse benim ev halkımı korurken, ben onun ev halkını onursuzluğa uğratmışım!" demiş. Kuvvet-ül-Kulûp, "Bu kimse Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'tur. Ey Halife! Sana, vaktiyle bana gösterdiğin sevecenlik adına yemin ederim ki, Ganem asla bana tecavüz etmeye yeltenmedi; bana herhangi iğrenç bir harekette bulunmaktan hep kaçındı! Oh! Kabalık ve edepsizlik ondan ne kadar uzaktır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife, artık hiçbir kuşkusu kalmadığından, "Ne felaket, ey Kuvvet-ül-Kulûp! Gerçekte, sağduyu ve kudret sadece Yüce Tanrı'ya mahsustur! Madem ki böyle, Kuvvet-ül-Kulûp, söyle benden ne istersin, bütün dileklerin yerine getirilecektir!" diye haykırmış. Bunu duyan Kuvvet-ül-Kulûp de, "Ey Emir-ül-Müminin! Öyleyse senden Ganem bin Eyüp'ü isterim!" diye haykırmış. Halife de seçkin gözdesine duyduğu tüm sevgi hâlâ içinde olmasına karşın, ona, "Allah'ın takdiri buysa, öyle olsun! Sana vaadedileni geri almayacak cömert bir yüreğin samimiyetiyle onu bulacağımıza söz veriyorum. Bulduğunda da onurla karşılanacaktır!" demiş. Kuvvet-ül-Kulûp, "Ey Emir-ül-Müminin, senden Ganem bulununca, onun sevgili karısı olabilmem için beni ona armağan etmeni istiyorum!" demiş. Halife de, "Dönüşünde, Ganem sana bağışlanacak ve sen onun malı ve eşi olacaksın!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Kuvvet-ül-Kulûp, "Ey Emir-ül-Müminin, Ganem'in nerede bulunduğunu kimseler bilmiyor, Şam Sultanı bile onun ne olduğunun bilinmediğini söyledi. Bundan dolayı araştırma yapmak için bana izin vermeni diliyorum, belki de Allah onu bana bağışlayacaktır!" demiş. Halife, "Sana ne uygun geliyorsa, onu yapman için izin verilmiştir!" yanıtını vermiş. Bu sözler üzerine, Kuvvet-ül-Kulûp, sevinçten bağrının ferahladığını ve yüreğinin rahatladığını hissetmiş ve bin altın dinar içeren

bir kese para sağladıktan sonra, hemen saraydan çıkmış.

İlk gün, tüm Bağdat kentini dolaşmış ve mahalle şeyhlerini, sokak şeyhlerini ziyaret etmiş; onlara sorular sormuşsa da, hiçbir sonuç elde edememiş.

İkinci gün, tacirlerin bulunduğu çarşılaraya gitmiş ve tüm dükkânları ziyaret etmiş; sonra da gidip çarşının baş efendisi şeyhi görmüş; ona durumu anlatıp kendi adına gariplere dağıtsın diye ricada bulunarak büyük paralar vermiş.

Üçüncü gün, yanına yeniden bin dinar alarak kuyumcular ve cevahirciler çarşısına gitmiş; buraların şeyhlerine de gariplere dağıtılmak üzere para bırakmış; çarşının şeyhi, bu "garip" sözünü duyunca ona, "Hanımım! Benim evimde adını ve sıfatını bilmediğim hasta ve garip bir kişi var. Ancak büyük bir tacirin oğlu ve soylu bir kişi olduğu anlaşılıyor. Çünkü her ne kadar bir gölge kadar zayıflamışsa da, güzel bir yüzü ve kendini sevdirecek mükemmel meziyetleri var."

"Bu duruma herhalde ya büyük borçlara girip ödeyememekten ya da bahtsız bir aşka düşüp sevdiğini yitirdiğinden düşmüştür" demiş. Bu sözleri duyan Kuvvet-ül-Kulûp yüreğinin düzensiz bir biçimde çarpmaya başladığını ve heyecandan içinin ezildiğini duymuş. Kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine, "Ey şeyh, sen bu saatte dükkânını bırakamayacağın için, birisini bul da bana evini gösterversin!" demiş. Şeyh de ona, "Başım üstüne, gözüm üstüne!" demiş. Ve çarşıdan evini bilen küçük bir çocuk bulmuş ve ona, "Ey Felfel! Bu hanımı çabuk benim evime götür!" demiş. Küçük Felfel de, Kuvvet-ül-Kulûp'un önüne geçerek onu hasta yabancının bulunduğu çarşı şeyhinin evine götürmüş.

Kuvvet-ül-Kulûp ve Halife
(T. Dalziel)

Kuvvet-ül-Kulûp eve girdiği zaman, şeyhin karısını selamlamış. Şeyhin karısı onu tanımış, çünkü Bağdat'ın tüm soylu kadınlarını tanır, onları zaman zaman ziyaret edermiş; ve ayağa kalkarak gerekli saygıyı göstermiş. Bunun üzerine Kuvvet-ül-Kulûp, gerekli hatır sormalardan sonra, ona, "Ey iyi yürekli anne, bana evinize kabul ettiğiniz yabancı hastayı nerede bulabilirim, söyler misiniz?" diye sormuş. Bunu duyan şeyhin karısı ağlamaya başlamış ve orada bulunan yatağı ona göstererek, "İşte şu yatakta yatmakta! Soylu bir aileden geldiğine kuşku yok! Çünkü her hali bunu belli ediyor!" demiş. Bunun üzerine Kuvvet-ül-Kulûp, genç yabancıнын yatmakta olduğu yatağa doğru dönmüş ve ona dikkatle bakmış; zayıf ve mecalsiz ve gölge gibi kalmış bir genç olduğunu görmüş; bunun Ganem olduğunu anlamaktan çok uzakta kalmış; ama, yine de, ona karşı büyük bir acıma duyarak ağlamaya başlamış ve kendi kendine, "Ah! Kendi yurtlarında emir bile olsalar, yabancılar gurbette ne kadar bahtsız oluyorlar!" demiş; sonra getirdiği bin altın dinarı kuyumcular şeyhinin karısına vermiş ve ondan genç hastanın iyileşmesi için hiçbir şeyden sakınılmamasını istemiş; sonra da kendi eliyle hastanın alacağı ilaçları vermiş; başucunda bir saat kadar kaldıktan sonra da, çarşı şeyhinin karısına barış dileyip katırına binerek saraya dönmüş.

Ve her gün ayrı bir çarşıya giderek zamanını araştırmakla geçirirken, bir gün, şeyh onu bulmaya gelerek, "Ey benim Kuvvet-ül-Kulûp hanımım, Bağdat'tan gelip geçen tüm yabancıları gelip sana bildirmemi istediğinden, senin cömert ellerine bugün iki kadın teslim edeceğim, bunlardan birisi evli bir kadın, öteki de bir kızdır; ve muhtemelen ikisi de soylu kişilerdir; çünkü davranışları ve yüzleri bende bu izlenimi yaratıyor; ama keçi derisinden yapılmış kötü giysilerle sefilcesine giyinmişler ve her birinin boynunda dilencilerde olduğu gibi bir fukara torbası asılı.

Gözleri hüznün, gönülleri acı dolu! İşte onları sana getirdim; çünkü ancak sen, ey iyilikler sultanı, onları teselli edebilir, onları güçlendirebilir ve utandıracak ve gücendirecek sorulardan kaçınabilirsin! Çünkü bunlar olur olmaz sorular karşısında incinebilecek kimseler gibi görünüyorlar. Umarım ki, onlara yapacağımız iyilik yüzünden Allah da bizi koruyacak ve kismetlerin dağıtıldığı gün Cennet'inde bir yer ayıracaktır!" demiş. Kuvvet-ül-Kulûp da, "Vallahi! Efendim, sen onları görmek için yüreğimde büyük bir arzu uyandırdın. Nerede şimdi bunlar?" diye sormuş. Bunun üzerine şeyh dışarı çıkmış, kadınları arayıp bularak onları Kuvvet-ül-Kulûp'un ellerine teslim etmiş.

Genç Fitne ve anası, Kuvvet-ül-Kulûp'un yanına getirilince, kız onlara bakmış ve güzellikleri ve soylulukları yanında giydikleri paçavraları görmüş; ağlamaya başlayarak, "Vallahi, bunlar doğuştan soylu kişiler ve hiç de sefalete layık değiller! Çünkü yüzlerinden onurlu olup zenginlik içinde doğduklarını anlıyorum!" diye haykırmış. Ve çarşı şeyhi de, "Evet efendim, söylediğiniz doğru! Felaket evlerini başına yıkmış ve zulme uğrayıp evleri yağmalanmış. Onlara yardım edelim! Çünkü, Rahim ve Rahman olan Tanrı'nın lütfuna uğramak için fakirleri ve sefilleri korumalıyız!" demiş. Bu sözleri duyunca ana kız ağlamaya ve Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'u düşünmeye başlamışlar. Onları ağlar görünce Kuvvet-ül-Kulûp da birlikte ağlamış. Bunu gören Ganem'in anası ona, "Ey cömert hanım, Tanrı bizim acılı bir yürekle aradığımız kişiyi bulabilmemizi sağlasın! Bizim aradığımız bünyemizin ürünü, yüreğimizin ateşi, oğlumuz Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup'dur!" demiş.

Ganem bin Eyüp El-Mutim El-Maslup adını duyunca, genç kız büyük bir feryat koparmış; çünkü bunların Ganem'in anası ve kızkardeşi olduklarını anlayıvermiş ve düşüp bayılmış. Yeniden kendine geldiğinde, gözyaşları içinde onların kucağına atılmış

ve onlara, "Allah'a ve biraz da bana güveniniz, ey kardeşlerim! Çünkü bugün sizin mutluluğunuzun ilk günü ve felaketlerinizin de son günü! Artık tüm dertleri unutun!" demiş.

Anlatısının tam burasında, Şehrazat, sabahın yaklaştığını gö-rek, anlatmasına izin verilen öyküyü sürdürmekten vazgeçmiş.

Fakat Kırk Üçüncü Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Kuvvet-ül-Kulûp, Ganem'in ana-sı ve kızkardeşine, "Tüm dertleri unutun artık!" demiş. Sonra da kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine doğru dönerek ona bin dinar vermiş ve "Ey şeyh, şimdi sen bunları al, evine gö-tür! Karına söyle, kendilerini alıp hamama götürsün! Onlara gü-zel giysiler satın alsın; onlara itina ve kibarlık göstere, rahata ulaşmaları için hiçbir şey esirgenmesin!" demiş.

Ertesi gün Kuvvet-ül-Kulûp, bizzat kendisi çarşı şeyhinin evine gitmekte kusur etmemiş ve önerdiği şeylerin yapıp yapılmadı-ğını kendi gözleriyle görmek istemiş. İçeri girer girmez, şeyhin karısı onu karşılamış ve ellerini öperek gösterdiği cömertlikler-den dolayı şükranlarını sunmuş ve birlikte hamama gitmiş bu-lundukları ve oradan tamamen değişerek yüzleri soyluluk ve gü-zellikle parlayan Ganem'in anası ile kızkardeşini çağırmış. Kuv-vet-ül-Kulûp, onlarla çok kibar bir edayla bir saat kadar konuş-muş ve sonra şeyhin karısına hastasının durumunu sormuş. Şey-hin karısı da, "Hep aynı durumda!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Kuvvet-ül-Kulûp, "Haydi hep birlikte gidelim de onu yüreklendirelim!" demiş. Ve harem kısmında kaldıkları için, se-

lamlıkta yatan hastayı daha önce görmemiş olan iki kadını da yanına alarak hep birlikte genç adamın yanına gitmişler ve ona büyük bir sevecenlik ve acımayla bakmışlar ve oturup yöresinde konuşmaya başlamışlar ve konuşmaları sırasında, Kuvvet-ül-Kulûp'un adı telaffuz edilmiş. Genç hasta, Kuvvet-ül-Kulûp adının anıldığını duyar duymaz, solgun yüzü renklenmiş, bitap bedeni kuvvetlenmiş ve gözleri yaşam dolu, "Sen neredesin, ey Kuvvet-ül-Kulûp?" diye haykırmış.

Kuvvet-ül-Kulûp, genç adamın ilk kez ağzını açarak adını andığını duyunca, Ganem bin Eyüp'ün sesini tanımış ve canla başla üzerine eğilerek, ona, "Ey sevgilim, sen Ganem bin Eyüp'sün!" demiş. O da, "Evet, ben Ganem'im!" demiş. Bu sözleri duyunca, genç kız ardına düşüp bayılmış. Ganem'in anası ve kızkardeşi Fitne'ye gelince, bu sözleri işiterek onlar da birer feryat koparıp bayılmışlar. Bir süre geçtikten sonra, hepsi kendilerine gelmiş ve Ganem'in üzerine atılmış; gözyaşından, sevinç haykırışından ve öpüşmelerden yana ne olacaksa hepsi olmuş.

Sonra Kuvvet-ül-Kulûp, sonunda sakinleşerek ona, "En sonunda hepimizi, beni, ananı, kızkardeşini sana kavuşturan Tanrı'ya şükürler ve övgüler sunarım!" demiş. Sonra da bütün öyküyü anlatıp, "Halife, tüm bunlardan sonra, benim sözüme inandı ve bağışlamasını esirgemedi, bana da seni görmek arzusunda olduğunu açıkladı; ve de armağan olarak beni sana verdi!" demiş. Bu sözleri duyan Ganem, sevincinin doruğuna ulaşmış ve o da, kendisinin başını, gözlerini open Kuvvet-ül-Kulûp'un ellerini öpmüş durmuş. Sonra Kuvvet-ül-Kulûp, hepsine birden, "Beni burada bekleyin! Birazdan geleceğim" demiş ve aceleyle saraya gidip değerli eşyalarının bulunduğu kasayı açmış; oradan birçok altın dinar çıkarıp çarşıya gitmiş ve bunları çarşı şeyhine vererek ona, "Bu iki kadının her biri ve Ganem için en iyi kumaştan dörder takım giysi, yirmişer mendil, onar kemer ve onar takım iç

Yeniden Kavuşma
(T. Dalziel)

çamaşırı al!" demiş. Ve Ganem ile diğerlerinin bulunduğu eve dönerek onların hepsini hamama götürmüş. Sonra onlara piliçler, haşlama etler, iyisinden damıtılmış şarap hazırlamış ve kendi de aralarında bulunarak üç gün boyunca onları yedirip içirmiş; böylesine bollukla yiyip içtikleri bu üç günden sonra, hayata yeniden döndüklerini ve ruhlarının yeniden canlandığını hissetmişler. Sonra Kuvvet-ül-Kulûp, onları bir kez daha hamama götürmüş ve giysilerini değiştirmiş ve kendilerini çarşı şeyhinin evine götürmüş. Kendisine gelince, artık Halife'yi gidip bulmanın zamanı geldiğini düşünmüş; Halife'nin huzuruna çıkarak saygı du-

ruşunda bulunmuş ve ona Ganem bin Eyüp'ün, anasının ve kız-kardeşi Fitne'nin dönüşlerini; ve de genç Fitne'nin ne denli güzel, taptaze ve çarpıcı olduğunu anlatmış. Bunu duyan Halife, bir kölesine, "Git bana Cafer'i bul!" emrini vermiş. Cafer gelince, Halife ona, "Git bana Ganem bin Eyüp'ü bul!" demiş. Cafer de şeyhin evine gitmek üzere yola çıkmış. Orada, kendisinden önce eve gelmiş bulunan ve Ganem'e onun geleceğini bildiren ve "Ey Ganem, özellikle şimdi seni almaya gelecek olan Cafer ile Halife'nin huzuruna çıkınca, konuşmadaki marifetini ve yürek bütünlüğünü ve sözlerinin saflığını göstermen gerekiyor!" diye ikaz etmiş bulunan Kuvvet-ül-Kulûp, bu sözleri söyledikten sonra, çarşıda satılan en gösterişli giysilerle Ganem'i donatmış ve ona birçok altın dinar vererek, "Saraya gidince, merasim duruşundaki haremağaları ile hizmetkârların önünden geçerken avuç dolusu para saçmaktan kaçınma!" demiş bulunuyormuş.

Bu hazırlıklar bittiği sırada, Cafer, katırına binmiş olarak eve ulaşmış; Ganem, hemen koşup onu karşılamış ve saygı duruşunda bulunmuş ve şimdi eskiden olduğu gibi yakışıklı, parlak yüz-lü ve çekici kişiliği olan Ganem'miş. Cafer ondan kendisine eş-lik etmesini rica ederek onu Halife'nin yanına götürmüştü. Ve Ganem, emirleri, mabeyincileri, vekilleri ve saltanatının önemli kişileri ve muhafızları ve ordu komutanları ile çevrili Emir-ül-Müminin'i görmüş. Ganem'in güzel konuşma, yürek bütünlüğü, öykü anlatmada ve şairlikte marifeti ve hazırcevaplık bakımlarından gerçekten üstün nitelikleri varmış. Halife'nin huzurunda saygı duruşunda bulunduktan sonra, biran düşünerek yere bakmış ve Halife'ye doğru başını kaldırarak doğaçlamayla şu dize-leri okumuş:

Ey zamanın hükiımdarı, iyilik dolu bir bakışla toprağā bakıp onu (yağmur yağmış gibi)¹¹ mümbit kılan, şeref dolu saltanatı altında hepimizi mutlu yaşatan ulu kişi!

İşte eşiğinde, sakalları toz içinde, sultanlar, emirler eğiliyor; taşlarla süslü taçlarını büyüklüğüne sunu olarak getiriyorlar! Senin şaşılāsı ordularının tümünü içine almaya ne arz ne de arş yeterli genişlikte değildir! Ey zamanın hükümdarı, fır dönen gezegenlerde çadırılı ordugâhını kur!

Uyumlu yıldızlar ve yıldız kümeleri senin zaferine katılsınlar ve mevkibine eşlik etsinler, ey ruhani hükümdar!

Senin adaletinin güneşi dünyayı aydınlatsın, suçluları kötülüklerden alıkoysun, sadık kullarını ödüllendirsin!

Halife okunan dizelerin güzelliğinden, renkli ritminden, dil sadeliğinden ve okunuş tarzından büyülenmiş.

Ama, anlatisının tam burasında, Şehrazat sabahın belirdiğini görmüş ve sözünü uzatmak istemeyerek yavaşça susmuş.

Ama Kırk Dördüncü Gece Olunca

Yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, Ganem, Halife Harun Reşit'i böylesine büyüleyince, Halife ona, tahtına doğru yaklaşmasını

11 Parantex içindeki ibare Mardrus'ün İngilizce'ye çevirisinden alınmıştır (Ç.)

söylemiş; Ganem de tahta yaklaşmış; Halife, "Gerçeği hiç saklamadan bana öykünü tüm ayrıntılarıyla anlat!" demiş. Bunun üzerine Ganem oturmuş ve Halife'ye tüm öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmanın hiçbir yararı yok. Halife de Ganem'in masumluluğuna ve niyetinin temizliğine; özellikle onun gözdesinin uçkurundaki yazıları okuduktan sonra gösterdiği saygıya bütünüyle inanmış ve ona, "Sana karşı yaptığım haksızlıktan dolayı vicdanımdaki sızıdan beni kurtarmanı senden rica ediyorum" demiş. Ganem de, "Ey Emir-ül-Müminin! Seni kusurdan masum tutuyorum. Çünkü kölesine ait olan şey efendisininidir aslında!" demiş.

Halife memnunluğundan dolayı, Ganem'i Devleti'nin en yüksek mevkilerine getirmekte noksanlık göstermemiş ve ona bir saray bağışlayarak hatırı sayılır bir maaş bağlamış ve hizmetinde bulunmak üzere oldukça fazla miktarda erkek ve dişi köleler vermiş. Ganem de, yeni sarayına, hemen anasını, kızkardeşi Fitne'yi ve sevdiceği Kuvvet-ül-Kulûp'u, birlikte yaşamak üzere, getirtmiş. Daha sonra Ganem'in harika güzellikte ve hâlâ bakire ve gepegenç olan Fitne adında bir kızkardeşi bulunduğunu öğrenmiş bulunan Halife onu Ganem'den istemiş; o da, "O senin hizmetkârındır, ben de senin kölen!" diye yanıt vermiş. Halife bundan dolayı ona teşekkür etmekte, kendisine de yüz bin dinar vermekte kusur etmemiş; sonra kadıyı ve şahitleri getirtmiş ve Fitne'nin nikâh sözleşmesini yazdırmış. Öyle olmuş ki, aynı gün ve aynı saatte, bir yandan Halife, öte yandan Ganem, gerdeğe girmişler: Fitne, Halife ile, Kuvvet-ül-Kulûp, Ganem bin Eyüp El Mutim El-Maslup ile...

Ve Halife, ertesi sabah uyandığında, bakire Fitne'nin kollarında geçirdiği geceden ve elde ettiği sonuçtan öylesine memnun olmuş ki, en iyi hüsn-ü hat düzenleyen katipleri çağırarak Ganem'in öyküsünü arşivde saklanarak gelecek kuşaklara örnek

Ganem, Kuvvet-ül-Kulûp'e İki Esire Armağan Ederken
(T. Dalziel)

oluşturmak ve gündüz ile gecenin yaratıcısının eseri olarak onu, okumaya çağrılacak bilge kişilerin zevk ve hayranlıklarını sağlayacak şekilde, başından sonuna kadar yazdırmış.

"Fakat", diyerek sözünü sürdüren ve şah şehriyar'a hitap eden şehrazat, "Ey yüzyılların nadir yetiştirdiği şahım! Bu harika öykünün  mer- l-Numan ve Oğulları şarkan ve Da lmek n'ın savaşla ilgili yiğitlik öyküsünden daha hoş ya da daha şaşırtıcı olduğunu sanmayın!" demiş; şah şehriyar da, ona "Benim hiç bilmediğim bu savaş öyküsünü tabii ki anlatabilirsin!" demiş.